

Crna Gora
Državna revizorska institucija
DRI broj: 40116/20-052-25/23
Podgorica, 04.09.2020. godine

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA AD „13. JUL PLANTAŽE“ PODGORICA ZA 2018. GODINU
(konačan)

Podgorica, septembar 2020. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE I PREPORUKE..... 3

I DIO – OPŠTI DIO 3

1.1. Pravni osnov 9

1.2. Vrsta predmet i obuhvat revizije 9

1.3. Cilj revizije 9

1.4. Osnovni podaci o subjektu revizije 10

II DIO – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE 12

2.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola 12

2.2. Planiranje i izvještavanje 18

2.3. Bilans stanja 20

2.3.1. Aktiva 21

2.3.2. Pasiva 49

2.4. Bilans uspjeha 61

2.4.1. Prihodi 62

2.4.2. Rashodi 70

2.5. Iskaz o promjenama na kapitalu 93

2.6. Iskaz o tokovima gotovine 94

2.7. Javne nabavke 95

2.8. Sudski sporovi 97

Zakonska i druga akta korišćena u izradi izvještaja 99

MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 05-59/20 od 12.05.2020. godine, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu član Senata **Zoran Jelić** (Rukovodilac Kolegijuma) i član Senata **Nikola Kovačević** (Član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 03.09.2020. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13 Jul Plantaže" Podgorica za 2018. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji za 2018. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji AD "13 Jul Plantaže" - Podgorica za 2018. godinu sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekta revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13 Jul Plantaže" - Podgorica za 2018. godinu, analizom prikupljenih dokaza utvrđeno je da pogrešna prikazivanja, pojedinačno ili zbirno, imaju i materijalni i prožimajući efekat na finansijske izvještaje u odnosu na postavljene kriterijume za finansijsku reviziju na osnovu čega nadležni Kolegijum izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE NA FINANSIJSKU REVIZIJU.**

OSNOV ZA ISKAZIVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA ZA FINANSIJSKU REVIZIJU:

Upoređivanjem podataka o zemljištu koje Društvo vodi u svojim poslovnim knjigama i Softveru za evidenciju imovine (31.158.219m^2) sa podacima koji su prikupljeni popisom (41.378.175m^2), utvrđeno je da se radi o značajnoj razlici: zemljišta koje nije evidentirano (11.719.542m^2) i zemljišta koje je više evidentirano (1.494,296m^2) u poslovnim knjigama Društva o nepokretnostima. Društvo je u 2018. godini ostvarilo prihod od prodaje zemljišta u iznosu od 1.666.717,63€, od čega se iznos od **1.534.717,63€** odnosi na naknadu za eksproprisanu nepokretnost od strane Glavnog grada, za izgradnju Južne obilaznice. Nepokretnost je bila upisana u listovima nepokretnosti KO Donja Gorica i KO Donji Kokoti, ali **nije** bila evidentirana u poslovnim knjigama Društva. Navedeno ukazuje da Društvo **nije** u potpunosti ustrojilo evidenciju o nepokretnoj imovini.

Preporuka 1: Društvo treba da, radi realnog iskazivanja stanja i vrijednosti nepokretne imovine, kod nadležnog organa nastavi postupke ustrojavanja evidencije i procjene vrijednosti imovine radi unošenja iste u svoje poslovne knjige.

Društvo **nije,** u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, prilikom pripreme finansijskih iskaza za 2018. godinu, izvršilo procjenu obaveza i u skladu sa tim izvršilo rezervisanja obaveza po osnovu sudskih postupaka. Nerealno iskazivanje obaveza (rezervisanja) i u vezi sa tim rashoda, ima uticaj na tačnost finansijskih iskaza za posmatrani izvještajni period. Uzimajući u obzir naznačene podatke koji se odnose na odliv sredstava po osnovu pravosnažnih sudskih presuda u toku posmatranog perioda (2018 i 2019. godina), konstatuje se da neiskazivanje rezervisanja značajno utiče na tačnost pozicija u finansijskim iskazima Društva. Društvo je tokom 2019. godine izvršilo isplatu naknada po osnovu sudskih sporova sa zaposlenima u iznosu od 535.470,84€, pri čemu naznačeni iznos sredstava nije rezervisan na kraju 2018. godine, što je u tom iznosu ili za 19,97% uticalo na uverćanje finansijskog rezultata. Osim sporova sa zaposlenim, procjena vjerovatnoće odliva sredstava nije izvršena ni po ostalim sporovima Društva.

Preporuka 2: Društvo treba da u skladu sa MRS 37 i važećim računovodstvenim propisima, izvrši procjenu sudskih sporova i rezervisanje sredstava za obaveze po osnovu sudskih postupaka.

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13 Jul Plantaže" - Podgorica za 2018. godinu, utvrđeno je da Društvo nije u potpunosti uskladilo poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena odstupanja i neusklađenosti poslovanja Društva sa sljedećim propisima: Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakonom o reviziji, Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o zaštiti na radu, Zakonom o radu, Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja, Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama, Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica Utvrđeni slučajevi neusklađenosti imaju i materijalni i prožimajući efekat u odnosu na postavljene kriterijume za reviziju pravilnosti, na osnovu čega nadležni Kolegijum DRI izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE NA REVIZIJU PRAVILNOSTI.**

OSNOV ZA ISKAZIVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI:

Društvo je, Politikom sistema menadžmenta utvrdilo poslovne **ciljeve** koje doprinose ostvarenju **misije**, shodno članu 13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola i članu 6 Pravilnika o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, međutim:

- Društvo **nije** odredilo lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola (FMC menadžer).
- Društvo **nije** utvrdilo plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola i metodologiju za sprovođenje plana, shodno članu 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola.

- Društvo **nije** odredilo lice zaduženo za koordinaciju uspostavljanja i sprovođenja procesa upravljanja rizicima

Preporuka 3: Društvo treba da, u cilju unapređenja sistema unutrašnjih kontrola, obezbijedi dosljednu primjenu Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Rukovodilac Službe interne revizije je izradio Izvještaj o radu Službe interne revizije za 2017. i 2019. godinu (nema zavodni broj - radna verzija). Revizoru **nije** dat na uvid Izvještaj o radu za 2018. godinu, kao ni izvještaji za period period prije 2017. godine**.** Takođe, u postupku revizije **nijesu** dati na uvid ni izvještaji o rezultatima pojedinačnih revizija, kao ni periodični izvještaji o sprovođenju godišnjeg plana unutrašnje revizije, a koji su trebali biti sačinjeni shodno članu 28 Zakona.
Društvo, shodno članu 15 Zakona, **nije** dostavilo godišnje izvještaje o radu unutrašnje revizije skupštini akcionara, odnosno osnivaču.

Preporuka 4: Društvo treba da u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru učini operativnijom Službu interne revizije u cilju unapređenja poslovanja i povećavanja dobiti, kao i poboljšanja efikasnosti finansijskog upravljanja i drugih kontrola – upravljačkih, administrativnih i računovodstvenih.

- Društvo, shodno članu 30 Zakona o reviziji, **nije imenovalo Revizorski odbor.**

Preporuka 5: Društvo treba da, shodno članu 30 Zakona o reviziji, imenuje Revizorski odbor koji će, između ostalih Zakonom utvrđenih nadležnosti, prati efektivnost sistema internih kontrola Društva i razmatrati planove i godišnje izvještaje Službe interne revizije.

- Društvo **nije donijelo Akt o procjeni rizika,** shodno članu 17 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, kojim je predviđeno da je poslodavac dužan da donese i posjeduje akt o procjeni rizika, kojim su za sva radna mjesta procijenjeni rizici, utvrđen način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijeđene mjere za njihovo sprovođenje.

Preporuka 6: Društvo treba da, u skladu sa Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu, donese akt o procjeni rizika kojim su za sva radna mjesta procijenjeni rizici, utvrđen način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijeđene mjere za njihovo sprovođenje.

- Društvo **nije** donijelo Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama kojim bi, između ostalog, bila definisana sva bitna pitanja koja se odnose na organizaciju računovodstva, računovodstvene politike za priznavanje i procjenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, usvajanje i objelodanjivanje finansijskih izvještaja.

Preporuka 7: Društvo treba da donese Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, kojim će bliže propisati: organizaciju računovodstva, računovodstvene politike za priznavanje i procjenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, usvajanje i objelodanjivanje finansijskih izvještaja.

Evidentiranje poslovnih promjena nijesu vršene storniranjem naloga već brisanjem i izmjenom (unosom novih podataka) naloga za knjiženje, a da o istom ne ostaje trag u sistemu. Navedeno ukazuje na nedostatak sistema unutrašnjih kontrola i isto nije u skladu sa čl. 19 Zakona o računovodstvu kojim je određeno da se računovodstvena evidencija zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.

Preporuka 8: Društvo treba da vođenje poslovnih knjiga i izmjenu naloga za knjiženje vrši shodno članu 19 Zakona o računovodstvu, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i da računovodstvene evidencije zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji.

Društvo je promjene na imovini koje se odnose na smanjenja imovine (otpise, prenos sa investicija na druge vrste imovine, manjkove i sl.) evidentiralo na dugovnoj strani računa klase 0, kao storno knjiženje (minusne stavke), umjesto na potražnoj strani. Navedeno nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Nepravilno evidentiranje imovine i ispravke vrijednosti iste, uslovilo je da u Bruto bilansu i zaključnom listu na 31.12.2018. godine, promjene na imovini (povećanja i smanjenja) nijesu iskazane u punom iznosu, odnosno, sva njihova povećanja i smanjenja iskazana su u prebijenom iznosu.

Preporuka 9: Društvo treba da evidentiranje poslovnih promjena vrši u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i pravilima urednog knjigovodstva kako bi tekući promet – duguje i tekući promet – potražuje predstavljali stvarno povećanje i smanjenje na računima Glavne knjige.

Društvo **nije** u svom računovodstveno informacionom sistemu obuhvatilo segment obračuna cijene koštanja, već obračun vrši ručno i kroz excel tabele. Poređenjem podataka iz Glavne knjige sa podacima koje je Društvo koristilo za obračun CK utvrđeno je da postoje značajna odstupanja u podacima koje je Društvo koristilo za obračun i podacima o visini troškova iz Glavne knjige. Utvrđene razlike odnose se na:

- Troškove 11 obračunskih mjesta, na kojima se vrši proizvodnja grožđa, za period 01.01. - 30.09.2018. godine (sa troškovima Uslužnih servisa), razlika u ukupnom iznosu od: **- 506.019,94€**,
- Troškove RZZS za period 01.01.do 30.09. 2018. godine, razlika od: + **752.019,89€**
- Troškovi održavanja i čuvanja za period od 01.01. do 30.09.2018. godine, razlika od: - **64.304,54€**.

Na osnovu podataka koji su više puta mijenjani i dostavljani u postupku revizije, revizor se nije mogao uvjeriti u tačnost obračuna cijene koštanja, ni u vrijednost iskazanih zaliha.

Preporuka 10: Društvo treba da unaprijedi postupak obračuna Cijene koštanja i donese proceduru kojom će utvrditi ključeve, procente i uslove za raspodjelu troškova za sve sorte grožđa, kategorije vina i ostale proizvode. Postupak obračuna CK treba da bude usklađen sa tačkom 16 MRS 2 Zalihe, a preuzimanje i usaglašavanje podataka sa Glavnom knjigom treba da bude dokumentovano.

- Popisne komisije, prilikom popisa imovine i obaveza, nijesu u potpunosti postupile u skladu sa članom 7 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, odnosno, popisne komisije su samo izvršile naturalni popis imovine i nijesu izvršile unošenje knjigovodstvenih podataka u popisne liste i nijesu izvršili obračun vrijednosti popisane imovine;
- Rješenje o popisu i Pravilnik o organizaciji i sprovođenju popisa imovine i obaveza Društva nijesu u potpunosti usklađeni sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.

Preporuka 11: Društvo treba da interna akta o popisu uskladi sa važećim Zakonskim i podzakonskim aktima i da popis imovine vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Sl list CG" br. 037/17), a popisne komisije treba da, pored naturalnog popisa imovine, vrše unošenje knjigovodstvenih podataka u popisne liste i obračunatu vrijednosti popisane imovine.

- Društvo je u svojim poslovnim knjigama iskazalo dio potraživanja po osnovu isplaćenih akontacija za službena putovanja, a koja se odnose na period od 2013. do 2017. godine, čiju naplatu vrši u ratama, najčešće obustavom od zarade zaposlenog, što nije u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

Preporuka 12: Društvo treba da isplatu akontacije vrši u procijenjenom iznosu potrebnih sredstava za službeno putovanja, a da se razduženje putnog naloga i obračun troškova, kao i povraćaj više isplaćenih sredstava vrši u skladu sa rokovima određenim Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

- Društvo nije svim zaposlenim vršilo obustavu od zarade, tako da je jedan dio potraživanja ostao nenaplaćen, usled prestanka radnog odnosa ili zaposlenim koji su otišli u penziju.

Preporuka 13: Društvo treba da za sva potraživanja od zaposlenih blagovremeno vrši obustavu od zarade i navedena potraživanja svede na iznos nenaplativih.

Društvo je nepravilno iskazalo iznos rezervi na podračunu 321 – Zakonske (obavezne) rezerve, iako izdvajanje u Zakonske rezerve nije predviđeno Zakonom o privrednim društvima, niti drugim propisom kojim se uređuje ova oblast. Društvo nije postupalo u skladu sa odredbom člana 62 Statuta tj. ne vrši izdvajanje iz dobiti u „Rezervni fond", dok se ne dostigne vrijednost od 10 % osnovnog kapitala. Utvrđene nepravilnosti ukazuju na to da iskazivanje rezervi nije usklađeno sa zakonskom regulativom (Zakonske rezerve), kao i to da se statutarne rezerve ne formiraju u skladu sa Statutom Društva, što može da se odrazi na pokriće eventualnog gubitka u budućem periodu.

Preporuka 14: Društvo treba da uskladi evidenciju rezervi shodno zakonskim i statutarnim zahtjevima, te da u skladu sa odredbama Statuta vrši redovno izdvajanje sredstava iz dobiti u rezerve.

U Društvu ne postoje procedure koje se odnose na način raspodjele dividendi po vrstama akcionara i s tim u vezi nije utvrđen način informisanosti akcionara o raspodjeli dividendi.

Preporuka 15: Preporučuje se Društvu da utvrdi procedure koje se odnose na način i rokove isplate dividende u zavisnosti od kategorije akcionara, kao i o načinu informisanja akcionara o raspodjeli dividendi.

Društvo je na računu 526 – Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora evidentiralo i troškove koji se ne odnose na rad u Odboru direktora, već obuhvataju isplate po osnovu angažovanja za stalan rad u komisijama za izradu investicionih projekata. Za isplate po ovom osnovu naknadno je dostavljena Odluka kojom se za stalan rad u komisijama za izradu investicionih projekata odobrava mjesečna naknada u visini od 70% prosječne zarade, odnosno 1,40 prosječne zarade u Društvu u prethodnoj godini.

Preporuka 16: Društvo treba da u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica na računu 526 – Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora evidentira samo troškove koji se odnose na isplate licima čiji je mandat potvrđen Odlukom o imenovanju Odbora direktora i u iznosu koji je definisan Odlukom o visini naknade članovima Odbora direktora.

- Na testiranom uzorku, utvrđeno je da 5 lica ne zadovoljava uslove u pogledu zahtijevane stručne spreme dok jedno lice ne zadovoljava uslov u pogledu zahtijevane vrste stručne spreme. Za zaposlene koji posjeduju manji stepen stručne spreme od zahtijevanog, dobijeno je pojašnjenje da se radi o licima koja imaju preko 30 godina radnog staža i koji su dugo obavljali poslove na tim pozicijama.

Preporuka 17: Društvo treba da na radna mjesta zapošljava i raspoređuje lica koja ispunjavaju uslove koji su predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Revizijom je utvrđeno da su kao „uplata pazara" evidentirane i dvije transakcije u iznosu od po 100.000,00€ koje se odnose na povraćaj novca od strane Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih što je u suprotnosti sa Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama, shodno kojem je trebalo obezbijediti/popuniti formular o porijeklu gotovine. **Takođe, povraćaj novca u blagajnu nije trebalo evidentirati kao priliv.**

Preporuka 18: Društvo treba da u skladu sa Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja uplate novčanih sredstava u blagajnu utvrđene Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o

gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama vrši preko bankovnog računa.

- Društvo je gotovinu koristilo za isplate zaposlenima (po osnovu novčane pomoći, jubilarnih nagrada, otpremnina…), za plaćanja pravnim i fizičkim licima po osnovu izvršenih usluga i isplate bez potpune dokumentacije (npr.usluge prevoza sezonske radne snage).

Preporuka 19: Društvo treba da Pravilnik o blagajničkom poslovanju uskladi sa odredbama člana 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja kojim je propisana obaveza pravnog lica da preko žiro računa vrši transfer sredstava, uključujući i plaćanje poreza, prireza i doprinosa na obračunatu bruto zaradu i naknadu zarada, kao i isplatu neto zarada i naknada zarada zaposlenima.

- U tački 2.1. Pravilnika o blagajničkom poslovanju definisano je da se novčana sredstva u blagajni koriste u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja, dok je u tački 3.1. Pravilnika o blagajničkom poslovanju definisano da se gotovinskim putem mogu vršiti i isplate zaposlenima u slučaju bolesti i u slučaju smrti članova uže porodice i isplate fizičkim licima koje su oporezive u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, pri čemu Služba računovodstva vrši obračun poreza i doprinosa.

Preporuka 20: Društvo treba da, shodno članu 105 Zakona o radu, zaradu i naknade zarada isplaćuje na tekući račun zaposlenog. Takođe, novčana sredstva u blagajni treba koristiti isključivo u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja (troškovi službenog putovanja, PTT usluge, taxi usluge i sl.)

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Odbor direktora kao organ upravljanja i rukovođenja Društva, radi preduzimanja mjera iz svoje nadležnosti.

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada, kao jedan od osnivača Društva koje je u većinskom državnom vlasništvu, radi preduzimanja mjera iz svoje nadležnosti, u cilju unapređenja položaja Društva i jačanja odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se u skladu sa čl. 3. Protokola o saradnji Vrhovnog državnog tužilaštva i DRI, izvještaj sa negativnim mišljenjem dostavi Vrhovnom državnom tužilaštvu.

- Da Društvo u roku od 30 dana dostavi DRI plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Društvo je dužno da Instituciji u roku od 6 (šest) mjeseci dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

SENATOR DRI
Zoran Jelić
rukovodilac Kolegijuma

I DIO – OPŠTI DIO

1.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13. Jul Plantaže" 2018. godinu sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4: („Sl. list RCG", br. 28/04, 27/06, 78/06 i Sl. list Crne Gore, br. 17/07, 73/10, 40/11, 31/14 i 70/17),
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2019. godinu, br: 06-369/18 donešenog od strane Senata Državne revizorske institucije (u daljem tekstu: DRI), 12.12.2018. godine,
- Odluci o vršenju revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13. Jul Plantaže" Podgorica za 2018. godinu br: 40116/19-052-1416/3 donijetoj 30.07.2019. godine od strane Kolegijuma u sastavu Zoran Jelić – senator, rukovodilac Kolegijuma i Nikola N. Kovačević – senator, član Kolegijuma.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja AD "13. Jul Plantaže" - Podgorica za 2018. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom DRI („Sl. list RCG br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG br. 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI – nivo III);
- Priručnikom „Računovodstvo i revizija – Preduzeća javnog sektora".

1.2. Vrsta predmet i obuhvat revizije

U skladu sa Godišnjim planom revizije i Odlukom o vršenju revizije, DRI je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja AD "13. Jul Plantaže" – Podgorica. Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj AD "13. Jul Plantaže" – Podgorica za 2018. godinu i usklađenost poslovanja Društva sa zakonskim i podzakonskim propisima.

U okviru Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu detaljno su analizirani pojedinačni finansijski iskazi:

- Iskaz o finansijskoj poziciji - Bilans stanja;
- Iskaz o ukupnom rezultatu - Bilans uspjeha;
- Iskaz o novčanim tokovima;
- Iskaz o promjenama na kapitalu;
- Napomene uz finansijske iskaze.

Predmet revizije su i pravna uređenost i organizaciono ustrojstvo Društva, sistem nabavki i sudski sporovi koje vodi Društvo.

1.3. Cilj revizije

Cilj revizije je izricanje mišljenja o pouzdanosti i tačnosti Godišnjeg finansijskog izvještaja AD „13. Jul Plantaže" – Podgorica za 2018. godinu i pravilnosti (zakonitosti) poslovanja.

Pouzdanost i tačnost finansijskih iskaza podrazumijeva izricanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti finansijskih iskaza, odnosno, pravilnosti iskazanih podataka u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Pravilnost poslovanja podrazumijeva davanje mišljenja o pravilnosti poslovanja što znači ispitivanje finansijskih transakcija i odluka u vezi sa prihodima i rashodima, odnosno, da li su sredstva pribavljena i korištena u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima, odobrenim finansijskim planom, drugim planskim dokumentima i zaključenim ugovorima.

1.4. Osnovni podaci o subjektu revizije

Akcionarsko društvo „13. jul – Plantaže" Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo") posluje pod ovim nazivom od 31.01.2006. godine. Društvo je nastalo nakon postupka svojinske i upravljačke transformacije Holding kompanije Agrokombinat „13 jul" koja je osnovana 1963. godine.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Društvo je registrovano u Centralni registar privrednih subjekata pod brojem 4-0000895/001 dana 14.08.2002. godine, a posljednja promjena podataka kod CRPS –a registrovana je 25.07.2019. godine pod registarskim brojem 4-0000895/031, adresa: Podgorica, ul: "Put Radomira Ivanovića" br. 2, matični broj Društva: 02016281, šifra djelatnosti 020121.

Djelatnost Društva je proizvodnja, prerada i promet poljoprivrednih proizvoda, proizvodnja vina i žestokih pića, proizvodnja loznog i voćnog sadnog materijala, proizvodnja ribe i riblje mlađi-kalifornijska pastrmka, ugostiteljstvo i turizam.

Vrijednost akcijskog kapitala na 31.12.2018. godine iznosila je 91.653.589€. Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi 0,5113€, dok broj akcija iznosi 179.255.993. Vlasnička struktura AD "13 Jul Plantaže" je sljedeća:

Vlasnička struktura kapitala na dan 31.12.2017. godine			
Akcionari	**Kapital (€)**	**Struktura (%)**	**Broj akcija**
Investiciono razvojni fond CG	20.372.538	22,23	39.844.589
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja CG	19.701.015	21,5	38.531.225
Zavod za zapošljavanje CG	7.817.625	8,53	15.289.703
Vlada CG	3.361.148	3,67	6.573.730
Societe Generale Montenegro a.d.	8.458.570	9,23	16.543.262
Investicioni fondovi	3.495.890	3,81	6.837.257
Fizička lica	25.099.280	27,38	49.089.146
Kastodi računi - fizička lica	2.665.599	2,91	5.213.376
Ostala pravna lica	681.923	0,74	1.333.705
Ukupno:	**91.653.588**	**100**	**179.255.993**

U skladu sa članom 9 Zakona o računovodstvu, Društvo je razvrstano u grupu velikih pravnih lica. Velike grupe su grupe pravnih lica koja na dan sastavljanja bilansa stanja ispunjavaju dva od tri kriterijuma:

- Prosječan broj zaposlenih u poslovnoj godini je veći od 250,
- Ukupan prihod na godišnjem nivou je veći od 40.000.000,00€,
- Ukupna aktiva je veća od 20.000.000,00€.

Prosječan broj zaposlenih u 2018. godini bio je 634, ukupni prihodi su iznosili 33.407.723€, a ukupna aktiva 143.137.809€, tako da je Društvo zadovoljilo dva od navedena tri kriterijuma.

U Društvu je sistematizovano 312 radnih mjesta sa 746 izvršilaca (stalnih radnika) i 1.455 sezonskih radnika, kako je prikazano u sljedećoj tabeli:

Pravilnik o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta		Pravilnik 825 od 24.2.2017.godine.			Izmjena br. I 31.07.2018.g		Izmjena br. II 30.10.2018.g		Izmjena br. III 19.09.2018.g	
		Radna mjesta	Broj izvršilaca		Radna mjesta	Broj izvršilaca	Radna mjesta	Broj izvršilaca	Radna mjesta	Broj izvršilaca
			Stalni radnici	Sezonski radnici		Stalni radnici		Stalni radnici		Stalni radnici
1	Kabinet izvršnog direktora	4	4	-	4	4	4	4	4	4
1.a.	Služba za internu reviziju	2	4	-	2	4	2	4	2	4
2	R/J vinogradarsko-voćarska proizvodnja	111	213	1300	111	215	112	228	110	227
3	R/J prerada grožđa i proizvodnja vina i jakih pića	17	97	20	17	97	17	97	15	96
4	Sektor tehničkog održavanja	22	47	5	22	47	22	47	22	47
5	Sektor prodaje i marketinga	57	120	35	57	120	57	120	62	119
6	Sektor nabavke i logistike	30	79	5	29	77	29	77	27	79
7	Sektor finansija	16	36	-	17	36	17	36	17	36
8	Sektor pravnih i opštih poslova	21	90	30	21	90	21	90	23	92
9	Sektor razvoja	11	16	30	11	16	11	16	11	16
10	Sektor investicija	12	16	30	12	16	12	16	12	16
11	Sektor kvaliteta	7	10	-	7	10	7	10	7	10
UKUPNO:		310	732	1455	310	732	311	745	312	746

Na dan 31. decembar 2018. godine Preduzeće je imalo 634 zaposlena radnika, a na 31. decembar 2017. godine 665 zaposlenih.

Organi Društva:

Vlasnici društva su njegovi akcionari.

Skupština akcionara je **najviši organ Društva** koji se obavezno osniva. Sve odluke drugih organa Društva moraju biti u skladu sa Statutom i odlukom Skupštine.

Odbor direktora je **organ upravljanja i rukovođenja** Društva čije odluke izvršavaju sekretar društva i izvršni direktor. Odbor direktora je organ koji se obavezno bira u svakom akcionarskom društvu.

Izvršni direktor Društva **sprovodi i izvršava odluke Odbora direktora i vodi tekuće poslovanje.** Izvršni direktor i sekretar društva obavezno se biraju u svakom akcionarskom društvu. Društvo može odrediti da isto lice bude i izvršni direktor i sekretar društva.

Akcionarska društva su obavezna da izaberu ovlašćenog nezavisnog revizora društva. Reviziju finansijskih iskaza AD „13. Jul Plantaže" – Podgorica za 2018. godinu izvršilo je nezavisno Društvo za reviziju BDO d.o.o Podgorica.

II DIO – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

2.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Shodno Zakonu o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru[1], kao i novom Zakonu o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru[2], starješina korisnika budžeta, odnosno rukovodilac pravnog lica u kojima država ili opština imaju većinski vlasnički udio, dužan je da uspostavi sistem unutrašnjih kontrola u javnom sektoru (finansijsko upravljanje i kontrola i unutrašnja revizija). Finansijsko upravljanje i kontrola obuhvata sve finansijske i druge aktivnosti u poslovanju subjekta. Članom 14 Zakona, određeno je da rukovodilac subjekta određuje lice zaposleno kod subjekta koje je zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola, a da se uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola vrši na osnovu plana za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola i metodologije za sprovođenje plana koje utvrđuje rukovodilac subjekta.

Finansijsko upravljanje i kontrola

Shodno članu 13 stav 1 tačka 12 Zakona, rukovodilac subjekta je odgovoran za uvođenje internih pravila, postupaka i smjernica za sisteme finansijskog upravljanja i kontrola. „13. jul - Plantaže" AD Podgorica (u daljem tekstu Društvo) je donijelo sljedeće interne procedure:

- Pravilnik o organizaciji i sprovođenju popisa imovine i obaveza i usklađivanju knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem na dan popisa;
- Uputstvo za rad komisija za popis;
- Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja mobilnih telefona u službene svrhe;
- Odluku o načinu evidentiranja dnevnog prisustva zaposlenih na radnom mjestu, po Sektorima/Radnim jedinicama Društva;
- Postupak o magacinskom poslovanju u marketinškom magacinu 91;
- Pravilnik o načinu dostavljanja i objavljivanja akata/podnesaka u Društvu;
- Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila;
- Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju;
- Pravilnik o načinu dostavljanja i objavljivanja akata/podnesaka u Društvu;
- Pravilnik o blagajničkom poslovanju;
- Pravilnik o poslovnoj tajni;
- Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih;
- Pravilnik o normiranju i korišćenju radnog vremena;
- Pravilnik o načinu rješavanja imovinsko-pravnih odnosa sa vlasnicima nelegalno sagrađenih objekata/neovlašćeno podignutih zasada na imovini „13 Jul – Plantaže" a.d. Podgorica i načinu postupanja u drugim slučajevima uzurpacije imovine Društva;
- Pravilnik o radu interne revizije;
- Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu;
- Program osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad;
- Pravilnik Službe zaštite lica, imovine i poslovanja;
- Pravilnik o uniformi;
- Pravilnik o zaštitnom znaku;
- Odluku o odobrenju plana potrošnje motornog goriva za službena vozila i privatna vozila koja se koriste u službene svrhe i dr.

Društvo primjenjuje sistem menadžmenta kvalitetom koji je usaglašen sa zahtjevima standarda ISO 9001. U tu svrhu, a za potrebe Društva, u periodu 2017-2019. godine izrađeni su sljedeći standardi: Poslovnik; Upravljanje dokumentovanim informacijama; Upravljanje zapisima/tehničkom dokumentacijom; Preispitivanje sistema menadžmenta; Obuka, svijest i vrednovanje kompetentnosti zaposlenih; Planiranje proizvodnje; Identifikacija, status kontrolisanja i sljedljivost; Etaloniranje mjerne opreme, Interna provjera sistema menadžmenta; Kontrolisanje i ispitivanje; Kontrola

[1] „Sl. list Crne Gore" br.073/08, 020/11, 030/12 i 034/14.
[2] „Sl list Crne Gore" br. 75/18

neusaglašenosti i korektivne mjere; Uspostavljanje ciljeva kvaliteta; Procjena rizika; Upravljanje izmjenama; Menadžment kvalitetom breskve; Prodaja flaširanih proizvoda; Prodaja voća; Preispitivanje zahtjeva kupaca; Menadžment vinskim turizmom: zakazivanje termina posjete i prijem gostiju; Restoranske usluge; Obrada reklamacija; Povlačenje proizvoda sa tržišta – opoziv; Nabavka; Prijem, skladištenje i izdavanje sirovina i gotovih proizvoda; Otpremanje robe na tržište i obezbjeđenje optimalnih zaliha; Izrada i izmjena liste odobrenih isporučilaca; Proizvodnja vinskog i stonog grožđa, stone breskve i masline; Proizvodnja loznog sadnog materijala; Proizvodnja punosistemske pastrmke; Proizvodnja vina i jakih pića; Upotreba lične zaštitne opreme i održavanje; Flaširanje i konfekcioniranje gotovih proizvoda; Razvoj novog proizvoda i unaprijeđenje proizvodnih procesa; Upravljanje projektima i investiranje u kapitalnu opremu; Investicije u podizanje novih, rekonstrukciju ili adaptaciju postojećih građevinskih objekata; Održavanje mašina i uređaja u primarnoj preradi; Održavanje mašina i uređaja u vinogradarsko voćarskoj proizvodnji; Higijensko sanitarno održavanje objekata; Poslovnik o životnoj sredini; Identifikovanje aspekata životne sredine; Praćenje i mjerenje; Upravljanje otpadom; Postupanje u slučaju udesa; Postupanje sa opasnim materijama; Upravljanje neusaglašenostima; Interna i eksterna komunikacija; Preispitivanje i revalidacija HACCP plana; Poslovnik – Sistem menadžmenta zdravstvenom bezbjednošću proizvoda FSMS (ISO 22000:2005); Primjena dobrih proizvođačkih praksi u preduzeću „13 Jul Plantaže" AD; Testiranje vina i menadžment kvalitetom gotovih proizvoda.

U postupku revizije utvrđeno je:
Društvo je, Politikom sistema menadžmenta utvrdilo poslovne **ciljeve**[3] koje doprinose ostvarenju **misije**[4], shodno članu 13 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola i članu 6 Pravilnika o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, međutim:

- Društvo **nije** odredilo lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola (FMC menadžer)
- Društvo **nije** utvrdilo plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola i metodologiju za sprovođenje plana, shodno članu 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola.
- Društvo **nije** odredilo lice zaduženo za koordinaciju uspostavljanja i sprovođenja procesa upravljanja rizicima

Preporuka: Društvo treba da, u cilju unapređenja sistema unutrašnjih kontrola, obezbijedi dosljednu primjenu Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Službena vozila

Društvo je donijelo Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila (br. 6189 od 05.12.2017. godine) kojim se utvrđuju uslovi i način korišćenja, tehničkog održavanja i upotrebe službenih vozila u Društvu. Shodno Pravilniku, evidenciju o zaduženjima zaposlenih službenim vozilima, kao i evidenciju o ukupnoj prosječnoj potrošnji goriva za svako službeno vozilo vodi Referent voznog parka (Sektor za nabavku i logistiku). Referent voznog parka upisuje podatke o potrošnji goriva na osnovu broja pređenih kilometara iz putnog naloga za službeno vozilo i količine kupljenog goriva za to vozilo, saglasno utvrđenim normativima potrošnje za svako službeno vozilo.

U postupku revizije utvrđeno je:
- Na osnovu Plana potrošnje motornog goriva za službena vozila i privatna vozila koja se koriste u službene svrhe, kojeg pripremaju rukovodioci Sektora, Društvo je donijelo Odluku o odobrenju plana

[3] „Neprekidno unaprijeđenje sistema menadžmenta kvalitetom, sistema menadžmenta bezbjednošcu hrane, sistema menadžmenta životnom sredinom; poboljšanje finansijskih rezultata smanjenjem ukupnih troškova i motivacija rukovodstva za uspješno upravljanje troškovima; optimalizaciju kadrovskih potencijala, posebno vodeći računa o kompetentnosti, stalnom razvoju svijesti i unaprijeđenju mjera bezbjednosti, zdravlja i zaštite na radu."

[4] „Kompanija „13 jul - Plantaže" domaćinski i znalački upravlja kapitalom naših akcionara, uz poštovanje dugoročnih interesa potrošača, klijenata, zaposlenih, ekološkog okruženja i društvene zajednice kojoj pripada. Svjetski kvalitet proizvoda kojim smo zadobili lojalnost potrošača uvijek će se njegovati i unapređivati. Mi želimo da kao i do sada budemo omiljeni proizvođači i tržišni lideri, a naši proizvodi dostojni predstavnici Crne Gore u svijetu."

potrošnje motornog goriva za službena vozila i privatna vozila koja se koriste u službene svrhe za 2016-2017. godinu[5], za 2018.[6] i za 2019. godinu[7]. Navedenim Odlukama određeni su limiti potrošnje goriva na mjesečnom nivou i to za službena vozila u rasponu od 50€ do neograničene potrošnje, odnosno od 40€ do neograničene potrošnje za privatna vozila koja se koriste za službene potrebe

- Referent voznog parka vodi mjesečnu evidenciju i obračunava potrošnju goriva i pređenu kilometražu za svakog korisnika i istu dostavlja Sektoru finansija zbog obračuna. U mjesečnom obračunu evidentirana je potrošnja goriva pojedinačno za sva vozila, naznačeni su registarski brojevi, količina utrošenog goriva u litrima, iznos u €, pređena kilometraža, korisnik vozila i Sektor u kojem je zaposlen korisnik vozila. Obračun je potpisom ovjeren od strane korisnika vozila, referenta voznog parka i direktora organizacione jedinice u kojoj je zaposlen korisnik vozila;
- Na osnovu utvrđenog obrasca Zahtjeva[8] koji podnosi zaposleni, a ovjeravaju Direktor Sektora i Izvršni direktor, vrši se odobrenje/povećanje/smanjenje/ukidanje kartice za gorivo. Na Zahtjevu je naznačeno: odobrena količina goriva, da li se kartica izdaje za službeno ili privatno vozilo, registarske oznake vozila, korisnik vozila, prosječna potrošnja vozila, kao i Sektor u kojem je zaposlen korisnik vozila
- Primopredaja službenih vozila između referenta voznog parka i korisnika vršena je Zapisnički, u skladu sa članom 20 Pravilnika, a na osnovu Odluke o odobravanju korišćenja službenog vozila. Odluka se donosi na osnovu Prijedloga o zaduženju zaposlenog službenim vozilom, koji podnosi rukovodilac sektora
- Shodno Planu potrošnje motornog goriva od 28.06.2019. godine, broj privatnih vozila koja se koriste za službene potrebe je 25.
- Shodno spisku vozila, Društvo je tokom 2018. godine raspolagalo sa 66 vozila od čega je 54 putničkih (VW touareg, passat, golf, Renault clio, Dacia sandero...), a 12 teretnih (VW crafter, Mercedes sprinter, Dacia dokker, Renault master...). U sva službena vozila ugrađen je GPS sistem za praćenje, komunikaciju i upravljanje voznim parkom, shodno Ugovoru koji je zaključen sa GPS Montenegro DOO. Društvo raspolaže i vozilima za prevoz radnika (1 kombi WV DM, 2 autobusa), poljoprivrednom mehanizacijom (83 traktora, čiper sa grajferom, kombajn, utovarivač, valjak, 2 kombinovane mašine, Caterpillar, 2 buldožera), kao i sa 7 agregata (kompresorski, dizel i benzinski) i 16 viljuškara (dizel, električni i plinski)
- Za korišćenje putničkih službenih vozila, Referent voznog parka izdaje nalog za korišćenje vozila (Putni nalog za putnički automobil – Obrazac ST 1) koji sadrži podatke o vozaču, vozilu, relaciji, potvrdu o ispravnosti vozila za vožnju, a na poleđini naloga upisuju se: dan, relacija, vrijeme odlaska i dolaska, pređena kilometraža i stanje brojila.
- Za korišćenje teretnih službenih vozila Referent vozog parka izdaje Putni nalog za teretno vozilo (Obrazac PN-2) koji sadrži podatke o vozaču, vozilu, relaciji, vrijeme važenja putnog naloga, potvrdu o tehničkoj ispravnosti vozila, dok se na poleđini naloga upisuju: datum, stanje brojila prije upotrebe, relacija kretanja, vrijeme odlaska i dolaska, pređena kilometraža, stanje brojila nakon upotrebe.

Kancelarijsko poslovanje

U 2018. godini u Društvu nijesu postojale interne procedure kojima se uređuje arhivsko i kancelarijsko poslovanje.

Kancelarijsko i arhivsko poslovanje u Društvu određeno je Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju (broj 2572 od 25.04.2019. godine) i Pravilnikom o načinu dostavljanja i objavljivanja akata/podnesaka u Društvu (broj 2997 od 23.05.2019. godine). U vezi sa navedenim donijete su i dvije Odluke i to: Odluka o uspostavljanju interne dostavne knjige „Oglasna tabla" (broj 4585 od 25.07.2019. godine) i Odluka o utvrđivanju broja i lokacija oglasnih tabli u Društvu (broj 4205 od 09.07.2019. godine).

[5] broj 1855 od 26.05.2016. godine
[6] broj 3265 od 02.07.2018. godine
[7] broj 3980 od 28.06.2019. godine
[8] Zahtjev za odobrenje/povećanje/smanjenje/ukidanje kartice za gorivo

Prijem pošte u Društvu vrši se u arhivi neposrednom predajom, putem pošte, poštanskog pregradka ili elektronskim putem. Primljeni i raspoređeni akti zavode se u djelovodnik (osnovna evidencija) koji se vodi po sistemu osnovnih brojeva kojima se označava svaki akt. U Društvu se vode dva djelovodnika, jedan, u kojem se evidentiraju sva dokumenta zaprimljena od strane trećih lica, a koja su upućena Društvu ili licima zaposlenim u Društvu, shodno Odluci o uspostavljanju djelovodnika „ulazna knjiga" (broj 4204 od 09.07.2019 godine), dok se u drugom djelovodniku evidentiraju opšti i pojedinačni akti sačinjeni od strane Društva, a namijenjeni su zaposlenima u Društvu, trećim licima i organima, shodno Odluci o uspostavljanju djelovodnika „interna knjiga" (broj 4203 od 09.07.2019. godine).

Dostavljanje akata u rad vrši se preko dvije interne dostavne knjige, jedne preko koje se vrši dostavljanje ulaznih faktura finansijskoj službi i druge preko koje se vrši dostavljanje ostale pošte.

Kancelarijsko poslovanje vrši se i u elektronskom obliku, ali se još uvijek ne realizuje u potpunosti. Društvo **nije**, shodno članu 9 Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju, **utvrdilo Plan klasifikacionih oznaka organizacionih jedinica za narednu godinu**.

Službeni telefoni

Društvo je donijelo Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja mobilnih telefona u službene svrhe u Društvu (Br: 6188 od 05.12.2017. godine) kojim su regulisana pitanja od značaja za upotrebu mobilnih telefona u službene svrhe. Pravilnikom je određen i limit potrošnje koji snosi Društvo, a koji iznosi: 30-50€ za Izvršnog direktora, direktore sektora i Sekretara Društva; 20-30€ za rukovodioce, šefove i menadžere; 10-20€ za menadžere, referente, organizatore rada i saradnike, a do 10€ za ostale zaposlene. Sva plaćanja preko iznosa određenog Pravilnikom, korisnik plaća na žiro račun mobilnog operatera. Shodno članu 3 Pravilnika, Direktori Sektora su Izvršnom direktoru dostavili predlog spiska zaposlenih kojima će se iznos mjesečnog računa za mobilni telefon plaćati sa računa Društva. Na navedeni predlog, izvršni direktor je potpisom dao saglasnost.
U postupku revizije utvrđeno je da za usluge mobilne i fiksne telefonije, mobilnog interneta i simetričnog interneta s fiksnim IP adresama, Društvo ima zaključen Ugovor o poslovnoj saradnji za pružanje navedenih usluga.

Služba obezbjeđenja

Članom 3 Zakona o zaštiti lica i imovine predviđeno je da poslove zaštite vrše fizička lica koja imaju dozvolu za vršenje poslova zaštite, dok je članom 57 Zakona predviđeno da privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik mogu da organizuju unutrašnju službu zaštite ukoliko ispunjavaju Zakonom predviđene uslove. Ispunjenost uslova, shodno članu 58 Zakona, utvrđuje Uprava policije i o tome donosi rješenje, na osnovu kojeg privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik organizuje unutrašnju službu zaštite. Rješenjem Uprave policije broj 02/4-850/12-UPI-177/2 od 13.06.2012. godine odobreno je otpočinjanje rada unutrašnje službe zaštite Društva. Navedenim rješenjem utvrđeno je da Društvo ispunjava zakonom predviđene uslove i oddređeno je odgovorno lice za poslove zaštite. Društvo je donijelo i Pravilnik Službe zaštite lica, imovine i poslovanja, Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu, Program osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, Pravilnik o uniformi i Pravilnik o zaštitnom znaku.
U postupku revizije utvrđeno je da Društvo **nije donijelo Planove zaštite obavezno štićenih objekata**, shodno članu 14 Zakona, kojim je određeno da se zaštita obavezno štićenih objekata vrši na osnovu Plana zaštite koji sadrži procjenu bezbjednosti, ugroženosti i rizika, elaborat fizičkog obezbjeđenja i projekat tehničke zaštite i na koji saglasnost daje Ministarstvo. Po izjavi odgovornog lica (rukovodilac Službe zaštite) Društvo posjeduje Plan zaštite obavezno štićenih objekata, ali na njega Ministarstvo nije dalo saglasnost jer nijesu zadovoljeni zakonski uslovi. Isto je konstatovano i u Zapisniku o izvršenom nadzoru (broj 230/1 od 22.10.2019. godine) koji je izvršila Direkcija za nadzor u oblasti zaštite lica i imovine i detektivske djelatnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.
Društvo u skladu sa članom 71 Zakona, vodi evidencije: o zaposlenima koji vrše poslove zaštite; o dozvolama za vršenje poslova zaštite i o zaduženju sredstava prinude.

- Za pružanje usluga obezbjeđenja, stražarskih i čuvarskih usluga Društvo angažuje pravno lice koje ima odobrenje za obavljanje djelatnosti zaštite u skladu sa Zakonom (tokom 2018. godine, na osnovu zaključenog ugovora, bilo je angažovano DOO Professional private security). Navedeno se čini zbog nedovoljnog broja stalno zaposlenog stručnog osoblja, kao i zbog nižih troškova angažovanja pružaoca usluga u odnosu na troškove koji bi nastali zapošljavanjem osposobljenog osoblja.

Zaštita na radu

Zaštita i zdravlje na radu obezbjeđuje se i sprovodi primjenom savremenih tehničko-tehnoloških, organizacionih, zdravstvenih, socijalnih i drugih mjera i sredstava zaštite u skladu sa zakonom, drugim propisima, ratifikovanim i objavljenim međunarodnim ugovorima. Zaštita i zdravlje na radu podrazumijeva obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih. Članom 14 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu predviđeno je da je poslodavac dužan da obezbijedi mjere zaštite i zdravlja na radu sprječavanjem, uklanjanjem i kontrolom rizika na radu, obavještavanjem i osposobljavanjem zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad, uz odgovarajuću organizaciju i potrebna sredstva. Shodno članu 16 Zakona, poslodavac, saglasno prirodi djelatnosti, broju zaposlenih, organizaciji i načinu rada, prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu uređuje opštim aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim. Ovim aktom se bliže uređuju mjere zaštite i zdravlja na radu i način njihovog sprovođenja. U postupku revizije utvrđeno je:

- Služba zaštite na radu je **dio Sektora pravnih i opštih poslova**
- Shodno članu 16 Zakona, **Društvo je donijelo Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu** kojim su utvrđena: prava, obaveze i odgovornost poslodavca, zaposlenih i drugih lica koja se po bilo kom osnovu nalaze na radu u Društu u pogledu obezbjeđenja sigurnih uslova rada, očuvanja radne i životne sredine; zaštita zdravlja radnika od uticaja, posljedica tehničko-tehnološkog procesa Društva; obučavanje i osposobljavanje zaposlenih-radnika za bezbjedan rad; utvrđivanje uslova za rad na radnom mjestu na kojem postoji povećan rizik od povreda i oštećenja zdravlja; obim, rokovi i način pregleda i ispitivanja oruđa i uređaja za rad, elektroinstalacija i drugih instalacija, postupak održavanja i vođenja evidencije o njihovom stanju; način provjere zaposlenih pod uticajem alkohola i druga prava i obaveze zaposlenih u Društvu iz oblasti zaštite na radu.
- Društvo **nije donijelo Akt o procjeni rizika,** shodno članu 17 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, kojim je predviđeno da je poslodavac dužan da donese i posjeduje akt o procjeni rizika, kojim su za sva radna mjesta procijenjeni rizici, utvrđen način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijeđene mjere za njihovo sprovođenje. Prema riječima odgovornog lica (Direktor Sektora pravnih i opštih poslova), navedeni Akt o procjeni rizika se nalazi u fazi izrade.
- Služba zaštite sačinjava kvartalne izvještaje i dostavlja ih Direktoru Sektora pravnih i opštih poslova. Periodični izvještaji predstavljaju sastavni dio godišnjeg izvještaja Sektora pravnih i opštih poslova, shodno članu 51 Zakona kojim je određeno da je Društvo dužno da, najmanje jednom godišnje, sačinjava izvještaj o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih koji se razmatra na organima upravljanja.

Preporuka: Društvo treba da, u skladu sa Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu, donese akt o procjeni rizika kojim su za sva radna mjesta procijenjeni rizici, utvrđen način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijeđene mjere za njihovo sprovođenje.

Unutrašnja revizija

Članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i članom 4 Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, predviđeno je da se unutrašnja revizija u subjektu može uspostaviti organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta, koja je neposredno odgovorna rukovodiocu subjekta, ili obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta na osnovu sporazuma, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija. U postupku revizije utvrđeno je:

- Društvo je, shodno članu 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Pravilnikom o radu Interne revizije (broj 2523 od 02.06.2017. godine), uspostavilo internu reviziju organizovanjem posebne organizacione jedinice. Cilj uspostavljanja unutrašnje revizije je unapređenje poslovanja i povećanje dobiti, kao i poboljšanje efikasnosti finansijskog upravljanja i drugih kontrola - upravljačkih, administrativnih i računovodstvenih. Služba interne revizije broji 5 zaposlenih (Šef Službe i 4 interna revizora).
- Društvo **nije utvrdilo povelju unutrašnje revizije**, odnosno interni akt koji potpisuju rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju i rukovodilac subjekta, u kojem su navedeni cilj, ovlašćenja i odgovornosti unutrašnje revizije i rukovodioca subjekta u pogledu unutrašnje revizije.
- Služba interne revizije je, shodno članu 23 tada važećeg Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, **donijela Strateški plan** interne revizije za period 2017-2019. godine (broj 2921 od 21.06.2017. godine) kao i Godišnje planove rada za 2017. godinu (broj 2922 od 21.06.2017. godine) i za 2019. godinu (nema zavodni broj). **Godišnji plan za 2018. godinu, kao ni planovi pojedinačnih revizija, nijesu donijeti.**
- Rukovodilac Službe interne revizije je izradio Izvještaj o radu Službe interne revizije za 2017. i 2019. godinu (nema zavodni broj - radna verzija). Revizoru **nije** dat na uvid Izvještaj o radu za 2018. godinu, kao ni izvještaji za period period prije 2017. godine**.** Takođe, u postupku revizije **nijesu** dati na uvid ni izvještaji o rezultatima pojedinačnih revizija, kao ni periodični izvještaji o sprovođenju godišnjeg plana unutrašnje revizije, a koji su trebali biti sačinjeni shodno članu 28 Zakona.
- Društvo **nije** utvrdilo akcioni plan za sprovođenje preporuka unutrašnje revizije, kao ni godišnji plan profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora,
- Društvo, shodno članu 15 Zakona, **nije** dostavilo godišnje izvještaje o radu unutrašnje revizije skupštini akcionara, odnosno osnivaču.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru učini operativnijom Službu interne revizije u cilju unapređenja poslovanja i povećavanja dobiti, kao i poboljšanja efikasnosti finansijskog upravljanja i drugih kontrola – upravljačkih, administrativnih i računovodstvenih.

- Društvo, shodno članu 30 Zakona o reviziji, **nije imenovalo Revizorski odbor.**

Preporuka: Društvo treba da, shodno članu 30 Zakona o reviziji, imenuje Revizorski odbor koji će, između ostalih Zakonom utvrđenih nadležnosti, prati efektivnost sistema internih kontrola Društva i razmatrati planove i godišnje izvještaje Službe interne revizije.

Računovodstvene politike

Preduzeće evidentiranje prihoda, rashoda, imovine, potraživanja i obaveza u poslovnim knjigama vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Poslovne knjige Društva vode se u računarski podržanom jedinstvenom informacionom sistemu. U postupku revizije izvršen je uvid u način funkcionisanja Jedinstvenog informacionog sistema i utvrđeno je da su zaposlenima dodijeljene korisničke šifre, pomoću kojih mogu pristupiti jednom od dva integralna dijela sistema. Svaki zaposleni ima dodijeljena prava, odnosno, tačno je utvrđeno koji zaposleni ima pravo da unosi podatke, ko ih pregleda, a ko vrši njihovo potvrđivanje, knjiženje i slično. U postupku revizije utvrđeno je da:

- Društvo **nije** donijelo Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama kojim bi, između ostalog, bila definisana sva bitna pitanja koja se odnose na organizaciju računovodstva, računovodstvene politike za priznavanje i procjenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, usvajanje i objelodanjivanje finansijskih izvještaja.
- Društvo evidenciju imovine (pokretne i nepokretne) u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, vodi u Glavnoj knjizi sintetički na klasi 0. Pored navedene evidencije imovine, Društvo vodi i posebnu analitičku - elektronsku evidenciju imovine, kroz Softver za evidenciju imovine. Podaci evidentirani u Glavnoj knjizi usaglašeni su i odgovaraju podacima u analitičkoj evidenciji imovine.

Uvidom u Softver za evidenciju imovine, utvrđeno je da Društvo ima listu od 8.954 pojedinačnih stavki imovine čija je ukupna nabavna vrijednost 136.769.058,67€, od čega su 3.641 stavki potpuno amortizovane, a u upotrebi su. Njihova nabavna vrijednost iznosi 28.778.042,01€ i jednaka je ispravci vrijednosti. Društvo na kraju izvještajnog perioda nije vršilo preispitivanje korisnog vijeka upotrebe za navedena sredstva u skladu sa paragrafom 51 MRS 16 Nekretnine postrojenja i oprema. Takođe, nije vršena ni promjena procijenjenog korisnog vijeka upotrebe i prilagođavanje stope amortizacije novim okolnostima. Navedeno je uslovilo da Društvo nije realno iskazalo vrijednost dijela imovine u poslovnim knjigama.

Preporuka: Društvo treba da donese Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, kojim će bliže propisati: organizaciju računovodstva, računovodstvene politike za priznavanje i procjenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, usvajanje i objelodanjivanje finansijskih izvještaja.

2.2. Planiranje i izvještavanje

Plan i program rada za 2018. godinu sačinjen je u skladu sa Postupkom planiranja proizvodnje iz maja 2017. godine. Sastavni dio ovoga akta je godišnji proizvodno finansijski plan koji sadrži podatke o:

- količinama grožđa i breskve,
- vrsti i količini potrebnog repromaterijala,
- finansijskim pokazateljima/troškovima koji nastaju izvršavanjem tehnoloških operacija utvrđenih u tehnološkim kartama.

Finansijski plan je sastavni dio Plana i programa rada za 2018. godinu. Planirani prihodi i rashodi sa izvršenjem na 31.12.2018. godine prikazani su u tabeli na str. 63 Izvještaja.
Finansijsko planiranje vrši se u Službi za plan i analizu. Dokumentaciju za izradu proizvodno finansijskog plana čine planovi: proizvodnje, prometa, nabavke, angažovanja radne snage, tekućeg održavanja sredstava rada, investicionih ulaganja, predračun amortizacije i novih investicionih ulaganja.
Nakon dostavljanja potrebnih podataka od strane organizacionih jedinica, Služba za plan i analizu je, pripremila Plan poslovanja za 2018. godinu.
Odbor direktora je 20.02.2018. godine usvojio Nacrt Izvještaja o poslovanju u 2017. godini sa Nacrtom Programa rada u 2018. godini, kao i Izvještaj o investicijama sa planom za 2018. godinu.
Društvo nije donijelo interno pravilo za izvještavanje, kojim bi bio opisan postupak pripreme i izrade finansijskih izvještaja i izvještaja o radu. Društvo je, u skladu sa članom 2 i članom 4. Zakona o računovodstvu, sačinilo Godišnji finansijski izvještaj za 2018. godinu na sljedećim obrascima:

- Iskaz o finansijskoj poziciji - Bilans stanja;
- Iskaz o ukupnom rezultatu - Bilans uspjeha;
- Iskaz o novčanim tokovima;
- Iskaz o promjenama na kapitalu;
- Napomene uz finansijske iskaze.

U skladu sa članom 10. stav 2 Zakona o računovodstvu, Društvo je dostavilo Finansijske izvještaje i Izvještaj menadžmenta za 2018. godinu organu uprave nadležnom za poslove utvrđivanja i naplate poreza – Poreskoj upravi, u propisanom roku (do 31. marta tekuće, za prethodnu godinu). Društvo je 30.09.2018. godine dostavilo Poreskoj upravi i Konsolidovane finansijske izvještaje za 2018. godinu br. 113603/2018, koji nijesu bili predmet ove revizije.
Skupština akcionara je, dana 28.06.2019. godine, donijela Odluku o usvajanju finansijskih iskaza sa izvještajem o poslovanju za 2018. godinu.

U postupku revizije je utvrđeno da Društvo **nije** dostavilo finansijske izvještaje Ministarstvu finansija u skladu sa Pravilnikom o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava, društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu („Službeni list CG", br. 12/08, 35/10).

U skladu sa ovim Pravilnikom, Društvo je bilo u obavezi da, najkasnije do 31. marta 2019. godine, Ministarstvu finansija dostavi Godišnji finansijski izvještaj za 2018. godinu, na sljedećim obrascima:

- Bilans uspjeha – Obrazac BU
- Bilans stanja – Obrazac BS
- Iskaz o promjenama neto imovine (kapitala)- Obrazac IPK
- Bilans novčanih tokova – Obrazac BNT
- Tabela indikatora poslovanja – Obrazac TI

Revizijom je utvrđeno da Društvo **nije** donijelo interno pravilo za izvještavanje, što nije u skladu sa članom 7, stav 1 tačka 6 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG", br. 075/18) kojim je određeno da je rukovodilac subjekta dužan da obezbijedi uspostavljanje unutrašnjih kontrola utvrđivanjem internih pravila i procedura i sprovođenje kontrola.

Društvo **nije** Ministarstvu finansija dostavilo Godišnji finansijski izvještaj za 2018. godinu na propisanim obrascima.

Društvo treba da u skladu sa Pravilnikom o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava, društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu, dostavlja Ministarstvu finansija finansijski izvještaj na propisanim obrascima i u propisanom roku.

2.3. Bilans stanja

Bilans stanja AD „13 Jul Plantaže" Podgorica za 2018. godinu prikazan je u sljedećoj tabeli:

	ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/ na dan 31.12.2018. godine				
Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Tekuća godina 2018.	Prethodna godina 2017.
1	2	3	4		5
	AKTIVA				
00 (dio)	**A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL**	.001		0	0
	B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	.002		**76.141.871**	**71.882.302**
.012	I. GOODWILL	.003		0	0
.01 bez .012	**II. NEMATERIJALNA ULAGANJA**	**.004**		**14.826**	**10.421**
	III NEKRETNINE,POSTROJENJA,OPREMA	**.005**		**72.282.921**	**68.013.092**
020, 022, 023, 026, 027 (dio),028 (dio), 029	1. Nekretnine,postrojenja i oprema	.006		53.832.754	50.169.425
024,027(dio), 028(dio)	2. Investicione nekretnine	.007		0	0
021,025,027(dio)028(dio)	3. Biološka sredstva	.008		18.450.167	17.843.667
	IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	**.009**		**3.844.124**	**3.858.789**
030,031(dio),032(dio),039(dio)	1. Učešća u kapitalu	.010		3.840.847	3.852.235
031(dio), 032(dio)	2.Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	.011		0	0
032(dio),033 do 038, 039(dio)	3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	.012		3.277	6.554
288	**C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	.013			0
.04	**D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO**	.014			0
	E. OBRTNA SREDSTVA (016+017)	.015		**66.995.937**	**64.857.995**
10 do 13,15	I. ZALIHE	.016		48.289.960	47.032.960
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA	.017		**18.705.977**	**17.825.035**
20,21,22 osim 223	1. Potraživanja	.018		15.775.889	16.171.952
223	2.Potraživanja za više plaćen porez na dobit	.019		0	0
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	.020		1.469.605	1.450.583
24	4 Gotovinski ekvivalenti i gotovina	.021		1.139.839	160.139
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	.022		320644	42.361
	F. UKUPNA AKTIVA	.023		**143.137.809**	**136.740.297**
	PASIVA				
	A. KAPITAL (102 do 109)	101		**109.411.601**	**107.708.801**
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		91.653.589	91.653.589
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103		0	0
32	III. REZERVE	104		6.917.158	7.038.640
330,331 i 333	IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE	105		499.734	498.166
332 i 334	V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE	106		-2.240	-2.240
34	VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107		10.343.360	8.520.646
35	VII. GUBITAK	108		0	0
237	VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I	109		0	0
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE 111 + 112	110		**13.429.215**	**10.427.146**
40 (dio)	I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111		**325.101**	**399.730**
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112		**13.104.114**	**10.027.416**
414, 415	1. Dugoročni krediti	113		10.851.470	6.963.906
41 bez 414,415	2. Ostale dugoročne obaveze	114		2.252.644	3.063.510
498	**C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	115		**2.420.500**	2.370.386
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE 117+124	116		**17.876.493**	**16.233.963**
	I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117		**17.876.493**	16.233.963
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	118		8.155.061	6.332.187
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	119		0	0
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	120		6.227.887	5.685.637
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121		2.995.503	3.662.468
47,48 osim 481	5.Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122		121.484	243.509
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123		376.558	310.162
40 (dio)	II KRATKOROČNA REZERVISANJA	124		0	
	E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125		**143.137.809**	**136.740.296**

Društvo je u Bilansu stanja na dan 31.12.2018. godine iskazala Aktivu i Pasivu u iznosu od po 143.137.809,00€.

2.3.1. Aktiva

Ukupna aktiva Društva na 31.12.2018. godine iznosila je **143.137.809€** i činila je **stalna imovina** u iznosu od **76.141.871€,** odnosno 53,19% **i obrtna imovina** u iznosu od **66.995.937€,** odnosno, 46,81% ukupne aktive. Ukupna aktiva veća je od aktive na kraju 2017. godine za 6.397.512€. Najznačajnije povećanje Aktive odnosi se na uvećanje nekretnina, postrojenja i opreme za 4.269.829€, zaliha za 1.257.000€ i gotovine i gotovinskih ekvivalenata za 979.700€.

Stalna imovina

Stalna imovina iznosi 76.141.872€ odnosno 53,19% ukupne aktive. Najveći udio u stalnoj imovini čine Nekretnine, postrojenja, oprema i investicije u toku – 72.282.921€, odnosno 94,93%. Pregled stalne imovine, sa nabavnom vrijednošću na 01.01.2018. godine, povećanjem i smanjenjem tokom godine i ispravkom vrijednosti u 2018. godini, prikazan je u sljedećoj tabeli:

Opis	Nematerijalna imovina 011	Zemljište 020	Višegodišnji zasadi 021	Građevinski objekti 022	Postrojenja i oprema 023	Osnovno stado 025	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema 026	Nekret. postrojenja i oprema u pripremi 027	Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu 028	Ukupno
Nabavna vrijednost										
Stanje 01.01.2018.	193.208,19	20.731.764,66	38.667.548,79	28.985.480,46	43.285.701,71	24.976,00	86.836,07	640.053,43	1.941.504,80	134.557.074,11
Povećanje (nabavke)	8.049,40	0,00	1.350.037,42	581.338,92	3.391.872,32	3.388,67	1.810,00	6.994.252,34	3.922.855,18	16.253.604,25
Smanjenje: rashodovanje, otpis i prenos na drugu imovinu	0,00	0,00	0,00	28.248,83	506.025,44	8.388,67	291,00	4.462.106,47	4.629.076,93	9.634.137,34
Stanje 31.12.2018.	**201.257,59**	**20.731.764,66**	**40.017.586,21**	**29.538.570,55**	**46.171.548,59**	**19.976,00**	**88.355,07**	**3.172.199,30**	**1.235.283,05**	**136.769.058,67**
Ispravka vrijednosti										
Stanje na dan 01.01.2018.	182.787,62	0,00	20.963.454,50	12.405.180,59	32.958.023,01	16.511,00	7.728,86	0,00	0,00	66.533.685,58
Amortizacija 2018.	3.643,71	0,00	935.803,39	532.808,05	1.306.697,06	1.086,67	0,00	0,00	0,00	2.780.038,88
Amortizacija u preuzetim sredstvina od KINGS-a	0,00	0,00	2.902,57	9.830,60	24.088,52	0,00	0,00	0,00	0,00	36.821,69
Smanjenja	0,00	0,00	0,00	10.502,92	457.792,12	3.041,67	291,00	0,00	0,00	471.627,71
Stanje 31.12.2018.	**186.431,33**	**0,00**	**21.902.160,46**	**12.937.316,32**	**33.831.016,47**	**14.556,00**	**7.437,86**	**0,00**	**0,00**	**68.878.918,44**
Neto sadašnja vrijednost										
Sadašnja vrijednost 31.12.2017.	**10.420,57**	**20.731.764,66**	**17.704.094,29**	**16.580.299,87**	**10.327.678,70**	**8.465,00**	**79.107,21**	**640.053,43**	**1.941.504,80**	**68.023.388,53**
Sadašnja vrijednost 31.12.2018.	**14.826,26**	**20.731.764,66**	**18.115.425,75**	**16.601.254,23**	**12.340.532,12**	**5.420,00**	**80.917,21**	**3.172.199,30**	**1.235.283,05**	**72.297.622,58**

Uvidom u Glavnu knjigu i analitičke račune u okviru klase 0, utvrđeno je da je Društvo nematerijalnu imovinu, nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva na 31.12.2018. godine iskazalo u iznosu od 72.297.622,58€. Slijedi pregled pokretne i nepokretne imovine Društva na 31.12.2018. godine:

Konto	Naziv	Nabavna vrijednost na 01.01.2018. godine	Povećanje - nabavke u 2018. godini	Umanjenja u 2018. godini	Nabavna vrijednost na 31.12.2018. godine	Akumulirana amortizacija do 01.01.2017. godine	Amortizacija u preuzetim sredstvima od KINGS-a	Umanjenje-isknjižavanje akumulirane amortizacije u 2018. godini	Obracunata amortizacija u 2018. godine	Ukupna amortizacija	Sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine
011	Nematerijalna imovina	193.208,19	8.049,40	0,00	201.257,59	182.787,62	0,00	0,00	3.643,71	186.431,33	**14.826,26**
020	Zemljište	20.731.764,66	0,00	0,00	20.731.764,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**20.731.764,66**
021	Višegodišnji zasadi	38.667.548,79	1.350.037,42	0,00	40.017.586,21	20.963.454,50	2.902,57	0,00	935.803,39	21.902.160,46	**18.115.425,75**
022	Građevinski objekti	28.985.480,46	581.338,92	28.248,83	29.538.570,55	12.405.180,59	9.830,60	10.502,92	532.808,05	12.937.316,32	**16.601.254,23**
023	Postrojenja i oprema	43.285.701,71	3.391.872,32	506.025,44	46.171.548,59	32.958.023,01	24.088,52	457.792,12	1.306.697,06	33.831.016,47	**12.340.532,12**
025	Osnovno stado	24.976,00	3.388,67	8.388,67	19.976,00	16.511,00	0,00	3.041,67	1.086,67	14.556,00	**5.420,00**
026	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema	86.836,07	1.810,00	291,00	88.355,07	7.728,86	0,00	291,00	0,00	7.437,86	**80.917,21**
I Ukupno:		**131.975.515,88**	**5.336.496,73**	**542.953,94**	**136.769.058,67**	**66.533.685,58**	**36.821,69**	**471.627,71**	**2.780.038,88**	**68.878.918,44**	**67.890.140,23**
027	Nekret. postrojenja i oprema u pripremi	640.053,43	6.994.252,34	4.462.106,47	3.172.199,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**3.172.199,30**
028	Avansi za nekretnine, post. opremu i biol. sredstva u pripremi	1.941.504,80	3.922.855,18	4.629.076,93	1.235.283,05	0,00			0,00	0,00	**1.235.283,05**
IIUkupno:		**2.581.558,23**	**10.917.107,52**	**9.091.183,40**	**4.407.482,35**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**4.407.482,35**
Ukupno (I+II):		**134.557.074,11**	**16.253.604,25**	**9.634.137,34**	**141.176.541,02**	**66.533.685,58**	**36.821,69**	**471.627,71**	**2.780.038,88**	**68.878.918,44**	**72.297.622,58**

Nematerijalna imovina - grupa 01 - Na dan 31.12.2018. godine Nematerijalna ulaganja Društva su iznosila: nabavna vrijednost 201.257,59€, ispravka vrijednosti – amortizacija 186.431,33€ i sadašnja vrijednost 14.826,26€.

Nematerijalna ulaganja Društva se odnose na softvere i licence. Društvo u Softveru za evidenciju imovine vodi i softvere i licence koji su u ranijem periodu u potpunosti amortizovani (otpisani), ali koji još uvijek imaju upotrebnu vrijednost. Društvo je u 2018. godini izvršilo povećanje vrijednosti nematerijalnih ulaganja u iznosu od 8.049,40€ kroz nabavku softvera za popis osnovnih sredstava, licenci za operativne sisteme i drugih licenci, kao i obnavljanje postojećih licenci i poboljšanja postojećih softvera. Početno mjerenje nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, a amortizacija nematerijalnih ulaganja vrši se primjenom proporcionalnog metoda uz korišćenje stope od 20%. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je nematerijalno ulaganje stavljeno u upotrebu.
Društvo je u elektronskoj evidenciji imovine posebno evidentiralo i iskazalo nematerijalna ulaganja (licence, softvere i sl.), izvršilo obračun amortizacije po proporcionalnom metodu uz korišćenje stope od 20% i obračunalo amortizaciju za tekuću godinu u iznosu od 3.643,71€. Obračunata amortizacija u elektronskoj evidenciji odgovara iznosu ispravke vrijednosti nematerijalne imovine za 2018. godinu koja je evidentirana u Glavnoj knjizi.

Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva - grupa 02 - obuhvata: zemljišta, šume, višegodišnje zasade, osnovno stado, građevinske objekte, investicione nekretnine, postrojenja i opremu u vlasništvu pravnog lica, opremu uzetu u finansijski lizing, alat i inventar sa kalkulativnim otpisom i ostale nekretnine, postrojenja i opremu i biološka sredstva uključujući stanove i stambene zgrade koje ispunjavaju uslove priznavanja po MSFI, kao i ulaganja u pribavljanje ove grupe sredstava. Društvo evidenciju imovine vodi u Glavnoj knjizi sintetički na klasi 0, kao i sposebnu analitičku - elektronsku evidenciju imovine, kroz Softver za evidenciju imovine. Podaci evidentirani u Glavnoj knjizi usaglašeni su i odgovaraju podacima u analitičkoj evidenciji imovine.

Sadašnja vrijednost Nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava na dan 31.12.2018. godine iznosi 72.282.796,32€, i to: zemljište - iznos od 20.731.764,66€, višegodišnji zasadi - iznos od 18.115.425,75€, građevinski objekti - iznos od 16.601.254,23€, postrojenja i oprema - iznos od 12.340.532,12€, osnovno stado – iznos od 5.420,00€, ostale nekretnine, postrojenja i oprema - iznos od 80.917,21€, nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi - iznos od 3.172.199,20€ i avansi za nekretnine, postrojenja i opremu u iznosu od 1.235.283,05€.

Zemljište - račun 020 - Vrijednost zemljišta u knjigama Društva, na dan 31.12.2018. godine je iskazana u iznosu od 20.731.764,66€ a sačinjavaju ga poljoprivredno i građevinsko zemljište prikazano u sljedećoj tabeli:

Zemljište - poljoprivredno	Stanje po popisu		Stanje po knjigama	
	€	m²	€	m²
RJ Vin - voć. Proizv - Vinogradi	14.873.224,33	29.168.846,49	14.873.224,33	29.168.846,49
RJ Vin - voć. Proizv - Voćnjaci	769.749,09	1.670.100,00	769.749,09	1.670.100,00
RJ Prerada	56.191,09	121.916,00	56.191,09	121.916,00
OM Ribnjaci	27.632,57	59.954,00	27.632,57	59.954,00
OM Maloprodaja i ugostiteljstvo	3.267,58	7.080,00	3.267,58	7.080,00
1 - Ukupno:	**15.730.064,66**	**31.027.896,49**	**15.730.064,66**	**31.027.896,49**
Zemljište - gradsko	**Stanje po popisu**		**Stanje po knjigama**	
	€	m²	€	m²
Zemljište	5.001.700,00	110.000,00	5.001.700,00	110.000,00
2 - Ukupno:	**5.001.700,00**	**110.000,00**	**5.001.700,00**	**110.000,00**
UKUPNO (1+2)	**20.731.764,66**	**31.137.896,49**	**20.731.764,66**	**31.137.896,49**

Uvidom u Elaborat popisa zemljišta za 2018. godinu, utvrđeno je da je Komisija za popis zemljišta od Uprave za nekretnine pribavila podatke o nepokretnostima upisanim na Društvo (listovi nepokretnosti i posjedovni listovi), koje se nalaze u opštinama: Podgorica (sa Tuzima), Danilovgrad, Bar, Berane, Andrijevica i Bijelo Polje (60m²). Popisom su prikupljeni podaci o upisu prava na nepokretnostima na Društvo, sa različitim obimom prava, ukupne površine od 41.378.175m^2.

Upoređivanjem podataka o zemljištu koje Društvo vodi u svojim poslovnim knjigama i Softveru za evidenciju imovine (31.158.219m^2) sa podacima koji su prikupljeni popisom (41.378.175m^2), utvrđeno je da se radi o značajnoj razlici: zemljišta koje nije evidentirano (11.719.542m^2) i zemljišta koje je više evidentirano (1.494,296m^2) u poslovnim knjigama Društva o nepokretnostima. Društvo je u 2018. godini ostvarilo prihod od prodaje zemljišta u iznosu od 1.666.717,63€, od čega se iznos od 1.534.717,63€ odnosi na naknadu za eksproprisanu nepokretnost od strane Glavnog grada, za izgradnju Južne obilaznice. Nepokretnost je bila upisana u listovima nepokretnosti KO Donja Gorica i

KO Donji Kokoti, ali **nije** bila evidentirana u poslovnim knjigama Društva. Navedeno ukazuje da Društvo **nije** u potpunosti ustrojilo evidenciju o nepokretnoj imovini.

Društvo je, u skladu sa čl. 419 i 420 Zakonom o svojinsko pravnim odnosima, započelo kod Uprave za nekretnine, postupak transformacije zemljišta iz „prava korišćenja" u „pravo svojine". Uprava za nekretnine je donijela rješenje br. 954-101-UP -3245/09 od 02.10.2019. kojim je izvršila traženu promjenu u korist Društva (LN br. 517 i 328 KO Dajbabe, LN br. 634 KO Cijevna, LN br. 130 i 131 KO Vranj, LN br. 716 KO Podgorica i posjedovni listovi br.476 i 716 KO Tuzi). Na navedeno rješenje Glavni grad Podgorica je uložio žalbu zbog svih zakonskih razloga, koja je odbijena rješenjem Ministarstva finansija br: 07-2-1049/2009 od 03.12.2019. godine. Međutim, Uprava za imovinu je 24.01.2020. godine, kao zainteresovana strana, osporavajući upis prava svojine na Društvo, pokrenula Zahtjev za ponavljanje postupka jer joj nije bila data mogućnost da učestvuje u postupku.

Preporuka: Društvo treba da, radi realnog iskazivanja stanja i vrijednosti nepokretne imovine, kod nadležnog organa nastavi postupke ustrojavanja evidencije i procjene vrijednosti imovine radi unošenja iste u svoje poslovne knjige.

Višegodišnji zasadi – račun 021 - Pregled višegodišnjih zasada sa iskazanom nabavnom vrijednošću, ispravkom i sadašnjom vrijednošću prikazan je u sljedećoj tabeli:

Konto	Višegodišnji zasadi	Nabavna vrijednost na 01.01.2018. godine	Povećanje - nabavke u 2018. godini	Umanjenja u 2018. godini	Nabavna vrijednost na 31.12.2018. godine	Akumulirana amortizacija do 01.01.2018. godine	Amortizacija u preuzetim sredstvima od KINGS-a	Obracunata amortizacija u 2018. godine	Ukupna amortizacija	Sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine
021100	Višegodišnji zasadi -voćnjaci	635.850,27	239.231,88	0,00	875.082,15	296.863,15		27.387,89	324.251,04	550.831,11
021110	Višegodišnji zasadi -vinogradi	37.424.951,60	1.098.859,65	0,00	38.523.811,25	20.447.924,13		890.891,07	21.338.815,20	17.184.996,05
021140	Višegodišnji zasadi -živa ograda i četinari	112,52	0,00	0,00	112,52	74,25		6,75	81,00	31,52
021141	Višegodišnji zasadi -ukrasno bilje	46.291,67	4.903,00	0,00	51.194,67	46.064,51	2.902,57	553,99	49.521,07	1.673,60
021150	Višegodišnji zasadi-matičnjak	364.797,59	0,00	0,00	364.797,59	156.485,67		12.989,48	169.475,15	195.322,44
021151	Višegodišnji zasadi -masline	187.150,14	7.042,89	0,00	194.193,03	14.814,61	1.402,89	2.025,64	18.243,14	175.949,89
021152	Višegodišnji zasadi -šipkovi	8.395,00	0,00	0,00	8.395,00	1.228,18		545,68	1.773,86	6.621,14
Ukupno:		**38.667.548,79**	**1.350.037,42**	**0,00**	**40.017.586,21**	**20.963.454,50**	4.305,46	**934.400,50**	**21.902.160,46**	**18.115.425,75**

Na dan 31.12.2018. godine nabavna vrijednost je iznosila 40.017.586,21€, ispravka vrijednosti – amortizacija 21.902.160,46€ i sadašnja vrijednost 18.115.425,75€. Nabavna vrijednost Višegodišnjih zasada na 01.01.2018. godine iskazana je u iznosu od 38.667.548,79€, od čega se najznačajniji iznos odnosi na zasade vinograda. Tokom godine izvršena su nova ulaganja i povećana je vrijednost višegodišnjih zasada za iznos od 1.350.037,42€.

Za sve završene zasade i vinograde postoje Zapisnici o primopredaji zasada vinograda, maslina i voćnjaka, koji su zavedeni i potpisani od strane direktora sektora i šefa objekta. Na osnovu navedenih zapisnika izvršeno je evidentiranje zasada u Glavnoj knjizi i elektronskoj evidenciji imovine Društva.

Uvidom u izvršeni obračun amortizacije utvrđeno je da je Društvo prilikom obračuna amortizacije koristilo različite stope amortizacije, uzimajući u obzir različit procijenjeni vijek trajanja. Obračun amortizacije za 2018. godnu u Glavnoj knjizi Društva iskazan je u iznosu od 934.400,50€ i odgovara amortizaciji iskazanoj u analitičkoj evidenciji imovine.

Građevinski objekti – račun 022 – Nabavna vrijednost građevinskih objekata na 31.12.2018. godine iskazana je u iznosu od 29.538.570,55€, ispravka vrijednosti – akumulirana amortizacija u iznosu od 12.405.180,59€ i sadašnja vrijednost u iznosu od 16.601.254,23€. Nabavna vrijednost građevinskih objekata na 01.01.2018. godine iskazana je u iznosu od 28.985.480,46€. Tokom godine izvršeno je povećanje vrijednosti građevinskih objekata u iznosu od 581.338,92€, koje se uglavnom odnosi na:

- Adaptaciju Flaširnice u iznosu od 435.008,21€. Navedena ulaganja su započeta u 2017. godini i ista su, u najvećem dijelu tokom 2018. godine bila evidentirana kao Investicija u toku na računu 027109, a nakon završene adaptacije navedeni iznos je, shodno Odluci, prenesen na račun 022 - Građevinski objekti;
- Izvedene radove na bušenju bunara i radove na probnoj bušotini u iznosu od 109.261,50€, shodno potpisanom Ugovoru zaključenim sa Geo Inženjering BGP Beograd;

- adaptaciju prodavnice Wine Shop u iznosu od 2.574,19€, a navedeno ulaganje je preneseno sa računa 027013 – investicije u toku;
- povećanje vrijednosti građevinskih objekata koja se odnose na restoran KINGS u iznosu od 15.500,00€ i izvršeno je na osnovu Zapisnika o primopredaji lokala koji u prilogu sadrži i prikaz analize cijena za osnovna sredstva iz restorana Kings i Odluke o odobrenju nabavke osnovnih sredstava.

Umanjenje vrijednosti Građevinskog objekta – Restoran Masline nabavne vrijednosti od 28.248,83€ izvršeno je u iznosu od 17.745,91€.

Postrojenja i oprema – račun 023 - Pregled postrojenja i opreme Društva po vrstama, sa iskazanom nabavnom vrijednošću, ispravkom i sadašnjom vrijednošću na 31.12.2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Konto	Naziv	Nabavna vrijednost na 01.01.2018. godine	Povećanje - nabavke u 2018. godini	Umanjenja u 2018. godini	Nabavna vrijednost na 31.12.2018. godine	Akumulirana amortizacija do 01.01.2018. godine	Amortizacija u preuzetim sredstvima od KINGS-a	Obracunata amortizacija u 2018. godine	Umanjenje-isknjižavanje akumulirane amortizacije u 2018. godini	Ukupna amortizacija	Sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine
023000	Oprema	40.966.420,54	3.345.131,93	378.053,63	43.933.498,84	31.391.632,73	22.236,49	1.144.538,51	333.461,17	32.224.946,56	11.708.552,28
023001	Oprema -viljuškari lizing	173.818,00	0,00	53.833,00	119.985,00	78.833,00	0,00	14.247,75	53.833,00	39.247,75	80.737,25
023002	Oprema -vodopr, elektroprivreda, vodovoda i	73.927,23	0,00	0,00	73.927,23	51.976,05	0,00	5.174,91	0,00	57.150,96	16.776,27
023003	Kancelarijska oprema	429.708,62	25.510,16	5.933,12	449.285,66	374.850,14	0,00	16.890,86	5.843,84	385.897,16	63.388,50
023004	Namještaj i intalacije	439.065,82	19.430,23	5.233,11	453.262,94	325.825,40	1.852,03	33.832,54	2.621,53	358.888,44	94.374,50
023005	Vozila	427.244,18	1.800,00	62.972,58	366.071,60	323.200,04	0,00	17.355,13	62.032,58	278.522,59	87.549,01
023006	Plovna vozila	66.735,84	0,00	0,00	66.735,84	66.735,84	0,00		0,00	66.735,84	0,00
023007	Vozilo - fijaker	5.000,00	0,00	0,00	5.000,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000,00	0,00
023008	Turistički vozić	45.128,00	0,00	0,00	45.128,00	39.082,28	0,00	4.512,80	0,00	43.595,08	1.532,92
023009	Vozila - lizing	658.653,48	0,00	0,00	658.653,48	300.887,53	0,00	70.144,09	0,00	371.031,62	287.621,86
Ukupno:		**43.285.701,71**	**3.391.872,32**	**506.025,44**	**46.171.548,59**	**32.958.023,01**	**24.088,52**	**1.306.696,59**	**457.792,12**	**33.831.016,00**	**12.340.532,59**

Nabavna vrijednost postrojenja i opreme na 31.12.2018. godine iskazana je u iznosu od 46.171.548,59€, ispravka vrijednosti – akumulirana amortizacija u iznosu od 33.831.016,00€ i sadašnja vrijednost u iznosu od 12.340.532,59€. Postrojenja i oprema Društva odnose se na opremu, vozila, kancelarijski namještaj i ostalu opremu i na dan 01.01.2018. godine njihova nabavna vrijednost iznosila je 43.285.701,71€. Tokom godine izvršeno je uvećanje vrijednosti postrojenja i opreme u iznosu 3.391.872,44€, dok su umanjenja iznosila 506.025,44€. Za otpis imovine Društvo nije donosilo odluke, već je otpis vršen na osnovu predloga popisnih komisija i računopolagača, kao i zapisnika o otpisu.

Sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine iskazana u Softveru za evidenciju imovine odgovara sadašnjoj vrijednosti iskazanoj u Glavnoj knjizi Društva, dok obračunata amortizacija za 2018. godinu iznosi 1.304.699,42€ i manja je za 1.997,64€ od amortizacije evidentirane u Glavnoj knjizi (1.306.697,06€), a što je posljedica isknjižavanja dijela otpisane opreme tokom godine iz Softvera za evidenciju imovine.

Osnovno stado - račun 025**,** Nabavna vrijednost osnovnog stada na 31.12.2018. godine iznosila je 19.976,00€, ukupna amortizacija 14.556,00€ a sadašnja vrijednost 5.420,00€.

Ostale nekretnine, postrojenja i oprema - račun 026, odnose se na djela likovne i filmske umjetnosti, muzejske vrijednosti i ostalo. Nabavna vrijednost na 31.12.2018. iznosila je 88.355,07€, akumulirana amortizacija 7.728,86€ i sadašnja vrijednost 80.917,21€. Pregled ostalih nekretnina, postojenja i opreme po vrstama, kao i njihovo uvećanje i umanjenje u 2018. godini prikazano je u sljedećoj tabeli:

Konto	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema	Nabavna vrijednost na 01.01.2018. godine	Nove nabavke u 2018. godini	Smanjenja u 2018. godini	Nabavna vrijednost na 31.12.2018. godine	Akumulirana amortizacija do 01.01.2017. godine	Obracunata amortizacija u 2018. godine	Umanjenje amortizacije po osnovu otpisa imovine	Ukupna amortizacija	Sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine
026300	Djela likovne, films	17.771,09	0,00	0,00	17.771,09	0,00	0,00	0,00	0,00	17.771,09
026400	Muzejske vrijednosti	10.407,99	0,00	0,00	10.407,99	0,00	0,00	0,00	0,00	10.407,99
026600	Ostalo	58.656,99	1.810,00	291,00	60.175,99	7.728,86	0,00	291,00	7.437,86	52.738,13
Ukupno:		**86.836,07**	**1.810,00**	**291,00**	**88.355,07**	**7.728,86**	**0,00**	291,00	**7.437,86**	**80.917,21**

Nabavna vrijednost navedene imovine na 01.01.2018. godine iznosila je 86.836,07€, a tokom godine došlo je do uvećanja vrijednosti u iznosu od 1.810,00€ (muška i ženska nošnja) i do smanjenja – otpisa dijela imovine u iznosu od 291,00€, tako da je sadašnja vrijednost na 31.12.2018. godine iskazana u iznosu od 80.917,21€.

Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi (investicije u toku) – račun 027 Društvo je na navedenom računu evidentiralo ulaganja od dana početka ulaganja u navedena sredstva do njihovog aktiviranja na nekom od računa grupe 02. Pregled investicija u toku, sa povećanjima i smanjenjima tokom 2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Konto	Investicije u toku	Nabavna vrijednost na 01.01.2018. godine	Nove nabavke u 2018. godini	Smanjenja u 2018. godini	Nabavna vrijednost na 31.12.2018. godine
027000	Investicija - Mareza	5.875,00	6.786,44	0,00	12.661,44
027001	Investicija - Uprava zgrada	8.366,78	0,00	8.366,78	0,00
027002	Investicija - Vinsko selo Šipčanik	113.699,54	0,00	0,00	113.699,54
027010	Investicija - adaptacija pos.objekta -Ribnjak Mareza	**0,00**	**10.286,22**	**0,00**	10.286,22
027013	Investicija - adaptacija prodavnice Wine Shop	**0,00**	**2.574,56**	**2.574,56**	0,00
027015	Investicija - adaptacija restorana Jezero	**37.033,14**	**2.316,24**	**0,00**	39.349,38
027017	Investicija - Sanacija objekta za smještaj i higijenu radnika	425,00	28,63	0,00	453,63
027018	Investicija - Nova linija za flaširanje	45.245,55	2.559.810,99	2.605.056,54	0,00
027019	Investicija - Restoran 13 jul	0,00	38.361,23	38.361,23	0,00
027020	Investicija - Bušenje bunara na Šipčaniku mladi zasadi	0,00	6.149,99	0,00	6.149,99
027107	Investicija - Nova hladnjača Kuće Rakića	55.719,47	1.990.849,68	1.000,00	2.045.569,15
027108	Investicija - Izrada kotla na biomasu	172.023,00	426.594,98	0,00	598.617,98
027109	Investicija - Adaptacija Flašimice	3.966,81	392.680,17	396.646,98	0,00
027110	Investicija - Baterija za kompezaciju reaktivne energije	7.187,00	0,00	7.187,00	0,00
027111	Investicija - Otpadne vode	0,00	16.215,53	0,00	16.215,53
027200	Podizanje vinograda	0,00	1.492.818,04	1.343.384,42	149.433,62
027202	Investicija u toku - podizanje zasada maslina	93.483,18	27.029,64	0,00	120.512,82
027203	Investicija u toku - čišćenje terena od neeksplodiranih ubojnih sredstava (pripremanje za podizanje zasada)	37.500,00	21.750,00	0,00	59.250,00
027300	Investicije u toku - Barrique burad	7.025,00	0,00	7.025,00	0,00
027301	Investicije u toku - priprema terena	52.503,96	0,00	52.503,96	0,00
Ukupno:		640.053,43	6.994.252,34	4.462.106,47	3.172.199,30

Investicije u toku na 01.01.2018. godine iznosile su 640.053,53€. Tokom 2018. godine izvršena su ulaganja u ukupnom iznosu od 6.994.252,34€, dok je dio navedenih ulaganja u iznosu od 4.462.106,47€ završen i prenesen na račun Nekretnine postrojenja i oprema. Stanje nezavršenih investicija na kraju 2018. godine iznosilo je 3.172.199,30€.

Izvršena ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu u iznosu od 6.994.252,34€ odnose na:

- Investicije koje su završene u toku 2018. godine, od kojih su najznačajnije: Nova linija za flaširanje – iznos od 2.559.810,99€, adaptacija Flaširnice – iznos od 392.680,17€, investicija u Restoran "13 Jul" – iznos od 38.361,23€ i podizanje vinograda – iznos od 1.492.818,04€,

- Investicije koje nijesu završene do kraja 2018. godine, od kojih su najznačajnije: nova hladnjača – Kuće Rakića - iznos od 1.990.849,68€, izrada kotla na biomasu - iznos od 426.594,98€, vinsko selo Šipčanik – iznos od 113.699,54€, bušenje bunara na Šipčaniku – iznos od 6.149,99€ i druge.

Provjerom evidencije izvršenih ulaganja u investicije u toku utvrđeno je da se od ukupnih ulaganja u investicije u 2018. godini, dio u iznosu od 5.490.981,79€ odnosi na nabavku opreme i pruženih usluga od više pravnih i fizičkih lica, dok se dio u iznosu od 1.503.270,55€ odnosi na sopstvena ulaganja (razne vrste troškova materijala i rezervnih djelova, troškove zarada i drugih primanja zaposlenih angažovanih na navedenim investicijama, troškovi električne energije i sl.). Navedeni troškovi su tokom godine evidentirani kao rashod po organizacionim jedinicama, a na 31.12.2018. godine su, na osnovu zahtjeva odgovorne osobe (Direktora investicija), stornirani i preneseni na investicije u toku.

Prenos sa rashoda izvršen je u najvećem dijelu sa organizacione jedinice 23 – Investicije i nižih organizacionih jedinica 2308 - podizanje vinograda Nikolj Crkva, 2313 – Podizanje zasada lozne podloge, u ukupnom iznosu od 1.298.664,43€.

Provjerom načina evidentiranja poslovnih promjena koje se odnose na povećanje ulaganja u Investicije u toku, utvrđeno je:

- da su sve veće nabavke vršene na osnovu zaključenih ugovora sa izabranim ponuđačima, a manje nabavke na osnovu ponuda koje su dostavljene u postupku nabavke male vrijednosti.
- da se na kraju godine vrši prenos troškova - rashoda koji su evidentirani na klasi 5, na račun 027 – Investicije u toku. Na taj način vrijednost investicija, pored direktnog ulaganja u nabavku potrebne opreme, sadrži i sve druge troškove koji se odnose na navedenu investiciju (kancelarijski materijal, drugi troškovi materijala i rezervnih djelova, troškove telefona i troškove zarada radnika koji su učestvovali u investiciji).

Prenos rashoda – troškova sa klase 5, odnosno njihovo storniranje na računima rashoda i prenošenje na račun 027 - investicije u toku po pojedinim investicijama, nije definisano internim aktom. Za podjelu troškova postoji samo pisana saglasnost rukovodioca organizacione jedinice (direktora), da se dio troškova određene organizacione jedinice podijeli u predviđenim procentima, kao i koji se troškovi mogu prenijeti na druge organizacione jedinice i druge investicije.

Društvo treba da donese internu proceduru kojom će propisati način i postupak podjele troškova i njihovo prenošenje na investicije.

Društvo je promjene na imovini koje se odnose na smanjenja imovine (otpise, prenos sa investicija na druge vrste imovine, manjkove i sl.) evidentiralo na dugovnoj strani računa klase 0, kao storno knjiženje (minusne stavke), umjesto na potražnoj strani. Navedeno nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, kao ni sa osnovnim računovodstvenim pravilom po kojem se kod Aktivnih računa početno stanje i sva povećanja knjiže na dugovnoj strani, a sva smanjenja na potražnoj strani. Kod Pasivnih računa, početno stanje i sva povećanja se evidentiraju na potražnoj strani, a sva smanjenja na dugovnoj strani. Nepravilno evidentiranje imovine i ispravke vrijednosti iste, uslovilo je da u Bruto bilansu i zaključnom listu na 31.12.2018. godine, promjene na imovini (povećanja i smanjenja) nijesu iskazane u punom iznosu, odnosno, sva njihova povećanja i smanjenja iskazana su u prebijenom iznosu.

Preporuka: Društvo treba da evidentiranje poslovnih promjena vrši u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i pravilima urednog knjigovodstva kako bi tekući promet – duguje i tekući promet – potražuje predstavljali stvarno povećanje i smanjenje na računima Glavne knjige.

Avansi za nekretnine – račun 028 - Društvo je na 31.12.2018. godine, na navedenom računu evidentiralo date avanse za sticanje svih oblika osnovnih sredstava u iznosu od 1.235.283,05€. Pregled datih avansa na 01.01.2018. godine, povećanje i smanjenje datih avansa tokom godine, kao i njihovo stanje na 31.12.2018. godine:

Dobavljač	Stanje datih avansa na 1.1.2018. godine	Avansi dati tokom 2018. godine	zatvoreni avansi	Stanje datih avansa na 31.12.2018. godine
Erlang		414.254,42	414.254,42	0,00
IGP Fidija	951.904,80	872.047,06	1.811.392,51	12.559,35
Mas Pack S.M.O	474.400,00	533.700,00	1.008.100,00	0,00
GRUPPO BERTOLASO SPA	237.600,00	356.400,00	594.000,00	0,00
INNOTEC TECNOLOGIE I	88.000,00	132.000,00	220.000,00	0,00
Robino&galandrini S.P.A.	60.000,00	67.430,00	127.430,00	0,00
Labellers S.P.A	129.600,00	145.800,00	275.400,00	0,00
Resalta Montenegro	0,00	178.500,00	178.500,00	0,00
Savković - za zemlju	0,00	1.222.723,70	0,00	1.222.723,70
Ukupno:	**1.941.504,80**	**3.922.855,18**	**4.629.076,93**	**1.235.283,05**

Uvidom u Glavnu knjigu utvrđeno je da su se najznačajni iznosi datih avansa odnosili na avanse date dobavljačima koji su vršili isporuku opreme, izradu kotla na biomasu, izvođenje radova na adaptaciji objekta Flaširnice i isplatu po sudskom rješenju po osnovu naknade štete za vraćeno eksproprisano poljoprivredno zemljište.

Popis imovine

Zakonom o računovodstvu određeno je da je pravno lice dužno da na kraju godine popiše svoju imovinu i obaveze, kao i da je dužno da poslovne knjige usaglasi sa izvršenim popisom imovine i obaveza i da ih zaključi na 31.12. poslovne godine. Način i rokovi vršenja popisa bliže su propisani Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Sl list CG" br. 037/17). Navedenim Pravilnikom propisano je da imovinu pravnog lica predstavljaju: neuplaćeni upisani kapital, nematerijalna ulaganja, nepokretnosti, investicione nepokretnosti, postrojenja, oprema i biološka sredstva (zasadi i životinje), dugoročni finansijski plasmani (učešća, krediti i hartije od vrijednosti), zalihe materijala, rezervnih djelova, alata i inventara, zalihe nedovršene proizvodnje, zalihe gotovih proizvoda, zalihe robe, stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koja se obustavljaju, kratkoročna potraživanja, plasmani, gotovinski ekvivalenti i gotovina, kratkoročne obaveze i dugoročne obaveze. Takođe, propisano je da popisu podliježu imovina i obaveze pravnog lica koje se ne nalaze u pravnom licu, kao i imovina drugih pravnih lica koja se nalazi kod tog pravnog lica, kao i da treba da se iskažu na posebnim popisnim listama koje komisija za popis dostavlja pravnom licu - vlasniku. Revizijom je utvrđeno da je:

- Odbor direktora Društva donio Pravilnik o organizaciji i sprovođenju popisa imovine i obaveza i usklađivanju knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem na dan popisa, broj 5624 od 31.10.2017. godine, kojim je bliže propisao organizaciju i sprovođenje popisa imovine i obaveza u Društvu, a u skladu sa domaćom i međunarodnom regulativom.
- Odbor direktora, 01.12.2018. godine donio Odluku o popisu i obrazovanju komisija za popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2018. godine. Izvršna direktorica je na osnovu navedene Odluke donijela Rješenje o popisu i imenovanju Komisije za popis, broj 6454 od 06.12.2018. godine. Navedenim Rješenjem imenovane su 32 tročlane komisije za popis imovine i obaveza, kao i Centralna popisna komisija čiji je zadatak bio da koordinira rad pojedinačnih popisnih komisija, da objedini njihove izvještaje o popisu, sačini Izvještaj o popisu i isti dostavi Odboru direktora najkasnije do 28.02.2019. godine.
- Izvršna direktorica je 26.12.2018. godine donijela Uputstvo za rad komisije za popis broj 6873 kojim su bliže definisane pripremne radnje koje treba da izvrše komisije za popis (Centralna popisna komisija i pojedinačne popisne komisije), kao i zadaci i uloga Interne revizije u postupku popisa.
- Pojedinačne popisne komisije su izvršile naturalni popis imovine i unijele podatke u popisne liste. Popisne liste su potpisane od strane popisne komisije i računopolagača, dati su predlozi za otpis sredstava i imovine, a Izvještaji o popisu sa popisnim listama dostavljeni su Centralnoj popisnoj komisiji.
- Centralna popisna komisija je sačinila Izvještaj o izvršenom popisu imovine, kapitala i obaveza, na dan 31.12.2018. godine i isti dostavila na usvajanje Odboru direktora.
- Odbor direktora je na sjednici održanoj 29.03.2019. godine donio Odluku o usvajanju izvještaja o izvršenom popisu na dan 31.12.2018. godine.

Utvrđene nepravilnosti:

- Popisne komisije, prilikom popisa imovine i obaveza, nijesu u potpunosti postupile u skladu sa članom 7 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, odnosno, popisne komisije su samo izvršile naturalni popis imovine i nijesu izvršile unošenje knjigovodstvenih podataka u popisne liste i nijesu izvršili obračun vrijednosti popisane imovine;
- Rješenje o popisu i Pravilnik o organizaciji i sprovođenju popisa imovine i obaveza Društva nijesu u potpunosti usklađeni sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica.

Preporuka: Društvo treba da interna akta o popisu uskladi sa važećim Zakonskim i podzakonskim aktima i da popis imovine vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Sl list CG" br. 037/17), a popisne komisije treba da, pored naturalnog popisa imovine, vrše unošenje knjigovodstvenih podataka u popisne liste i obračunatu vrijednosti popisane imovine.

Amortizacija

Društvo **nema** poseban akt kojim je propisalo stope za obračun amortizacije, a obračun amortizacije u računovodstvu vršilo je putem elektronske obrade podataka, u Softveru za elektronsku evidenciju imovine. Amortizacija je u Glavnoj knjizi evidentirana u iznosu od 2,778.635,99€, a u Softveru za elektronsku evidenciju imovine iskazana je amortizacija u iznosu od 2.776.221,68€, odnosno manje za 2.414,31€ od amortizacije iskazane u Glavnoj knjizi. Navedena razlika nastala je po osnovu isknjižavanje imovine koje je vršeno tokom godine, a za koju je amortizacija obračunata do dana rashodovanja – otpisa. Društvo je za obračun amortizacije koristilo sljedeće stope amortizacije:

Grupe sredstava	Procijenjeni vijek trajanja	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna imovina	5	20
Višegodišnji zasadi vinove loze	13 - 59	1,7 - 7,5
Višegodišnji zasadi breskve	15 - 33	3 - 6,5
Građevinski objekti	33-100	1 - 3
Postrojenja i oprema	3 50	2 - 30
Osnovno stado	5- 10	10 - 20

Pregled obračunate amortizacije, za svaku grupu sredstava, dat je u sljedećoj tabeli:

Opis	Nematerijalna imovina 011	Zemljište 020	Višegodišnji zasadi 021	Građevinski objekti 022	Postrojenja i oprema 023	Osnovno stado 025	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema 026	Nekret. postrojenja i oprema u pripremi 027	Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu 028	Ukupno
Akumulirana amortizcija na dan 01.01.2018.	182.787,62	0,00	20.963.454,50	12.405.180,59	32.958.023,01	16.511,00	7.728,86	0,00	0,00	66.533.685,58
Amortizacija 2018.	**3.643,71**	**0,00**	**934.400,50**	**532.808,05**	**1.306.697,06**	**1.086,67**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**2.778.635,99**
Amortizacija u preuzetim sredstvina od KINGS-a	0,00	0,00	4.305,46	9.830,60	24.088,52	0,00	0,00	0,00	0,00	38.224,58
Smanjenja	0,00	0,00	0,00	10.502,92	457.792,12	3.041,67	291,00	0,00	0,00	471.627,71
Akumulirana amortizacija na 31.12.2018.	**186.431,33**	**0,00**	**21.902.160,46**	**12.937.316,32**	**33.831.016,47**	**14.556,00**	**7.437,86**	**0,00**	**0,00**	**68.878.918,44**

Troškovi amortizacije za 2018. godinu iznosili su 2.778.635,99€, od čega se na nematerijalnu imovinu (softvere) odnosi 3.643,71€, a ostatak u iznosu od 2.774.992,28€ na trošak amortizacije materijalne imovine. Društvo je troškove amortizacije za 2018. godinu u iznosu od 2.778.635,99€ iskazalo u Glavnoj knjizi na računu 540 - Troškovi amortizacije, a ispravku vrijednosti po osnovu obračunate amortizacije na posebnim računima otvorenim u okviru računa nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva, kao ispravku vrijednosti imovine.

Utvrđena nepravilnost:
Društvo je tokom godine – mjesečno, u poslovnim knjigama evidentiralo plansku amortizaciju (koja je uključena u obračun cijene koštanja proizvoda: grožđa, vina, breskve, loznih kalemova i loznih reznica), a na kraju godine, nakon stvarnog obračuna amortizacije, s obzirom da su utvrđene razlike između planske i stvarne amortizacije, umjesto planskih iznosa amortizacije evidentirana je stvarna amortizacija po obračunu. Evidentiranje navedenih poslovnih promjena nijesu izvršene storniranjem naloga već brisanjem i izmjenom (unosom novih podataka) naloga za knjiženje, a da **o istom ne ostaje trag u sistemu.** Navedeno ukazuje na nedostatak sistema unutrašnjih kontrola i isto nije u skladu sa čl. 19 Zakona o računovodstvu kojim je određeno da se računovodstvena evidencija zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.

Preporuka: Društvo treba da vođenje poslovnih knjiga i izmjenu naloga za knjiženje vrši shodno članu 19 Zakona o računovodstvu, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i da računovodstvene evidencije zasniva na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji.

Dugoročni finansijski plasmani – računi grupe 03 - Društvo je na navedenom računu iskazalo učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica, učešće u kapitalu povezanih pravnih lica, kao i učešće u kapitalu drugih pravnih lica u ukupnom iznosu od 3.840.847,20€. Pregled dugoročnih finansijskih plasmana prikazan je u sljedećoj tabeli:

Račun	Vrsta plasmana	Stanje na 01.01.2018.	povećanje udjela u 2018. godini	smanjenje udjela u 2018.	Stanje na 31.12.2018.
030	**Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica**	**2.304.893,83**	**196,19**	**0,00**	**2.305.090,02**
030304	13. Jul d.o.o. Beograd -	4.169,10	196,19	0,00	4.365,29
030305	13. Jul d.o.o. Beograd - u robi	2.071.894,49	0,00	0,00	2.071.894,49
030308	13. Jul d.o.o. Beograd - osnovno sredstvo	199.500,00	0,00	0,00	199.500,00
030307	13. Jul d.o.o. Sarajevo	29.330,24	0,00	0,00	29.330,24
031	**Učešće u kapitalu pridruženih pravnih lica**	**125.147,41**	**0,00**	**13.152,38**	**111.995,03**
031000	Fabrika briketa Plant- OMP d.o.o. Podgorica (50%)	65.070,00	0,00	0,00	65.070,00
031001	Monteadria UK Limited, London (33,33%)	37.570,11	0,00	645,08	36.925,03
031002	ABC Produkt Moskva (25%)	12.507,30	0,00	12.507,30	0,00
031003	Recomont d.o.o. Podgorica (20 %)	10.000,00	0,00	0,00	10.000,00
032	**Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica**	1.422.194,24	1.567,91	0,00	1.423.762,15
032000	Societe Generale Montenegro a.d. Podgorica	1.412.028,24	0,00		1.412.028,24
032001	Lovćen osiguranje a.d. Podgorica	10.166,00	1.567,91	0,00	11.733,91

Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica – Društvo je u svojim poslovnim knjigama po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica evidentiralo učešće u kapitalu u iznosu od 2.305.090,02€ kod dva pravna lica: „13 Jul „ Beograd i „13 Jul" Sarajevo sa učešćem u kapitalu u iznosu 100%.

Učešće u kapitalu povezanih pravnih lica - Društvo ima udio u vlasništvu kod sljedećih privrednih društava:

- Fabrika za proizvodnju briketa „Plant-omp"d.o.o. - učešće od 50%,
- Preduzeće „Monteadria UK Limited" London – sa učešćem od 33,33%,
- Preduzeće „Recomont" d.o.o. Podgorica - učešće 20%. Navedeno preduzeće Društvo je, sa još 4 privredna društva, osnovalo 2014. godine.

Pored učešća u kapitalu naprijed navedenih pravnih lica, Društvo je na 31.12.2017. godine u poslovnim knjigama imalo evidentiran udio u ABC Produkt Moskva u iznosu od 12.507,30€, odnosno 25% vlasništva. Navedeno društvo likvidirano je 24.10.2016. godine. Društvo nije blagovremeno bilo upoznato sa postupkom likvidacije pa je isknjiženje učešća u kapitalu izvršeno u 2018. godini na teret rashoda iz prethodnog perioda.

Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica - Društvo ima učešće u kapitalu kapitalu drugih pravnih lica u vidu akcija i to kod:

- Societe Generale Montenegro banka a.d. Podgorica sa učešćem 2,92%, u vrijednosti od 1.412.028,24€. Društvo je 23.12.2019. godine izvršiilo prodaju navedenih akcija (2.824 akcije kod SGM po cijeni od 640€ što iznosi 1.807.360€) i ostvarilo kapitalni dobitak.
- Lovćen osiguranje a.d. Podgorica sa učešćem 0,12% u vrijednosti od 11.733,91€ na 31.12.2018. godine. U 2018. godini došlo je do promjene tržišne vrijednosti akcija pa je vrijednost uloga sa 10.166,00€ uvećana na 11.733,91€. Iznos uvećanja (1.567,91)€ evidentiran je kao uvećanje udjela – račun 032001 i nerealizovanih dobitaka – račun 333000.

Dugoročni plasmani – račun 033 - Društvo je na navedenom računu evidentiralo date stambene kredite zaposlenim u zavisnom pravnom licu „13 jul Beograd". Vrijednost navedenih plasmana na 01.01.2018. godine je iznosila 6.554,35€, a odnosila se na stambene kredite koji nijesu otplaćeni za 2019. i za 2020. godinu. Dio kredita koji se odnosio na otplatu za 2019. godinu u iznosu od 3.277,07€ prenesen je na kratkoročni dio dugoročnih plasmana, tako da je stanje dugoročnih plasmana na 31.12.2018. godine iznosilo 3.277,28€.

Obrtna sredstva

Obrtna sredstva Društva na 31.12.2018. godine iskazana su u iznosu od 66.995.995€, odnosno 46,80% ukupne aktive, a čine ih:

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Tekuća godina	Prethodna godina
				2018.	**2017.**
1	2	3	4		5
	E. OBRTNA SREDSTVA (016+017)	.015		**66.995.937**	**64.857.995**
10 do 13,15	I. ZALIHE	.016		48.289.960	47.032.960
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA	.017		**18.705.977**	**17.825.035**
20,21,22 osim 223	1. Potraživanja	.018		15.775.889	16.171.952
223	2.Potraživanja za više plaćen porez na dobit	.019		0	0
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	.020		1.469.605	1.450.583
24	4 Gotovinski ekvivalenti i gotovina	.021		1.139.839	160.139
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	.022		320644	42.361

Zalihe

Društvo evidenciju zaliha u Glavnoj knjizi vodi sintetički na **klasi 1** i analitički na grupama računa u okviru klase 1. Zalihe su na 31.12.2018. godine iskazane su u iznosu od 48.289.959,97€ a odnose se na:

Račun	Vrsta zaliha	Stanje zaliha na 1.1.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenje zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
101	Materijal	2.468.423,89	8.937.345,95	8.689.776,21	2.715.993,63
102	Rezervni djelovi	586.969,89	304.264,72	316.000,70	575.233,91
103	Alat i inventar	190086,53	254632,97	266409,7	178.309,80
110	Nedovršena proizvodnja	37.836.498,71	2.053.556,85	0,00	39.890.055,56
120	Gotovi proizvodi	5.851.045,98	-859.791,00	136.452,12	4.854.802,86
130	Obračun nabavke robe	17.997,61	8.144.491,23	8.159.324,62	3.164,22
134	Roba u prometu na malo	81.936,97	2.202.224,14	2.211.761,12	72.399,99
Ukupno:		**47.032.959,58**	**21.036.724,86**	**19.779.724,47**	**48.289.959,97**

Zalihe - računi grupe 10 – iskazane su u iznosu od 3.469.537,34€, a odnose se na: Zalihe materijala (đubrivo, zaštitna sredstva, stubovi, elektromaterijal, hidromaterijal, enološka sredstva, flaše, čepovi i dr.) - iznos od 2.715.993,63€, rezervni djelovi - iznos od 575.233,91€ i alat i inventar iznos od 178.309,80€. Revizijom je utvrđeno:

- Društvo podatke o početnom stanju, nabavci i trošenju materijala, rezervnih djelova, alata i inventara, vodi u okviru finansijskog knjigovodstva, a nabavku istog evidentira preko računa 130 – Obračunata nabavna vrijednost dobavljača. U korist ovog računa knjiži se vrijednost po obračunu dobavljača i zavisni troškovi nabavke dobavljača (bez PDV), a razduženja istog na osnovu prenosa materijala u skladište na pojedine analitičke račune grupe 10 - zalihe materijala.
- Društvo je obezbijedilo elektronsku evidenciju praćenja zaliha materijala kroz Jedinstveni informacioni sistem (JIS). Zalihe materijala, rezervnih djelova i sitnog inventara vode se količinski u magacinima i finansijski u materijalnom knjigovodstvu.

Za svaki prijem materijala, službenik koji je zadužen za prijem i praćenje zaliha materijala u predmetnom magacinu, u JIS, kroz dokument Prijemnica po porudžbenici, evidentira količinski prijem materijala, magacin u koji je primljen i organizacionu jedinicu kojoj isti pripada, ime dobavljača koji je isporučio materijal, dokument na osnovu kojeg je isti isporučen. Kao obavezan dio na Prijemnici je ime osobe koja je unijela podatke, ime osobe koja je izvršila prijem, kao i ime osobe koja je ovjerila isti. Čitav postupak izdavanja materijala, sitnog inventara i rezervnih djelova, kao i gotovih proizvoda vrši se kroz više različitih dokumenta i to: Međuskladišna prijemnica materijala (izdavanje materijala iz jednog magacina u drugi magacin), Međuskladišna prijemnica robe iz magacina gotovih proizvoda u neki drugi magacin. Takođe višak materijala, koji je ranije preuzet iz magacina može se vratiti kroz Povratnicu materijala. Takođe, povraćaj dobavljaču može da se vrši preko Povratnice. Pored navedenog i Gotovi proizvodi mogu se vratiti na doradu, pa se isto vrši kroz Povratnicu proizvoda.

Društvo nije donijelo računovodstvene politike kojima je trebalo utvrditi po kojim cijenama se evidentiraju zalihe materijala, a po kojim cijenama utrošak materijala, tako da je u postupku revizije pribavljeno pisano izjašnjenje broj 7843 od 04.12.2019. godine u kojem je navedeno:

- „da se zalihe materijala (materijal, rezervni djelovi, alat i inventar), vode na klasi 1 po nabavnim cijenama, a da se utrošak istih knjiži po metodu prosječne cijene i
- „da se zalihe koje se odnose na sopstvenu proizvodnju vode u toku godine po planskim cijenama, dok se na kraju godine vode po cijeni koštanja".

U postupku revizije utvrđeno je da se utrošak materijala knjiži razduženjem računa „zalihe materijala", a zaduženjem odgovarajućih računa klase 5 - Rashodi.

Društvo je nabavku materijala, rezervnih djelova, alata i inventara, evidentiralo preko računa 130 – Obračunata nabavna vrijednost dobavljača, umjesto na računu 100 – Obračun nabavke zaliha materijala, rezervnih djelova, alata i inventara, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

Materijal – račun 101- Početno stanje materijala na 01.01.2018. godine iznosilo je 2.468.423,89€. Tokom 2018. godine zalihe su uvećane za 8.937.345,95€, a utrošeno je 8.689.776,21€, tako da je stanje

na 31.12.2018. godine iznosilo 2.715.993,63€. Najveći iznos nabavljenog materijala odnosi se na nabavku flaša, zaštitnih sredstava, čepova, đubriva, potrošnog materijala i dr. Uvidom u pojedinačne izvještaje popisnih komisija, kao i u Izvještaj Centralne popisne komisije utvrđeno je:

- Da su pojedinačne popisne komisije izvršile popis i dostavile izvještaje o popisu Centralnoj popisnoj komisiji. Centralna popisna komisija je na osnovu pojedinačnih popisa utvrdila manjkove i viškove po magacinima na 31.12.2018. godine. Utvrđena vrijednost viškova po pojedinim magacinima iznosila je 25.918,03€, dok je manjak po pojedinim magacinima utvrđen u iznosu od 22.021,55€, tako da je razlika nakon prebijanja viškova i manjkova iznosila 3.896,48€.

Rezervni djelovi – račun 102 - obuhvata vrijednost rezervnih djelova koji se koriste za zamjenu djelova na opremi, a njihovo stanje na 01.01.2018. godine iznosilo je 586.969,89€. Tokom godine izvršene su nabavke u iznosu od 304.264,72€, a utrošeno je 316.000,70€, tako da je njihova vrijednost na 31.12.2018. godine iznosila 575.233,91€.

Alat i inventar – račun 103 – na navedenom računu evidentirane su zalihe alata i inventara, auto guma i ambalaže, kao i ispravka vrijednosti inventara. Pregled alata i inventara sa umanjenjima i uvećanjima tokom godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Račun	Vrste alata i inventara	Stanje zaliha na 1.1.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenje zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
103010	Sitan inventar	48.195,21	63.335,82	67.096,59	44.434,44
103020	Autogume	17.960,62	32.918,77	40.934,75	9.944,64
103030	Alat i inventar u upotrebi	249.835,52	89.277,80	71.677,60	267.435,72
103900	Ispravka vrijednosti alata	-125.904,82	-86.700,76	-69.100,58	-143.505,00
Ukupno račun 103:		190.086,53	98.831,63	110.608,36	178.309,80

Početno stanje zaliha na računu 103 - Alat i inventar iznosilo je 190.086,53€, tokom godine je došlo do uvećanja zaliha za 98.831,63 i njihovog trošenja u iznosu od 110.608,36€, tako da je stanje zaliha na 31.12.2018. godine iznosilo 178.309,80€.

Nedovršena proizvodnja - grupa 11 – (rinfuzni proizvodi, voćnjaci i vinogradi, ribnjaci i sl) iskazana je u iznosu od 39.890.055,56€ i obuhvata početno stanje, a na kraju obračunskog perioda povećanje ili smanjenje zaliha nedovršene proizvodnje, nedovršenih proizvoda ili poluproizvoda po cijeni koštanja. Pregled zaliha nedovršene proizvodnje prikazan je u sljedećoj tabeli:

Račun	Nedovršena proizvodnja	Stanje zaliha na 1.1.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenje zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
110000	Nedovršena proizvodnja - rinfuz vino	36.441.437,95	2.169.953,14	0,00	38.611.391,09
110002	Nedovršena proizvodnja - voćnjaci i vinogradi	1.334.944,00	0,00	158.488,00	1.176.456,00
110005	Nedovršena proizvodnja - ribnjaci	60.116,76	42.091,71	0,00	102.208,47
Ukupno:		**37.836.498,71**	**2.212.044,85**	**158.488,00**	**39.890.055,56**

Račun - Nedovršena proizvodnja sastoji se iz početnog stanja na 01.01.2018. godine i povećanja ili smanjenja zaliha nedovršene proizvodnje na kraju godine. Promjene koje nastaju u toku perioda, ne knjiže se na ovim računima već na računima klase 9 – Obračun troškova i učinaka. Povećanje ili smanjenje zaliha na računima grupe 110 je iznos koji je prenesen sa računa klase 9 – Obračun troškova i učinaka, odnosno sa računa grupe 96 - Gotovi proizvodi (razlika između dugovnog i potražnog prometa koja može biti povećanje ili smanjenje zaliha). Stanje zaliha nedovršene proizvodnje na grupi računa 110 odgovara stanju salda na računima grupe 96 – Gotovi proizvodi.

Na početku godine, u knjigovodstvo troškova i učinaka preuzeto je od finansijskog knjigovodstva stanje zaliha nedovršene proizvodnje sa računa grupe 11 tako što se ovo stanje knjižilo na odgovarajuće analitičke račune grupe 95 i 96. Promjene na zalihama nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda - povećanje zaliha, njihovo smanjenje (prodaja ili rashodovanje) u toku godine, knjiženo je na računima klase 9 – Obračun troškova i učinaka, po **planskim cijenama.**
Na kraju godine vrijednost zaliha nedovršene proizvodnje, poluproizvoda i gotovih proizvoda koja se tokom godine vodila po planskim cijenama, svodi se na **stvarnu cijenu koštanja** putem obračuna odstupanja planskih od stvarni cijena koštanja.

Ako je stanje zaliha na kraju godine veće od stanja zaliha na početku godine, navedeni iznos se knjiži kao povećanje vrijednosti zaliha i to zaduženjem računa 110, a u korist računa 630 – Povećanje vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje, gotovih proizvoda i nedovršenih usluga.
Ako je na kraju godine stanje zaliha manje od stanja zaliha na početku godine, navedeni iznos se knjiži kao smanjenje zaliha, odnosno iznos smanjenja se knjiži na potražnoj strani računa 110, a za isti iznos se umanjuje i račun prihoda 631.
Društvo je na 31.12.2018. godine izvršilo popis zaliha rinfuznih proizvoda (vina i rakije), nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda: flaširanih proizvoda, loznih kalemova, maslinovog ulja, sadnice breskve, nara, koje su **bile iskazane po planskim cijenama**. Navedene zalihe su **svedene na stvarnu cijenu koštanja** (koja je utvrđena u postupku Obračuna cijene koštanja proizvoda). Utvrđena je razlika između vrijednosti zaliha po planskim cijenama i vrijednosti zaliha po stvarnoj cijeni koštanja, a ista je knjižena na teret ili u korist računa 969 - Odstupanja u troškovima gotovih proizvoda (Društvo je koristilo račun 96).

Nedovršena proizvodnja - rinfuzni proizvodi vrednovani po planskim cijenama (na računu 960), iznosili su 36.441.437,95€, a njihovim svođenjem na stvarnu cijenu koštanja iskazani su u iznosu od 38.611.391,09€. Zalihe vrednovane po stvarnoj cijeni koštanja veće su za 1.764.155,32€, a navedeno odstupanje knjiženo je odobrenjem u korist računa 960 - Gotovi proizvodi i zaduženjem računa 964 - Odstupanja od planske cijene koštanja. Razlika između vrijednosti zaliha na početku godine i vrijednosti zaliha na kraju godine iskazanim po stvarnoj cijeni koštanja iznosila je 2.169.953,14€. Povećanje zaliha nedovršene proizvodnje uticalo je na povećanje prihoda po ovom osnovu, odnosno, za navedeni iznos povećana je vrijednost zaliha rinfuza na računu 110000 - Nedovršena proizvodnja – rinfuzni proizvodi i račun 630 - Promjena vrijednosti zaliha rinfuza.

Nedovršena proizvodnja – voćnjaci i vinogradi iskazana je na kraju godine (popisne liste za popis nedovršene proizvodnje na dan 31.12.2018. godine) u iznosu od **1.176.456€** i manja je od vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje voćnjaci i vinogradi na 01.01.2018. godine za **158.488,00€.** Za navedeni iznos smanjen je račun zaliha nedovršene proizvodnje – račun 110002 i račun 630 - promjena vrijednosti zaliha, a isto je uticalo na smanjenje prihoda Društva za 2018. godinu.
Društvo je u popisnoj listi dalo pregled troškova (grupa računa od 51 do 54) koji se odnosi na troškove voćnjaka i vinograda za period od 01.11 do 31.12.2018. godine i isti će biti uključeni u Cijenu koštanja grožđa, breskve i vina u 2019. godini. Pored troškova, popisna lista sadrži i popis loznih kalemova (320.909komada*0,93€/kom=298.446€) i loznih reznica (753.999kom*0,13€/kom = 98.019€). Zalihe nedovršene proizvodnje voćnjaka i vinograda Društvo ne evidentira preko računa klase 9 – Obračun troškova i učinaka, već samo na računima grupe 110 - Nedovršena proizvodnja.
Društvo je dostavilo popis zaliha nedovršene proizvodnje za vinogradarstvo i voćarstvo po obračunskim mjestima za 2017. i 2018. godinu. Nedovršena proizvodnja po obračunskim mjestima se koristi prilikom obračuna Cijene koštanja i ista se dodaje troškovima za period 01.01. do 30.09. tekuće godine. Od ukupne vijednosti nedovršene proizvodnje na 31.12.2018. godine, koja je iznosila 1.176.456€, iznos od 710.071€ se odnosi na troškove Obračunskih mjesta (OM) vinograda i to:

	Vinogradrstvo -neovršene proizvodnje po obračunskim mjestima											
Naziv troška	**TUZI**	**BUNAR 4**	**NIKOLJ C.**	**ŠIPČANIK**	**CENTAR**	**AERODROM**	**ŠIPČ.ML.**	**CIJEVNA 9**	**CIJEVNA 7**	**DINOŠ**	**BUNAR 12.13**	**UKUPNO**
TROŠKOVI MATERIJALA I ENERGIJE	3.825	2.907	7.617	5.445	4.391	3.616	4.264	3.857	2.517	8.430	12.032	58.900
TROŠKOVI RADNE SNAGE	32.985	38.760	50.257	42.189	43.598	35.856	38.270	36.114	46.072	52.742	53.978	470.822
AMORTIZACIJA	8.359	4.048	11.448	11.894	11.794	9.062	11.694	6.834	8.442	13.704	16.750	114.028
OSTALA POSLOVNA TEREĆENJA	7.114	2.803	12.207	5.188	10.298	3.978	4.008	3.661	4.512	5.530	6.726	66.022
FIN. RASHODI *(kamate,otpis potraž.)*	49	50	50			50	50	50				299
UKUPNO :	52.332	48.568	81.579	64.717	70.081	52.561	58.286	50.515	61.544	80.406	89.486	710.071

Dio troškova nedovršene prizvodnje u iznosu od 69.920€ odnosi se na Voćarstvo - OM Breskva.

Nedovršena proizvodnja – ribnjaci na 31.12.2018. godine iskazani su u iznosu od 102.208,47€, a na kraju godine je, na navedenom računu knjiženo povećanje zaliha u iznosu od 42.091,71€. Navedeno povećanje zaliha nedovršene proizvodnje ribnjaka uticalo je i na povećanje prihoda (računa 630- Promjena vrijednosti zaliha) za 2018. godinu. Zalihe nedovršene proizvodnje – ribnjaci Društvo ne evidentira preko računa klase 9 – Obračun troškova i učinaka, već samo na računima grupe 110 - Nedovršena proizvodnja.

Gotovi proizvodi - grupa 12 – (piće, riba, lozni kalemovi, maslinovo ulje i dr.) iskazani su u iznosu od 4.854.802,86€ i obuhvata početno stanje, a na kraju obračunskog perioda povećanje ili smanjenje zaliha gotovih proizvoda **po stvarnoj cijeni koštanja**. Pregled zaliha gotovih proizvoda prikazan je u sljedećoj tabeli:

Račun	Gotovi proizvodi	Stanje zaliha na 1.1.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenje zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
120000	Gotovi proizvodi - piće	5.700.309,98	0,00	1.071.432,57	4.628.877,41
120006	Gotovi proizvodi - lozni kalemovi	125.993,40	19.152,53	0,00	145.145,93
120007	Gotovi proizvodi - maslinovo ulje	23.380,60	55.111,92	0,00	78.492,52
120008	Gotovi proizvodi - nar	1.362,00	0,00	0,00	1.362,00
120009	Gotovi proizvodi - sadnice breskve	0,00	925,00	0,00	925,00
Ukupno račun 120:		**5.851.045,98**	**75.189,45**	**1.071.432,57**	**4.854.802,86**
120005	Gotovi proizvodi - riba	0,00	136.452,12	136.452,12	0,00

Promjene na računu 120 - Gotovi proizvodi evidentiraju se na identičan način kao na računima grupe 110 – Nedovršena proizvodnja, izuzev gotovi proizvodi – riba, koja se evidentira samo na računima 120 - Gotovi proizvodi. Povećanje zaliha gotovih proizvoda evidentirano je u iznosu od 75.189,45€, a isto je uticalo na povećanje prihoda po ovom osnovu, dok je smanjenje zaliha gotovih proizvoda iznosilo 1.071.432,57€ i uticalo je na smanjenje računa prihoda u 2018. godini.

Društvo je u postupku revizije dostavilo ovjeren i potpisan zapisnik o utvrđivanju planskih cijena rinfuznih i flaširanih proizvoda, kao i planske cijene novih proizvoda iz 2018. godine. Promjene na zalihama tokom godine Društvo evidentira u okviru klase 9 - Obračun troškova i učinaka po **planskim cijenama, koje su bile stvarne cijene koštanja na 31.12.2017. godine.**

Bitno je istaći da planske cijene nemaju uticaja na krajnje vrednovanje zaliha jer se proizvodi (nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi) u Bilans stanja unose po svojoj stvarnoj ceni koštanja ili neto prodajnoj cijeni, ako je ona niža. Razlika između cijene proizvoda po kojoj se vode zalihe učinaka nedovršene proizvodnje ili gotovih proizvoda (planska cijena) i cijene – vrijednosti zaliha iskazane u bilansima (stvarnoj cijeni koštanja) knjiži se na klasi 9 na računu 96 – Odstupanje u troškovima gotovih proizvoda ili nedovršene proizvodnje.

Obračun cijene koštanja gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje

Najznačajniji udio u poljoprivrednoj proizvodnji Društva odnosi se na proizvodnju grožđa, zatim proizvodnju breskve i nektarine, a manji dio se odnosi na proizvodnju loznog i sadnog materijala (lozni kalemovi i lozne reznice). Društvo nije donijelo Pravilnik o računovodstvenim politikama kojim bi, između ostalog, propisalo tretman i priznavanje proizvoda poljoprivredne proizvodnje, a njihov tretman i objelodanjivanje Društvo treba da vrši u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 41 Poljoprivreda. MRS 41 – Poljoprivreda se primjenjuje na poljoprivredne proizvode, tj. na ubrani proizvod, samo u momentu ubiranja. Nakon toga se primjenjuje MRS 2 - Zalihe ili neki drugi primjenjivi standard. U skladu sa navedenim, MRS 41 se ne bavi preradom poljoprivrednih proizvoda nakon ubiranja, kao što je prerada grožđa u vino i proizvodnja rakije, tako da prerada nije uključena u definiciju poljoprivredna djelatnost. Poljoprivredni proizvodi se, u skladu sa standardom, odmjeravaju po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje u momentu ubiranja. Ovako odmjeren poljoprivredni proizvod treba da predstavlja njegovu nabavnu vrijednost na dan kada se započne njihova dalja prerada, odnosno kada se na iste počne primjenjivati MRS 2 Zalihe. Društvo **nije** posjedovalo interno pravilo kojim bi bio bliže opisan postupak i način obračuna i utvrđivanja cijene koštanja svojih proizvoda, troškove koji su uključeni u obračun, kao i ključeve za raspored troškova po sortama grožđa i kategorijama vina. Društvo je u toku revizije započelo izradu internog pravila. Za formiranje cijene koštanja korišćeni su podaci iz dokumenta „ Prerada grožđa i proizvodnja vina iz berbe 2018", a podatake koji su korišteni za obračun cijene koštanja stonog i vinskog grožđa, kao i cijene koštanja rinfuz i flaširanih proizvoda, Društvo je dostavljalo više puta u toku revizije. Dostavljeni podaci i dokumentacija odnose se na obračun:

- **cijene koštanja stonog i vinskog grožđa,**
- **cijene koštanja breskve i nektarine,**
- **cijene koštanja loznih kalemova i loznih reznica,**
- **cijene koštanja rinfuz i flaširanih proizvoda (vina i rakija).**

Kod proizvodnje grožđa, kao i proizvodnje breskve i nektarine, proizvodna godina ne podudara se sa kalendarskom godinom tako da je proizvodna godina za grožđe i breskvu period od 01.11. prethodne godine do 31.10. tekuće godine, dok se kod loznih kalemova i reznica proizvodna godina podudara sa kalendarskom godinom.

Cijene koštanja stonog i vinskog grožđa

Polazna osnova za formiranje CK stonog i vinskog grožđa u 2018. godini su:

- Troškovi materijala i energije,
- Troškove radne snage,
- Amortizacija,
- Ostala poslovna terećenja,
- Finansijski rashodi.

S obzirom na to da proizvodna godina obuhvata period od 01.11. prethodne godine do 31.10. tekuće godine, naprijed navedeni troškovi odnose se na:

- troškove nedovršene proizvodnje za period 01.11. do 31.12. prethodne godine,
- ostvarene troškove proizvodnje grožđa za 9 mjeseci 2018. godine (11OM – obračunskih mjesta i uslužni servisi), i
- planirane troškove za 10-ti mjesec 2018. godine.

Pored navedenih troškova, koji su ostvareni i planirani za različite periode proizvodne godine, za formiranje cijene koštanja korišćeni su i podaci iz dokumenta „Prerada grožđa i proizvodnja vina iz berbe 2018", a koji sadrži proizvedene količine grožđa po sortama u kg, podrum u koji je smješteno (Stari ili Novi podrum), kao i količine vina po kategorijama u litrima koje su proizvedene od pojedinih sorti grožđa. Kod sorti vina bitan je kvalitet, tako da se nekada ista sorta dijeli na nekoliko vrsta, shodno utvrđenom kvalitetu (npr. Vranac a, Vranac b, Vranac c i sl.), a u skladu sa tim utvrđuje se i cijena koštanja za svaku vrstu posebno. Kvalitet grožđa se ispituje u laboratoriji Društva.

Obračun cijene koštanja grožđa, Društvo vrši u tri faze i to:
I faza: Utvrđivanje troškova koje se koriste za obračun cijene koštanja
II faza: Razgraničenje troškova stonog i vinskog grožđa
III faza: Utvrđivanje CK vinskog i stonog grožđa po sortama na 31.10.2018. godine

I faza: Utvrđivanje troškova koji se koriste za obračun cijene koštanja
Prilikom utvrđivanja troškova koji se koriste za obračun, Društvo prvo utvrđuje direktne troškove, koji su kasnije uključeni i polazna su osnova za formiranje Cijene koštanja vina, a to su:

- troškovi materijala i energije (grupa 51),
- troškovi radne snage (grupa 52),
- i troškovi amortizacije (grupa 54).

Zatim se na naprijed navedene troškove dodaju:

- ostala poslovna terećenja (troškovi grupe računa 53, 55, 57, 58 i 59) i
- finansijski rashodi (grupa računa 56).

Navedeni troškovi se odnose na 11 organizacionih jedinica na kojima se vrši proizvodnja i berba vinskog i stonog grožđa čija je ukupna površina 2.227,49ha i to:

OM	Ukupno ha	Vinsko ha	Stono ha
Tuzi	149,15	107,91	41,24
Bunar 4	134,97		134,97
Nikolj crkva	248,38	245,38	3
Šipčanik	223,93	223,93	0
Centar	239,9	239,9	0
Aerodrom	176	176	0
Šipčanik -mladi sasadi	191,78	191,78	0
Cijevna 9	175,04	175,04	0
Cijevna 7	158,98	158,98	0
Dinoš	235,16	235,16	0
Bunar 12,13	294,2	294,2	0
Ukupno:	2.227,49	2.048,28	179,21

Od ukupnih površina zasada u iznosu 2.227,49ha, od čega se na vinsko grožđe odnosi 2.048,28ha, a na stono grožđe 179,21ha (% učešća vinskog grožđa je 91,95%, a % učešća stonog grožđa 8,05%). Troškovima 11 OM, dodati su troškovi Uslužnih servisa[9], koji se po objašnjenju iz Službe plana i analize, dodaju u određenom – definisanom procentu na ostvarene troškove OM (procenat učešća je izračunat na osnovu ha pod grožđem/ukupna površina u ha*100, za svako OM). Provjerom tačnosti podataka u postupku obračuna CK, utvrđeno je:

- Poređenjem podataka o nedovršenoj proizvodnji za period 01.11. do 31.12.2017. godine po obračunskim mjestima (koji su dostavljeni naknadno)[10] utvrđeno je da podaci koji su korišćeni za obračun odgovaraju podacima iskazanim u popisnim listama nedovršene proizvodnje po OM;
- poređenjem podataka iz GK, koji se odnose na naprijed navedenih 11 obračunskih mjesta za period 01.01. - 30.09.2018. godine, na koje su dodati troškovi Uslužnih servisa za isti period[11], sa podacima iz "Izvještaja o ostvarenim troškovima za period 01.11.2017. godine do 30.09.2018. godine"[12] utvrđena su odstupanja u ukupnom iznosu od 506.019,94€. Slijedi zbirni pregled troškova iz izvještaja i pregled istih iz Glavne knjige, sa odstupanjima:

Konto	Naziv troška	Izvještaj o ostvarenim troškovima 01.11.2017-30.09.2018.	Nedovršena proizvodnja za period 01.11-31.12.2017	Ostvareni troškovi za I-IX mjesec (zbir po OM)	Podaci koje je Društvo koristilo za obračun	Podaci iz Glavne knjige	Utvrđena razlika u odnosu na ostvarene troš.po OM	Utvrđena razlika u dnosu na korišćene podatke
		1	2	3 (1-2)	4	5	6(3-5)	7 (4-5)
51	UTROŠENI MATERIJAL I ENERGIJA	2.451.503,00	45.330,00	2.406.173,00	2.406.173,00	**2.389.034,29**	17.138,71	17.138,71
52	TROŠKOVI RADNE SNAGE	4.249.424,00	644.533,00	3.604.891,00	3.966.297,00	**4.224.339,70**	-258.042,70	-619.448,70
54	AMORTIZACIJA	1.300.936,00	177.616,00	1.123.320,00	1.123.320,00	**1.027.029,95**	96.290,05	96.290,05
	Ukupno:	**8.001.863,00**	**867.479,00**	**7.134.384,00**	**7.495.790,00**	**7.640.403,94**	**-144.613,94**	-506.019,94

Utvrđene razlike odnose se na:

- Troškove radne snage - Društvo je u Izvještaju o ostvarenim troškovima tabelarno prikazalo sve troškove koji se koriste za obračun cijene koštanja po OM (u koje su uključeni i uslužni servisi), koji iznose 3.604.891,00€, a u zbirnom pregledu troškova, troškovi radne snage su iskazani u iznosu od 3.966.297,00€ i ne odgovaraju zbiru troškova radne snage iskazanim u tabelarnim pregledima po obračunskim mjestima. Poređenjem podataka iz Izvještaja sa podacima iz Glavne knjige, utvrđeno je da su Troškovi radne snage za navedeni period iznosili 4.224.339,70€, odnosno, veći su za 619.448,70€ od troškova iz Izvještaja.
- Troškove amortizacije - troškovi amortizacije po podacima iz GK (ostvarena amortizacija 1.027.029,95€) manji su za 96.290,05€ u odnosu na iste troškove u izvještaju (planirana amortizacija 1.123.320,00€). U vezi navedenih troškova dato je pojašnjenje da se tokom godine koristi planska amortizacija, a da se na kraju godine cijena koriguje na osnovu troškova stvarne amortizacije. Međutim, Društvo nije dostavilo dokaz da je CK na 31.12. korigovana za navedeni iznos.
- Troškove materijala i energije - podaci iz GK o ostvarenim troškovima su manji za 17.138,71€ od istih u Izvještaju.

II faza: Razgraničenje troškova stonog i vinskog grožđa:

Nakon sačinjavanja pregleda ukupnih troškova koji su uključeni u obračun cijene grožđa, Društvo vrši razgraničenje (podjelu) troškova na troškove vinskog i troškove stonog grožđa. Podjelu troškova potrebno je izvršiti samo kod dva obračunska mjesta i to OM Tuzi i OM Nikolj Crkva, dok se u OM Bunar 4 proizvodi samo stono grožđe, a troškovi ostalih OM odnose se samo na vinsko grožđe.

U 2018. godini od ukupne površine stonog grožđa, na OM Bunar 4 odnosilo se 75,3%, dok se 24,7% odnosilo na OM Tuzi i OM Nikolj Crkva.

[9] Uslužne servise čine sljedeće organizacione jedinice: RZZS Vinogradarsko-voćarska proizvodnja (30), OM Maslinarstvo (100), OM B IV XII XIII(9), Služba za zaštitu bilja (331), Služba za hidromelioraciju(332),OM Kuće Rakića (340), OM Podizanje zasada masline (2230) i Tehničke službe: OM Tehnički servis (49), Služba održavanja postrojenja i opreme (4831), Služba održavanja poljoprivr.i gr.mašina i opreme (491), Služba informacionog sistema(67) i Elektro služba (121). Društvo je dostavilo podatak da u su u navedene Uslužne servise uključena i sljedeća OM: Investicija Pavlovina (55), Investicije u vinarsko voćarsku proizvodnju-Kontejnerski objekti (302). Uvidom u Glavnu knjigu utvrđeno je da iste nijesu evidentirane u 2018. godini.

[10] Društvo je u postupku revizije dostavilo zbirne troškove nedovršene proizvodnje, a naknadno su dostavljeni i troškovi nedovršene proizvodnje po OM za 2017. i za 2018. godinu.

[11] Podaci o OM i Uslužnim serisima korišćeni su iz dokumenta Obračun cijene koštanja za 2018. godinu, koji je Društvo više puta mijenjalo.

[12] Izvještaj se sačinjava na osnovu podataka o troškovima iz zbirnih listinga, koji se svaki mjesec dostavljaju Službi plana i analize.

U postupku revizije pojašnjeno je da se troškovi OM Tuzi i OM Nikolj Crkva dijele srazmjerno učešću ha vinskog grožđa u ukupnim površinama u ha, a tako i za stono grožđe.

Utvrđena nepravilnost:

Revizijom je utvrđeno da Društvo **nije precizno definisalo ključ za raspodjelu troškova** između stonog i vinskog grožđa na OM Tuzi i OM Nikolj Crkva, iako su raspolagali tačnim podacima o površini u hektarima na kojima se proizvodi stono i vinsko grožđe, kao i podacima o prinosu u kg koji je ostvaren na OM Tuzi i OM Nikolj Crkva. Društvo u svom pojašnjenju navodi: „da za OM Tuzi i Nikolj Crkva, ključ ne može biti površina u hektarima, kao ni prinos po kilogramu iz razloga što se na tim objektima nalaze i vinske i stone sorte, i što cijene pojedinih tehnoloških operacija nisu iste za stono i vinsko grožđe po ha ili kg, kao i utrošak pojedinih materijala, sezonske radne snage, neto zarada, troškova transporta i ostali troškovi. Zato, prilikom rasporeda ostvarenih troškova za ova dva objekta, koristimo planske troškove čiji predlog daju šefovi OJ u okviru RJ „Vinogradarstvo".

III korak: Utvrđivanje CK vinskog i stonog grožđa po sortama na 31.10.2018. godine

Za utvrđivanje cijene koštanja grožđa, pored troškova potreban je i podatak o **ostvarenim prinosima grožđa.** Na osnovu dostavljenog izvještaja utvrđeno je da je ostvareni prinos grožđa u 2018. godini iznosio 21.975.638 kg, od čega se na vinsko grožđe (crvene i bijele sorte) odnosi količina od 19.862.628 kg, a na stono grožđe količina od 2.113.010 kg.

Za sve proizvedene količine postoje podaci o površini zemljišta (u ha) sa koje je ostvaren prinos.

Društvo je kod podjele troškova po sortama grožđa (crvenim i bijelim), kao ključ koristilo učešće ha jedne sorte u ukupnim ha pod grožđem i tako dobijen % učešća primijenila na ukupne troškove vinskog ili stonog grožđa i dobilo trošak pojedine sorte. Troškovi sorte se stavljaju u odnos sa proizvodnjom u kg i dobija se **cijena koštanja grožđa/kg.**

Utvrđeni nedostatak:

Provjerom % učešća sorte i dobijanja troškova po sorti, kao i dobijanja cijene koštanja vinskog grožđa, utvrđeno je da Društvo nije na naprijed navedeni način izračunalo procenat učešća sorte Vranac, koja je podijeljena na tri sorte: Vranac/a, Vranac /b i Vranac/d, dok je kod ostalih sorti (kod 7 crvenih i 9 bijelih sorti) isti primijenjen.

Društvo nije na 01.01.2018. godine, kao ni na 31.12.2018. godine, imalo zalihe grožđa, tako da utvrđena cijena koštanja grožđa nije uticala na vrijednost zaliha. Obračun cijene koštanja, u ovoj fazi, prije svega je informacija menadžmentu o ostvarenim troškovima i ostvarenoj marži prilikom prodaje stonog grožđa i predstavlja plansku cijenu po kojoj se grožđe vodi u okviru klase 9 - Obračun troškova i učinaka, u sljedećoj poslovnoj godini.

U ovoj fazi najznačajnije je da se utvrdi iznos troškova (grupa računa 51,52 i 54) koji su dodijeljeni vinskom grožđu i koji utiču na ostvarenu cijenu koštanja rinfuznih proizvoda na 31.12. 2018. godine.

Cijena koštanja vinskog grožđa na 31.10.2018. godine iznosila je 0,56€/kg, a cijena koštanja stonog grožđa 0,70€/kg.

Cijene koštanja breskve i nektarine

Proizvodnja breske vrši se u okviru RJ Vinogradarsko voćarske proizvodnje – Vinogradarstvo i to na OM Breskva Kuće Rakića (šifra 42). Proizvodna godina za breskvu je ista kao i za grožđe i na isti način se pristupa obračunu kao kod Cijene koštanja grožđa. Sa završenom proizvodnjom breskve na 31.10. tekuće godine, formira se cijena koštanja breskve. CK breskve obuhvata **sve troškove proizvodnje** (od grupe 51 - 59), a to su:

- Troškovi materijala i energije
- Troškovi radne snage
- Amortizacija
- Ostala poslovna terećenja
- Finansijski rashodi

Na navedene troškove se dodaju troškovi nedovršene proizvodnje za XI i XII mjesec prethodne godine i ostvareni troškovi za 10. mjeseci tekuće godine. Cijena koštanja breskve dobija se stavljanjem u odnos ukupnih ulaganja u €/proizvodnja breskve u kg. U postupku revizije dostavljena je kalkulacija za obračun CK breskve, po kojoj je utvrđeno da je proizvedeno 683.405kg breskve, dok je CK iznosila 0,63€/kg.

Cijene koštanja loznih kalemova i loznih reznica

Proizvodnju loznih kalemova i loznih reznica vrši RJ Vinogradarsko voćarska proizvodnja i obuhvata dva OM koja proizvode lozne kalemove i lozne reznice i to:

- Matičnjak lozne podloge (431)
- OM Rasadnička proizvodnja (43)

Površina na kojoj se proizvode Lozni kalemovi i lozne reznice je 33ha. Na 31.12. tekuće - kalendarske godine, takođe na bazi stvarnih troškova, formiraju se cijene koštanja loznih kalemova i reznica. Obračun CK vrši se na sljedeći način:

1. Cijena koštanja loznih kalemova=ukupna ulaganja u €/proizvodnja u komadima
2. Cijena koštanja loznih reznica=ukupna ulaganja u €/proizvodnja u komadima

Ukupna ulaganja podrazumijevaju sljedeće troškove:

- Troškove materijala i energije
- Troškove radne snage
- Amortizaciju
- Ostala poslovna terećenja
- Finansijske rashode

Provjerom podataka utvrđeno je da je dio troškova sa OM Matičnjak lozne podloge koji se odnose na proizvodnju loznih reznica, prenesen na OM Rasadnička proizvodnja, gdje se vrši proizvodnja loznih kalemova i obrnuto. Cijena koštanja loznih kalemova na 31.12.2018. godine je 0,93€/komadu, a loznih reznica 0,13€/ komadu.

Društvo je na 31.12.2018. godine izvršilo popis loznih kalemova i loznih reznica (nedovršenu proizvodnju) i utvdilo njihovu vrijednost u ukupnom iznosu od 396.465,24€ (lozni kalemovi 320.909 kom*0,93€=298.445,37€ i lozne reznice 753.999 komada*0,13€=98.019,87€).

Cijene koštanja rinfuz i flaširanih proizvoda (vina i rakija).

Utvrđivanje Cijena koštanja rinfuznih proizvoda

Kao polaznu osnovu za obračun CK rinfuz vina Društvo uzima troškove vinskog grožđa (računi grupe 51,52 i 54) koji su utvrđeni u postupku obračuna Cijene koštanja grožđa na dan 31.10.2018. godine. Navedeni troškovi su po podacima Društva, nakon podjele između troškova vinskog i stonog grožđa, iznosili 7.797,120€. Utvrđivanje CK se vrši na sljedeći način:

I korak: Razgraničenje troškova po kategorijama vina, koje se vrši na osnovu dostavljenih podataka o količinama grožđa iz kojih su proizvedene pojedine kategorije vina u litrima.

Društvo raspolaže podacima o ukupnoj proizvedenoj količini grožđa u kg, ukupnoj količini vina u litrima i količinama grožđa iz kojih su proizvedene određene količine vina, što omogućava određivanje % učešća pojedine sorte grožđa od koje je proizvedena određena kategorija vina u ukupnoj količini grožđa, a dobijeni procenat se može primijeniti na ukupne troškove. Društvo je od 10 sorti crnog grožđa dobilo 17 kategorija crvenog vina, a od 9 sorti bijelog grožđa dobijeno je 13 kategorija bijelog vina. Pojedine kategorije crnih i bijelih vina se dobijaju od jedne sorte grožđa ili kombinacijom više sorti grožđa.

Utvrđeni nedostatak:

Provjerom načina podjele ukupnih troškova na pojedine kategorije vina, utvrđeno je da je % učešća veći ili manji od % učešća sorte u ukupnoj količini grožđa, kao i da nije precizno definisan ključ za raspodjelu troškova po sortama od kojih su proizvedene različite kategorije vina.

Društvo u svom pojašnjenju ističe „da je u pitanju poljoprivredna proizvodnja i da se ovaj procenat ne može u potpunosti sprovesti po kategorijama vina. Kao razlog navodi se starost pojedinih vinograda koji imaju manje prinose, kao i da postoje novi zasadi vinove loze čiji su prinosi takođe niski.

Pregled postupka obračuna CK vina koje vrši Društvo prikazan je u sljedećoj tabeli:

I	**UKUPNO TROŠKOVI:**
II	**Proizvodnja (kg)**
III	Dobijeno vina u litrima
IV	**Randman** (II / III)
V	**Cijena koštanja kg grozđa (I/II)**
VI	Troškovi RZZS Vinogradarstvo € / KG
VII	**UKUPNA CIJENA VINSKOG GROŽĐA(V+VI)**
VIII	**Cijena koštanja litra vina(VII X IV)**
IX	Troškovi RZZS Prerada € / L
X	Troškovi prerade i odrzavanja vina
XI	**Cijena po litri vina (VIII+IX+X)**

Nakon što je izvršena podjela troškova po kategorijama vina, stavlja se odnos proizvodnja grožđa u kg/dobijeno vino u litrima (za svaku kategoriju vina) i dobijeni odnos je - Randman, koji se dodaje na cijenu vinskog grožđa.

II korak: Obračun cijene koštanja 1 kg grožđa - dobija se stavljanjem u odnos troškova pojedine kategorije sa proizvodnjom grožđa u kg.(I/II)

III korak: Utrđivanje troškova radne zajednice (RZZS) (koji su dodati CK 1 kg grožđa) Društvo vrši utvrđivanje ukupnih troškova radne zajednice (RZZS), a isti su, po podacima Društva, iznosili 5.677.899€ (ostvareni troškovi za 9 mjeseci - **4.927.824€** i planirani troškove za X mjesec u iznosu od 750.000€). Društvo je dostavilo podatak da su u troškove RZZS uključene sljedeće organizacione jedinice:

NAZIV ORGANIZACIONE JEDINICE	Šifra OJ u Glavnoj knjizi (FIS)
"13 jul - Plantaže" a.d.	19
Sluzba Prodaje i marketinga - Crna Gora	224
Sluzba međunarodne prodaje i marketinga	225
Služba za vinski turizam	227
Sluzba Nabavke	223
Sluzba logistike	220
Sektor nabavke i logistike	14
Sektor prodaje i marketinga	1
Sektor razvoja	2
Sektor finansija	5
Sektor kvaliteta	8
RZZS- opšti dio	20
Sektor pravnih i opštih poslova	6
Kabinet	11
Odbor direktora	25
Sindikalna organizacija poslodavca	342
OM Razvoj	21
OM Konjički centar "Vranac"	201
Služba za internu reviziju	111
Služba finansijske operative	57
Poslovi likvidature	52
Služba racunovodstva	53
Služba plana i analize	56
Psi rasni	543
Obračuna zarada	50
Blagajna	51
Služba za ljudske resurse	60
Služba za upravljanje iform.proces. i dokum.	601
Stručna služba za zašt.na radu,FTO i PPZ	660
Služba poslovno-civilne bezbijednosti	66
Imov. prav. poslovi-brisati	61
Privred. prav. poslovi-brisati	62
Kadrovi-brisati	63
Zaštita na radu-brisati	64
Služba za pravne poslove	65
Obezbjedjenje	661
Zaštita na radu	662
Održavanje higijene i zelenih površina	664

Utvrđeni nedostatak:

U postupku revizije izvršeno je poređenje dostavljenih podataka koje je Društvo koristilo za obračun sa podacima iz Glavne knjige i utvrđeno da su troškovi OJ koji su uključeni u RZZS u Glavnoj knjizi za 9 mjeseci 2018. godine iznosili 4.175.804,11€ (do 30.09.) i da su manji za **752.089,89€** od iznosa troškova koje je Društvo koristilo za obračun cijene koštanja. Uporedni pregled troškova koje je Društvo koristilo za obračun troškova iz Glavne knjige, sa utvrđenim razlikama je prikazan u sljedećoj tabeli:

Troškovi RZZS na 30.09.2018. godine				
Konto	**Naziv troška**	**Ostvareni tr. na 30.09.2018. koji su korišteni za obračun**	**Podaci o ostv. troškovima iz Glavne knjige**	**Utvrđena razlika**
51	**UTROŠENI MATERIJAL I ENERGIJA**	105.609,00	97.403,08	8.205,92
52	**TROŠKOVI RADNE SNAGE**	4.529.688,00	3.886.106,08	643.581,92
54	**AMORTIZACIJA**	292.527,00	192.294,95	100.232,05
	Ukupno:	**4.927.824,00**	**4.175.804,11**	752.019,89

Najznačajnija razlika utvrđena je kod troškova radne snage - 643.581,92€ i kod amortizacije - 100.232,05€.

Društvo je nakon utvrđivanja ukupnih troškova RZZS, iste dijeli na:

- Troškove RZZS „Vinogradi" iznos od 4.231.914€,
- Troškove RZZS „Prerada" iznos od 1.445.980€.

Društvo nije dostavilo pojašnjenje na koji način je izvršena podjela navedenih troškova na Vinograde i Preradu, odnosno, nijesu definisani kriterijumi - ključevi za podjelu navedenih troškova.

Društvo je **troškove RZZS „Vinogradi"** od **4.231.914€,** podijelilo na troškove vinskog grožđa – iznos od 4.186.500€ i na troškove stonog grožđa - iznos 45.414€. Revizijom je utvrđeno da je Društvo od 19.901.123 kg vinskog grožđa proizvelo 13.244.130l različitih kategorija vina. Međutim, Društvo **nije**, prilikom obračuna, sa iznosom od 4.186.500€, koji se odnosi na vinsko grožđe, teretilo CK svih sorti grožđa, od kojih je proizvedeno vino, već je isključilo količinu od **3.799.493kg**, a koja se odnosi na vranac /D, šardone/c i krstač, tako da je iznos od 4.186.500€ podijeljen, umjesto sa količinom od 19.901.123kg, sa 16.100.776kg grožđa. Navedeno je uslovilo da se dio troškova koji se odnosio na grožđe koje je isključeno prilikom obračuna, „prelije" na ostale sorte grožđa i uveća njihova cijena.

Društvo je u svom pojašnjenju zašto pojedine sorte grožđa nije teretilo navedenim troškovima, navelo da je takva poslovna politika Društva i da bi mogli proizvoditi i skuplja vina.

Društvo je **troškovima RZZS „Prerada"** od **1.445.980€,** teretilo cijenu koštanja proizvedenog vina po kategorijama. Međutim, revizijom je utvrđeno da, Društvo prilikom obračuna **nije** sa navedenim troškovima teretilo CK svih kategorija vina, odnosno isključena je količina **od 2.915.700l,** a koja se odnosi na vranac /D, šardone/c, roze i krstač, tako da je iznos od 1.445.980€ podijeljen, umjesto sa količinom od 13.244.130l proizvedenog vina, sa 10.340.430l vina. Navedeno je uslovilo da se dio troškova koji se odnosio na vino koje je isključeno prilikom obračuna, „prelije" na ostale kategorije vina i uveća njihova cijena. Kao i kod Troškova RZZS Vinogradi, Društvo je navelo da pojedine sorte grožđa nije teretilo navedenim troškovima jer je takva poslovna politika Društva i da tu nema greške.

Pored troškova RZZS, na Cijenu koštanja vina utiču i **Troškovi održavanja i čuvanja.** Društvo je dostavilo podatak da u troškove održavanja i čuvanja ulaze svi troškovi (grupe računa od 51-59) OJ Prerada, dorada i čuvanje vina i jakih pića (šifra 481) i troškovi enoloških sredstava RJ Prerada grožđa i proizvodnja vina i jakih pića (šifra 4) na 30.09. i zajedno sa planiranim troškovima za X mjesec, čine polaznu osnovu za podjelu troškova i obračun pripadajućeg iznosa koji se dodaje na CK vina. Po podacima Društva, navedeni troškovi su iznosili 2.585.495€ (od čega su planirani troškovi za X mjesec iznosili 200.000€). Ostvareni troškovi na 30.09.2018. godine koji su korišćeni za obračun CK i podaci o ostvarenim troškovima iz Glavne knjige za isti period, prikazani su u sljedećoj tabeli:

Naziv	**Ostvareni tr. na 30.09.2018. koji su korišteni za obračun**	**Podaci o ostv. troškovima iz Glavne knjige**	**Utvrđena razlika**
OM Prerada, dorada i čuvanje vina i jakih pića - svi troškovi od grupe 51 do grupe 58	2.053.486,05	1.991.566,82	61.919,23
Enološka sredstva (OJ 4)	332008,88	329.623,57	2.385,31
Ukupno:	**2.385.494,93**	**2.321.190,39**	64.304,54

Poređenjem sa troškovima iz Glavne knjige utvrđeno je da su troškovi koji su korišteni za obračun veći od troškova iz GK za 64.304,54€.

Društvo troškove održavanja i čuvanja dijeli na:

- Troškove za vina iz berbe 2018. godine (iznos od 1.852.998€) i,
- Troškove za vina iz prethodnog perioda (iznos od 732.497€).

Revizijom je utvrđeno da Društvo **nije** sa troškovima održavanja i čuvanja, koji su opredijeljeni za vina iz berbe 2018. godine u iznosu 1.852.998€, teretilo CK svih kategorija vina. Naime, iz ukupne količine

proizvedenog vina (13.244.130l) isključena je količina od 2.915.700l, a koja se odnosila na vranac /D, šardone/c, roze i krstač, tako da je iznos troškova od 1.852.998€ podijeljen umjesto sa količinom od 13.244.130l proizvedenog vina, sa 10.340.430l.
Navedeno je uslovilo da se dio troškova koji se odnosio na vino koje je isključeno prilikom obračuna, „prelije" na ostale kategorije vina i uveća njihova cijena. Takođe, nije dostavljen način obračuna i iznosi sa kojim su terećena vina iz prethodnog perioda.

Društvo u svom pojašnjenju navodi: „Raspored troškova održavanja i čuvanja je napravljen po procentu učešća u ukupnim troškovima čuvanja i održavanja vina. Iznos od 71,66% ili 1.852.988€ opterećuje cijene vina berbe 2018. godine, a 28,34% ili 732.497€ su vezani za flaširnicu i pokriveni su iz marže koja se ostvaruje prodajom flaširanih proizvoda".

Društvo, kao što je i naprijed navedeno, obračun CK vrši na 31.10. tekuće godine koristeći podatke o ostvarenim troškovima za 9 mjeseci i planirane za 10 mjesec. Međutim na kraju godine, tako formirane cijene koštanja rinfuznih vina i rakija se uvećavaju za ostvarene troškove u periodu od 01.11. do 31.12. kao i za iznos korekcije koja se odnosi na 10 mjesec (razlika između planiranih i ostvarenih troškova). Navedeni troškovi po podacima Društva su iznosili 1.764,155€, a odnose se na:

- troškove RZZS koji su nastali u periodu od 31.10. do 31.12.2018. godine, odnosno razlikom između tih troškova na 31.12. i troškova koji su uključeni u CK na 30.09.2018. godine, iznos od 1.130.317€,
- Troškove enoloških sredstava za isti period - iznos od 96.218€,
- Troškove održavanja i čuvanja vina od 01.11. - 31.12.2018. godine – iznos od 537.619€.

S obzirom da podaci iz Glavne knjige koji su se odnosili na troškove RZZS, troškove održavanja i čuvanja i enoloških sredstava za period 01.01. – 31.10.2018. godine nijesu odgovarali podacima koje je Društvo koristilo za obračun, **provjera istih za period od 01.11 do 31.12. nije vršena**.

Revizijom je utvrđeno da prilikom dodjele ovih troškova rinfuzu vina i rakija, **nijesu sva vina i rakije opterećene ovim troškovima**. Dato je pojašnjenje da je u pitanju poslovna politika Društva i da se ista vina nalaze na zalihama u toku više godina i sva dodatna terećenja, iako su mala, dodatno bi opteretila visoke cijene rinfuz vina i rakija, ali oko 90% proizvoda optereti se istim iznosom.
Društvo je dobijene CK rinfuznih proizvoda na 31.12.2018. godine primijenilo na postojeće zalihe rinfuznih i flaširanih proizvoda.

Utvrđivanje Cijena koštanja flaširanih proizvoda (vina i rakija)

I korak: Uzima se cijena koštanja rinfuz proizvoda vina i rakija na 31.12. tekuće godine (kao osnovne sirovine)
II korak: Dodaju se troškovi flaširanja za OJ 482. (iz ukupnih troškova se izuzimaju troškovi transporta i finansijski troškovi).
III korak: Dodaju se troškovi OJ „Primarna prerada" koji opterećuju flaširane proizvode, a nju čine: OJ 480+483+484 (iz troškova ovih OJ su isključeni finansijski rashodi).
IV korak: Cijene repromaterijala (flaša, čep, etiketa, akcizna markica, kapica i sl.) uzimaju se iz FIS-a za svaki flaširani proizvod koji je proizveden u tekućoj godini.

Za svaki novi proizvod koji je proizveden u toku godine radi se kalkulacija cijena koštanja. Kod proizvoda koji se nađu na stanju u magacinu na početku tekuće godine, a pri tom u toku godine nije bilo proizvodnje tog proizvoda, njihova cijena ostaje ista. U postupku revizije dostavljene su kalkulacije CK svih vina i rakija koje su urađene u 2018. godini, kao i kalkulacije za flaširane proizvode čije proizvodnje nije bilo u 2018. godini i koje nijesu mijenjane. Čitav postupak se radi ručno, kroz excel tabele.

Rezime utvrđenih nepravilnosti kod obračuna cijene koštanja:

Društvo **nije** u svom računovodstveno informacionom sistemu obuhvatilo segment obračuna cijene koštanja, već obračun vrši ručno i kroz excel tabele. Poređenjem podataka iz Glavne knjige sa podacima koje je Društvo koristilo za obračun CK utvrđeno je da postoje značajna odstupanja u

podacima koje je Društvo koristilo za obračun i podacima o visini troškova iz Glavne knjige. Utvrđene razlike odnose se na:

- Troškove 11 obračunskih mjesta, na kojima se vrši proizvodnja grožđa, za period 01.01. - 30.09.2018. godine (sa troškovima Uslužnih servisa), razlika u ukupnom iznosu od: ..... **- 506.019,94€**,
- Troškove RZZS za period 01.01.do 30.09. 2018. godine, razlika od: ..... + **752.019,89€,**
- Troškovi održavanja i čuvanja za period od 01.01. do 30.09.2018. godine, razlika od: - **64.304,54€**.

• Društvo nije propisalo način podjele troškova između stonog i vinskog grožđa, kao ni ključeve za raspodjelu troškova između pojedinih sorti grožđa i kategorija vina, ključeve za podjelu troškova RZZS na troškove koje terete CK grožđa i troškova koji terete CK vina, iako su u svim slučajevima postojali podaci o površinama, količinama i litrima na osnovu kojih se mogla utvrditi i definisati podjela istih.

• Društvo nije sa troškovima RZZS koji se odnose na Vinogradarstvo teretilo CK svih sorti grožđa, kao ni sa troškovima RZZS koji se odnose na preradu i sa troškovima održavanja i čuvanja, nijesu opterećene cijene svih kategorija vina. Navedeno je uslovilo da se dio troškova koji se odnosio na grožđe/vino koje je isključeno prilikom obračuna, prelije na ostale kategorije grožđa/vina i uveća njihova cijena. Takođe nijesu sva vina i rakije koje su bila na zalihama na 31.12.2018. godine opterećene troškovima za period 01.11. do 31.12. 2018. godine.

• Prilikom obračuna Cijene koštanja vina Društvo nije postupilo u skladu sa MRS 2 Zalihe, već je u Cijenu koštanja, kroz troškove RZZS, uključilo i troškove prodaje (Služba prodaje i marketinga, Služba međunarodne prodaje i marketinga, Sektor prodaje i marketinga) i drugih službi (Konjički centar „Vranac"). Navedeni troškovi su iznosili 656.662,96€ za period od 01.01. do 30.09.2018. godine i uticali su na cijenu koštanja vina, dok su isti troškovi za period 01.11. do 31.12.2018. godine iznosili 250.217,47€ i uticali su, kako na cijenu rinfuznih proizvoda iz 2018. godine, tako i na cijene zaliha iz prethodnih godina.[13]

Na osnovu podataka koji su više puta mijenjani i dostavljani[14] u postupku revizije, revizor se nije mogao uvjeriti u tačnost obračuna cijene koštanja, ni u vrijednost iskazanih zaliha.

Preporuka: Društvo treba da unaprijedi postupak obračuna Cijene koštanja i donese proceduru kojom će utvrditi ključeve, procente i uslove za raspodjelu troškova za sve sorte grožđa, kategorije vina i ostale proizvode. Postupak obračuna CK treba da bude usklađen sa tačkom 16 MRS 2 Zalihe, a preuzimanje i usaglašavanje podataka sa Glavnom knjigom treba da bude dokumentovano.

Roba – grupa 13 Na ovoj grupi računa iskazuju se zalihe robe u magacinu, prodajnim objektima, roba u obradi, doradi i manipulaciji, ukalkulisani PDV i razlika u cijeni.

Obračun nabavke robe - račun 130 Početno stanje, dugovna i potražna strana, kao i krajnje stanje računa 1300 i 1301 prikazani su u sljedećoj tabeli:

Račun	Obračun nabavke robe				
130	Naziv računa	Stanje zaliha na 01.01.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenja zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
1300	Obračunata nabavna vrijednost dobavljača	17.997,61	8.100.908,47	8.159.324,62	-40.418,54
1301	Obračunata nabavna vrijednost - zavisni troškovi	0,00	43.582,76	0,00	43.582,76

Na računu 1300 evidentirane su nabavke roba koje učestvuju u proizvodnji gotovog proizvoda i čine njegov sastavni dio (etikete za flaše, flaše za vino, metalni i plutani čepovi za flaše, streč folija, kartonske kutije, drvene alternative za korekciju vina, vinska kiselina, kvasac...). Tokom 2018. godine na ovom računu evidentirana je obračunata nabavna vrijednost dobavljača u iznosu od 8.100.908,47€.

[13] Međunarodni računovodstveni standard 2 Zalihe u dijelu Ostali troškovi, tačka 16 definiše primjere troškova koji se ne uključuju u cijenu koštanja zaliha i priznaju se kao rashod perioda u kojem su nastali, a to su: - neuobičajeni iznosi otpadnog materijala, rada ili drugih proizvodnih troškova, troškovi skladištenja, osim ako nijesu nužno sastavni dio proizvodnog procesa prije iduće proizvodne faze, administrativni opšti troškovi koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnju lokaciju i sadašnje stanje i troškovi prodaje.

14 Društvo je 21.07.2020. godine, nakon održanog sastanka o usaglašavanju stavova iznijetih u Preliminarnom izvještaju o reviziji, obavijestilo DRI da u obračun cijene koštanja nijesu uključeni troškovi OJ 12 Služba tehničkog servisa u iznosu od 156.147,73€.

Na računu 1301 evidentirani su zavisni troškovi, odnosno svi troškovi (osim fakturne vrijednosti) koji se mogu direktno pripisati pribavljanju robe, odnosno, da bi se roba dopremila u skladište i tokom 2018. godine iznosili su 43.582,76€.

Roba u prometu na malo račun - 134**,** iskazane su zalihe robe u prometu na malo (maloprodaja) u iznosu 148.495,45€, ukalkulisani PDV u iznosu od 25.771,94€ i ukalkulisana razlika u cijeni u iznosu od 50.323,52€. Društvo je na navedenom računu evidentiralo i obračunatu nabavnu vrijednost dobavljača i zavisne troškove nabavke u iznosu od 3.164,22€. (navedeno trebalo evidentirati na računu 100 - Obračun nabavke zaliha materijala, rezervnih djelova, alata i inventara). Pregled stanja zaliha robe u prometu na malo dat je u sljedećoj tabeli:

Račun	Naziv računa	Stanje zaliha na 1.1.2018. godine	Povećanje zaliha u 2018. godini	Smanjenje zaliha u 2018. godini	Stanje zaliha na 31.12.2018. godine
134000	Roba u prodavnici	159.320,29	1.115.197,52	1.126.022,36	148.495,45
134400	Ukalkulisani PDV u maloprodaji	-25.437,68	-190.263,56	-189.929,30	-25.771,94
134900	Ukalkulisana razlika u cijene robe u prodavnici	-51.945,64	-335.116,37	-336.738,49	-50.323,52
Račun 134:		**81.936,97**	**589.817,59**	**599.354,57**	**72.399,99**

- evidencija roba u prometu na malo vodi se kroz dva posebna softvera i to: Softver za ugostiteljstvo i Softver za maloprodaju, a nakon pojedinačnog unosa podataka u navedne softvere, izrade kalkulacija, evidentiranja zaduženja i razduženja, zbirni podaci se knjiže u Softveru za finansijsko knjigovodstvo. U finansijskom knjigovodstvu postoje samo zbirni podaci o zaduženju, razduženju maloprodajnih objekata, kao i ukalkulisanoj razlici u cijeni i ukalkulisanom PDV-u, dok se u pojedinačnim softverima vodi evidencija za sve prodajne objekte posebno. Na osnovu uvida u način evidentiranja podataka u navedene softvere, utvrđeno je:

- U Softver za ugostiteljstvo evidentira se nabavka proizvoda od dobavljača ili sopstvenih proizvoda kroz „zaduženje kuhinje". Proizvodi u kuhinji se vode po nabavnim cijenama. Za sve proizvode urađeni su normativi i na taj način se i vrši razduženje kuhinje (ukoliko je u pitanju priprema hrane) ili po količini za druge proizvode. Za svaki ugostiteljski objekat postoje podaci o zaduženju po dobavljačima, sa brojem dokumenta po kojem je roba primljena, količini i vrijednosti, dok se razduženje kuhinje evidentira i iskazuje po artiklima, jedinici mjere, količini, nabavnoj cijeni i nabavnoj vrijednosti. Na kraju svakog mjeseca vrši se popis kuhinje po vrsti proizvoda, količini, prodajnoj cijeni i prodajnoj vrijednosti, a ukupan iznos popisane robe upoređuje se sa popisom na kraju prethodnog mjeseca. Razlika u stanju zaliha robe u kuhinji na kraju mjeseca odgovara povećanju zaliha (nove nabavke) i njihovom razduženju tokom mjeseca (otpisi i druga razduženja).

„Zaduženje šanka" vrši se na osnovu kalkulacije koja sadrži sledeće elemente: artikal, jedinici mjere, nabavnu cijenu, nabavnu vrijednost, prodajnu cijenu i prodajnu vrijednost, ukalkulisanu razliku u cijeni (u koju je uključen i ukalkulisani PDV). Na kraju svakog mjeseca se vrši popis šanka i utvrđuje vrijednost razlike u cijeni u realizaciji na nivou mjeseca, kao i iznos troškova – nabavne vrijednosti prodate robe. Na osnovu navedenog knjiži se razduženje maloprodajnog ugostiteljskog objekta, kao i razduženje ukalkulisane razlike u cijeni i na troškove se prenosi dio koji se odnosi na nabavnu vrijednost prodate robe. Zaduženje ugostiteljskih objekata vrši se u okviru analitičkog računa 10102 (101021- Materijal u skladištu – kuhinja ugostiteljstvo, 101022 – materijal u skladištu – šank ugostiteljstvo i 101023 – Ukalkulisana razlika u cijeni za ugostiteljstvo).

- U Softveru za maloprodaju, zaduženje maloprodajnih objekata se vrši kroz izradu **kalkulacije cijena**, a s obzirom da su najčešće u pitanju proizvodi sopstvene proizvodnje, njihova isporuka se vrši iz magacina gotovih proizvoda. Kalkulacija cijena, pored podataka o dokumentu na osnovu kojeg je izvršen prijem, sadrži i naziva artikla, jedinicu mjere, količinu i cijenu, zavisne troškove, akcizu, razliku u cijeni, PDV, prodajnu cijenu i prodajnu vrijednost.

Razduženje maloprodaje vrši se po vrsti artikla, količini i vrijednosti, a za ukupan iznos se razdužuje maloprodajni objekat- prodavnica, kao i ukalkulisana razlika u cijeni i PDV. Tako da na kraju godine razlika između robe u prodavnici i ukalkulisane razlike u cijeni i ukalkulisanog PDV je vrijednost robe u maloprodajnim objektima iskazana u Bilansu stanja. Ukalkulisana razlika u cijeni ne obračunava se prilikom nabavke robe u dva maloprodajna objekta i to: Kuće Rakića i Centralno ekonomsko dvorište, stoga jer navedene prodajne objekte načešće koriste radnici koji su angažovani tokom sezone. Međutim, Društvo u navedenim objektima obračunava i plaća PDV na ostvareni promet u istim.

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Potraživanja po osnovu prodaje – računi grupe 20 - evidentirana su **potraživanja od kup**aca i to: potraživanja od kupaca u zemlji u iznosu od 5.768.264,14€ i potraživanja od ino kupaca u iznosu od 8.692.806,53€, dok je na računu 209 - Ispravka potraživanja od kupaca evidentiran iznos od 1.948.254,97€. Pregled potraživanja od kupaca sa ispravkom vrijednosti prikazan je u sljedećoj tabeli:

Račun	Opis	Stanje na 1.1.2018. godine		Promet u 2018. godini		Stanje na 321.12.2018. godini	
		Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje
202000	Kupci u zemlji	2.317.831,21	6.769,10	15.503.015,44	15.376.284,29	2.437.793,26	0,00
202001	Kupci u zemlji (sa prometom do 2015)	3.431.551,46	3.087,99	3.739,64	101.732,23	3.330.470,88	0,00
202080	Kupci u zemlji sa prometo do 2004 (sumnjiva i sporna potraživanja)	345.509,34	0,00	0,00	345.509,34	0,00	0,00
Ukupno račun 202:		**6.094.892,01**	**9.857,09**	**15.506.755,08**	**15.823.525,86**	**5.768.264,14**	**0,00**
203000	Kupci u inostranstvu	8.997.954,57	6.751,20	14.678.839,94	14.977.236,79	8.692.806,52	0,00
Ukupno račun 203:		**8.997.954,57**	**6.751,20**	**14.678.839,94**	**14.977.236,79**	**8.692.806,52**	**0,00**
209090	ispravka vrijednosti kupaca u zemlji (202000)	0,00	1.958.385,98	170.791,05	-1.714.543,74	0,00	73.051,19
209089	ispravka vrijednosti kupaca u zemlji	0,00	0,00	0,00	1.756.819,23	0,00	1.756.819,23
209090	Ispravka vrijednosti kupaca (konto 202080)		345.509,34	345.509,34	0,00	0,00	0,00
209099	Ispravka vrijednosti kupaca u inostranstvu	0,00	122.850,33	6.218,81	1.753,03	0,00	118.384,55
Ukupno računu 209:		0,00	2.426.745,65	522.519,20	44.028,52	0,00	1.948.254,97

Potraživanja od kupaca na 31.12.2018. godine su manja od potraživanja iskazanih na 31.12.2017. godine za 631.775,92€, a istovremeno je došlo do smanjenja Ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca za 478.490,68€, odnosno dio potraživanja je otpisan u potpunosti i zatvoren preko ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca. Društvo vodi evidenciju potraživanja od kupaca po starosti i na dan 31.12.2018. godine i ista je prikazana u sljedećoj tabeli:

		Pregled potraživanja od kupaca po starosti								
Račun	Opis	U roku dospjeća	od 0-15	od 16 do 30	od 31 do 60	od 61 do 90	od 91 do 120	od 121 do 365	preko 365	Ukupno
203000	Kupci u inostranstvu	6.334.973,24	724.154,35	215.791,23	648.817,61	333.230,81	398.842,53	36.118,86	118.210,27	8.810.138,90
202001	Kupci u zemlji (sa pro.do 2015)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.330.470,88	3.330.470,88
202000	Kupci u zemlji	135.899,86	1.565.773,42	325.087,86	310.325,49	18.094,83	11.558,43	9.925,60	73.051,19	2.449.716,68
Ukupno:		**6.470.873,10**	**2.289.927,77**	**540.879,09**	**959.143,10**	**351.325,64**	**410.400,96**	**46.044,46**	**3.521.732,34**	**14.590.326,46**

Društvo je 26.12.2017. godine donijelo Odluku br. 6585 o produženju roka kategorisanih sumnjivih i spornih potraživanja, kojom je utvrđeno da se sva potraživanja koja se ne izmire u roku od 365 dana prenose u kategoriju sumnjivih i spornih potraživanja. Na osnovu navedene odluke Društvo je sva potraživanja koja nijesu izmirena u propisanom roku evidentiralo kao sumnjiva i sporna, za iznos otpisa teretilo rashode po osnovu otpisa (račun 576000).

- Društvo je na osnovu Odluke o direktnom otpisu potraživanja prema kupcima, br. 505 od 01.02.2019. godine izvršilo direktan otpis novčanih potraživanja prema kupcima u ukupnom iznosu od 129.918,49€. Potraživanja koja su otpisana u najvećem dijelu se odnose na dug za period 2009. do 2015. godine.
- Društvo je po osnovu Odluke o direktnom otpisu potraživanja prema kupcima za period 2003. i 2004. godine, br. 6297 od 29.11.2018. godine izvršilo direktan otpis potraživanja u iznosu od 345.509,34€. Odluka je donesena na osnovu izvještaja Komisije za otpis novčanih potraživanja koja je utvrdila da je dio kupaca od kojih se potražuje određeni iznos brisan iz evidencije Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave, kod jednog dijela je račun u blokadi duži niz godina, a da dio kupaca iz Srbije izbrisan iz evidencije Agencije za privredne registre Srbije, kao i da nije moguće izvršiti naplatu potraživanja. S obzirom da su navedena potraživanja indirektno otpisana u prethodnom periodu, a da su se prilikom indirektnog otpisa teretili rashodi godine u kojoj su otpisana, direktan otpis u 2018. godini nije uticao na povećanje rashoda po osnovu otpisa.
- Društvo je, preko ispravke vrijednosti, izvršilo indirektan otpis potraživanja u iznosu od 42.275,49€, i za navedeni iznos teretilo račun 576000 – otpis kratkoročnih potraživanja.
- Društvo je izvršilo naplatu dijela sumnjivih i spornih potraživanja u iznosu od 40.872,56€, koja su u ranijem periodu bila otpisana. Naplata ranije otpisanih potraživanja odnosi se na potraživanja iz 2012 do 2016. godine i uticala je na povećanje prihoda (račun 675000) po osnovu naplate ovih potraživanja;

- Uvidom u Glavnu knjigu utvrđeno je da je Društvo storniralo dugovnu stranu računa 202- kupci u 2018. godini u ukupnom iznosu od **2.672.838,16€.** Provjerom je utvrđeno da se najveći dio izvršenih storno potraživanja odnosi na data knjižna odobrenja kupcima i to u iznosu od **2.664.452,23€** sa PDV-om, odnosno iznos bez PDV je 2.317.512,55€. Dio navedenih storniranja u iznosu od 288.261,63€ odnosi se na **kasa skonto** i navedeni iznos se evidentira na računu rashoda - 569000, dok ostala knjižna odobrenja utiču na smanjenje prihoda od prodaje i obaveza za izlazni PDV.
- Društvo vrši usaglašavanje potraživanja sa kupcima i vodi posebne pomoćne evidencije o kupcima koji su utuženi, visini duga, kao i naplati sumnjivih i spornih ili otpisanih potraživanja. Uvidom u evidenciju kupaca koji su utuženi, utvrđeno je da su utužena potraživanja u iznosu od 1.396.107,15€, a odnose se na:

Utuženi kupci	Iznos
Utuženi kupci za period od 2005. -2012. godina	1.269.085,98
Utuženi kupci u periodu od 2013. - 2014. godine	83.564,03
Utuženi kupci u 2015. godina	20.614,01
Utuženi kupci u 2016. godina	3.234,65
Utuženi kupci u 2017. godina	8.734,86
Utuženi kupci u 2018. godini	10.873,62
Ukupno:	**1.396.107,15**

Ukupna potraživanja od kupaca na 31.12.2018. godine iznosila su 14.461.070,66€, potraživanja nakon umanjenja za ispravku vrijednosti iznosila su 12.512.815,69€ a iznos utuženja 1.396.107.15€, što predstavlja 9,65% od ukupnih potraživanja od kupaca na 31.12.2018. godine.

Društvo treba da iskoristi sve zakonske mogućnosti radi naplate potraživanja po osnovu prodaje svojih proizvoda, a posebno prema kupcima čija su dugovanja značajna.

Potraživanja za date depozite – račun 2180, na 01.01.2018. godine iznosila su 9.985,84€, ista su tokom godine uvećana za 6.295,51€, dok je smanjenje potraživanja po osnovu depozita iznosilo 7.391,49€. Stanje potraživanja na 31.12.2018. godine iskazano je u iznosu od 8.889,86€

Potraživanja po osnovu refundacija – račun 2185 od Fonda zdravstva i Centra za socijalni rad, na 01.01.2018. godine su iznosila 716.695,81€, ista su tokom godine povećana po osnovu novih zahtjeva za refundaciju isplaćenih naknada zarada za vrijeme privremene spriječenosti za rad u iznosu od 194.054,60€, a smanjena su za iznos od 345.746,88€ po osnovu uplata od strane Fonda i Centra za socijalni rad. Stanje potraživanja na 31.12.2018. godine iskazano je u iznosu od 573.893,39€, od čega se iznos od 214.119,82€ odnosi na potraživanja iz 2018. godine, dok se ostatak odnosi na potraživanja iz prethodnog perioda.

Potraživanja od zaposlenih – račun 2210, na 1.1.2018. godine iznosila su 2.791.402,85€, tokom godine ista su uvećana za 824.573,81€, dok povraćaj potraživanja iznosio 932,584,97€, a na 31.12.2018. potraživanja su iznosila 2.689.391,69€. Pregled potraživanja od zaposlenih prikazan je u sljedećoj tabeli:

Potraživanja od radnika - račun 2210					
Račun	Vrsta potraživanja	Potraživanja na 1.1.2018. godine	Nova potraživanja u 2018. godini	Povraćaj potraživanja	Potraživanja na 31.12.2018. godine
221001	Potraživanja po osnovu akontacija za sl.putovanja	21.050,00	178.798,74	176.898,74	22.950,00
221002	Potraživanjaod radnika- za ribu	483,66	1.341,90	1.245,27	580,29
221003	Potraživanjaod radnika- za zimnicu	123.860,00	133.970,00	143.390,00	114.440,00
221008	Potraživanje od radnika -PN Povraćaj prekoLD	17.348,54	10.262,53	16.037,73	11.573,34
221009	Potraživanjaod radnika- ispl akontacija (sezonci)	0,00	440.641,51	437.779,51	2.862,00
221011	Potraživanjaod radnika-akontacija (stalni radnici)	20.555,71	47.836,00	27.529,35	40.862,36
221012	Potraživanjaod radnika-ostalo	490,00	0,00	0,00	490,00
221013	Potraživanje od radnika za stambeni kredit	2.607.125,86	0,00	121.482,45	2.485.643,41
221014	Potraživanje od radnika- vinoteka	3,00	2.854,30	2.277,75	579,55
221015	Potraživanje od radnika -osiguranje sezonaca	486,08	4.298,88	3.147,66	1.637,30
221016	Potraživanje od radnika - za telefone	0,00	4.569,95	2.796,51	1.773,44
Ukupno:		**2.791.402,85**	**824.573,81**	**932.584,97**	**2.683.391,69**

- Potraživanja po osnovu date akontacije za službena putovanja – račun 221001 - na 01.01.2018. godine iznosila su 21.050,00€, tokom godine ista su uvećana po osnovu isplate akontacije u iznosu od 178.798,74€, dok je povraćaj istih tokom godine iznosio 176.898,74€, odnosno, u 2018. godini došlo je do uvećanja nerazduženih akontacija od 900,00€, tako da je stanje na 31.12.2018. godine iznosilo 22.950,00€. Revizijom je utvrđeno da se potraživanja po osnovu datih akontacija za službena

putovanju, koja su iskazana na 01.01.2018. godine u iznosu od 19.050,00€, odnose na potraživanja iz perioda od 2006. do 2016. godine za isplaćene akontacije za službena putovanja zaposlenih i članova Odbora direktora, koja nijesu opravdana u propisanim rokovima, kao ni u kasnijem periodu. Društvo je rješenjem br. 3083 od 28.05.2019. godine formiralo Komisiju za popis potraživanja, koja je na osnovu pregleda dokumentacije konstatovala da su navedena potraživanja zastarjela ili da su nemoguća za naplatu i da ih treba otpisati i isknjižiti. Na osnovu Izvještaja komisije – predloga za otpis ista su otpisana u 2019. godini.

Potraživanja od radnika - za zimnicu – račun 221003 - na 1.1.2018. godine su iznosila su 123.860,00€, a odnose se na isplaćena sredstva za zimnicu shodno Odluci o isplati zimnice za 2017. godinu br. 6520 od 22.12.2017. godine. Navedena potraživanja su u 2018. godini uvećana u iznosu od 133.970,00€. Tokom godine izvršen povraćaj sredstava u iznosu od 143.390,00€, tako da je stanje duga po osnovu navedenog potraživanja na 31.12.2018. godine iznosilo 114.440,00€. Utvrđeno je da su zaposleni zanačajan iznos navedenih potraživanja otplatili tokom godine obustavom od zarada, dok je jedan dio u iznosu od 19.990,00€ vraćen uplatom u Blagajnu Društva.

Potraživanja od radnika – PN – Povraćaj preko LD račun 221008, na 01.01.2018. godine iznosila su 17.348,54€, tokom godine ista su uvećana za 10.262,53€, dok su navedena potraživanja naplaćena u iznosu od 16.037,73€, tako da su na 31.12.2018. godine iznosila 11.573,34€. Najznačajniji dio navedenih potraživanja odnosi se na isplaćene akontacije za službena putovanja, koje nijesu opravdane i nije izvršen povraćaj više isplaćenih sredstava. Dio potraživanja odnosi se na isplaćene akontacije za službena putovanja u 2013, 2014, 2015, 2016. i 2017. godine. Dio potraživanja u iznosu od 16.037,73€, naplaćen je u 2018. godini i to: obustavom od zarade (u ratama) iznos od 12.907,73€ i direktnim povraćajem više isplaćenih sredstava po akontacijama u Blagajnu društva iznos od 3.130,00€. Nakon navedenih povraćaja sredstava, stanje duga na 31.12.2018. godine iznosilo je 11.573,34€.

Utvrđena nepravilnost:

- Društvo je u svojim poslovnim knjigama iskazalo dio potraživanja po osnovu isplaćenih akontacija za službena putovanja, a koja se odnose na period od 2013. do 2017. godine, čiju naplatu vrši u ratama, najčešće obustavom od zarade zaposlenog, što nije u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

Preporuka: Društvo treba da isplatu akontacije vrši u procijenjenom iznosu potrebnih sredstava za službeno putovanja, a da se razduženje putnog naloga i obračun troškova, kao i povraćaj više isplaćenih sredstava vrši u skladu sa rokovima određenim Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

- Društvo nije svim zaposlenim vršilo obustavu od zarade, tako da je jedan dio potraživanja ostao nenaplaćen, usled prestanka radnog odnosa ili zaposlenim koji su otišli u penziju.

Preporuka: Društvo treba da za sva potraživanja od zaposlenih blagovremeno vrši obustavu od zarade i navedena potraživanja svede na iznos nenaplativih.

Potraživanja od radnika – isplaćene akontacije (sezonci) – račun 221009 - Potraživanje za isplaćene akontacije nije imalo početno stanje na 01.01.2018. godine. Tokom godine isplaćene su akontacije za sezonce u iznosu od 440.641,51€, dok je povraćaj akontacije iznosio 437.779,51€. Stanje duga po osnovu isplaćenih akontacija na 31.12.2018. godine je 2.862,00€. Isplate se odnose za isplaćene akontacije za zarade: za sezonsku radnu snagu koja je zaposlena u Društvu, kao i za zaposlene preko agencija za zapošljavanje. Povraćaj isplaćenih akontacija vršen je obustavama preko zarada u iznosu od 196.866,13€, dok je iznos od 240.913,33€ vraćen u Blagajnu društva gotovinskim uplatama.

Potraživanja od radnika – isplaćene akontacije (stalni radnici) – račun 221011, na 01.01.2018. godine potraživanja po ovom osnovu su iznosila 20.555,71€, tokom godine su isplaćena sredstva u iznosu od 47.836,00€, a povraćaj sredstava je iznosio je 27.529,35€, tako da je stanje duga po ovom osnovu na 31.12.2018. godine iznosilo 40.862,36€. Društvo je vršilo isplatu akontacija stalno zaposlenim radnicima koji istu mogu shodno Odluci o isplati akontacije vratiti u više mjesečnih rata i isplata

akontacija zaposlenom, preko rukovodilaca organizacionih jedinica koji podižu akontaciju za isplatu zarada za zaposlene sezonce. Potraživanja na 01.01.2018. godine odnose se u najvećem dijelu na akontacije Rukovodiocima organizacionih jedinica za zaposlene sezonce – iznos od 16.575,71€ , dok se ostatak od 3.980,00€ odnosi na isplate akontacije za zaposlene po odluci (povraćaj vrše u ratama obustavom od zarade). Revizijom je utvrđeno da su sve akontacije koje su isplaćene po oba osnova, izuzev u jednom slučaju, vraćene odmah početkom godine, izuzev u jednom slučaju. Povraćaj akontacije, nije izvršen u iznosu od 5.375,71€, a odnosi se na raniji period. Potraživanja na 31.12.2018. godine u iznosu od 40.862,36€, odnosila su se na:
- akontacije isplaćene rukovodiocima organizacionih jedinica za zaposlene sezonce - iznos od 33.500,00€ (isplata izvršena krajem decembra 2018. godine),
- akontacije zaposlenim shodno odluci iznos od 1.986,65€, čiji se povraćaj vršio tokom godine u ratama, a navedeni iznos ostao neotplaćen i
- potraživanja iz ranijeg perioda iznos 5.375,71€, koja su predstavljala dio potraživanja i na 01.01.2018. godine.

Potraživanja od radnika - za stambene kredite – račun 221013 - Društvo od 2013. godine nije vršilo isplate sredstava po osnovu stambenih kredita za zaposlene, a stanje duga po ranije datim kreditima na 01.01.2018. godine je 2.607.125,86€. Tokom godine je izvršen otpis dijela duga zaposlenih po osnovu stambenih kredita u iznosu od 121.482,45€, a u skladu sa Odlukom o otpisu stambenih kreditnih obaveza zaposlenih prilikom odlaska u penziju br. 6724 od 28.12.2011. godine. Navedenom Odlukom je utvđeno da se, u cilju stimulisanja zaposlenih da se penzionišu prije sticanja zakonskih uslova, otpišu kreditne stambene obaveze zaposlenih sa danom prestanka radnog odnosa usljed penzionisanja.

Potraživanje od radnika – vinoteka – račun 221014 - Društvo za svoje zaposlene obezbjeđuje potvde radi kupovine na kredit u objektu Vinoteka. Na 01.01.2018. godine potraživanja po ovom osnovu su iznosila 3,00€, tokom godine izdato je robe na kredit u iznosu od 2.854,30€, dok je otplata navedenih kredita vršena obustavom od zarada zaposlenih 2.277,75€. Stanje duga po ovom osnovu na 31.12.2018. godine je iznosilo 579,55€.

Potraživanje od radnika – osiguranje sezonci – račun 221015, potraživanja po ovom osnovu su iznosila 1.637,30€, a evidentirana su na osnovu faktura koje je Društvo primilo od osiguravajućih društava (Generali osiguranje, Lovćen osiguranje) a odnose se na osiguranje sezonske radne snage. Navedeni iznos potraživanja otpisan je u 2019. godini na osnovu Otpisa potraživanja - izvještaj o radu br. 3785 od 25.06.2019. godine, koji je dostavila Komisija za popis potraživanja.
Potraživanje od radnika – telefoni – račun 221016 - u toku 2018. godine nova potraživanja po osnovu kupovine telefona na rate iznosilo je 4.569,95, a obustavom od zarada naplaćen je iznos od 2.796,51, tako da je stanje duga po tom osnovu na 31.12.2018. godine iznosilo 1.733,44€.

Potraživanja od radnika – biznis kartica Hipotekarne i Societe Generali banke, račun 2211 – potraživanja su evidentirana na osnovu odliva sa kartica, koje se uglavnom koriste za plaćanje hotelskog smještaja, reprezentacije u zemlji i inostranstvu i avio karata, dok se navedena potraživanja zatvaraju na osnovu dokumentacije koja služi za pravdanje navedenih troškova. Stanje duga po osnovu navedenih potraživanja na 31.12.2018. godine iskazano je u iznosu od 1.485,48€.

Potraživanja od radnika za manjak su na 01.01.2018. godine iskazana u iznosu od 4.828,97€, tokom godine ista su uvećana u iznosu od 272,46€ po osnovu Odluke br. 2815 od 6.6.2018. godine za nastalu štetu, a njihova otplata tokom godine je iznosila 799,90€, obustavom od zarade zaposlenih. Stanje navedenih potraživanja na 31.12.2018. godine iskazano je u iznosu od 4.301,53€.

Potraživanja po osnovu pozajmice Plant OMP – račun 231001, na 01.01.2018. godine iskazana su u iznosu od 1.444.028,42€. Ista su tokom godine uvećana po osnovu datih pozajmica za iznos od 22.300,00€, tako da je stanje potraživanja na 31.12.2018. godine iznosilo 1.466.328,42€. Najveći dio navednih potraživanja nastao je po osnovu:

- otplate kredita, koje je Društvo vršilo shodno Ugovoru o solidarnom jemstvu, kojim je preuzelo plaćanje obaveza po kreditima koje je preduzeće Plant OMP uzelo kod Hipotekarne banke u iznosu od 1.173.563,42€ i
- pozajmica koje je Društvo u periodu od 2011. do 2018. godine dalo navedenom preduzeću (čiji je osnivač i jedan od vlasnika) - iznos od 292.765,00€ .

Društvo je protiv Plant OMP vodilo sudski spor koji je okončan poravnanjem u aprilu 2020. godine.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Društvo je dostavilo kartone deponovanih potpisa kod Crnogorske komercijalne banke AD, Prve banke, Komercijalne banke Budva, NLB banke, Lovćen banke, Societe Generale banka, Erste banke, Universal banke i Zapad banke. Pregled žiro računa kod poslovnih banaka i stanje sredstava na 01.01.2018. godine, ukupni prilivi i odlivi sa žiro računa tokom godine, kao i stanje sredstava na 31.12.2018. godine prikazano je u sljedećoj tabeli:

R.b.	Naziv banke	Žiro račun	Saldo na dan 1.1.2018.	Dugovni promet (priliv)	Potražni promet (odliv)	Saldo na dan 31.12.2018.
1	Societe Generale banka	550-1092-08	0	29.219.846,22	29.219.846,22	0
2	NLB banka AD	530-18173-08	4849,85	1.521.825,98	1.463.931,12	62.744,71
3	Prva banka CG AD Podgorica	535-11468-13	1504,79	1.102.731,99	1.054.233,84	50.002,94
4	Hipotekarna banka	520-13156-86	57045,69	2.364.323,64	2.417.669,26	3.700,07
5	Crnogorska komercijalna banka AD	510-65785-80	22.678,64	1.796.273,96	1.795.159,76	23.792,84
6	Erste banka	540-4870-85	52.444,90	343.643,47	383.680,69	12.407,68
7	Komercijalna banka Budva	525-4767-02	5,01	462.753,45	460.329,87	2.428,59
8	Capital banka	560-589-97	10,21	6.443,18	6.386,67	66,72
9	Addiko banka	555-9001498344-52	544,42	4.039.143,12	4.037.781,58	1.905,96
10	Zapad banka	570-111000071-46	24,83	0,00	24,83	**0,00**
11	Lovćen banka	565-964-08	44,65	908.074,40	908.043,27	**75,78**
	Ukupno:		**139.152,99**	**41.765.059,41**	**41.747.087,11**	**157.125,29**

Društvo je na 31.12.2018. godine na žiro računima kod poslovnih banaka raspolagalo sredstvima u iznosu od 157.125,29€. Uvidom u analitičke račune Glavne knjige i u izvode banaka na 01.01.2018. godine i na 31.12.2018. godine utvrđeno je da stanje novčanih sredstava iskazano na izvodima banaka odgovara stanju sredstava iskazanih u Glavnoj knjizi Društva.

Pregled deviznih računa na kojim su postojala novčana sredstva na 01.01. i na 31.12.2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

		Devozni računi				
1	Societe Generale banka -devizni		415,26	17.187.219,36	16.226.214,63	**961.419,99**
2	Hipotekarna banka - devizni		56,13	2.119.700,00	2.119.739,81	**16,32**
3	Komercijalna banka Budva - devizni		0,01	0,00	0,00	**0,01**
	Ukupno:		**471,40**	**19.306.919,36**	**18.345.954,44**	**961.436,32**

Uvidom u dostavljene izvode o stanju i promjenama sredstava na deviznim računima, utvrđeno je da stanje na istim odgovara stanju novčanih sredstava iskazanom na računima Glavne knjige na 01.01. i na 31.12.2018. godine. Pored navedenih novčanih sredstava, Društvo je na prolaznom računu kod Societe Generale bank evidentiralo iznos od 20.000,00€, koji se odnosi na sredstva koja su zaprimljena u Blagajnu na 31.12.2018. godine i ista uplaćena na žiro račun 04.01.2019. godine.
Komisija za popis blagajne, novčanih sredstava na žiro računima i deviznim računima, hartija od vrijednosti izvršila je popis i Izvještaj o izvršenom popisu sa stanjem na dan 31.12.2018. godine br. 78 dostavila 15.01.2019. godine. Stanje gotovine u Blagajni na 31.12.2018. godine iznosilo je 1.277,80€.

Ukupna novčana sredstva Društva na žiro i deviznim računima, kao i sa gotovinom u Blagajni su na 31.12.2018. godine iznosila **1.139.839,41€.**

Potraživanje za više plaćeni porez na dodatu vrijednost – račun 279 iskazana su u iznosu od 265.639,02€, a ista predstavljaju razliku između prethodnog poreza (isklazanog na računima grupe 27) i iznosa poreza na dodatu vrijednost iskazanu u izlaznim fakturama Društva (iskazanog na računima grupe 47). Navedeno ukazuje da je iznos poreza iskazan u ulaznim fakturama (ulazni PDV) veći za 265.639,02€ od iznosa poreza iskazanog na izlaznim fakturama (izlazni PDV).

Uvidom u knjigu ulaznih faktura, kao i provjerom ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV, utvrđeno je da Društvo nije vršilo odbijanje PDV kod faktura koje se odnose na navedeno. Na taj način je postupilo u skladu sa članom 37 stav 3 Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Podaci o primljenim računima koji su uneseni u elektronsku knjigu ulaznih računa se automatski, kroz formu automatskog naloga, knjiže u Glavnu knjigu Društva.

Aktivna vremenska razgraničenja – računi grupe 28 iskazana su u iznosu od 55.005,40€, a odnose se na unaprijed plaćene troškove (20.079,22€) i razgraničene troškove po osnovu obaveza po kamatama za lizing viljuškar (2.380,79€), obaveza za kamate za lizing vozila (9.214,58€) i obaveza za kupljene mobilne telefone (23.330,81€).Razgraničene obaveze za mobilne telefone nastale su po osnovu kupovina telefona na rate od strane zaposlenih, a u skladu sa Ugovorom br. 361505/2018 koji je Društvo zaključilo sa „M Tel" d.o.o Podgorica. U skladu sa Ugovorom zaposleni može kupiti telefon na rate, a nakon toga daje potvrdu da je preuzet telefon, koja sadrži i saglasnost da se otplata istog može vršiti obustavom od zarade. Račun za kupovinu telefona glasi na Društvo i isti se evidentira na računu 282500 - Razgraničeni troškovi, a dio koji se odnosi na tekući mjesec se prenosi na potraživanja zaposlenih po osnovu telefona, dok se navedeno potraživanje zatvara obustavom od zarade zaposlenog.

2.3.2. Pasiva

Ukupna vrijednost pasive Bilansa stanja na 31.12.2018. godine iznosila je 143.137.809€ i iskazana je u sljedećoj tabeli:

Pasiva iskaza o finansijskoj poziciji					
Grupa	Pozicija	Red broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina
	A. KAPITAL (102 do 109)	101		109,411,601.00	107,708,802.00
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		91.653.589	91,653,589.00
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104		6.917.158	7.038.640
330, 331 i 333	IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	105		499.734	498.167
332 i 334	V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	106		-2.240	-2.240
34	VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107		10.343.360	8.520.646
35	VII. GUBITAK	108			
237	VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109			
	B. DUGOROCNA REZERVISANJA I DUGOROCNE OBAVEZE (111+112)	110		13.429.215	10.427.146
40(dio)	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	111		325.101	399.730
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (113+114)	112		13.104.114	10.027.416.00
414, 415	1. DugoroCni krediti	113		10.851.470	6.963.906
41 bez 414, 415	2. Ostale dugorocne obaveze	114		2.252.644	3.063.510
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115		2.420.500	2.370.386
	D. KRATKOROCNA REZERVISANJA I KRATKOROCNE OBAVEZE (117+124)	116		17.876.493	16,233,963.00
	I. KRATKOROCNE OBAVEZE (118 do 123)	117		17.876.493	16,233,963.00
42, osim 427	1. Kratkorocne finansijske obaveze	118		8.155.061	6.332.187
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i	119			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	120		6.227.887	5.685.637
45, 46 i 49 osim	4. Ostale kratkorocne obaveze i PVR	121		2.995.503	3.662.468
47, 48 osim 481	5.Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih	122		121.484	243.509
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123		376.558	310.162
40(dio)	II. KRATKOROCNA REZERVISANJA	124			
	E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125		143.137.809	136.740.297

Prema iskazu o finansijskoj poziciji Društva „13 jul Plantaže" A.D Podgorica, ukupna vrijednost pasive na 31.12.2018. godine iznosi 143.137.809,15€. Vrijednost pasive je uvećana u odnosu na isti period prethodne godine za 6.397.512,15€ ili 4,68 %.

Kapital

Stanje kapitala Društva na dan 31.12.2018.godine, iznosi 109.411.601,16€. Kapital Društva predstavlja imovinu (143.137.809,15€) umanjenu za ukupne obaveze (33.726.207,99€). U odnosu na prethodnu godinu kapital Društva je uvećan za 1.702.799,16 ili 1,58 % .

Promjena kapitala po pozicijama u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, prikazana je u sledećoj tabeli:

Struktura kapitala	2018	2017	Razlika	% pov./sma
Osnovni kapital	91.653.589,22	91.653.589,22	0,00	0,00%
Rezerve	6.917.157,62	7.038.640,00	-121.482,38	-1,73%
Pozitivne revalorazicione rezerve i nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	499.734,23	498.167,00	1.567,23	0,31%
Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	-2.240,00	-2.240,00	0,00	0,00%
Neraspoređena dobit	10.343.360,33	8.520.646,00	1.822.714,33	21,39%
Ukupno	109.411.601,40	107.708.802,22	1.702.799,18	1,58%

Promjene na kapitalu u ukupnom procentualnom iznosu od 1.58 % su nastale usled umanjenja rezervi za 1,73%, povećanja pozicije „pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju" za 0,31 % i povećanje neraspoređene dobiti za 21,39 %.

Osnovni kapital

Osnovni kapital Društva iskazan na 31.12.2018. godine u vrijednosti od 91.653.589,22€ predstavlja akcijski kapital, a vrijednost kapitala je na istom nivou kao i prethodne godine. Uvidom u strukturu akcionara za emitenta, prema izvještajima iz Centralne depozitarne agencije za 2017. i 2018. godinu, konstatuje se da ukupna vrijednost akcijskog kapitala odgovara vrijednosti koja je iskazana u knjigovodstvu Društva. Poređenjem strukture kapitala pojedinačno po svim vlasnicima u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu, konstatuje se promjena u strukturi vlasnika akcija, dok je ukupna vrijednost akcijskog kapitala ostala nepromijenjena. Nominalna vrijednost akcija Društva iznosi 0,5113 € i shodno tome broj akcija Društva iznosi 179.255.993 (179.255.993 x 0,5113 = 91.653.589,22€).

Rezerve

Rezerve Društva su iskazane na grupi 32, u iznosu od 6.917.157,62 € i umanjene su u odnosu na stanje 31.12.2017. godine za 121.482,45 € ili za 1,73 %. Na računu 321 su iskazane Zakonske rezerve u iznosu od 3.564.446,41€, dok preostali iznos rezervi predstavljaju "Druge rezerve", iskazane na računu 322 u iznosu od 3.352.711,21€.

Zakonske rezerve u naznačenom iznosu od 3.564.446,41€ su prenesene iz prethodnog perioda, a tokom 2018. godine nije bilo izdvajanja za ovu vrstu rezervi. Zadnja promjena na ovom analitičkom računu je izvršena 2013. godine, kada je izvršeno uvećanje za 153.065,51€.

Shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica (koji je bio u primjeni do 14.03.2020. godine) na račun 321 se iskazuju obavezne rezerve koje se formiraju u skladu sa zakonom. Po usvajanju finansijskog izvještaja za prethodnu godinu, dobit te godine se raspoređuje, između ostalog i na Zakonske rezerve ukoliko su predviđene zakonom u određenom iznosu dok se ne dostigne predviđeni nivo rezervi. Zakonom o privrednim društvima, kao ni drugim zakonskim aktom nije propisana obaveza izdvajanja neraspoređene dobiti u obavezne (zakonske) rezerve.

Statutarne i druge rezerve – račun 322, su iskazane u iznosu od 3.352.711,21€, dok početno stanje na ovom računu u 2018. godini iznosi 3.474.193,66€. Umanjenje stanja na ovom računu, tokom 2018. godine u iznosu od 121.482,45€, odnosi se na smanjenje potraživanja od zaposlenih, za stambene kredite, iz sredstava rezervi. U vezi sa naznačenim, iz knjigovodstva Društva je prezentirana Odluka Odbora direktora broj 6724 od 28.12.2011. godine koja se odnosi na otpis stambenih kreditnih obaveza zaposlenih prilikom odlaska u penziju, kako bi se zaposleni stimulisali za odlazak u penziju prije sticanja zakonskih uslova. Članom 62 Statuta je određeno da Društvo ima Rezervni fond u koji se svake godine od dobiti izdvaja najmanje 5 %, dok Fond ne dostigne iznos u visini od 10 % od osnovnog kapitala. Shodno statutarnoj odredbi, Rezervni fond služi isključivo za pokriće eventualnog gubitka, a da se preko tog iznosa može koristiti i za druge namjene, u skladu sa Statutom. Uvidom u knjigovodstvenu evidenciju računa 322 – Statutarne i druge rezerve, za period od 2014 - 2018. godine, konstatuje se da u naznačenom periodu saldo računa nije uvećavan.

Utvrđene nepravilnosti:

Društvo je nepravilno iskazalo iznos rezervi na podračunu 321 – Zakonske (obavezne) rezerve, iako izdvajanje u Zakonske rezerve nije predviđeno Zakonom o privrednim društvima, niti drugim propisom

kojim se uređuje ova oblast. Društvo nije postupalo u skladu sa odredbom člana 62 Statuta tj. ne vrši izdvajanje iz dobiti u „Rezervni fond", dok se ne dostigne vrijednost od 10 % osnovnog kapitala. Utvrđene nepravilnosti ukazuju na to da iskazivanje rezervi nije usklađeno sa zakonskom regulativom (Zakonske rezerve), kao i to da se statutarne rezerve ne formiraju u skladu sa Statutom Društva, što može da se odrazi na pokriće eventualnog gubitka u budućem periodu.

Preporuka: Društvo treba da uskladi evidenciju rezervi shodno zakonskim i statutarnim zahtjevima, te da u skladu sa odredbama Statuta vrši redovno izdvajanje sredstava iz dobiti u rezerve.

Na poziciji **Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobici** po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju evidentiran je iznos od 499.734,23€ i isti je uvećan u odnosu na prethodnu godinu za 1.567,91€. Naznačeni iznos se odnosi na:

- Revalorizacione rezerve rn. 330 u iznosu od 215.738,08€ i
- Nerealizovani dobici račun 333 u iznosu od 283.996,15€.

Revalorizacione rezerve su iskazane na računu 330 u iznosu od 215.738,08€ i predstavljaju prenešeno stanje iz predhodnog perioda. Stanje na računu revalorizacionih rezervi nije se mijenjalo u 2017 i 2018. godini. U vezi sa vrednovanjem sredstava, u Društvu ne postoji računovodstvena politika koja se odnosi na svođenje knjigovodstvene vrijednosti sredstava na fer vrijednost.
Nerealizovani dobici po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (račun 333), iskazani su u iznosu od 283.996,15€. Ovaj iznos se sastoji od prenešenog stanja iz 2017. godine od 282.428,24€ i uvećanja u 2018. godini u iznosu od 1.567,91€. Radi se o usklađivanju vrijednosti hartija od vrijednosti po osnovu učešća u kapitalu ostalih pravnih lica. Uvećanje salda računa nerealizovani dobici u naznačenom iznosu je rezultiralo usklađivanjem sa tržišnom vrijednošću akcija „Lovćen osiguranja" AD u kojem Društvo ima učešće u vlasništvu od 0,11 % ili 391 akciju. Preostali iznos na ovom računu od 282.428,24€, odnosi se na usklađivanje sa tržišnom vrijednošću učešća u kapitalu Sosiete General Montenegro banke tokom 2017. godine. Društvo je na osnovu Ponude o preuzimanju akcija Podgoričke banke, dana 23.12.2019. godine izvršilo prodaju 2.824 akcije tj. ukupno učešće u kapitalu Podgoričke banke, pri čemu je knjigovodstveno, na podračunu 032000 – Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica – Societe generale banka na 31.12.2019. gofdine, iskazan saldo 0,00€.
Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju su iskazani na podračunu 33400 iznose 2.240,00€. Stanje na ovom računu je prenešeno iz 2017. godine. Uvidom u stanje računa iz glavne knjige iz 2017. godine, konstatuje se promjena stanja na ovom računu zbog usklađivanja vrijednosti HOV ZOIL Lovćena.

Neraspoređena dobit Društva na 31.12.2018. godine, iznosi 10.343.360,33 i uvećana je u odnosu na isti period prethodne godine za 1.822.714,33 €. Prema Iskazu o promjenama na kapitalu naznačeni iznos uvećanja predstavlja neto promjenu na poziciji neraspoređene dobiti u 2018. godini. Prema Iskazu o promjenama na kapitalu, početno stanje koje se odnosi na neraspoređenu dobit u 2018. godini iznosi 8.520.646,40€. Prema Odluci donijetoj od strane Skupštine akcionara br. 3228 od 29.06.2018. godine, a koja se odnosi na raspodjelu dobiti iz 2017. godine, iz dobiti ostvarene u 2017. godini raspoređuje se iznos od 600.000,00€ na dividendu i pripadajući porez (dividenda 546.000,00€ i obaveze po osnovu poreza na dividendu 9 % u iznosu od 54.000,00€). Nakon raspoređivanja dijela neraspoređene dobiti na dividendu, stanje na ovom računu iznosi 7.920.646,40€ (8.520.646,40 – 600.000,00). Prema Iskazu o ukupnom rezultatu, kao i prema analitičkom računu koji se odnosi na neraspoređenu dobit tekućeg perioda (račun 341), ostvareni neto rezultat u 2018. godini iznosi 2.422.713,93€. Ukupan iznos neraspoređene dobiti sa 31.12.2018. godine, iznosi 10.343.360,33€.
Utvrđene nepravilnosti:
U Društvu pogrešno obračunat i iskazan porez na dobit pravnih lica za 2018. godinu, kao i da su odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva nepravilno iskazane za tu godinu, što je imalo efekta na utvrđivanje neto rezultata u Iskazu o ukupnom rezultatu. Uzimajući u obzir korekcije nastale usled pogrešnih obračuna, neto dobit je iskazana u iznosu većem za 1.672,46€, što znači da nakon korekcije u 2018. godini, iznosi 2.421.041,47€, manje za 0,07% (**materijalno beznačajna promjena**). U skladu sa naznačenom promjenom neto rezultata za 2018. godinu, ukupna neraspoređena dobit na 31.12.2018. godine iznosi 10.341.687,87€.

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze su iskazane u iznosu od 13.429.215,11€. Struktura pozicije Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze sa uporednim pregledom u odnosu na prethodnu godinu prikazana je u nastavku:

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze					
Račun	Opis	31.12.2018.	31.12.2017.	Razlika	procenat
404	Rezervisanja za stimulativne otpremnine	325.101,09	399.730	-74.629,36	-18,67%
414	Dugoročni krediti preko jedne godine	10.851.470,19	6.963.906	3.887.564,64	55,82%
4190	Obaveze po osnovu reprograma	2.130.469,57	2.860.916,29	-730.446,72	-25,53%
41920	Dugoročni dio obaveza za lizing	122.174,26	202.594,18	-80.419,92	-39,70%
Ukupno:		13.429.215,11	10.427.146,47	3.002.068,64	28,79%

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze su u odnosu na prethodnu godinu ukupno uvećane za 28,79 %. Procenat povećanja je odraz povećanja obaveza po osnovu dugoročnih kredita (dugoročni dio-preko jedne godine) za 55,82 %, dok je kod ostalih pozicija evidentan pad u prikazanim iznosima.

Dugoročna rezervisanja su iskazana na računu 404-Rezervisanja za stimulativne otpremnine u iznosu od 325.101,09€. Rezervisanje po ovom osnovu je izvršeno na osnovu aktuarske procjene kojim je predviđen ukupan diskontovani iznos otpremnina na 31.12.2018. godine od 325.101,09€. Iznosima rezervisanih sredstava opterećuju su troškovi rezervisanja (račun 545), što je u skladu sa računovodstvenim pravilima. U skladu sa MRS-om 37, rezerviranje predstavlja obavezu neizvjesnog vremena ili iznosa, pri čemu se pod obavezom podrazumijeva sadašnja obaveza subjekta proizašla iz prošlih događaja, za čije se izmirenje očekuje da će kod subjekta uzrokovati odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi. Rezervisanje se priznaje samo ukoliko se zadovolje kriterijumi iz MRS 37 paragraf 14:

- privredni subjekt ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) koja je rezultat prošlih događaja,
- vjerovatno je da će doći do odliva resursa sa ekonomskim koristima kako bi se podmirila obaveza,
- moguće je napraviti pouzdanu procjenu iznosa obaveze.

Protiv Društva je zbog umanjenja zarada zaposlenim, a na osnovu odluke Odbora direktora o prihvatanju preporuka Vlade o ograničenju nivoa iznosa zarada, bez prethodne izmjene opštih akata kojima se regulišu primanja zaposlenih, pokrenuto više sudskih sporova od strane zaposlenih. Prema podacima iz Društva u toku 2018. godine, po tužbi 25 zaposlenih ukupno je isplaćeno 348.855,64 €, od čega se iznos od 265.841,13€ odnosi na naknadu po tužbi, dok se preostali iznos od 83.014,51€ odnosi na kamate i troškove postupka. U toku 2019. godine je po osnovu tužbi, sporazuma i poravnanja ukupno izvršena isplata 691.331,46€ za 41 zaposlenog, od čega 535.470,84€ se odnosi na naknadu, dok se preostali iznos od 155.860,62€ odnosi na kamate i troškove postupka. U cilju izbjegavanja troškova postupka, izvršena je procjena i obračun manje isplaćenih zarada po naznačenom osnovu, za ukupno 248 zaposlenih koji nijesu pokrenuli sudski spor, u ukupnom iznosu od 3.537.427,10€. Nakon toga Odbor direktora je usvojio model vansudskog poravnanja i isplatu naznačenog iznosa zaposlenim u naredne 4 godine. Postojanje obaveza po osnovu manje isplaćenih zarada zaposlenim za koje postoji veća vjerovatnoća da će prouzrokovati odliv sredstava u narednom periodu, kao i to da društvo može napraviti pouzdanu procjenu iznosa obaveza (bilo da se radi o pokrenutim postupcima ili ne), ispunjavaju se uslovi standarda za priznanje rezervisanja. Osim sporova iz radno pravnog odnosa, protiv Društva se vodi više sporova po drugim pravnim osnovima.

Utvrđena nepravilnost:

Društvo **nije,** u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, prilikom pripreme finansijskih iskaza za 2018. godinu, izvršilo procjenu obaveza i u skladu sa tim izvršilo rezervisanja obaveza po osnovu sudskih postupaka. Nerealno iskazivanje obaveza (rezervisanja) i u vezi sa tim rashoda, ima uticaj na tačnost finansijskih iskaza za posmatrani izvještajni period. Uzimajući u obzir naznačene podatke koji se odnose na odliv sredstava po osnovu pravosnažnih sudskih presuda u toku posmatranog perioda (2018 i 2019. godina), konstatuje se da neiskazivanje rezervisanja značajno utiče na tačnost pozicija u finansijskim iskazima Društva. Društvo je tokom 2019. godine izvršilo isplatu naknada po osnovu sudskih sporova sa zaposlenima u iznosu od 535.470,84€, pri čemu

naznačeni iznos sredstava nije rezervisan na kraju 2018. godine, što je u tom iznosu ili za 19,97% uticalo na uvećanje finansijskog rezultata. Osim sporova sa zaposlenim, procjena vjerovatnoće odliva sredstava nije izvršena ni po ostalim sporovima Društva.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa MRS 37 i važećim računovodstvenim propisima, izvrši procjenu sudskih sporova i rezervisanje sredstava za obaveze po osnovu sudskih postupaka.

Dugoročni krediti

Obaveze po osnovu dugoročnih kredita, evidentirane na računu 414 –Dugoročni krediti u zemlji, na 31.12.2018. godine, iznose 10.851.470,19 €. Obaveze po osnovu dugoročnih kredita na 31.12.2017. godine su iznosile 6.963.906,00 € i veće su za 3.887.564,19 € ili za 55,82 %. Naznačene obaveze su nastale po osnovu sledećih ugovora:

- Ugovor o dugoročnom kreditu br. AA183449TV9J, zaključen 11.12.2018. godine sa Adiko Bankom AD Podgorica , na iznos kreditnog zaduženja od 1.000.000,00€, sa rokom otplate od 36 mjeseci. Namjena kredita se odnosi na finansiranje obrtnih sredstava Društva.
- Ugovor o dugoročnom kreditu broj AA17110QG1ZV, zaključen 20.04.2017. godine, između Adiko Bank AD Podgorica i Društva, na iznos kreditnog zaduženja od 2.000.000,00€, sa rokom otplate od 72 mjeseca i grejs periodom od 6 mjeseci. Ugovorom je određena investiciona namjena korišćenja kredita.
- Ugovor o kreditu broj 00-410-3101530.6 zaključen 15.11.2018. godine sa Lovćen bankom AD Podgorica, na iznos od 800.000,00€, sa periodom otplate od 48 mjeseci uz 3 mjeseca grejs perioda. Radi se o dugoročnom kreditu za obrtna sredstva i plaćanje obaveza.
- Ugovor o kreditu broj. 950-88-2187 od 11.05.2017. godine, zaključen sa Crnogorskom komercijalnom bankom na iznos od 771.643,03 €, sa rokom otplate od 24 mjeseca . Odbor direktora Društva je na sjednici održanoj 18.05.2017. godine, donio Odluku kojom se daje saglasnost za sprovođenje reprograma postojećeg duga u iznosu od 771.643,03 € kod CKB Banke, a u vezi sa kreditnim zaduženjem po ugovoru broj 950-88-2012, na rok otpate od 24 mjeseca.
- Ugovor o kreditu na iznos od 400.000,00 € zaključen sa Komercijalnom bankom AD Podgorica 26.10.2018. godine za obrtna sredstva.
- Ugovor o dugoročnom kreditu br. 00-411-0100826.4 od 22.01.2016. godine, zaključen sa Komercijalnom bankom AD Budva na iznos od 1.800.000,00€. Predmet ugovora je dugoročni kredit koji će se iskoristiti za zatvaranje postojećeg kredita u iznosu od 1.100.000,00 € i izmirenje poreskih obaveza u iznosu od 700.000,00 €.
- Ugovor o dugoročnom kreditu broj 00-421-3400055.9, zaključen 15.03.2017. godine sa Societe Generale Montenegro Bankom, na iznos od 2.500.000,00€ i rokom otplate od 7 godina uz grejs period od 9 mjeseci. Radi se o namjenskom kreditu za investiranje u novu liniju za flaširanje.
- Ugovor o dugoročnom revolving kreditu Br. 00-421-2000045.9, zaključen 19.04.2017. godine sa Societe Generale Montenegro Bankom, na iznos od 2.500.000,00€. Predmet Ugovora je dugoročni revolving kredit koji dospijeva 19.04.2019. godine. U 2018. godini je obnovljena kreditna linija u iznosu od 4.500.000,00€ o čemu postoji Odluka Odbora direktora Društva br. 2032 od 27.04.2018. godine. Po tom osnovu su zaključeni ugovori o dugoročnom revolving kreditu i to: Ugovor br.00-421-2000050.5 od 14.11.2018. godine na iznos od 500.000,00€, sa rokom otplate o roku dospjeća koji ističe 14.11.2020. godine i Ugovor br. 00-421-2000051.3 od 19.12.2018. godine na iznos od 1.000.000,00 €, sa rokom otplate o roku dospjeća koji ističe 19.12.2020. godine.
- Kreditno zaduženje u iznosu od 2.000.000,00€, po ugovoru zaključenim sa Investiciono razvojnim fondom. Odbor direktora je na XXV sjednici održanoj 13.12.2018. godine, donio Odluku o kreditnom zaduženju br. 6611, na iznos od 2.000.000,00€ radi finansiranja trajnih obrtnih sredstava.
- Kreditno zaduženje u iznosu od 3.500.000,00€, po ugovoru zaključenim sa Investiciono razvojnim fondom. U vezi sa ovim kreditnim zaduženjem, Odbor direktora je na sjednici održanoj 23.10.2017. godine donio Odluku o kreditnom zaduženju broj 5468, kod Investiciono – razvojnog fonda. Odluka glasi na iznos kreditnog zaduženja od 3.500.000,00€ sa rokom otplate od 7 godina, plus grejs period od 18 mjeseci sa namjenom da se iz kredita finansira investiranje izgradnje hladnjače, kotla na bio masu i adaptacija flaširnice.

Ukupan iznos povučenih sredstava po osnovu dugoročnih kredita za koje postoji obaveza sa 31.12.2018. godine, iznosi 19.971.643,03€. Dugoročni dio obaveza iznosi 10.851.470,19€, dok iznos od 5.173.999,11€ predstavlja obaveze koje su reklasifikovane na kratkoročne jer dospijevaju do jedne godine. Uzimajući u obzir reklasifikovani dio na kratkoročne obaveze, ukupne obaveze po osnovu dugoročnih kredita iskazane na 31.12.2018. godine, iznose 16.025.469,30€. Reklasifikacija obaveza je izvršena u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.
Od ukupno povučenih sredstava po osnovu dugoročnih kredita u iznosu 19.971.643,03€, za koje je iskazana obaveza na 31.12.2018. godine, iznos od 9.200.000,00€ se odnosi na investicione kredite, dok se preostali iznos kreditnih sredstava od 10.771.643,03€ koristi za nabavku obrtnih sredstava tj. u funkciji likvidnosti. U postupku revizije je provjerena namjenska upotreba kredita.

Obaveze po osnovu reprograma poreskog duga
Ukupno obaveze po osnovu reprograma poreskog duga (podračun 4190), na 31.12.2018. godine, su iskazane u iznosu od 2.130.469,57€. Radi se o reprogramiranim poreskim obavezama po osnovu Rješenja Poreske uprave broj 03/1-245/5-17 od 24.08.2017. godine. Poreski dug je reprogramiran na 60 mjeseci, pri čemu mjesečna rata iznosi 60.870,56€.
Na kraju izvještajnog perioda (31.12.2018. godine) izvršena je reklasifikacija obaveza koje dospijevaju za plaćanje u roku od jedne godine na kratkoročni dio dugoročnih obaveza. Na ovaj način je iznos od 730.446,72€ prenesen 31.12.2018. godine na podračun 424900 – Kratkoročni dio dugoročnog kredita (rata 60.870,56 x 12 = 730.446,72€).
Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na izmirenje obaveza po osnovu reprograma poreskog duga, konstatuje se da je Društvo, u posmatranom periodu, redovno izmirivalo obaveze po osnovu Reprograma poreskog duga, kao i da je 03.03. i 04.03.2020. godine izvršilo plaćanje ukupnog iznosa tekućeg i preostalog duga po ovom osnovu.

Dugoročni dio obaveza po osnovu finansijskog lizinga iskazan je na podračunu ostalih dugoročnih obaveza 41920 u iznosu od 122.174,26€. U odnosu na prethodnu godinu obaveze su manje za 80.419,92€ ili za 65.82%. Obaveze po osnovu lizinga su nastale na osnovu ugovora o lizingu za putnička vozila i viljuškare, koji su zaključeni tokom 2017. godine sa Davaocem lizinga „S-Leasing" Doo Podgorica. Za vozila je zaključeno 19 ugovora, pri čemu se kao isporučilac za 6 vozila marke „Ford" javlja „Pegasus" Doo Cetinje, dok je za preostalih 13 vozila marke „Dacia" isporučilac „Aliance" Doo Podgorica. Za viljuškare je zaključeno pet ugovora, a isporučilac predmeta lizinga je „Linde viljuškari" Doo Vrčin – Beograd.

Odložene poreske obaveze
Na poziciji „Odložene poreske obaveze" (račun 498), iskazan je iznos od 2.420.499,67€. Odložene poreske obaveze u naznačenom iznosu su nastale zbog postojanja oporezivih privremenih razlika tj. razlike između knjigovodstvene vrijednosti sredstava koje podliježu amortizaciji i njihove poreske osnovice, a koja je nastala kao posledica različitog obračuna amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe. Prema podacima iz dokumentacije Društva sadašnja knjigovodstvena vrijednost osnovnih sredstava na kraju 2018. godine iznosi 47.130.192,33€, dok sadašnja vrijednost sredstava nakon umanjenja amortizacije u poreske svrhe iznosi 19.157.585,03€. Razlika ovih vrijednosti predstavlja privremenu razliku u iznosu od 27.972.607,30€ (47.130.192,33 -19.157.585,03). Primjenom stope poreza na dobit pravnih lica od 9 % na utvrđenu privremenu razliku, dobija se odložena poreska obaveza na kraju 2018. godine u iznosu od 2.517.534,66€. Ovaj iznos je umanjen za 97,034,99€, te je iskazan iznos Odloženih poreskih obaveza od 2.420.499,67€. Prema obračunu prezentiranom iz knjigovodstva Društva, odbitni iznos od 97.034,99€, je dobijen primjenom stope poreza na dobit od 9% na iznos neisplaćenih zarada i obaveza po tom osnovu za decembar 2018. godine od 902.226,06€, kao i obaveza po osnovu neisplaćenih otpremnina u iznosu od 175.940,45€ (902.226,06 + 175.940,45) * 9 %. Uzimajući u obzir da stanje na računu odloženih poreskih obaveza iz prethodnog perioda iznosi 2.370.386,03€, to se u 2018 - godini pripisuje iznos od 50.113,64€ (2.420.499,67 - 2.370.386,03), koji ima tretman poreskog rashoda i kao takav utiče na umanjenje neto rezulta.

Izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG", br. 055/16 od 17.08.2016), članom 11a je predviđeno da se troškovi zarada, troškovi otpremnina prilikom odlaska u penziju, troškovi usljed tehnološkog viška i ostalih isplata naknada prilikom prestanka radnog odnosa, priznaju kao rashod u poreske svrhe u periodu tek kada je izvršena njihova isplata. Shodno naznačenoj odredbi, Društvo je u Prijavi poreza na dobit na poziciji 16 iskazalo iznos troškova koji se ne priznaju u poreske svrhe od 1.078.206,51€, (radi se o neizmirenim obavezama po osnovu zarada iz decembra 2018. godine i obaveza po osnovu neizmirenih otpremnina). Uzimajući u obzir da će se naznačeni iznos priznati u poreske svrhe kada se izvrši isplata obaveza po tom osnovu, ovaj iznos je tretiran kao privremena razlika.

Utvrđene nepravilnosti:

Iznos privremene razlike od 1.078.166,51€, odnosno 9% od tog iznosa (97.034,99€), je nepravilno pripisan računu 498 - Odložene poreske obaveze. Naznačeni iznos računovodstveno pripada kategoriji Odložena poreska sredstva (račun 288). Neiskazivanje stanja na poziciji Odložena poreska sredstva ima za posledicu neadekvatno praćenje promjena na ovom računu u budućem periodu i njegovog uticaja na iznos neto rezultata. Osim naznačene nepravilnosti koja se odnosi na knjigovodstveni način prikazivanja odloženih poreskih sredstava, nepravilno je utvrđena i osnovica za utvrđivanje Odložene poreske obaveze. Uvidom u analitiku računa koji se odnose na obaveze po osnovu zarada i naknada zarada, te pripadajućih poreza i doprinosa (računi 450, 451, 452 i 453), konstatuje se da ukupne obaveze po tom osnovu na 31.12.2018. godine, iznose 1.369.149,93€. Kao što je naznačeno Društvo je prilikom utvrđivanja obaveze po osnovu poreza na dobit pravnih lica, kao i prilikom utvrđivanja kategorije odloženih poreskih obaveza u obzir uzelo iznos od od 902.226,06€, što predstavlja neizmirene obaveze samo za decembar 2018. godine, dok se razlika od 466.923,87€, odnosi na obaveze po osnovu zarada iz prethodnog perioda, koje je Društvo bilo u obavezi da uzme u obzir prilikom utvrđivanja poreske obaveze i u skladu sa tim i prilikom utvrđivanja iznosa na poziciji odloženih poreskih sredstava. Korekcije koje se odnose na račune odloženih poreskih obaveza/sredstava su prikazane u narednom tabelarnom prikazu:

Odložene poreske obaveze/sredstva				
	Obračun "13 jul Plantaže"		Korekcija	
Red. br.	Opis	Iznos-Odložena poreska obaveza (498)	Iznos-Odložena poreska obaveza (498)	Iznos-Odloženo poresko sredstvo (288)
1	iznos knjigovodstvene osnovice	47.130.192,33	47.130.192,33	
2	iznos poreske osnovice	19.157.585,03	19.157.585,03	
3	razlika:	27.972.607,30	27.972.607,30	
4	porez 9%	2.517.534,66	2.517.534,66	
5	Obaveza po osnovu zarada	-902.226,06		1.369.149,93
6	porez 9%	-81.200,35		123.223,49
7	Obaveza po osnovu otpremnina	-175.940,45		175.940,45
8	porez 9%	-15.834,64		15.834,64
9	Ukupno odloženi porez 4+6+8	2.420.499,67	2.517.534,66	139.058,13
10	Obaveza na odloženom porezu (prethodni period)	2.370.386,03	2.370.386,03	0,00
11	Odložena poreska obaveza/sredstvo u 2018 (iznos za knjiženje) 9-10	50.113,64	147.148,63	139.058,13

Porez na dobit pravnih lica

Obaveze po osnovu poreza na dobit pravnih lica su iskazane na podračunu 481001 u iznosu od 208.746,71€. Društvo je utvrdilo poresku obavezu i blagovremeno podnijelo prijavu poreza na dobit pravnih lica za period 01.01.2018 -31.12.2018. godine.

Utvrđene nepravilnosti:

U postupku utvrđivanja obaveze po osnovu poreza na dobit pravnih lica, Društvo **nije** u potpunosti postupilo u skladu sa članom 11a Zakona o porezu na dobit pravnih lica, pri čemu je u Prijavi poreza na dobit pravnih lica prikazalo troškove koji se ne priznaju u poreske svrhe u manjem iznosu od 466.923,87 €, što je prethodno detaljno objašnjeno. Takođe, Društvo **nije** postupilo u skladu sa članom 14 Zakona o porezu na dobit pravnih lica zato što na poziciji 18 Prijave poreza na dobit pravnih lica nije iskazalo Izdatke koji se odnose na isplate fizičkim licima u svrhu pomoći. Prema podacima iz knjigovodstva Društva ukupni izdaci po tom osnovu iznose 18.630,00€ i u skladu sa Zakonom se ne priznaju kao rashod u poreske svrhe.

Negativan efekat korekcije opisanih nepravilnosti na iznos poreza na dobit iskazanog u Prijavi poreza na dobit pravnih lica za 2018. godinu, iznosi 43.696,25 €, što je prikazano u narednom pregledu:

Pozicija iz Prijave poreza na dobit	Iskazano u prijavi za 2018. god.	Korigovano stanje	Razlika
Pozicija br. 16 iz prijave poreza na dobit pravnih lica u skladu sa članom 11a Zakona o porezu na dobit pravnih lica	1.078.206,51	1.545.090,38	466.883,87
Pozicija br. 18 iz prijave poreza na dobit pravnih lica u skladu sa članom 14 Zakona o porezu na dobit pravnih lica	0,00	18.630,00	18.630,00
Iznos poreza koji se duguje	208.746,71	252.442,96	43.696,25

Naznačene korekcije na pozicijama odloženih poreskih obaveza/sredstava i poreza na dobit pravnih lica se odražavaju na promjene aktivnih i pasivnih pozicija Iskaza o finansijskoj poziciji, kao i na Iskaz o ukupnom rezultatu, na pozicijama „Tekući porez na dobit", „Odloženi poreski rashodi i prihodi perioda" i „Neto rezultat" na sledeći način:
Promjene na pozicijama Bilansa stanja:

- U aktivi Iskaza uvećanje na poziciji „Odložena poreska sredstva" za iznos od 139.058,13 € (račun 288);
- U pasivi Iskaza uvećanje na poziciji „Odložene poreske obaveze za iznos od 97.034,99 €;
- U pasivi Iskaza, uvećanje na poziciji „Obaveze po osnovu poreza na dobit" za iznos od 43.696,25 €;
- U pasivi Iskaza, umanjenje na poziciji „Neraspoređena dobit", za iznos od 1.673,24 €;

Promjene na pozicijama Bilansu uspjeha:

- Uvećanje na poziciji „Tekući porez na dobit" za iznos 43.695,96 €;
- Uvećanje na poziciji Odloženih poreskih rashoda za iznos od 97.034,63 €;
- Uvećanje na poziciji odloženih poreskih prihoda za iznos od 139.058,13 €;
- Umanjenje na poziciji „Neto rezultat" za iznos od 1.672,46.

Iskazane efekte utvrđenih nepravilnosti, Društvo je uzelo u obzir prilikom sačinjavanja finansijskih iskaza za 2019. godinu i u prijavi poreza na dobit pravnih lica za 2019. godinu. Otvaranje računa 288 i evidenciju Odloženih poreskih sredstava, Društvo je izvršilo u knjigovodstvu za 2020. godinu. Međutim, Društvo **nije,** radi ispravki nastalih greški, izvršilo izmjenu prijave poreza na dobit za 2018. godinu

Društvo treba da u skladu sa čl. 38 Zakona o poreskoj administraciji podnese izmijenjenu prijavu poreza na dobit za 2018. godinu i otkloni nastale greške u obračunu poreza na dobit za 2018. godinu.

Kratkoročne finansijske obaveze

Struktura kratkoročnih finansijskih obaveza je prikazana u sledećoj tabeli:

Račun	Kratkoročne finansijske obaveze	31.12.2018.	31.12.2017.
422	Kratkoročni kredit	459.705,73	499.001
424	Kratkoročni dio dugoročnih obaveza	5.985.355,23	4.528.186
429	Kratkoročne finansiske obaveze - faktoring	1.710.000,00	1.305.000
Ukupno:		**8.155.060,96**	**6.332.187**

Kratkoročni kredit

Obaveze iskazane na računu 422 – Kratkoročni krediti sa 31.12.2018. godine, iznose 459.705,73€. Obaveze po osnovu kratkoročnih kredita se odnose na zaduženja Društva kod Societe Generale Montenegro Banke po osnovu Ugovora o Overdraft kreditu broj 00-420-2201618.5 od 08.02.2018. godine.

Kratkoročni dio dugoročnih obaveza

Na računu 424 je iskazan dio dugoročnih obaveza koji dospijeva do jedne godine i obuhvataju se sve obaveze po otplatama koje dospijevaju za plaćanje u roku od jedne godine od dana bilansa. Pored reklasifikovanih dugoročnih obaveza koji dospijeva u roku od 12 mjeseci od dana bilansa, obuhvaćene su i obaveze koje su reklasifikovane na 31.12.2017. godine, a koje nijesu izmirene do kraja 2018. godine. Za ovaj iznos se smanjuje saldo dugoročnih obaveza.

U knjigovodstvu Društva na ovom računu je iskazan iznos od 5.985.355,23€. Naznačeni iznos obuhvata kratkoročni dio obaveza po reprogramu poreskog duga u iznosu od 730.446,72€, kratkoročni dio obaveza po osnovu lizinga u iznosu od 80.909,40 € i kratkoročni dio obaveza po osnovu dugoročnih kredita u iznosu od 5.173.999,11€.

Obaveze po osnovu faktoringa

Na računu 429 su sa 31.12.2018. godine, iskazane ostale kratkoročne finansijske obaveze u iznosu od 1.710.000,00€. Ove obaveze se odnose na Ugovor o faktoringu, kojim Društvo u svojstvu Komitenta, ustupa potraživanja Faktoru – Investiciono razvojnom fondu, koja su nastala na osnovu poslovnog odnosa sa Doo „Voli" Podgorica (dužnik). U odnosu na prethodnu godinu, obaveze iskazane na ovom računu su uvećane za 405.000,00€ ili za 31,03 %.

Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima

Ukupne obaveze prema dobavljačima na 31.12.2018. godine iznose 5.929.502,67€. U odnosu na isti period prethodne godine ove obaveze su uvećane za 299.137,96 € ili za 5,31%. Obaveze prema dobavljačima su iskazane posebno u odnosu na domaće i inostrane dobavljače, pri čemu su na računu glavne knjige 433 iskazane obaveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu od 3.098.089,71 €, dok su na računu 434 iskazane obaveze prema dobavljačima iz inostranstva u iznosu od 2.831.412,96 €. Društvo je tokom perioda vršilo usaglašavanje obaveza sa ukupno 72 dobavljača o čemu postoje Izvodi otvorenih stavki (IOS-i). Uvidom u knjigovodstvene evidencije koje se odnose na dobavljače konstatuje se poslovni odnos sa ukupno 518 domaćih i 180 inostranih dobavljača. U postupku revizije su zatražene konfirmacije sa 61 domaćim i 31 inostranim dobavljačem. Odgovoreno je od strane 32 domaća i 19 inostranih dobavljača.

Ostale obaveze iz poslovanja

Na računu ostale obaveze iz poslovanja je iskazan iznos od 298.384,43€. Prema knjigovodstvenoj evidenciji radi se o obavezama po osnovu otkupa grožđa iskazanih na podračunu 439901 u iznosu od 15.192,00€, kao i obavezama iskazanih na podračunu 439920 u ukupnom iznosu od 283.192,43€, koje se dominantno odnose na obaveze po osnovu zarada za sezonske radnike.

Ostale kratkoročne obaveze

Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada

Na računima 450, 451, 452 i 453 su iskazane obaveze po osnovu zarada i naknada zarada, obaveze po osnovu poreza na zarade i naknade zarada, obaveze po osnovu doprinosa na zarade na teret zaposlenog i na teret poslodavca. Struktura obaveza po naznačenom osnovu, sa uporednim podacima iz prethodne godine je prikazana u narednom pregledu:

Vrsta obaveze	Račun	2018	2017	Razlika	% promjene
Obaveze za neto zarade i naknade zarada	**450**	*616.436,61*	*539.907*	76.529,39	12,41%
Obaveze za porez na zarade i nakn. na teret zap.	**451**	*172.235,00*	*248.701*	-76.465,86	-44,40%
Obaveze za doprinose na zarade na teret zap.	**452**	*305.671,46*	*674.392*	-368.720,57	-120,63%
Obaveze za doprinose na zarade na teret posl.	**453**	*274.806,86*	*526.627*	-251.819,85	-91,64%
Ukupno		1.369.149,93	1.989.626,82	-620.476,89	-45,32%

Od ukupnog iznosa obaveza od 1.369.149,93 €, iznos od 902.226,06 ili 65,90 % se odnosi na neizmirene obaveze po tom osnovu iz decembra 2018. godine.

Obaveze po osnovu kamata

Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja su iskazane na računu 460 u ukupnom iznosu od 85.775,79 € i manje su u odnosu na prethodnu godinu za 12.150,43€ ili 14,17 %. Naznačeni iznos se odnosi na neizmirene obaveze sa 31.12.2018. godine, po osnovu obračunatih redovnih i zateznih kamata na dugoročne kredite.

Obaveze za dividende

Obaveze po osnovu neisplaćenih dividendi iz dobiti Društva, su iskazane na računu 461 i 31.12.2018. godine iznose 1.188.449,15 €. U odnosu na prethodnu godinu su manje za 20.907,79€ (1,75%).
Obaveze za isplatu dividende se odnose na neisplaćene dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2009, 2010, 2011, 2012, 2016 i 2017. godinu. Pregled obaveza po osnovu dividende iz ostvarene dobiti prikazan je u sljedećoj tabeli:

- 2009. godina - 32.622,11 €
- 2010. godina - 201.011,07 €
- 2011. godina - 220.649,60 €
- 2012. godina - 229.266,34 €
- 2016. godina - 227.673,98 €
- 2017. godina - 277.226,05 €

Ukupno: - 1.188.449,15 €

Odlukom Skupštine akcionara br. 3228 od 29.06.2018. godine, iz ostvarene dobiti u 2017. godini, za isplatu dividendi raspodijeljen je iznos od 546.000,00€. Od ukupno raspoređenog iznosa, tokom 2018. godine isplaćeno je 268.773,95€, dok preostali iznos obaveza po osnovu isplate dividende za 2017. godinu iznosi 277.226,05€. Po objašnjenju odgovornog lica dividenda se po kategorijama akcionara isplaćivala na sljedeći način:

- Dividenda za fizička lica se uplaćuje u cjelosti na poseban račun kod CKB banke. Ako akcionar posjeduje račun kod ove banke, dividenda mu se direktno uplaćuje na račun, ali ukoliko nema, onda mora doći na šalter banke i uz ličnu kartu podići uplaćeni iznos. Prema ugovoru sa CKB bankom, sredstva koja ostanu neisplaćena do isteka ugovora vraćaju se Društvu na račun, pa ukoliko akcionari naknadno iskažu namjeru da podignu dividendu, podnose zahtjev Društvu za uplatu sredstava;
- Dividenda pravnim licima se isplaćuje isključivo na pisani zathjev. U slučaju da se radi o nerezidentnim pravnim licima, radi uplate je potrebno je da dostave podatke o deviznom računu;
- Dividenda velikim akcionarima (fondovi i banka) se isplaćuje samo u periodima visoke likvidnosti i o tome se individualno dogovara sa njihovim predstavnicima u Odboru direktora;

Društvo je radi isplate dividende *fizičkim licima* iz dobiti 2017. godine, zaključilo Ugovor o izvršenju grupnih transakcija br. 6588 od 12.12.2018. godine sa Crnogorskom komercijalnom bankom. Ugovor je zaključen na određeno vrijeme i važi godinu dana, počev od dana uplate sredstava na račun za pokriće specifikacije. Ugovorom je predviđeno da sva neisplaćena sredstva akcionarima sa distributivnog računa, nakon isteka roka od godine po uplati od strane Društva, Banka vraća na račun Društva, uz dostavljanje Izvještaja o neisplaćenim korisnicima. Ukupan iznos dividende za fizička lica od 130.436,90€, uz dostavljanje specifikacije Društvo je uplatilo na račun za pokriće specifikacije 17.12.2018. godine. Crnogorska komercijalna banka je tokom 2019. godine, mjesečno dostavljala Društvu spisak lica sa isplaćenim iznosima dividende i stanjem prolaznog računa na kraju svakog mjeseca. Po isteku ugovora nije izvršen povraćaj neisplaćenih sredstava od strane banke, već je sa isplatama nastavljeno tokom 2020. godine.
CKB je 13.12.2018. godine izvršila povraćaj sredstava od neisplaćene dividende fizičkim licima za 2012 i 2016. godinu, u iznosima od 5.821,61€ i 19.746,21€. Naznačeni iznosi su proknjiženi na račun Obaveza za dividende za odnosne godine.
Nakon proteka perioda od 10. godina, Društvo vrši otpis obaveza po osnovu dividende koje nijesu isplaćene, te taj iznos knjiži na račun prihoda iz prethodnog izvještajnog perioda. Tako je u 2018. godini evidentan otpis dividendi u iznosu od 120.643,56€, koji se odnosi na obaveze za dividendu iz 2008. godine. Otpis je izvršen na osnovu Odluke o otpisu potraživanja br. 6618 od 13.12.2018. godine. U obrazloženju Odluke je naznačeno da je zastarjelost razlog otpisivanja potraživanja akcionara po

osnovu dividendi iz 2008. godine. Otpis naznačenog iznosa potraživanja akcionara, u knjigovodstvu Društva je proknjižen na račun 692 – Prihodi iz prethodnog perioda, umjesto na račun 677 – Prihodi od smanjenja obaveza.

Utvrđena nepravilnost: U Društvu ne postoje procedure koje se odnose na način raspodjele dividendi po vrstama akcionara i s tim u vezi nije utvrđen način informisanosti akcionara o raspodjeli dividendi.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da utvrdi procedure koje se odnose na način i rokove isplate dividende u zavisnosti od kategorije akcionara, kao i o načinu informisanja akcionara o raspodjeli dividendi.

Obaveze po osnovu poreza na dividende su iskazane na podračunu 4811 i iznose 167.811,50 €. Po osnovu raspodjele dobiti za dividendu iz 2017. godine, u 2018. godini je stvorena obaveza poreza na dividende u iznosu od 54.000,00 €, dok je prenešeno stanje obaveza iz prethodnog perioda 138.340,13. Tokom 2018. godine je izvršno plaćanje poreza na isplaćene dividende, kao i otpis poreza koji se odnosi na otpisanu dividendu za 2008. godinu u ukupnom iznosu od 24.528,63 €, te preostali iznos od 167.811,50 € predstavlja neizmirenu obavezu po ovom poreskom obliku.

Obaveze za učešće u dobitku

Na računu 462 – Obaveze za učešće u dobitku, je iskazan iznos od 185.050,00 €. Ove obaveze su na kraju 2018. godine manje u odnosu na prethodnu godinu za 11.000,00 € ili za 5,61 %. Tokom 2018. godine su izvršene isplate na ime korporativnog upravljanja u ukupnom iznosu od 11.000,00 €, po osnovu dvije odluke o odobrenju isplate za korporativno upravljanje: Odluka br. 6936 od 28.12.2018. godine na iznos od 5.000,00€ i Odluka br 6910 od 27.12.2018. godine na iznos od 6.000,00 €. Odlukama se odobrava isplata na ime korporativnih aktivnosti za 2010. godinu za članove Odbora direktora, a istu donosi izvršni direktor. Kao osnov za donošenje Odluka naznačen je član 50 Statuta „13 Jul –Plantaže" AD i Odluka Skupštine akcionara broj 3199 od 29.06.2011. godine. Član 50 Statuta definiše nadležnosti izvršnog direktora, dok se Odluka br. 3199 odnosi na raspodjelu ostvarene dobiti po godišnjem računu za 2010. godinu. Prema ovoj Odluci dio neto dobiti iz 2010. godine, u iznosu od 250.000,00€ se raspoređuje na Korporativno upravljanje. Uvidom u analitičke kartice računa 462 - Obaveze za učešće u dobiti, u periodu od 2011. godine, kao i u odluke o raspodjeli dobiti, konstatuje se da od 2011. godine, nijesu raspoređivana sredstva iz neto dobiti za svrhe korporativnog upravljanja. Raspoređeni iznos neto dobiti iz 2010. godine, sa prethodnim saldom se sukcesivno isplaćuje tokom perioda, da bi na kraju 2018. godine, preostali iznos obaveza iznosio 185.050,00 €.

Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja

Na računu 496 su iskazani razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja u iznosu od 167.078,42 €. Ovaj konto se odnosi na razgraničene prihode po kamatama za stambene kredite za zaposlene. Iznos umanjenja salda na ovom računu od 2.429,65 se odnosi na kamatu od 2 %, na iznos otpisanih kredita zaposlenim u ukupnom iznosu od 121.482,45 € (opisano u dijelu koji se odnosi na Statutarne rezerve)

Obaveze za akcizu

Obaveze za akcizu su iskazane na računu 480 u ukupnom iznosu od 70.487,81€. U odnosu na prethodnu godinu Obaveze po osnovu akcize su manje za 24.847,13 ili za 26,06%. Društvo vrši obračun akcize u momentu stavljanja akciznih proizvoda u slobodan promet, a obračune akciza na alkohol i alkoholna pića dostavlja Upravi carina na mjesečnom nivou.

U skladu sa članom 5 Zakona o akcizama, akcizna obaveza nastaje kada su akcizni proizvodi proizvedeni u Crnoj Gori ili akcizni proizvodi uvezeni u Crnu Goru. U skladu sa članom 6 Zakona, plaćanje akcize se može odložiti ako se proizvodnja ili skladištenje akciznih proizvoda vrši u akciznom skladištu, te obaveza obračunavanja akcize nastaje u momentu stavljanja akciznih proizvoda u slobodan promet. Takođe u skladu sa članom 18 Zakona, proizvodnja ili skladištenje akciznih proizvoda pod režimom odloženog plaćanja akcize može se obavljati samo u akciznom skladištu za koje je carinski organ izdao dozvolu. Uprava carina – Carinarnica Podgorica je 27.02.2019. godine, donijela Rješenje o izdavanju akcizne dozvole broj UP-576/2, kojim se privrednom društvu „13 jul-Plantaže" AD izdaje akcizna

dozvola za rad akciznih skladišta na 7 lokacija u Podgorici i Tuzima. Društvo je u toku 2018. godine vršilo obračun i plaćanje akcize u režimu odloženog plaćanja akcize, iako je dobilo Rješenje o izdavanju akcizne dozvole za rad akciznih skladišta tek februara 2019. godine. Kako je objašnjeno od strane odgovornih lica iz Društva, s obzirom da je Društvo podnijelo zahtjev za izdavanje akcizne dozvole u maju 2017. godine, dobijena je usmena saglasnost nadležnog organa (Uprave carina), da se vrši obračun i plaćanje akcize u režimu odloženog plaćanja.

Napomena: Dinamika rasta akciza na etil alkohol, u Zakonom određenim iznosima po vremenskim periodima, utiče na rast cijena flaširanih pića – rakije i **odražava se negativno na realizaciju prihoda od ovih proizvoda.**

Obaveze za PDV

Prema podacima iz knjigovodstva Društva na računu 470 – Obaveze po osnovu PDV-a, nijesu iskazane obaveze, odnosno saldo na ovom računu je 0,00€. U postupku revizije je izvršeno upoređenje Individualnog analitičkog računa poreskog obveznika iz Poreske uprave i podataka iz knjigovodstva Društva koje se odnose na iskazivanje obaveza po osnovu PDV-a. Prema podacima iz Poreske uprave, na računu 315111 – Obveznici poreza na dodatu vrijednost, sa 31.12.2018. godine je iskazan saldo u korist Društva u iznosu od 194.000,07€. Radi se o zadnjoj proknjiženoj mjesečnoj prijavi za obračun poreza na dodatu vrijednost, za novembar 2018. godine, prema kojoj je iskazan PDV kredit u naznačenom iznosu. Iz knjigovodstva Društva nam je prezentirana dokumentacija prema kojoj se iznos PDV kredita iskazanog u PDV prijavi za novembar 2018. godine od 194.000,07€, preusmjerava na izmirenje poreskih obaveza Društva po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. U vezi sa naznačenim preusmjeravanjem Poreska uprava je donijela Rješenje broj 03/6-16845/2-18 od 20.12.2018. godine. Prema knjigovodstvenoj evidenciji Društva, iznos poreskog kredita iskazanog u PDV prijavi za decembar 2018. godine, preknjižen na račun 279–Potraživanje za više plaćeni PDV . PDV prijava za decembar i zatvaranje poreskog kredita iz novembra 2018. godine u Poreskoj upravi je evidentirano početkom 2019. godine i u skladu je sa podacima evidentiranim u Društvu.

Porez na usluge ino pravnih lica

Obaveze za porez na usluge Ino pravnih lica su iskazane na računu 4891 u iznosu od 995,84€ i povećane su u odnosu na prethodnu godinu za 738,70€.

Obaveze za porez na imovinu

Obaveze po osnovu poreza na imovinu su iskazane na podračunu 4895000 u iznosu od 50.000,00€ i manje su u odnosu na prethodnu godinu za 57.121,66€ ili za 53,32 %. Prema važećem kontnom okviru za evidenciju obaveza po osnovu poreza na imovinu je predviđen račun 482. Ukupno evidentirane obaveze, na ovom podračunu, tokom 2018. godine sa prenesenim stanjem iz 2017. godine, iznose 216.942,00€. Poreska obaveza u 2018. godini je utvrđena po osnovu 8 rješenja Opštine Bar - Uprave lokalnih javnih prihoda, za nepokretnosti na teritoriji Opštine Bar, u ukupnom iznosu od 2.391,89€ i Rješenjem Glavnog grada Podgorica-Uprave lokalnih javnih prihoda za porez na nepokretnostima koje se nalaze na teritoriji Glavnog grada Podgorice, za 2018. godinu, u ukupnom iznosu od 107.447,74€. Tokom 2018. godine, je izvršeno plaćanje obaveza po osnovu poreza na imovinu u iznosu od 166.942,00€, tako da preostali iznos obaveze na 31.12.2018. godine iznosi 50.000,00€.

Društvo je i toku 2020. godine, izvršilo knjiženje obaveza po osnovu poreza na imovinu u skladu sa važećim Pravilnikom o kontnom okviru, na račun 482 i na taj način je ispravljena greška pogrešnog evidentiranja poreza na imovinu.

2.4. Bilans uspjeha

U Bilansu uspjeha Društva prikazan je pregled ostvarenih prihoda i rashoda za period 01.01. – 31.12.2018. godine, kao i ostvareni rezultat, kako slijedi:

	POZICIJA	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
I	**POSLOVNI PRIHODI**	**30.425.542**	**31.072.892**
1,	Prihodi od prodaje	29.321.251	28.857.269
2,	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	1.057.314	2.138.146
3,	Ostali poslovni prihodi	46,978	77,478
II	**POSLOVNI RASHODI**	**28.313.528**	**28.608.440**
1,	Nabavna vrijednost prodate robe	328,281	305,132
2,	Troškovi materijala	8.115.350	8.668.656
3,	Troškovi zarada i naknada zarada	13.699.844	13.421.264
4,	Troškovi amortizacije i rezervisanja	2.927.797	3.286.150
5,	Ostali poslovni rashodi	3.242.257	2.927.238
POSLOVNI REZULTAT		**2.112.014**	**2.464.452**
III	Finansijski prihodi	127,927	141,177
IV	Finansijski rashodi	969,436	769,852
FINANSIJSKI REZULTAT		**-841,509**	**-628,675**
V	Ostali prihodi	2.854.254	1.472.191
VI	Ostali rashodi	1.443.184	881,018
REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI		**1.411.070**	**591,172**
REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA		**2.681.574**	**2.426.949**
Tekući porez na dobit		**208,747**	**171,822**
Odloženi poreski rashod perioda		**50,114**	**48,796**
NETO REZULTAT		**2.422.714**	**2.206.331**

Na osnovu prezentiranih podataka utvrđeno je, da je Društvo ostvarilo pozitivan finansijski rezultat u poslednje dvije godine i to: 2.422.714,00€ u 2018. godini i 2.206.331,00€ u 2017. godini.

Društvo je u 2018. godini, ostvarilo prihode u ukupnom iznosu od 33.407.723,00€. Ukupni prihodi sastoje se iz :

- poslovnih prihoda, koji su realizovani u iznosu od 30.424.542,00€,
- finansijskih prihoda, koji su realizovani u iznosu od 127.927,00€ i
- ostalih prihoda, koji su realizovani u iznosu od 2.854.254,00€.

2.4.1. Prihodi

Poslovni prihodi

Poslovni prihodi su ostvareni u iznosu od 30.425.542,00€ i predstavljaju najveći iznos prihoda, ili 91,07% ukupnih prihoda. Najveći udio u poslovnim prihodima imaju prihodi od prodaje i oni iznose 29.321.251,00€.

Prihodi od prodaje su ostvareni na domaćem i inostranom tržištu i odnose se na prodaju: vina i prirodnih rakija, breskve, grožđa, ribe, loznih kalemova, ugostiteljskih usluga, kao što je prikazano u tabeli:

PRIHODI OD PRODAJE		31.12.2018.	31.12.2017.
612 / 613	Flaširana roba	25.937.833,48	24.880.284,51
	Rinfuz	9.829,60	3.402,40
	Breskva	471.045,30	665.812,82
	Grožđe	1.572.975,81	2.090.171,72
	Riba	136.451,22	247.561,80
	Ugostiteljske usluge	781.536,56	645.699,03
	Ostalo	411.579,11	324.336,25
	Ukupno:	**29.321.251,08**	**28.857.268,53**

Prihod od prodaje vina i prirodnih rakija ostvaren je u iznosu od 25.947.663,08€ (flaširana roba 25.937.833,48€ i rinfuz 9.829,60€), što predstavlja 88,49% poslovnih prihoda. Od prodaje breskve ostvareno je 471.045,30€, dok je od prodaje grožđa ostvaren prihod od 1.572.975,81€. Prihod od prodaje ribe iznosio je 136.451,00€. Po osnovu ugostiteljskih usluga ostvaren je prihod od 781.536,56€. Struktura prihoda od prodaje koji su ostvareni na domaćem i inostranom tržištu, prikazana je u tabeli:

Red. br.	Stavke prihoda	Ostvareno 2017	Planirano 2018	Ostvareno 2018	index 5/3	Index 5/4
1	**PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA NA DOMAĆEM TRŽIŠTU**	**13.445.773**	**13.423.000**	**13.325.500**	**99**	**99**
1,1	Prihodi od prodaje vina i prirodnih rakija	11.028.008	11.350.000	11.595.931	105	102
1,2	Breskva	513.983	360.000	415.396	81	115
1,3	Grožđe	1.460.798	1.180.000	937.683	64	79
1,4	Riba	247.562	248.000	136.452	55	55
1,5	Lozni kalemovi	195.422	285.000	240.038	123	84
2	**PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA NA STRANOM TRŽIŠTU**	**14.636.884**	**15.407.000**	**15.042.674**	**103**	**98**
2,1	Prihodi od prodaje vina i pr.rakija-SRBIJA	6.799.015	7.080.000	6.820.147	100	96
2,2	Prihodi od prodaje vina i pr.rakija-INO TRŽ.	7.056.665	7.615.000	7.531.585	107	99
2,3	Breskva	151.830	92.000	55.650	37	60
2,4	Grožđe	629.374	620.000	635.292	101	102

Na domaćem tržištu ostvaren je prihod od prodaje vina i prirodnih rakija u iznosu od 11.595.931,00€, a na inostranom 14.351.732,00€ (6.820.147,00 na tržištu Srbije i 7.531.585,00€ na ostalom ino - tržištu). U ovaj prihod uračunat je iznos od 856.267,33€ od prodaje rinfuza destilata, na inostranom tržištu.

Prihod - lozni kalemovi u iznosu od 240,038,78€ odnosi se na: račun 612003 - prihod od loznih kalemova u iznosu od 50.019,73€, račun 612300 - prihod od upotrebe za sopstvene svrhe (podizanje zasada) – iznos od 188.218,058€ i račun 613203 - prihod od loznih kalemova – Srbija u iznosu od 1.800,00€.

Prodaja vina i prirodnih rakija se vrši u skladu sa cijenama iz cjenovnika. Društvo posjeduje i primjenjuje cjenovnike posebno za domaće tržište, a posebno za inostrano tržište.

Revizijom je utvrđeno da Društvo prilikom prodaje, postupa u skladu s Postupkom prodaje flaširanih proizvoda. Ovaj akt je Društvo donijelo u maju 2017. godine. Na domaćem tržištu kupci su podijeljeni u tri grupe:

- na trgovinske lance;
- distributere;
- ostale kupce, sa tipskim klasičnim ugovorima.

Društvo sa kupcima ima zaključene kupoprodajne ugovore, kojima su precizirane obaveze kupca i prodavca.

Stimulacije i popusti

Kupoprodajnim ugovorima sa trgovinskim lancima precizirano je da se kupcima daju određene povoljnosti, u vidu odobravanja rabata. Društvo nije donijelo internu proceduru o načinu i uslovima odobravanja rabata, kao i vrstama i iznosima pojedinih vrsta rabata.

Ugovorima sa kupcima, u cilju stimulacije prometa kupca, prodavac se obavezuje da do kraja važenja ugovora organizuje najmanje 4 ekskluzivne akcije kod kupca, za proizvode po izboru prodavca, sa dodatnim akcijskim rabatom od minimalno 5%. Prodavac će kupcu odobriti i rabat u iznosu od 3% za avansna plaćanja. Rabat se odobrava i za sekundarno pozicioniranje robe u maloprodajnim objektima na kvartalnom nivou. Radi stimulacije kupca, prodavac kupcu odobrava, na kvartalnom nivou rabat za unaprjedjenje asortimana i pozicioniranja robe u iznosu od 2%. Za dodatne stimulacije kupca, prodavac odobrava godišnji bonus, pod uslovom da kupac ostvari ukupnu kupovinu-promet proizvoda od prodavca za vrijeme trajanja ugovora, i to:

- preko 800.000,00€ ..... dodatni rabat od 1%
- preko 1.300.000,00€ ..... dodatni rabat od 2%
- preko 2.200.000,00€ ..... dodatni rabat od 3%
- preko 4.000.000,00€ ..... dodatni rabat od 4%.

Ukupan rabat u 2018. godini iznosio je 1.627.690,38€, a odnosio se na trgovinske lance 1.475.086,39€, distributere 96.995,97€ i ostale kupce 55.608,02€.

Za avansne uplate kupcima se odobrava kasa skonto i taj iznos se knjiži na rashode, na kontu 569000. Za ostale popuste kupcima se dostavljaju knjižna odobrenja i za taj iznos se umanjuju prihodi.

Društvo je u 2018. godini odobrilo domaćim kupcima popuste u iznosu 1.627.690,38€, od čega se na kasa skonto odnosilo 292.737,20€, a na knjižna odobrenja 1.334.953,18€.
Društvo je u 2018. godini odobrilo knjižna odobrenja za inostrane kupce u iznosu od 664.313,84€.

Kod domaćih kupaca, trgovinskim lancima je odobreno 1.475.086,39€ popusta, dok je distributerima odobreno 96.995,97€, a ostalim kupcima 55.608,02€ popusta.

Ugovor o faktoringu

Društvo je zaključilo ugovor o faktoringu sa faktorom radi ustupanja potraživanja koje je kupac imao od Društva. Ugovor je označen oznakom "Poslovna tajna". Faktor je u skladu sa ugovorom, vršio uplate Društvu kao komitentu. Svaka pojedinačna uplata je izvršena na osnovu ugovora o cesiji, zaključenog između: Društva kao Cedenta (ustupilac potraživanja), Cesusa (dužnika) i Cesionara (primalac potraživanja). Uvidom u glavnu knjigu Društva, utvrđene su obaveze i uplate Faktora, po ugovoru o faktoringu, kao što je prikazano u tabeli:

Obaveze po ugovorima o cesiji	90% ugovorene obaveze	Naknada sa pdv	uplaćeno 90% ugovorene obaveze umanjeno za naknadu	Preostali dio ugovorene obaveze od 10%	Kamata	Uplaćeni preostali dio od 10% umanjen za kamatu	Iznos ukupne obaveze	Ukupno uplaćeni iznos (Iznos ukupne obaveze, umanjen za naknadu i kamatu)	Preostala obaveza
1	2	3	4 2-3	5	6	7 5-6	8 2+5	9 4+7	10 1-8
6.850.000,00	6.165.000,00	26.105,75	6.138.894,25	640.000,00	26.926,53	613.073,47	6.805.000,00	6.751.967,72	45.000,00

Po ugovorima o cesiji faktor je imao obavezu prema Društvu (komitentu) u iznosu od 6.850.000,00€. Od toga iznosa uplaćeno je 90%, odnosno 6.165.000,00€ (umanjeno za naknadu). Komitent je platio

faktoru naknadu (0,35% u prvom i 0,30% u drugom dijelu godine), na vrijednost faktura koje su predmet otkupa. Naknada sa PDV-om je iznosila 26.105,75€. Nakon umanjenja naknade od obračunate obaveze, dobija se uplaćeni iznos od 6.138.894,25€ (6.165.000,00€ - 26.105,75€ = 6.138.894,25€).
Obaveza preostalog iznosa od 10% (685.000,00€) nije u potpunosti isplaćena, već jedan dio od 640.000,00€ (umanjen za kamatu). Umanjena kamata je iznosila 26.926,53€. Nakon umanjenja kamate dobija se preostali uplaćeni iznos od 613.073,47€ (640.000,00€ - 26.926,53€ = 613.073,47€).
Troškovi kamate padaju na teret kupca – dužnika. Kamate je obračunavao faktor i dostavljao komitentu kamatni list. Komitent je dužniku fakturisao kamate i prihod po tom osnovu knjižio na kontu 662000 – Prihodi od kamata – faktoring.

Sabiranjem iznosa uplaćene obaveze od 90% (umanjene za naknadu) i dijela obaveze od 10% (umanjene za kamatu) dobija se ukupno uplaćeni iznos od 6.751.967,72€ (6.138.894,25€ + 613.073,47€ = 6.751.967,72€).

Na kraju godine ostala je obaveza po ovom ugovoru od 45.000,00€. Od ovoga iznosa će se obustaviti kamata, po kamatnom listu faktora.

Prodaja voća
Prodaja voća odnosi se na prodaju breskve i grožđa, na domaćem i inostranom tržištu. Prodaja na domaćem tržištu vršena je po cijenama iz Cjenovnika voća, sačinjenog na osnovu Predloga prodajnih cijena voća. Ovi predlozi su potpisivani od strane rukovodioca službe prodaje i marketinga i koordinatora prodaje voća.

Prodaja breskve - Od prodaje breskve, Društvo je ostvarilo prihod od 471.045,30€. Od toga, na domaćem tržištu je ostvareno 415.396,00€, a na inostranom 55.650,00€ prihoda.

Prodaja grožđa - Prihod od prodaje grožđa ostvaren je u iznosu od 1.572.975,81€. Na domaćem tržištu je ostvareno 937.683,00€, a na inostranom 635.292,00€ prihoda.

Prihod od ugostiteljskih usluga - račun 612008 - Ovaj prihod je ostvaren u iznosu od 781.536,56€, u ugostiteljskim objektima u vlasništvu Društva, u restoranima: "13 Jul" i "Jezero". Zaposleni u Društvu, ostvarili su troškove reprezentacije u ugostiteljskim objektima društva, u iznosu od 38.574,22€ (bez pdv-a). Ovaj iznos troškova je oprihodovan i uključen u prihode od ugostiteljskih usluga. Sa obračunatim pdv - om, od 8.225,52€ ukupni troškovi reprezentacije iznose 46.799,74€. Troškovi su proknjiženi na kontu 551000 - Troškovi reprezentacije, umjesto na kontu 5512 - Troškovi sopstvenih proizvoda upotrijebljenih za reprezentaciju.

Gotovinska naplata prihoda u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima

Revizijom je utvrđeno, da Društvo promet u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima, iskazuje preko poreskih registar kasa. Za svaku kasu postoji servisna knjižica, kao i dokaz da su kase fiskalizovane.

Na provjerenom uzorku utvrđeno je, da se dnevni pazari, po osnovu ostvarenog prometa u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima, uplaćuju u blagajnu društva. Iznos gotovinski naplaćenih prihoda po ugostiteljskim objektima, prikazan je u tabeli:

UGOSTITELJSKI OBJEKTI - Promet naplaćen gotovinski				
R.br.	Naziv objekta	Uplaćeni iznos (sa pdv-om)	Pdv	Uplaćeni iznos (bez pdv-a)
1	Restoran "Jezero"	353.107,55	73.973,98	279.133,57
2	Restoran "13 Jul"	132.044,89	27.732,94	104.311,95
	Ukupno	**485.152,44**	**101.706,92**	**383.445,52**

U ugostiteljskim objektima je ostvaren promet, naplaćen gotovinski, u iznosu od 485.152,44€. Od toga, obračunati pdv je iznosio 101.706,92€. Oduzimanjem pdv – a od ukupno uplaćenog iznosa, dobija se 383.445,52€. To je naplaćeni iznos bez PDV – a i on je proknjižen na prihode od ugostiteljskih usluga. Iznos gotovinski naplaćenih prihoda po maloprodajnim objektima, prikazan je u tabeli:

MALOPRODAJNI OBJEKTI - Promet naplaćen gotovinski

R.br.	Naziv objekta	Uplaćeni iznos (sa pdv-om)	Pdv	Uplaćeni iznos (bez pdv-a)
1	Diskont - Bulevar Save Kovacevica	155.047,47	32.037,18	123.010,29
2	Diskont - Bulevar Svetog Petra Cetinjskog	79.038,63	16.206,85	62.831,78
3	Diskont Vranac	49.410,49	10.262,32	39.148,17
4	Diskont Vinoteka	177.196,79	34.147,06	143.049,73
5	Wine shop Vranjina	82.469,18	17.305,01	65.164,17
6	Wine shop Sipcanik	98.793,58	20.719,55	78.074,03
7	Prodavnica CED	14.287,84	2.423,19	11.864,65
8	Prodavnica Kuće Rakića	19.782,54	3.440,92	16.341,62
9	Exclusiv shop Bulevar Save Kovacevica	6.437,67	1.297,67	5.140,00
	Ukupno	**682.464,19**	**137.839,75**	**544.624,44**

U maloprodajnim objektima je ostvaren promet, naplaćen gotovinski, u iznosu od 682.464,19€. Od toga, obračunati pdv je iznosio 137.839,75€. Oduzimanjem PDV – a, od ukupno uplaćenog iznosa, dobija se 544.624,44€. To je naplaćeni iznos bez PDV – a, i on je proknjižen na prihode.

Ostali prihodi od prodaje

Ostali prihodi od prodaje, u iznosu od 411.579,11€ prikazani su u tabeli:

R.br.	Konto	Naziv	Iznos
1	612003	Prihod od loznih kalemova	50.019,73
2	612007	Prihod-ostalo - domaće tržište	54.110,86
3	612100	Prihodi od maloprodaje	95.202,25
4	612300	Prihodi od upotrebe za sopstvene svrhe	188.218,05
5	612203	Prihod od loznih kalemova – Srbija	1.800,00
6	613233	Prihod – ostalo – ino tržište	22.228,22
		Ukupno	**411.579,11**

Prihod od loznih kalemova, rasadnička proizvodnja – račun 612003 ostvaren je u iznosu od 50.019,73€.

Ostali prihodi na domaćem tržištu - račun 612007 ostvareni su u iznosu od 54.110,86€.
Najveći iznos ovih prihoda, ostvaren je u OJ Konjički klub "Vranac" i to 30.912,06€.

Prihodi od maloprodaje - račun 612100
Ostvareni iznos od 95.202,25€, odnosi se na prodaju: betonskih stubova, galanterije, maslinovog ulja i dr.

Prihod ostalo - ino tržište - račun 613233
Ostale prihode, u iznosu od 22.228,22€, ostvarili su restorani u vlasništvu društva, fakturisanjem usluga inostranim gostima.

Prihod od upotrebe za sopstvene svrhe - račun 612300
Ovaj prihod ostvaren je u iznosu 188.218,05€. Odnosi se na podizanje zasada – vinograda, korišćenjem sopstvenog sadnog materijala - loznih kalemova, u ovoj vrijednosti. Iznos od 188.218,05€ predstavlja vrijednost sadnog materijala, izdatog iz magacina društva.

Društvo je izvršilo knjiženje, zaduživanjem računa 02720 – Višegodišnji zasadi u podizanju, a odobravanjem računa 612300 – Prihod od prodaje, što nije u skladu s Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG", br. 5/11), koji je važio do donošenja Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Sl. list CG", br. 011/20 od 06.03.2020. godine). Sopstvena ulaganja se iskazuju po principu interne realizacije. Posle izvršenih ulaganja u višegodišnje zasade, završava se proces ulaganja u sredstva u pripremi i sa računa 02720, prenosi se vrijednost na odgovarajući račun u upotrebi, odnosno zaduživanjem računa 02111 – Vinogradi. Prihod po navedenom osnovu trebalo je evidentirati na računu 6211 - Prihodi po osnovu upotrebe proizvoda i usluga za nekretnine, postrojenja i opremu.

Društvo treba da vrši evidentiranje poslovnih promjena u skladu s Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Sl. list CG", br. 11/20).

Prihod od destilata - račun 613235 Društvo je donijelo Odluku br. 2512 od 25.05.2018. godine, kojom je odobrena prodaja destilata iz 2012., 2013. i 2014. godine po minimalnoj cijeni od 2,20€. Odluka je donesena na osnovu obrazloženog predloga Komisije za formiranje prodajnih cijena flaširanih i rinfuz proizvoda: vina, rakija i ostalih destilata. Komisija, sastavljena od 7 članova, je imenovana rješenjem izvršnog direktora, broj 1414 od 27.03.2018. godine. Zadatak komisije je utvrđivanje elemenata na osnovu kojih bi se formirala cijena za kompanijski proizvod (destilat iz berbi 2012., 2013. i 2014. godine, cca 62% alkohola). Komisija je dana 23.04.2018. godine, održala sastanak na kojem su data obrazloženja za formiranje prodajne cijene pomenutog destilata. Obrazloženja su sljedeća:

- Društvo je dobilo ponudu za prodaju destilata po cijeni od 2,20€ po litru apsolutnog alkohola ili cca neto cijenu 1,395€ po litru, sa 62% alkohola, koliko imaju destilati iz 2012, 2013. i 2014. godine;
- do tada je Društvo dobijalo ponude, od kupaca za kupovinu destilata, po cijenama koje su bile niže od ove cijene;
- pravi trenutak za prodaju destilata jer će se za 3 mjeseca na tržištu nuditi destilati iz nove berbe;
- Društvo ima dovoljne količine destilata na zalihama i da sa komercijalnog stanovišta, ovom prodajom neće biti ugrožene potrebe Društva;
- destilati na zalihama organoleptički odstupaju od standardnog proizvoda (manji sadržaj estara);
- da je predložena prodajna cijena destilata ispod njene cijene koštanja;
- da nema smetnji za realizaciju prodaje planirane cijene destilata iz razloga što ne postoje zakonska ograničenja za prodaju proizvoda ispod cijene koštanja.

Prihod od destilata ostvaren je na inostranom tržištu, u iznosu od 856.267,33€. Ovaj prihod odnosi se na prodaju kupcu iz Španije, u iznosu od 565.535,03€ i kupcu iz Srbije u iznosu od 299.732,20€.

Društvo je zaključilo ugovor sa kupcem iz Španije, dana 04.06.2018. godine. Ugovor je zaključen na određeno vrijeme, do 31.12.2018. godine. Ugovorom je precizirana kupovina/prodaja destilata vina u rinfuzi, u ukupnoj količini od 580.000 litara. Ugovorena cijena je 2,25€, po jednom litru apsolutnog alkohola, na paritetu FCA – Podgorica. Kupcu iz Španije je u periodu od 20.06.2018. godine do 04.12.2018. godine isporučeno 401.584 litara destilata vina u rinfuzi, sa sadržajem apsolutnog alkohola od 248.978,16 litara (62 vol% – zapreminski sadržaj alkohola u ukupnoj količini destilata) i cijenom od 2,25€. Ukupna vrijednost isporučenog destilata iznosi 560.209,68€. Kada se ovaj iznos umanji za odobreni rabat kupcu, u iznosu od 3.674,68€ dobija se ukupna vrijednost prodaje destilata u iznosu od 556.535,00€.

Društvo je zaključilo ugovor sa kupcem iz Srbije, br. 2513 dana 25.05.2018. godine. Predmet ugovora je kupoprodaja robe – destilat loze 2012, 2013 i 2014. (godine berbe) sirovine u količini od 195.000 litara. Kupoprodajna cijena predmetne robe iznosi 2,40€, po jednom litru apsolutnog alkohola, na paritetu FCA – Podgorica. Kupcu iz Srbije je u periodu od 20.06.2018. godine do 07.12.2018. godine isporučeno je 201.433 litara destilata vina u rinfuzi, sa sadržajem apsolutnog alkohola od 124.888,46 litara (62 vol% – zapreminski sadržaj alkohola u ukupnoj količini destilata) i cijenom od 2,40€. Ukupna vrijednost isporučenog destilata iznosi 299.732,30€.

Prihod od povećanja vrijednosti zaliha – račun 630

Prihod od povećanja vrijednosti zaliha u bilansu uspjeha iznosIo je 1.057.313,73€ i predstavlja razliku između stanja zaliha na početku i na kraju obračunskog perioda. Promjena vrijednosti zaliha na kraju 2017. i 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

PROMJENA VRIJEDNOSTI ZALIHA		31.12.2018.	31.12.2017.
630	Zalihe na početku godine	43.687.544,69	41.549.398,90
	Zalihe na kraju obračunskog perioda	44.744.858,42	43.687.544,69
	Ukupno:	**1.057.313,73**	**2.138.145,79**

Promjene vrijednosti po mjestima zaliha prikazane su na računima grupe 63, kako slijedi:

R.br.	Konto	Naziv	Iznos
1	630000	Vinarski podrum	**1.098.520,57**
2	630001	Ribnjaci	**42.091,71**
3	630002	Lozni kalemovi	**19.152,53**
4	630004	Voćarsko - vinogradarska proizvodnja	**-158.488,00**
5	630005	Maslinovo ulje	**55.111,92**
6	630009	Sadnice breskve	**925,00**
		UKUPNO	**1.057.313,73**

Najveća promjena vrijednosti zaliha bila je u vinarskom podrumu i to 1.098.520,57€, dok su kod voćarsko vinogradarske proizvodnje zalihe smanjene za 158.488,00€.

Ostali poslovni prihodi – grupa 65

Ovi prihodi su prikazani u bruto bilansu u iznosu od 46.977,56€ i sastoje se od prihoda od zakupa i ostalih poslovnih prihoda, kao što je prikazano u tabeli:

OSTALI POSLOVNI PRIHODI		31.12.2018.	31.12.2017.
650	Prihod od zakupa	34.040,47	61.064,99
659	Ostali poslovni prihodi	12.937,09	16.412,67
	Ukupno:	**46.977,56**	**77.477,66**

Prihodi od zakupa ostvareni su iznosu od 34.040,47€, po osnovu ugovora o zakupu poslovnih prostora zaključenih sa zakupcima poslovnih prostora koji su u vlasništvu Društva:

- "Dinamikcom" doo Podgorica, za iznos mjesečne zakupnine od 446,28€;
- "Aqva service" doo Podgorica, sa mjesečnom cijenom zakupa od 592,90€;
- "Magnus moto" doo Podgorica, sa mjesečnom cijenom zakupa od 838,53€.

Ostali poslovni prihodi ostvareni su u iznosu od 12.927,09€. Odnose se na sredstva koja su zakupci poslovnih prostora uplatili društvu, na ime računa za utrošenu vodu i električnu energiju, obzirom da je društvo kao zakupodavac vršilo plaćanja tih obaveza.

Finansijski prihodi

Ovi prihodi, ostvareni u iznosu 127.926,89€, su prikazani u tabeli:

FINANSIJSKI PRIHODI		31.12.2018.	31.12.2017.
662	Prihodi od kamata	29.364,68	37.682,30
663	Pozitivne kursne razlike	385,80	14,43
669	Prihod od dividende	98.176,41	103.480,32
	UKUPNO FINANSIJSKI PRIHODI	**127.926,89**	**141.177,05**

Prihodi od kamata - račun 662 ostvareni su u iznosu od 29.364,68€, od čega se iznos od 26.926,53€ odnosi na fakturisanu kamatu "Voli trade" doo Podgorica, za kašnjenja u plaćanju po osnovu ugovora o faktoringu. Preostali iznos od 2.438,15€ odnosi se na prihod od kamata od poslovnih banaka, po osnovu deponovanih sredstava.

Prihod od dividende – račun 669000, u iznosu od 98.176,41€, ostvaren je po osnovu akcija koje je Društvo posjedovalo kod Sosiete Generale banke Montenegro AD.

Ostali prihodi

Po evidenciji Društva ostali prihodi ostvareni su u iznosu od 2.854.2254,32€ i prikazani su u tabeli:

OSTALI PRIHODI		31.12.2018.	31.12.2017.
670	Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opr	1.666.717,63	383.185,63
674	Viškovi	40.280,37	96.992,70
675	Naplaćena otpisana potraživanja	43.526,06	86.092,26
677	Prihodi od smanjenja obaveza	650.682,66	0,00
6794	Ostali vanredni prihodi	58.088,67	49.502,13
6795	Prihodi od refundacije bolovanja	214.119,82	197.949,02
68	Usklađivanje vrijednosti imovine	36.188,67	11.637,77
692	Prihodi iz ranijih godina	144.650,44	646.831,13
	UKUPNO OSTALI PRIHODI	**2.854.254,32**	**1.472.190,64**

Prihod po osnovu prodaje nekretnina, postrojenja i opreme – račun 670000, ostvaren je u iznosu od 1.666.717,63€. Od ovoga prihoda, iznos od 1.534.717,63€ odnosi se na naknadu za eksproprisanu nepokretnost od strane Glavnog grada, za izgradnju Južne obilaznice. Nepokretnost je upisana u listovima nepokretnosti KO Donja Gorica i KO Donji Kokoti.
Odbor direktora je na zahtjev "Zetagradnja" doo Podgorica, donio odluku o prodaji nepokretnosti – suvlasničkog dijela parcele, upisane u listu nepokretnosti KO Tološi, površine 900m^2, za iznos od 108.000,00€. Na osnovu javnog poziva o prodaji suvlasničkog dijela parcele u KO Tološi i odluke odbora direktora, za najpovoljnijeg ponuđača izabrano je fizičko lice R.R. kome je prodata nepokretnost po cijeni od 24.000,00€.
Prihodi od prodaje nepokretnosti su u značajnoj mjeri uticali na iznos ostvarene dobiti u 2018. godini.

Društvo treba da izvrši procjenu vrijednosti cjelokupne imovine i iskaže je u poslovnim knjigama kao sadašnju vrijednost. Ukoliko je prodajna vrijednost veća od sadašnje vrijednosti, za iznos sadašnje vrijednosti razduživati račun imovine, a razliku do prodajne vrijednosti knjižiti kao dobitak od prodaje imovine.

Viškovi materijala - račun 674100, ovaj prihod je evidentiran nakon utvrđenog viška materijala u iznosu od 40.280,37€.

Naplaćena otpisana potraživanja - račun 675000, potraživanja koja su bila otpisana u iznosu od 43.526,06€, naknadno su naplaćena i proknjižena na kontu 675000.

Prihod od smanjenja obaveza - račun 677000, po osnovu smanjenja obaveza oprihodovan je iznos od 650.682,66€ po osnovu:

- kompenzacija sa EPCG AD Nikšić – FC Snabdijevanje i CEDIS doo Podgorica, u iznosu od 334.784,64€;
- korekcije IOPPD, umanjenjem obaveza za poreze i doprinose u iznosu od 220.803,00€;
- umanjenjenja obaveze za porez na imovinu, na osnovu storno rješenja Opštine Danilovgrad u iznosu od 19.533,38€.

Ostali vanredni prihodi račun - 679401 ostvareni su u iznosu od 58.088,67€, od čega se 28.540,86€ odnosi na kupovinu telefona, po osnovu ugovora zaključenog sa društvom za telekomunikacije "M-tel" doo Podgorica. Na osnovu ugovora zaposleni su nabavili telefone koji su otplaćivani u 12 rata, obustavom od zarada.
Na osnovu ugovora o saradnji, Univerzitet Donja Gorica izvršio je uplatu Društvu od 7.350,00€, a Ministarstvo poljoprivrede je uplatilo iznos od 10.000,00€. Ove uplate su proknjižene na ostale vanredne prihode.

Prihod od refundacije bolovanja - 679510 ostvaren je u iznosu od 214.119,82€ na osnovu uplata Fonda za zdravstveno osiguranje CG, za refundaciju isplaćene naknade zarade zaposlenima, za vrijeme privremene spriječenosti za rad.

Prihod od usklađivanja vrijednosti imovine - grupa 68, od usklađivanja vrijednosti imovine ostvaren je prihod od 36.188,67€ koji se odnosi na prihode od:

- usklađivanja vrijednosti bioloških sredstava – prirast ribe, u iznosu od 3.388,67€ i
- usklađivanja vrijednosti materijala – stubovi u iznosu od 32.800,00€.

Prihodi iz ranijih godina – račun 692000, su ostvareni u iznosu 144.650,44€, a odnose se na prihode po osnovu otpisa dividende i prihode po osnovu sravnjenja knjigovodstvenog stanja sa dobavljačima.
Društvo je, dana 13.12.2018. godine, donijelo Odluku broj 6618 o otpisu potraživanja – dividendi iz 2008. godine kojom se vrši otpis novčanog potraživanja prema akcionarima, po osnovu prihoda od kapitala iz 2008. godine (dividenda), u ukupnom iznosu od 120.643,56€, iz razloga što je protekao opšti rok zastarjelosti od 10 godina. Po ovom osnovu oprihodovan je iznos od 131.501,48€. Razlika od 10.857,92€ predstavlja porez na dividendu. Po osnovu sravnjenja sa dobavljačima, oprihodovan je iznos od 13.148,96€.

Obračun i plaćanje PDV-a Revizijom je utvrđeno da je Društvo u 2018. godini vršilo obračun PDV – a i dostavljalo PDV prijave Poreskoj upravi. Obračunati PDV prikazan je u sljedećoj tabeli:

Oporezivi promet po stopi od 21%	Oporezivi promet po stopi od 7%	Oporezivi promet po stopi od 0%	Oslobođeni promet	Ukupan izlazni pdv	Ukupan ulazni pdv	Ulazni pdv bez prava na odbitak	Ulazni pdv sa pravom na odbitak(račun 270)	Obaveza za uplatu	Pdv kredit
1	2	3	4	5	6	7	8	9=5 8	10
24.050,82	9.155,68	197.805,77	2.789,95	3.575,14	12.890,65	175,75	12.715,30		16.290,44
489.761,10	16.804,35	484.946,98	1.110,57	86.099,21	69.407,92	1.520,73	67.887,19	18.212,02	
720.431,98	4.530,84	956.927,04	5.642,35	125.330,06	125.362,09	1.693,52	123.668,52	1.661,54	
1.048.571,94	14.494,37	54.261,23	3.822,20	182.931,79	128.930,41	1.647,30	127.283,11	55.648,68	
1.438.950,44	3.910,70	717.674,26	1.469,51	249.991,04	298.748,58	2.155,24	296.588,34		46.597,30
2.400.845,87	2.496,16	894.017,08	3.851,01	416.839,03	210.934,05	4.308,29	206.615,76	210.223,27	
2.403.673,82	1.526,89	1.015.302,20	2.366,73	417.266,42	373.882,54	2.191,82	371.690,72	45.575,70	
2.781.346,85	1.483,78	1.423.548,32	112.693,38	482.810,16	667.878,90	2.156,12	665.722,78		182.912,62
2.087.780,96	1.277,43	980.221,89	2.680,00	362.425,72	202.565,21	2.317,53	200.247,68	162.178,04	
705.986,72	4.044,60	970.152,87	2.187,03	122.791,22	99.851,84	2.523,67	97.328,17	25.463,05	
1.077.258,10	12.576,32	1.841.010,85	2.225,46	187.784,90	384.265,09	2.480,12	381.784,97		194.000,07
2.021.535,30	24.444,61	5.131.776,86	24.307,50	416.445,70	686.117,78	4.033,06	682.084,72		265.639,02
17.152.092,26	**96.745,73**	**14.569.117,89**	**165.145,69**	**3.047.140,11**	**3.260.820,06**	**27.203,15**	**3.233.617,26**	**518.962,30**	**705.439,45**

Ukupan oporezivi promet iznosio je 31.983.101,57€. Ukupan izlazni PDV je iznosio 3.047.140,00€, a ulazni sa pravom na odbitak 3.233.617,26€. Obzirom da je ulazni pdv, veći od izlaznog, Društvo je ostvarilo PDV kredit u iznosu 705.439,45€, dok je obaveza za uplatu iznosila 518.962,30€.

Uvidom u analitičku karticu Poreske uprave – individualni račun poreskog obveznika, utvrđeno je da je Društvo poresku obavezu iskazalo u mjesečnim prijavama za obračun PDV za svih 12 mjeseci 2018. godine. Društvo je u toku 2018. godine platilo obaveze za PDV za decembar 2017. godine i za 11. mjeseci 2018. godine (januar – novembar). Za decembar 2018. godine, ostvaren je PDV kredit u iznosu od 265.639,02€.

2.4.2. Rashodi

Pregled rashoda Društva u 2017. i 2018. godini dat je u sljedećoj tabeli:

R. broj	Naziv rashoda	31.12.2018.	31.12.2017.
1.	Poslovni rashodi	28.313.528,53	28.608.440,22
2.	Finansijski rashodi	969.436,34	769.852,09
3.	Ostali rashodi	1.443.184,48	881.018,15
Ukupno rashodi:		**30.726.149,35**	**30.259.310,46**

Društvo je u 2018. godini ostvarilo ukupne rashode u iznosu od 30.726.149,35€ od čega se najveći dio odnosi na poslovne rashode u iznosu od 30.726.149,35€, odnosno 92,14% od ukupnih rashoda.

Poslovni rashodi

Poslovni rashodi u bilansu uspjeha prikazani su u iznosu od 28.313.528,00€ i čine ih: nabavna vrijednost prodate robe; troškovi materijala; troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi; troškovi amortizacije i rezervisanja i ostali poslovni rashodi i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Račun	Naziv rashoda	31.12.2018.	31.12.2017.
	Poslovni rashodi		
50	Nabavna vrijednost prodate robe	328.280,53	305.132,22
51	Troškovi materijala	8.115.350,00	8.668.656,00
52	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	13.699.844,00	13.421.264,00
54	Troškovi amortizacije i rezervisanja	2.927.797,00	3.286.150,00
55	Nematerijalni troškovi	3.242.257,00	2.927.238,00
Ukupno poslovni rashodi:		**28.313.528,53**	**28.608.440,22**

Nabavna vrijednost prodate robe

Na računu 501 - Nabavna vrijednost prodate robe Društvo je iskazalo rashode u iznosu od 328.280,53€, a isti se odnose na Troškove maloprodaje u iznosu od 68.525,87€ i troškove ugostiteljstva u iznosu od 259.754,66€. Društvo vodi evidenciju o početnom stanju, nabavci i prodaji robe u okviru finansijskog knjigovodstva na računima grupe 13 – Roba.

Troškovi materijala

Na računima grupe 51 - Troškovi materijala iskazuju se nabavka i troškovi materijala za izradu, troškovi ostalog materijala i troškovi goriva i energije. Evidencija o početnom stanju, nabavci i troškovima materijala vodi se na računima grupe 10 – zalihe materijala u finansijskom knjigovodstvu, odnosno, troškovi materijala se knjiže zaduženjem računa 511 – troškovi materijala za izradu, računa 512 – troškovi ostalog (režijskog) materijala, računa 513 – troškovi goriva i energije i računa 573 – gubici od prodaje materijala, u korist grupe računa 10 – zalihe materijala, bez upotrebe računa 510 – nabavka materijala. Upotrebom zaliha nastaje trošak materijala koji pripada grupi materijalnih troškova. Troškovi materijala u 2018. godini iznosili su 8.115.350,04€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Račun	Pozicija	2018. godina
51		**Troškovi materijala**	**8.115.350,50**
	511	Troškovi materijala za izradu	6.483.824,96
	512	Troškovi ostalog materijala (režijskog)	309.926,83
	513	Troškovi goriva i energije	1.321.598,71

Troškovi materijala za izradu tokom 2018. godine iznosili su 6.483.824,96€, troškovi ostalog (režijskog) materijala 309.926,83€, dok su troškovi goriva i električne energije iznosili 1.321.598,71€.

Troškovi materijala - Na računima 511 – troškovi materijala za izradu iskazuju se troškovi materijala za izradu u korist računa grupe 10 – Zalihe materijala. Tokom 2018. godine ovi troškovi iznosili su 6.483.824,96€. Njihova struktura, prikazana je u sljedećoj tabeli:

511			Troškovi materijala za izradu	6,483,824.96
	5110		Troškovi materijala	6,152,683.83
		511000	đubrivo	258,681.52
		511001	zaštitna sredstva	1,198,830.36
		511002	stubovi betonski	4,515.95
		511003	žica pocinčana	38.54
		511004	rafija, zakačke za vezivanje	12,366.99
		511005	elektromaterijal	24,175.78
		511006	hidromaterijal	42,628.22
		511007	potrošni materijal	262,202.25
		511008	enološka sredstva	487,024.22
		511009	flaše	2,043,276.56
		511010	čepovi	821,931.01
		511011	etikete	274,011.41
		511012	akcizne markice	533.29
		511013	alu kapice	60,874.74
		511014	kartonska ambalaža	542,890.50
		511015	ljepilo, ljepljiva traka	10,762.20
		511016	za labratorijske uzorke	287.24
		511017	hrana za ribu i konje	107,615.36
		511018	sadni materijal	37.69
	5113		Troškovi ambalaže	314,833.13
		511300	troškovi ambalaže - gajbe, kante, torbe, burad, bidoni	244,569.37
		511301	troškovi ambalaže - drvene palete	70,263.76
	5116		Troškovi materijala za proizvodnju	16,308.00
		51600	grožđe iz otkupa	16,308.00

Troškovi materijala za izradu odnose se na: 5110 – troškove materijala (6.152.683,83€), 5113 – troškove ambalaže (314.833,13€) i troškove materijala za proizvodnju (16.308,00€).
Tokom 2018. godine najveći troškovi (osnovnog) materijala su evidentirani na računima: 511001 – zaštitna sredstva (1.198.830,36€), 511009 – flaše (2.043.276,56€), 511010 – čepovi (821.93,01€) 511014 – kartonska ambalaža - kutije (542.890,50€) i 511008 – enološka sredstva (487.024,22€).
Izdavanje materijala u proizvodnju knjigovodstveno se evidentira zaduženjem računa 511 – troškovi materijala, dok potražuje račun 101 – materijal za vrednost izdatog materijala u proizvodnju. Evidentriranje se vrši na osnovu trebovanja kojim se inicira izdavanje materijala iz magacina u proizvodnju: izdatnice – čime se dokazuje da je materijal izdat iz magacina, kao i povratnice kojom se dokazuje povraćaj eventualno neiskorišćenog materijala iz proizvodnje u magacin.
Nabavka materijala koji je evidentiran na analitičkim računima u okviru grupe računa 10 – zalihe materijala vršena je sprovođenjem procedura nabavki opisanih u postupku POS-300-01: Nabavka, kojim je utvrđen način izbora dobavljača i aktivnosti u procesu nabavke u Društvu. Prijem i izdavanje materijala iz skladišta vršeni su u skladu sa procedurom POS-300-02: Prijem, skladištenje i izdavanje gotovih proizvoda kojim je utvrđen način prijema, skladištenja i izdavanja sirovina i materijala za potrebe Društva.

Na računima 512 – troškovi ostalog (režijskog) materijala iskazuju se troškovi ostalog (režijskog) materijala u korist računa grupe 10 – Zalihe materijala. Tokom 2018. godine ovi troškovi iznosili su 309.926,37€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

512			Troškovi ostalog materijala (režijskog)	309,926.37
	5120		Troškovi materijala za održavanje higijene	9,527.11
		512000	Troškovi materijala za održavanje higijene	9,527.11
	5121		Troškovi kancelarijskog materijala	25,408.50
		512100	Troškovi kancelarijskog materijala	25,408.50
	5122		Troškovi rezervnih djelova	254,207.88
		512200	Troškovi rezervnih djelova	254,207.88
	5124		Troškovi potrošnog materijala u trgovini i ugostiteljstvu	20,782.88
		512400	troškovi potrošnog materijala u trgovini i ugostiteljstvu	17,653.54
		512401	kalo, rastur, lom - maloprodaja i ugostiteljstvo	3,129.34

Troškove ostalog materijala (režijskog) čine: 5120 – troškovi materijala za održavanje higijene (9.527,11€), 5121 – troškovi kancelarijskog materijala (25.408,50€), 5122 – troškovi rezervnih djelova (254.207,88€), 5124 – troškovi potrošnog materijala u trovini i ugostiteljstvu (20.782,88€).
Podaci o stanju, nabavci i troškovima materijala za izradu (511) i troškovima ostalog (režijskog) materijala (512) vode se u finansijskom knjigovodstvu, odnosno, nabavka ovog materijala se knjiži na teret računa 101 – materijal, u korist računa grupe 43 – obaveze iz poslovanja, a utrošak potrošnog materijala knjiži se zaduženjem računa 511 – troškovi materijala za izradu i 512 – troškovi ostalog (režijskog) materijala u korist računa 101 – materijal.

Na računima 513 – troškovi goriva i energije iskazuju se troškovi goriva i energije u korist računa grupe 10 – zalihe materijala. Navedeni troškovi, tokom 2017. godine iznosili su 1.321.598,71€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

513			**Troškovi goriva i energije**	**1,321,598.71**
	5130		**Troškovi električne energije**	**790,084.24**
		513000	Troškovi električne energije	790,084.24
	5133		**Troškovi goriva**	**331,525.00**
		513300	troškovi goriva	331,525.00
	5139		**Troškovi mazuta, gasa, vode**	**199,989.47**
		513900	troškovi mazuta	96,558.36
		513901	troškovi gasa	20,342.00
		513902	troškovi vode	83,089.11

Troškovi goriva i energije odnosili su se na: 5130 – troškove električne energije (790.084,24€), 5133 – troškove goriva (331.525,00€) i troškove mazuta, gasa, vode (199.989,47€).
Troškovi električne energije (račun 5130) u 2018. godini iznosili su 790.084,24€ i predstavljaju troškove električne energije nastale na potrošačkim (mjernim) mjestima u objektima koje koristi Društvo.
Troškovi goriva (račun 5133) tokom 2018. godine iznosili su 331.525,00€ od čega je iznos od 4.594,11€ isplaćen gotovinski, odnosno preko blagajne Društva i opisan je u dijelu koji se odnosi na blagajničko poslovanje.
Nabavku goriva za službena vozila i privatna vozila koja se koriste za službene potrebe Društvo vrši shodno Ugovoru o uslovima nabavki euro dizela, benzin MB 95 i MB 98 (broj 3235 od 02.07.2018. godine) koji je zaključen sa DOO "Lukoil Montenegro" na ukupan iznos od 114.081.25€. Prema navedenom Ugovoru, dobavljač je dužan da obezbijedi kartice za točenje goriva na kojima je naznačen registarski broj i naziv vozila u skladu sa dostavljenim spiskom vozila. Takođe, Ugovorom je određeno da se ugovorena cijena isplaćuje u roku od 30 dana od dana prijema mjesečnog računa koji sadrži i detaljni izvještaj o potrošnji goriva. Do zaključenja navedenog Ugovora, nabavka se vršila shodno Ugovoru zaključenom sa „Jugopetrol" AD.
Za potrebe poljoprivredne mehanizacije u vlasništvu Društva, nabavka goriva vrši se od dobavljača Montenegrobonus DOO shodno Ugovoru koji je zaključen na iznos od 269.236,00€ sa uračunatim PDV-om. Isporuka robe vrši se na osnovu narudžbenice fco skladište Društva (magacini: Kuće Rakića i Magacin rezervnih djelova CED, u kojima se nalaze tankovi za skladištenje goriva, kao i pumpne stanice na kojima se toči gorivo za potrebe poljoprivredne mehanizacije).

Troškovi mazuta, gasa, vode (račun 5139) u 2018. godini iznosili su 199.989,77€ i odnose se na:

- 513900 - troškove mazuta – 96.558,36€. Nabavka mazuta tokom 2018. godine vršena je shodno Ugovoru o nabavci lož ulja i srednje teškog ulja (broj 1300 od 14.04.2016. godine) i Anexu Ugovora (broj 1902 od 26.04.2016. godine) koji su zaključeni sa dobavljačem Montenegrobonus DOO na ukupan iznos od 216.000,00€ sa uračunatim PDV-om (41.000,00€ za lož ulje i 175.000,00€ za srednje teško ulje). Prema navedenom Ugovoru, isporuka se vrši na osnovu narudžbenice po paritetu fco skladište Društva (magacin rezervnih djelova – prerada u kojem se nalazi rezervoar za skladištenje lož ulja i srednje teškog ulja koje se koristi u procesu prerade).
- 513901 - troškove gasa – 20.342,00€. Nabavka gasa se vrši od dobavljača Messer Tehnogas AD (azot, ugljen dioksid, argon) i Petrol Gas DOO. Sa Petrol Gas DOO Društvo je, na osnovu zahtjeva za prikupljanje ponuda, zaključilo Ugovor o uslovima nabavke plina (broj 5169 od 09.10.2017. godine) ukupne vrijednosti 19.262,33€ sa uračunatim PDV-om. Sa dobavljačem Messer Tehnogas AD Društvo nema zaključen ugovor o nabavci već se, prema izjavi odgovornog lica (Šef Službe računovodstva) ista vrši na osnovu dugogodišnje saradnje, s obzirom da je navedeni dobavljač jedini isporučilac ove vrste robe (gasa i ambalaže za gas).
- 513902 - troškove vode – 83.089,11€. Navedeni iznos odnosi se na plaćanje računa za utrošenu vodu dobavljaču Vodovod i kanalizacija DOO.

Troškovi zarada i naknada zarada sa pripadajućim porezima i doprinosima

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi u 2018. godini ostvareni su u iznosu od 13.699.843,69 i veći su za 2,04% u odnosu na prethodnu godinu. Struktura računa grupe 52 - Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi, data je u tabeli:

Grupa računa	Računi	Opis	Tekuća godina 2018.	Prethodna godina 2017.
52		Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi		
	520	Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	8.885.775,88	8.466.179,00
	521	Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1.233.989,89	1.217.332,00
	523	Troškovi naknade po autorskim ugovorima	12.930,00	0,00
	524	Troškovi naknade po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima	2.886.796,58	2.848.856,00
	525	Troškovi naknade fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora	0,00	113.141,00
	526	Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora	80.960,70	73.139,00
	529	Ostali lični rashodi i naknade	599.390,64	702.618,00
Ukupno:			13.699.843,69	13.421.265,00

Troškovi zarada i naknada zarada sa pripadajućim porezima i doprinosima (520 i 521) evidentirani su u iznosu od 10.119.765,77€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa računa	Računi	Opis	Tekuća godina 2018.	Prethodna godina 2017.
52		Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi		
	520	Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	8.885.775,88	8.466.179,00
	521	Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada	1.233.989,89	1.217.332,00
Ukupno:			10.119.765,77	9.683.511,00

Tokom 2018. godine, Društvo je vršilo obračun zarada za tri kategorije zaposlenih i to za: redovne (stalno) zaposlene i sezonsku radnu snagu: domaću i stranu. **Obračunate** zarade za period januar - decembar 2018. godinu iznosile su 10.396.681,24€ i prikazane su u sljedećoj tabeli:

AZR 019,029 i 030	obracunate zarade: stalno zaposleni, domaći sezonci i sezonsci stranci						Broj zaposlenih
	Neto	Porez	Doprinosi zaposleni	Doprinosi poslodavac	Prirez	Ukupno	
Januar	443,242.91	62,916.99	159,840.47	77,968.45	9,437.53	753,406.35	**736**
Februar	444,071.05	63,123.54	160,167.02	78,129.24	9,468.52	754,959.37	**757**
Mart	453,072.42	64,742.28	163,520.62	79,676.79	9,711.63	770,723.74	**729**
April	469,323.75	67,577.78	169,548.13	82,446.33	10,137.03	799,033.02	**709**
Maj	523,779.74	75,776.75	189,333.99	91,270.69	11,366.52	891,527.69	**762**
Jun	523,652.79	75,740.69	189,282.54	91,238.23	11,361.38	891,275.63	**773**
Jul	559,308.31	81,344.91	202,311.88	96,921.70	12,201.72	952,088.52	**807**
Avgust	581,634.22	84,432.91	210,337.78	100,439.33	12,665.36	989,509.60	**911**
Septembar	627,553.03	90,825.73	226,856.98	107,645.09	13,623.87	1,066,504.70	**953**
Oktobar	462,219.56	66,961.08	167,110.08	81,259.78	10,044.16	787,594.66	**656**
Novembar	495,251.52	72,398.72	179,258.52	86,810.06	10,859.81	844,578.63	**665**
Decembar	525,041.84	76,950.43	190,103.47	91,840.64	11,542.95	895,479.33	**699**
	6,108,151.14	882,791.81	2,207,671.48	1,065,646.33	132,420.48	**10,396,681.24**	

Uvidom u analitičke kartice obaveza za zarade, utvrđeno je da je Društvo tokom 2018. godine izvršilo isplatu: neto zarada za decembar 2017. godine i period januar-novembar 2018. godine; obaveza za poreze i doprinose za period januar - oktobar, dok je obračunati prirez isplaćen za period januar-jun 2018. godine. Na računima 520 i 521 koji služe za evidentiranje troškova zarada, evidentirani su i troškovi poreza i doprinosa po osnovu isplata otpremnina, jubilarnih nagrada, ugovora o djelu, prihoda od kapitala i od imovine i ostalih naknada na koje se plaća samo porez, dok je iznos neto naknade evidentiran na računu koji je, za isplatu po tom osnovu, predviđen Pravilnikom o kontnom okviru. Društvo nije donijelo internu proceduru obračuna zarada.

Program za obračun zarada povezan je sa kadrovskom službom (u okviru Sektora za pravne i opšte poslove), koja unosi osnovne podatke o zaposlenima (koeficijent, radni staž i sl.) dok obračunski radnik u Sektoru finansija unosi podatke o broju ostvarenih sati u toku mjeseca (na osnovu elektronske evidencije o prisutnosti i ručne evidencije u određenim djelovima Društva). Podaci o broju ostvarenih sati se zatim dostavljaju rukovodiocima sektora i radnih jedinica na ovjeravanje, nakon čega se pristupa obračunu zarada.

Uvidom u pojedinačne obračunske liste utvrđeno je sledeće:

- Obračunska vrijednost koeficijenta iznosila je 150,00€ u bruto iznosu i ista je definisana Odlukom o utvrđivanju najniže cijene rada br. 1583 od 14.03.2013. godine.
- Startni dio zarade iznosio je 63,00€, što nije u skladu sa Uputstvom za obračun bruto zarada kojim je definisano da startni dio zarade iznosi minimum 70% obračunske vrijednosti koeficijenta. Navedenu nepravilnost, Društvo je ispravilo tokom 2019. godine.
- Koeficijenti u obračunskim listama odgovaraju koeficijentima koji su definisani u zaključenim ugovorima o radu.

- Obračunate zarade za period januar - oktobar, umanjivane su na osnovu Odluke od 14.06.2013. godine koja je donijeta da bi se ispoštovali zaključci i preporuke Vlade, a kojom je predviđeno umanjenje zarada zaposlenima čiji koeficijent složenosti radnog mjesta iznosi preko 5, tzv. „menadžerski limit". Shodno navedenoj odluci zarade su u bruto iznosu umanjivane u iznosima od oko 180,00€ do 1.418,00€ što po ocjeni sudskih instanci nije u skladu sa propisima kojima se reguliše zarada zaposlenih. Navedena nepravilnost ispravljena je prilikom obračuna zarada za novembar 2018. godine. Odbor direktora je na svojoj 27. sjedici od 27.02.2019. godine, s obzirom da su svi pokrenuti sudski postupci okončani u korist zaposlenih usvojio model sporazumnog vansudskog poravnanja o isplati duga zaposlenim, kao najcjelishodnije rješenje za nastali spor.
- Uvećanja zarade ostvarena su po osnovu prekovremenog rada, noćnog ili prazničnog rada, dok su se umanjenja zarade vršila po osnovu bolovanja. U odluci o prekovremenom radu definisano je da zaposleni ima pravo na slobodne dane ili na uvećanje zarade. Procenat uvećanja zarade usklađen je sa odredbama Kolektivnog ugovora.
- U zaključenim ugovorima o radu definisana je mogućnost korekcije zarade od strane izvršnog direktora u iznosu preko 20%. Za navedene isplate dostavljeni su spiskovi o iznosu uvećanja koje je definisano u bruto iznosu, a koji su ovjereni od strane izvršnog direktora. Društvo nije sačinjavalo pojedinačne odluke kojima se odobravaju navedene isplate. Uvećanje zarade, kroz korekciju direktora, u par slučajeva, odobravano i zaposlenima koji su na bolovanju.

Društvo treba da za isplate po osnovu uvećanja zarade uz spisak zaposlenih koji su ostvarili to pravo, donosi i pojedinačne odluke/rješenja kojima se odobrava isplata.

Napomena: Nepravilnosti koje se odnose na obračun zarada zaposlenih su otklonjene do kraja terenskog rada (menadžerski limit tokom 2018. godine, a startni dio zarade u 2019. godini).

Zarada Direktora – Kolektivnim ugovorom (u članu 59) definisano je da Odbor direktora posebnim ugovorom utvrđuje zaradu Izvršnog direktora. U postupku revizije utvrđeno je sledeće:
- Tokom 2018. godine važila su dva ugovora kojima su regulisana prava, obaveze i ovlašćenja izvršnog direktora i to: menadžerski ugovor br. 1442 koji je zaključen 10.04.2013. godine na period od pet godina i menadžerski ugovor od 27.03.2018. godine na period od jedne godine.
- Ugovorom iz 2013. godine, između ostalog, definisano je da će se zarada direktora određivati na osnovu rezultata postignutih u prethodnoj godini, pri čemu ne može biti manja od 6 prosječnih zarada u kompaniji, uz obavezu poštovanja zaključaka i preporuka Vlade koje se odnose na kompanije u većinskom vlasništvu države, dok je ugovorom iz 2018. godine definisano da osnovna zarada (plata) iznosi 7 prosječnih zarada u kompaniji u prethodnoj godini.
- Uspješnost rada direktora mjeri se na osnovu četiri pokazatelja poslovanja: ukupnog prihoda po zaposlenom, ukupnog profita prije oporezivanja, ukupnih investicija i ukupnih troškova za koja su predviđeni procenti u kojima se moraju ostvariti da bi se steklo pravo na isplatu bonusa.

Uvidom u zapisnike sa sjednica Odbora direktora, utvrđeno je da je Odbor direktora usvojio izvještaje o reaizaciji pomenutih menadžerskih ugovora, ali shodno pojašnjenju subjekta revizije, po ovom osnovu, nijesu donošene odluke o isplati bonusa izvršnom direktoru. Zarada direktora u novembru i decembru iznosila je 5.840,44€ (neto iznos).

U postupku revizije utvrđeno je da u postojeći program za obračun zarada nije moguće obračunati zaradu na način koji je definisan ugovorom, pa se ista obračunavala po koeficijentu od 23 (uz uvećanje po osnovu startnog dijela zarade i minulog rada) i uz korekciju direktora od 2.940,0€ neto iznos (odnosno bruto iznos od 4.500,00€), kako bi se dobio približno isti iznos koji odgovara ugovorom definisanoj zaradi.

Shodno objašnjenju subjekta revizije, obračun zarada je iz tehničkih razloga vršen kroz šifru "korekcija direktora", zato što program za obračun zarada ne može sprovesti obračun na način koji je definisan menadžerskim ugovorom (kao 7 prosječnih zarada)[15] jer ne postoji mogućnost da se obračun vrši pojedinačno (program vrši obračun na osnovu unešenih podataka).

[15] U program je potrebno unijeti ulazne elemente za obračun zarada: koef. složenosti radnog mjesta, obračunska vrijednost koeficijenta i sl.

Odbor direktora je 30.04.2020. godine donio Odluku kojom se odredbe Ugovora o menadžmentu br. 1412 od 27.03.2018. godine ne primjenjuju za 2020. godinu i korigovao zaradu Izvršnog direktora na iznos od 4 (četiri) prosječne zarade u Društvu, ostvarene u prethodnoj poslovnoj godini.

Sezonska radna snaga - Uvidom u internu evidenciju Društva, utvrđeno je da je tokom 2018.godine Društvo angažovalo 578 lica za obavljanje sezonskih poslova, od kojih je 85 lica imalo definisanu zaradu, dok je zarada preostalih zavisila od učinka. Obračun zarada po učinku vrši se na osnovu internog Cjenovnika vrste rada, koji za svaku vrstu rada sadrži normu i cijenu. Obračun zarade prati i poslovni izvještaj o radu zaposlenog koji sadrži podatke o ostvarenom učinku na dnevnom nivou. Društvo je ostatak potrebne sezonske radne snage, angažovalo posredstvom agencija za ustupanje zaposlenih.

Troškovi naknade po autorskim ugovorima (račun 523)

Troškovi naknade po autorskim ugovorima iznosili su 12.930,60€. U postupku revizije utvrđeno je sledeće:

- Evidentirani iznos odnosi se na isplatu neto naknada zaposlenima koji su bili angažovani na realizaciji projekta "TagitWine" (pilot projekat za zaštitu brenda i prevenciju falsifikovanja u vinskoj industriji).
- Realizacija projekta finansirana je od strane Univerziteta Donja Gorica UDG), sa kojim je i zaključen ugovor o saradnji br. 5773 od 10.11.2017. godine.
- Pojedinačni ugovori o angažovanju zaposlenih na projektu zaključeni su sa devetnaest lica, a za isplate po ovom osnovu Društvo je vršilo obračun i isplatu pripadajućeg poreza i iste u IOPPD obrascu evidentiralo pod šifrom 047 – Ugovorena naknada.
- Na uvid je dat i Izvještaj koji sadrži pregled aktivnosti na realizaciji projekta za period 01.09.2017-31.12.2018.godine.

Troškovi naknade po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima (račun 524)

Troškovi naknade po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, za 2018.godinu iznosili su 2.886.797,13€. U postupku revizije je utvrđeno da je Društvo zaključilo sporazume sa tri agencije za ustupanje zaposlenih i to:

1. "Nice job" d.o.o. – Ugovor je zaključen na period od 14.4.2018 -14.4.2020. godine, uz obavezu plaćanja naknade agenciji 9€ po zaposlenom/angažovanom licu.
2. "Nice job outsourcing" d.o.o – Ugovor je zaključen na period od 22.11.2017 - 22.11.2019. godine, uz obavezu plaćanja naknade agenciji 9€ po zaposlenom/angažovanom licu.
3. "Work 4 you" d.o.o. – Ugovor je zaključen 17.01.2017. godine na period od godinu dana, uz mogućnost automatskog produženja ugovora za godinu dana. Ugovorom je definisana provizija u iznosu od 3%.

- U zaključenim sporazumima definisano je da će se faktura izrađivati na osnovu bruto zarade zaposlenog uz uvećanje za nadoknadu Agencije i uvećanje za PDV, dok je Društvo u obavezi da izvrši plaćanje na tekući račun agencije, u roku od 24^{h} nakon prijema fakture.
- Ukupna obaveza Društva po osnovu ispostavljenih faktura iznosila je 3.456.711,45€ (faktura sadrži iznos bruto zarada, provizije i PDV). Od navedenog iznosa na računu 524 evidentiran je iznos od 3.385.671,54€ koji se odnosi na bruto zarade, dok su obaveze za PDV i troškovi provizije evidentirani na drugim računima u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru.
- Pregled obaveza po ispostavljenim fakturama i pregled broja angažovanih lica, po mjesecima, dat je u tabeli:

2018	Broj angažovanih lica, po mjesecima												Ispostavljene fakture			
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Bruto zarade	Provizija	PDV	UKUPNO
Work 4 you	112	120	92	62	69	60	103	368	349	15	35	120	**774,122.40**	23,223.67	4,876.97	**802,223.04**
Nice job	39	37	42	110	243	273	368	383	369	264	177	148	**1,792,018.61**	22,077.00	4,636.17	**1,818,731.78**
Nice job outsourcing	225	224	240	198	80	77	47	93	65	25	53	163	**819,530.53**	13,410.00	2,816.10	**835,756.63**
Ukupno:	376	381	374	370	392	410	518	844	783	304	265	431	**3,385,671.54**	58,710.67	12,329.24	**3,456,711.45**

Ugovorima je definisana isplata agenciji nakon ispostavljanja fakture Društvu. Društvo je, tokom godine vršilo isplate akontacija zarade zaposlenima koji su angažovani preko agencije "Work 4 you" u ukupnom iznosu od oko 200.000,00€. Isplata akontacija i povraćaj istih od strane agencije izvršen je gotovinskim putem.

Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora

Odlukom o visini naknade članovima Odbora direktora br. 3158 od 30.6.2017.godine, definisano je da predsjedniku pripada naknada u visini jedne prosječne zarade zaposlenih u Društvu u prethodnoj godini, dok članovima pripada naknada u visini od 70% prosječne zarade zaposlenih u Društvu u prethodnoj godini. Troškovi naknade članovima Odbora direktora u 2018. godini iznosili su 80.960,70€. U postupku revizije, utvrđeno je sledeće:

- Naknade za rad članovima Odbora direktora, iznosile su 80.960,70€, od čega se na neto naknade odnosi iznos od 56.080,80€, dok se preostali iznos od 24.879,90€ odnosi na troškove poreza, doprinosa PIO i prireza.
- Društvo je isplatu naknade za rad člana odbora direktora vršilo i za jedno lice, čiji je mandat istekao, po osnovu angažovanja za stalan rad u komisijama za izradu investicionih projekata.
- Predsjednik Odbora direktora i šest članova primalo je neto naknadu u iznosu od 710,79€ što je u skladu sa Odlukom o visini naknade članovima Odbora direktora, dok je jednom članu Odbora isplaćivana naknada u neto iznosu od 995,10€.
- Isplata naknade članovima Odbora direktora vršena je i gotovinskim putem.
- Društvo je prilikom isplate navedene naknade obračunalo pripadajući porez i doprinos za PIO, što je u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Utvrđene nepravilnosti:

- Društvo je na računu 526 – Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora evidentiralo i troškove koji se **ne odnose** na rad u Odboru direktora, već obuhvataju isplate po osnovu angažovanja za stalan rad u komisijama za izradu investicionih projekata. Za isplate po ovom osnovu naknadno je dostavljena Odluka kojom se za stalan rad u komisijama za izradu investicionih projekata odobrava mjesečna naknada u visini od 70% prosječne zarade, odnosno 1,40 prosječne zarade u Društvu u prethodnoj godini.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica na računu 526 – Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora evidentira samo troškove koji se odnose na isplate licima čiji je mandat potvrđen Odlukom o imenovanju Odbora direktora i u iznosu koji je definisan Odlukom o visini naknade članovima Odbora direktora.

Ostali lični rashodi

Ostali lični rashodi, za 2018. godinu, iznosili su 599.390,64€. Najznačajnije isplate ličnih rashoda koje su izvršene preko žiro računa odnose se na:

- Isplate pravnom licu po osnovu ispostavljenih računa za kupovinu namirnica - poklon vaučeri zaposlenima u iznosu od 157.307,97€[16]. Društvo je, u skladu sa zakonskim propisima, navedenu isplatu tretiralo kao pogodnost zaposlenom i prilikom isplate, obračunalo pripadajući porez. Posebne Odluke izvršnog direktora/odbora direktora kojima se odobravaju navedene isplate nijesu formalno donošene.
- Isplate novčane pomoći – Odluke o odobravanju novčane pomoći za troje zaposlenih, u ukupnom iznosu od 12.000,00€ donosio je Odbor direktora. Društvo prilikom navedene isplate nije obračunalo i isplatilo porez za iznos preko 1.000,00€, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.
- Troškove za ishranu zaposlenih – troškovi ishrane zaposlenih obuhvataju troškove po osnovu nabavke prehrambenih proizvoda (sa dobavljačima sa kojima je zaključen ugovor -"Goranović" d.o.o.

[16] Ispostavljeni računi obuhvataju poklon vaučere za Novu 2018. godinu, za 8.mart i za Novu 2019. godinu.

i "Voli" d.o.o). Na uzorku je utvrđeno da Društvo koristi metodu prosječne cijene za evidenciju ulaza i izlaza prehrambenih proizvoda, i s obzirom da su ugovori zaključeni na period od godinu dana nije bilo razlika u cijeni po kojoj je vršena nabavka (ista cijena za određeni proizvod cijele godine).

Radni odnosi

Pregled sistematizovanih radnih mjesta i broja izvršilaca, po organizacionim jedinicama, dat je u sljedećoj tabeli:

Pravilnik o sistematizaciji		Br.radnih mjesta	Broj izvršilaca
1	Kabinet izvršnog direktora	4	4
1.1.	Služba za internu reviziju	2	4
2	R/J vinogradarsko voćarska proizvodnja	108	214
3	R/J prerada grožđa i proizvodnja vina i jakih pića	15	96
4	Sektor prodaje i marketinga	59	141
5	Sektor pravnih i opštih poslova	21	90
6	Sektor nabavke i logistike	29	80
7	Sektor finansija	17	36
8	Sektor tehničkog održavanja	22	47
9	Sektor razvoja	11	16
10	Sektor investicija	12	16
11	Sektor kvaliteta	7	10
Ukupno		**307**	**754**

U Društvu je sistematizovano 307 radnih mjesta sa 754 izvršioca, a predviđena je i mogućnost angažovanja 1.455 sezonskih radnika od kojih se na RJ vinogradarsko voćarska proizvodnja odnosi 1.300. Navedene organizacione jedinice podijeljene su u dodatne organizacione cjeline po funkcionalnom principu (službe, obračunska mjesta i sl.).

- Radom radne jedinice i sektora rukovode direktori, radom službe rukovodilac ili šef službe, dok rad obračunskog mjesta koordinira, rukovodi i organizuje šef obračunskog mjesta, odnosno menadžer.
- Posebna ovlašćenja i odgovornosti pri vršenju radnog mjesta, pored Odbora direktora, izvršnog direktora i sekretara Društva imaju i članovi menadžementa, koje imenuje i razrješava Odbor direktora ili Izvršni direktor- po ovlašćenju odbora direktora.
- Za svako radno mjesto predviđeni su uslovi koje zaposleni treba da ispunjava (stepen stručne spreme, naziv stručen spreme, radno iskustvo i broj izvršilaca, pri čemu je na nivou organizacionih jedinica predviđen i broj sezonskih radnika.
- Dio pravilnika je i tabelarni prikaz koeficijenata radnih mjesta, u kojem je za svako radno mjesto definisan koeficijent složenosti, izuzev za zaposlene sa posebnim ovlašćenjima, čija se zarada utvrđuje posebnim ugovorima.
- U sektoru prodaje i marketinga, pored mjesta Direktora sektora, sistematizovana su i dva mjesta direktora za Službu prodaje i marketinga za CG i Službu prodaje i marketinga za ino tržište, iako je članom 4 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta predviđeno je da sektorom rukovodi Direktor, a službama u okviru istog sektora rukovodilac službe ili šef službe.
- Tokom 2018. godine nije bilo zapošljavanja putem oglasa, već su zaključivani sporazumi o preuzimanju zaposlenog.
- Na testiranom uzorku, utvrđeno je da 5 lica ne zadovoljava uslove u pogledu zahtijevane stručne spreme dok jedno lice ne zadovoljava uslov u pogledu zahtijevane vrste stručne spreme. Za zaposlene koji posjeduju manji stepen stručne spreme od zahtijevanog, dobijeno je pojašnjenje da se radi o licima koja imaju preko 30 godina radnog staža i koji su dugo obavljali poslove na tim pozicijama.

Preporuka: Društvo treba da na radna mjesta zapošljava i raspoređuje lica koja ispunjavaju uslove koji su predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Blagajničko poslovanje

Blagajničko poslovanje Društva uređeno je Pravilnikom o blagajničkom poslovanju br. 484 od 19.02.2016. godine. Pravilnikom je definisano:

- da se novčana sredstva u blagajni koriste u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja,

- da blagajnički maksimum iznosi 20.000,00€, pri čemu se iznos koji prelazi visinu blagajničkog maksimuma mora uplatiti na tekući račun Društva, do kraja radnog dana ili narednog dana do 14^h.
- da se u blagajnu evidentiraju sljedeće **naplate**: naplata prodatih proizvoda i usluga od pravnih i fizičkih lica, podignuta gotovina sa transakcijskog računa, povraćaj akontacija zaposlenih, uplata pazara iz maloprodajnih objekata i restorana i ostale uplate u gotovini koje su nastale kao rezultat redovnog poslovanja.
- da se iz blagajne evidentiraju sljedeće **isplate**: plaćanje nabavljenih proizvoda i usluga od pravnih i flzičkih lica; akontacija za službeni put, dnevnica i troškova službenog puta, akontacije zaposlenima, isplate zaposlenima u slučaju bolesti i u slučaju smrti članova uže porodice, radi isplate zarada sezonske radne snage i ostale isplate koje su nastale kao rezultat redovnog poslovanja. U gotovom novcu mogu se vršiti i isplate fizičkim licima koje su oporezive u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, pri čemu Služba računovodstva vrši obračun poreza i doprinosa.

Uvidom u dnevnik blagajne za 2018. godinu, utvrđeno je da je stanje gotovine na dan 01.01.2018. godine iznosilo 1.051,14€, prilivi gotovine u blagajnu su iznosili 2.903.207,98€, odlivi iz blagajne su iznosili 2.902.981,32€, tako da je stanje gotovine na dan 31.12.2018. godine iznosilo 1.227,80€.

Gotovinski prilivi

U postupku revizije utvrđeno je da iznos od 2.903.207.98€ obuhvata prilive gotovine u blagajnu, po tri osnova i to: gotovinska naplata prihoda (dnevni pazari), podizanje gotovine sa žiro računa Društva i povraćaj gotovine u blagajnu.
Dnevni pazari – Društvo je tokom 2018. godine gotovinskim putem vršilo naplatu pazara u ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i taj dio je opisan u dijelu Izvještaja – Poslovni prihodi.
Podizanje gotovine sa žiro računa Društva – Tokom 2018. godine sa žiro računa Društva podignuto je gotovine u iznosu od 1.104.312,97€ radi isplate: zarada zaposlenima u Društvu, akontacija zarada za sezonsku radnu snagu (kako zaposlenima koji su na platnom spisku Društva, tako i licima koja su angažovana preko Agencije za ustupanje zaposlenih), zimnice, putnih naloga, jubilarnih nagrada i sl.
Povraćaji gotovine u blagajnu – U postupku revizije utvrđeno je da je iznos od 303.108.38€ evidentiran kao gotovinski priliv po osnovu povraćaja datih akontacija: za sezonsku radnu snagu (angažovanu od strane Društva i preko Agencije), povraćaji gotovine po osnovu putnih naloga, zimnice i povraćaj depozita koji je dat maloprodajnom objektu.

S obzirom da su navedene transakcije direktno povezane sa gotovinskim isplatama, objašnjenje o korišćenju navedenih sredstava je dato u dijelu – gotovinski odlivi.

Gotovinski odlivi: Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na gotovinske odlive u iznosu od 2.902.981,32€, utvrđeno je da se isti odnose na različite vrste isplata, koje su prikazane u sljedećoj tabeli:

Struktura blagajne-gotovinske isplate		
1	Isplata zarada	320,593.51
2	Akontacije za zarade	488,477.51
3	Isplate na osnovu Kolektivnog ugovora	423,304.00
4	Službena putovanja	178,798.74
5	Prevoz	30,041.90
6	Isplate na osnovu Odluka Izvršnog direktora	17,525.67
7	Prenos (uplata) gotovine na gl.račun Društva	1,328,101.06
8	Ostalo	116,138.93
Ukupno:		**2,902,981.32**

1. Isplate zarada – Društvo je tokom 2018.godine, gotovinskim putem isplatilo iznos od 320.593,51€ koji se odnosi na isplatu zarada sezonske radne snage (koja je na platnom spisku Društva) i na isplatu naknada za rad tri člana Odbora direktora. Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da se navedeni iznos odnosi na isplate zarada i naknada:
   - za decembar 2017. godine - iznos od 18.061,36€ i
   - za period januar - novembar 2018. godine – iznos od 302.532,15€.
2. Akontacije zarade – Društvo je u 2018. godini isplatilo akontacije zarada u iznosu od 488.477,51€ čija je struktura prikazana u tabeli:

Akontacije za zarade	488,477.51
Akontacija sezoncima koji su na platnom spisku Društva	197,327.84
Akontacije zaposlenima na osnovu odluke	47,836.00
Akontacija sezoncima angažovanim preko agencije "Work 4 you"	243,313.67

a) Akontacije sezonskoj radnoj snazi koja je na platom spisku Društva – Isplata zarada sezonskoj radnoj snazi, vršila se gotovinskim putem. U postupku revizije utvrđeno je da je dio zarade isplaćivan u vidu akontacija, a na kraju mjeseca (nakon završenog obračuna) vršena je isplata preostalog dijela zarade. Po ovom osnovu podignuto je gotovine u iznosu od 197.327,84€. Za isplatu akontacija, Društvo je sačinjavalo spiskove koji sadrže podatke o broju zaposlenih kojima je isplaćena zarada, period za koji je izvršen obračun, kao i potpise lica koji su primili gotovinu. Spiskovi su ovjereni od strane šefa obračunske službe, šefa računovodstva, finansijskog direktora i izvršnog direktora.

b) Akontacije zaposlenima na osnovu odluke – Po ovom osnovu isplaćen je iznos od 47.836,00€. Za navedene isplate Društvo je propisalo poseban obrazac „Odluka o isplati akontacije" koji sadrži podatke o visini akontacije i broju rata koje će se vraćati. Obrazac ovjerava šest lica i to: blagajnik, glavni obračunski radnik, direktor RJ, finansijski direktor, izvršni direktor i primalac akontacije.
Navedene akontacije uglavnom su odobravane u okviru radne jedinice voćarske proizvodnje, radi isplate akontacija sezonskoj radnoj snazi. Po ovom osnovu odobrena je isplata 24 akontacije, a samo u tri slučaja priloženi su propratni spiskovi koji sadrže podatke o broju lica koji su primili akontaciju i iznosu koji im je isplaćen. Povraćaj akontacija vršio se jednokratno, preko blagajne. Pored navedenih, jednokratnih akontacija, isplaćene su i četiri akontacije zaposlenima, za koje je odobreno vraćanje u nekoliko rata. Navedene akontacije vraćaju se odbijanjem od zarade zaposlenog preko žiro računa.

c) Akontacije sezonskoj radnoj snazi koja je angažovana preko agencije „Work 4 you" - Pored sezonske radne snage koja je angažovana od strane Društva (posebni platni spiskovi koje sačinjava Društvo), sezonska radna snaga se angažuje i preko agencija za privremeno ustupanje zaposlenih, o čemu je već bilo riječi. Društvo je na ime akontacija zarade sezonskoj radnoj snazi koja je angažovana preko agencije „Work 4 you", tokom 2018. godine, izvršila isplatu u iznosu od 243.313.67€. Isplata je izvršena na osnovu pojedinačnih spiskova koji su sadržali podatke o: broju lica kojima se isplaćuje akontacija, periodu za koji je obračunata zarada i iznosu obračunate zarade. Spiskovi su ovjereni potpisima zaposlenih koji su preuzeli novac. U postupku revizije takođe je utvrđeno da je Agencija izvršila povraćaj po osnovu navedenih akontacija, u iznosu od 240.911,33€ i to **gotovinskim putem**. Uvidom u pojedinačne transakcije utvrđeno je da je agencija sa tri uplate izvršila povraćaj u iznosu od 221.592,17€ i to:

- uplata 28.06.2018 godine u iznosu od 105.701,06€
- uplata 17.07. u iznosu od 16.501,75€ i
- uplata 19.12. u iznosu od 99.389,36€.

Prilikom prijema gotovine po ovom osnovu, Društvo nije zahtijevalo od Agencije dokaz o porijeklu novca, već su naknadno dostavljeni izvodi hipotekarne banke[17] u kojima se vidi odliv sa žiro računa u navedenim iznosima. Takođe, uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na uplate navedenih sredstva utvrđeno je da je Društvo za navedene transakcije upisivalo da se radi o transakciji uplate pazara, iako se iste odnose na sredstva koja je Društvo dobilo od drugog pravnog lica. S obzirom da je u 3 slučaja bila riječ o uplatama preko 15.000,00€ navedeno je u suprotnosti sa Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama ("Sl.list CG", br. 036/16), shodno kojem je trebalo obezbijediti/popuniti formular o porijeklu gotovine.

Isplata akontacija zaposlenima koji su angažovani preko agencije za ustupanje, vršena je suprotno zaključenom ugovoru, kojim je definisano da Društvo isplatu za izvršene usluge vrši nakon ispostavljanja faktura od strane agencije. Društvo treba da poštuje odredbe zaključenih ugovora kojima se definisu prava i obaveze između ugovornih strana i da poslovanje sa pravnim licima obavlja isključivo preko žiro računa.

[17] Izvod hipotekarne banke br. 100 i 221 o prometu Agencije „Work 4 you", na dan 28.6.i.18.12.2018.godine.

3. Isplate na osnovu Kolektivnog ugovora – Kolektivnim ugovorom Društva, definisano je i pravo zaposlenog na druga primanja i to: zimnicu u vidu kreditnih sredstava, jubilarnu nagradu, novčanu pomoć u slučaju bolesti, smrti člana porodice, rođenja djeteta i sl. Po ovom osnovu, tokom 2018. godine, izvršena je gotovinska isplata u iznosu od 423.304,00€, čija je struktura data u tabeli:

Isplate na osnovu Kolektivnog ugovora	**423,304.00**
Otpremnina	223,790.00
Zimnica	131,020.00
Jubilarne nagrade	28,000.00
Novčana pomoć zaposlenom - liječenje i smrt člana porodice	29,784.00
Novčana pomoć zaposlenom - rođenje djeteta	10,710.00

a) Otpremnine – Kolektivnim ugovorom predviđeno je da u slučaju sporazumnog prestanka radnog odnosa, Poslodavac može isplatiti otpremninu koja se računa u zavisnosti od godina radnog staža provedenog u Društvu, složenosti poslova koje je zaposleni obavljao i doprinosa u radu.
Društvo je isplatu stimulativne otpremnine vršilo na osnovu Odluke Odbora direktora br. 4180 od 28.12.2009. godine kojom su utvrđeni limiti otpremnine u iznosu od 2.400,00-10.000,00€, zavisno od toga koliko godina je zaposlenom preostalo do ostvarivanja prava na starosnu penziju. Tokom 2018. godine isplaćen je iznos od 223.790,00€ i isti se odnosi na isplatu otpremnine prilikom odlaska u starosnu penziju za šest lica (iznos od 5.790,00€) i isplatu stimulativne otpremnine za 25 lica (isplaćeni iznos od 218.000,00€).
Za prestanak radnog odnosa zbog odlaska u starosnu penziju donesena su pojedinačna rješenja i isplata otpremnine vršila se jednokratno, dok je sa licima kojima je isplaćena stimulativna otpremnina zaključivan sporazum o prestanku radnog odnosa, a isplata otpremnine se vršila uglavnom u dvije rate. Prilikom obračuna otpremnina, Društvo je postupilo u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica kojim je predviđeno da se za iznos preko 1.000,00€ izvrši obračun pripadajućeg poreza. Isplata neto naknade evidentirana je na računu 404000-Rezervisanja za stimulativne otpremnine, dok su pripadajući porez i prirez evidentirani u okviru računa 520 i 521.
b) Zimnica – Društvo je evdentiralo isplatu zimnice u iznosu od 131.020,00€, od kojih se iznos od 820,00€ odnosi na isplatu zimnice za 2017. godinu, dok se iznos od 130.200,00€ odnosi na isplatu zimnice za 2018. godinu. Zimnica za 2018. godinu odobrena je Odlukom izvršnog direktora, u vidu beskamatne pozajmice sa rokom vraćanja od deset mjeseci, u iznosu od 130.200,00€ (po 200,00€).
U postupku revizije utvrđeno je da u dnevniku blagajne isplata zimnice za 2018. godinu nije pravilno evidentirana, jer je Društvo 27.12.2018.godine sa žiro računa podiglo gotovinski ček za isplatu zimnice u iznosu od 130.200,00€ i isto evidentiralo kao gotovinski priliv. Takođe je istog dana evidentiralo i gotovinski odliv u navedenom iznosu od (130.200,00€) iako toga dana nije izvršena isplata zimnice svim zaposlenima. Uvidom u spiskove koji se odnose na isplatu zimnice, utvrđeno je da je po osnovu zimnice isplaćen iznos od 114.400,00€ dok 79 zaposlenih nije podiglo zimnicu, iznos od 15.800,00€. Iznos neisplaćene zimnice (15.800,00€), evidentiran je kao priliv u dnevniku blagane na dan 31.12.2018. godine. Spisak zaposlenih koji su podigli zimnicu ne sadrži podatak o datumu preuzimanja gotovine od strane zaposlenih.

Društvo treba da evidenciju u blagajni vrši hronološkim redom u iznosu koji odgovara stvarno izvršenoj isplati, kako bi obezbijedilo da saldo uvijek pokazuje stvarno stanje gotovine koja se nalazi u blagajni.

c)Jubilarne nagrade – Kolektivnim ugovorom Društva definisano je da zaposleni ima pravo na isplatu jubilarne nagrade, ali iznos koji pripada zaposlenom po ovom osnovu, nije definisan. Tokom godine izvršene su gotovinske isplate u iznosu od 28.000,00€ (neto iznos) i iste su odobrene odlukama Izvršnog direktora. Pravo na isplatu jubilarne nagrade, ostvarilo je 28 zaposlenih.

d) Novčana pomoć - Shodno odredbama Kolektivnog ugovora, novčana pomoć može se isplatiti zaposlenom u slučaju: teže bolesti, liječenja, smrti člana porodice i za svako rođeno dijete, a predviđena je i pomoć porodici u slučaju smrti zaposlenog. U postupku revizije utvrđeno je da je zaposlenima po osnovu liječenja ili smrti člana porodice isplaćen iznos od 29.784,00€, dok je za rođenje djeteta gotovinskim putem isplaćeno 10.710,00€. Novčana pomoć u slučaju smrti člana

porodice isplaćivala se u iznosu od po 965,00€, za rođenje djeteta u iznosu od po 510,00€, dok su isplate za liječenje odobravane u različitim iznosima: u iznosu od po 772,00€ za liječenje zaposlenog, i u manjim iznosima (iznos od 300-500,00€) za liječenje člana porodice zaposlenog. Uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da je novčana pomoć zaposlenom odobravana pojedinačnim odlukama koje su ovejrene od strane finansijskog i izvršnog direktora, a koje u prilogu sadrže zahtjev zaposlenog i propratnu dokumentaciju kojom se potvrđuje da su ostvarili pravo na isplatu novčane pomoći (izvještaji ljekara specijaliste, otpusne liste, izvodi iz matičnog registra rođenih i sl.).

4. Službena putovanja – Po osnovu troškova službenog putovanja, Društvo je evidentiralo gotovinske isplate u iznosu od 178.798,74€. Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na odobravanje i obračun putnih naloga, na izabranom uzorku, utvrđeno je sledeće:

- Pravdanje putnih naloga nije vršeno u roku od sedam dana od dana povratka sa službenog putovanja u inostranstvo, već se povraćaj neutrošene akontacije (a samim tim i pravdanje putnog naloga) vršio nakon nekoliko mjeseci od dana povratka sa službenog puta, što nije u skladu sa članom 19 Uredbe o naknadi troškova u javnom sektoru.
- Zaposleni nijesu sačinjavali i prilagali izvještaje sa službenog putovanja uz putni nalog, izuzev u par slučajeva.
- Društvo je prilikom obračuna dnevnica za službeno putovanje u više država (11 putnih naloga), vršilo obračun dnevnice samo za državu u koju je zaposleni upućen na službeni put, iako je u prilogu putnog naloga faktura za smještaj iz druge države. Navedeno nije u skladu sa članom 18 Uredbe o naknadi troškova u javnom sektoru, kojim je propisano da se za svako zadržavanje u stranoj državi, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 časova obračunava dnevnica za tu stranu državu.
- Za jedan putni nalog isplaćene su dnevnice za 19 dana trajanja službenog putovanja u SAD-u (u iznosu od 2.134,65€). Uz navedi putni nalog nijesu priloženi dokazi o troškovima prevoza i smještaja, a nalog za službeno putovanje ne sadrži podatak koliko će se zaposleni (član odbora direkora) zadržati na putu kao ni zadatak/svrhu službenog putovanja.
- Po osnovu putnih naloga: odobrene su akontacije u iznosu od 154.572,00€, izvršena je doplata preko blagajne u iznosu od 24.226,74€, dok je gotovinski povraćaj neutrošene akontacije iznosio 19.755,05€.

Društvo **nije** postupalo u skladu sa odredbama Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru koje se odnose na:

- član 11 - kojim je propisano da se akontacija isplaćuje u visini procijenjenih troškova. Isplata akontacije u mnogo većem iznosu od iznosa procijenjenih troškova dovela do toga da zaposleni zadržavaju iznos neutrošene akontacije, jer im je omogućen povraćaj iste u više rata (od po nekoliko mjeseci)
- član 19 - kojim je propisano pravdanje putnog naloga u roku od 7 dana od dana povratka sa službenog puta za službena putovanja u inostranstvu;
- član 18 - koji se odnosi na obračun dnevnica za službena putovanja koja su imala zadržavanje u drugoj stranoj državi
- član 24 – koji se odnosi na obračun putnog naloga bez priloženih dokaza o troškovima putovanja.

Prilikom odobravanja i obračuna putnih naloga Društvo treba da se pridržava odredbi Uredbe o naknadi troškova u javnom sektoru.

5. Prevoz – Društvo je po osnovu prevoza izvršilo isplatu u iznosu od 30.041,90€ koja obuhvata prevoz zaposlenih i prevoz (strane) sezonske radne snage.

a) Prevoz zaposlenih (iznos od 4.762,30€) – U postupku revizije utvrđeno je da se obračun troškova prevoza, za lica koja koriste sopstveno vozilo radi dolaska i povratka s posla (uglavnom restoran Vranjina), vršio u visini od po 5€ po jednom dolasku, dok se za ostale zaposlene koji sopstveno vozilo koriste u službene svrhe (radi obavljanja poslova u lokalu) obračun vršio na osnovu pređene kilometraže, a shodno članu 25 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru kojim je definisano da zaposlenom pripada naknada u visini od 25% cijene litra goriva po pređenom kilometru.

Društvo prilikom isplate prevoza radi dolaska i povratka s posla nije vršilo obračun pripadajućih poreza i doprinosa.

b) Prevoz sezonske radne snage - Po ovom osnovu izvršena je gotovinska isplata u iznosu od 25.279,60€. Iako je prevoz sezonske radne snage, uglavnom, vršen od strane pravnih lica (prevozniku „Tp Simplon" isplaćen iznos od 16.923,40€), **za isplate po ovom osnovu nijesu ispostavljane fakture**, već su isplate vršene na osnovu pojedinačnih odluka o isplati, koje su u prilogu sadržale putni nalog prevoznika i tahograf. Društvo je 20.07.2020. godine zaključilo novi ugovor za prevoz sezonske radne snage kojim su regulisani cijene usluge i način plaćanja između Društva i prevoznika.

6. Isplate na osnovu Odluka Izvršnog direktora - Po ovom osnovu, gotovinskim putem isplaćen je iznos od 17.525,67€ koji se, uglavnom, odnosi na angažovanje lica u raznim promotivnim aktivnostima. Struktura navedenih isplata data je u tabeli:

Isplate na osnovu Odluke direktora	
Isplata za 2017.godinu održavanje programa za zarade	1,000.00
Održavanje računarskog sistema Abakus	4,070.00
Otvaranje restorana "13 Jul" u ul.Šarla de Gola	5,915.17
13.06.- jubilej "13-jul Plantaže"	1,377.00
"Dani vina i ukljeve"	300.00
"55 zlatnih godina Plantaza"	794.00
"Dan otvorenog podruma"	360.00
Razne usluge i radovi	2,200.00
Ostalo	1,509.50
Ukupno:	**17,525.67**

U postupku revizije utvrđeno je da sa angažovanim licima nije zaključivan ugovor već su isplate izvršene na osnovu pojedinačnih odluka izvršnog direktora, pri čemu novac nije preuzimalo lice na koje se isplata odnosi, već zaposleni u Društvu. Društvo je prilikom navedenih isplata vršilo obračun pripadajućih poreza i doprinosa.

Preporučuje se Društvu da sa angažovanim licima zaključuje Ugovore kojima će se definisati međusobna prava i obaveze ugovornih strana i da isplate za izvršene usluge uplaćuje na žiro račun lica sa kojim je zaključen ugovor.

7. Prenos/uplata gotovine na žiro račun Društva – Tokom 2018. godine Društvo je izvršilo prenos sredstava iz blagajne na žiro račun Društva u iznosu od 1.328,101,06€ i navedene transakcije evidentiralo kao „uplata pazara". Međutim uvidom u dokumentaciju, utvrđeno je da se od navedenog iznosa, iznos od 1.122.400,00€ odnosi na uplatu pazara, dok se iznos od 205.701,06€ (105.701,06€ i 99.389,36€) odnosi na dvije uplate koje je Agencija za privremeno ustupanje zaposlenih „Work 4 you" uplatila u blagajnu, po osnovu povraćaja na ime datih akontacija zarada za sezonsku radnu snagu.
Iako je Društvo svakodnevno vršilo gotovinsku naplatu pazara, uplata istog na žiro račun Društva vršila se jednom u nekoliko dana kako bi se obezbijedilo da iznos gotovine u blagajni ne prelazi iznos blagajničkog maksimuma. Uplata pazara vršila se u „zaokruženim iznosima" (iznosi od 5.000,00€, 8.000,00€, 10.000,00€ i sl.), a ne u iznosu stvarno naplaćenog pazara. Razlika između naplaćenog pazara i iznosa koji je prenesen na žiro račun Društva (iznos od 373.386,63€), koristila se za plaćanje ostalih troškova, za čiju isplatu se nije vršilo namjensko podizanje gotovine. U postupku revizije utvrđeno je da su kao „uplata pazara" evidentirane i dvije transakcije u iznosu od po 100.000,00€ koje se odnose na povraćaj novca od strane Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, koje **nije** trebalo evidentirati kao priliv. Takođe, povraćaj novca od strane Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih trebalo je u skladu sa čl. 5 i 6 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanju vršiti preko bankovnog računa.

8. Ostalo – Iznos od 116.138,93€ odnosi se na isplate po osnovu:

a) Računi/odluke iz prethodnih godina – Po osnovu računa ili odluka iz prethodnih godina izvršene su isplate u okviru iznosa od 45.177,38€. Najznačajnije isplate odnose se na:
- isplate direktoru prodaje i marketinga u iznosu od 3.802,81€ za priložene račune i fakture koji su nastali tokom 2017.godine, a odnose se na troškove službenih putovanja i reprezentacije;
- isplate po osnovu neisplaćenog minulog staža za period od 1.1.2011-31.12.2011.godine u iznosu od 34.800,00€. Navedene isplate odobrene su odlukom br. 2214/1 od 13.06.2013.godine i u prilogu iste je spisak od 16 lica za koje je obračunata isplata od ukupno 179.292,45€.

- isplate po osnovu korporativnog upravljanja za Odbor direktora za 2010. godinu u iznosu od 6.000,00€. Navedeni iznos odnosi se na isplatu jednom licu koji je bio član odbora direktora u toj godini.

b) Zakup zemljišta – Društvo je tokom 2018.godine po osnovu zakupa zemljišta isplatilo iznos od 37.907,10€. Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da su sa zakupodavcima zaključivali pojedinačni ugovori radi zakupa zemljišta:
- za proizvodnju loznih kalemova, na period od godinu dana, pri čemu je iznos naknade zavisio od zakupljene površine;
- radi proizvodnje grožđa koji su zaključeni u ranijem periodu, na period od 10 godina, pri čemu je iznos naknade definisan u iznosu od 8% prinosa grožđa pri čemu je cijena 1kg grožđa iznosila 1€, kako je i predviđeno zaključenim ugovorom.
Društvo je prilikom obračuna postupalo u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i na iznos od 70% prihoda obračunalo pripadajući porez.

c) Otkup vinskog grožđa – Iznos od 10.818,00€ isplaćen je 28.12.2018. godine na ime otkupa vinskog grožđa od individualnog proizvođača.

d) Razne isplate – Iznos od 22.236,45€ odnosi se na troškove: goriva, reprezentacije, putarine, parkinga, telefonskih računa, pranja vozila, dnevne štampe i ostalog sitnog materijala.

Rezime nepravilnosti koje se odnose na blagajničko poslovanje:

Revizijom je utvrđeno da su kao „uplata pazara" evidentirane i dvije transakcije u iznosu od po 100.000,00€ koje se odnose na povraćaj novca od strane Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih što je u suprotnosti sa Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama, shodno kojem je trebalo obezbijediti/popuniti formular o porijeklu gotovine. **Takođe, povraćaj novca u blagajnu nije trebalo evidentirati kao priliv.**

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja uplate novčanih sredstava u blagajnu utvrđene Pravilnikom o uslovima i načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u iznosu od najmanje 15.000,00€ i sumnjivim transakcijama vrši preko bankovnog računa.

- Društvo je gotovinu koristilo za isplate zaposlenima (po osnovu novčane pomoći, jubilarnih nagrada, otpremnina…), za plaćanja pravnim i fizičkim licima po osnovu izvršenih usluga i isplate bez potpune dokumentacije (npr.usluge prevoza sezonske radne snage).

Preporuka: Društvo treba da Pravilnik o blagajničkom poslovanju uskladi sa odredbama člana 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja kojim je propisana obaveza pravnog lica da preko žiro računa vrši transfer sredstava, uključujući i plaćanje poreza, prireza i doprinosa na obračunatu bruto zaradu i naknadu zarada, kao i isplatu neto zarada i naknada zarada zaposlenima.

- U tački 2.1. Pravilnika o blagajničkom poslovanju definisano je da se novčana sredstva u blagajni koriste u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja, dok je u tački 3.1. Pravilnika o blagajničkom poslovanju definisano da se gotovinskim putem mogu vršiti i isplate zaposlenima u slučaju bolesti i u slučaju smrti članova uže porodice i isplate fizičkim licima koje su oporezive u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, pri čemu Služba računovodstva vrsi obračun poreza i doprinosa.

Preporuka: Društvo treba da, shodno članu 105 Zakona o radu, zaradu i naknade zarada isplaćuje na tekući račun zaposlenog. Takođe, novčana sredstva u blagajni treba koristi isključivo u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja (troškovi službenog putovanja, PTT usluge, taxi usluge i sl.)

Troškovi proizvodnih usluga

Na računima grupe 53 – Troškovi proizvodnih usluga iskazuju se proizvodne usluge na izradi učinaka, transportne usluge, usluge održavanja, zakupnine, troškovi sajmova, reklame i propagande, troškovi istraživanja i ostale proizvodne usluge. Troškovi proizvodnih usluga Društva u 2018. godini prikazani u Konačnom finansijskom izvještaju iznose 1.538.041,46€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

53			Troškovi proizvodnih usluga	1.538.041,46
	530		Troškovi usluga na izradi učinaka	5.847,17
	531		Troškovi transportnih usluga	609.576,20
	532		Troškovi usluga održavanja	156.595,92
	533		Troškovi zakupnina	101.314,56
	534		Troškovi sajmova	15.403,02
	535		Troškovi reklame i propagande	646.419,45
	539		Troškovi ostalih usluga	2.885,14

U postupku revizije utvrđeno je da su se najveća plaćanja evidentirana u okviru grupe računa 53 – troškovi proizvodnih usluga odnosila na: 535 - troškovi reklame i propagande (646.419,45€), 531 - troškovi transpornih usluga (609.576,20€), 532 - troškovi usluga održavanja (156.595,92€) i 533 - troškovi zakupnina (101.314,56€).

Troškovi usluga na izradi učinaka Na računu 530 – troškovi usluga na izradi učinaka iskazuju se usluge na izradi proizvoda, odnosno učinaka koji su sastavni dio procesa proizvodnje. Troškovi usluga na izradi učinaka, tokom 2018. godine iznosili su 5.847,17€. Navedeni troškovi u potpunosti se odnose na usluge prerade maslina koje su izvršene od strane Kollari DOO, Ulcinj na osnovu ispostavljene fakture broj 001-2 od 07.12.2018. godine.

Troškovi transportnih usluga Na računu 531 – troškovi transportnih usluga iskazuju se transportne usluge drugih pravnih lica, uključujući i PTT usluge. Troškovi transportnih usluga Društva, tokom 2018. godine iznosili su 609.576,20€, a njihova struktura prikazana je u sljedećoj tabeli:

531			Troškovi transportnih usluga	609.576,20
	5310		Dovoz i odvoz u zemlji	258.198,77
		531000	dovoz	874,00
		531001	odvoz u zemlji	257.324,77
	5311		Odvoz u inostranstvu	237.913,07
		531100	odvoz u inostranstvu	237.913,07
	5312		Troškovi telefona; brze pošte	72.786,18
		531200	troškovi telefona	59.097,28
		531201	troškovi mobilnih telefona - aparati	537,60
		531210	troškovi brze pošte	13.151,30
	5319		Ostali transportni troškovi	40.678,18
		531900	troškovi taxi i rent-a-car usluga	6.891,50
		531901	troškovi ostalih transportnih usluga - trajekt i putarine	2.873,68
		531910	troškovi ostalih transportnih usluga - viljuškari, autodizalice	30.913,00

Troškovi transportnih usluga odnose se na: 5310 – dovoz i odvoz u zemlji (258.198,77€), 5311 – odvoz u inostranstvu (237.913,07€), 5312 – troškovi telefona, brze pošte (72.786,18€), 5319 – ostali transportni troškovi (40.678,18€).

Troškovi dovoza i odvoza u zemlji (račun 5310) tokom 2018. godine iznosili su 258.198,77€ i odnose se na:

- 874,00€ - dovoz (račun 531000), odnosno, usluge dovoza robe fakturisane po ispostavljenim fakturama od strane više dobavljača.
- 257.324,77€ - odvoz u zemlji (račun 531001). Navedeni iznos odnosi se na usluge prevoza na teritoriji Crne Gore po fakturama dostavljenim od strane više pravnih i fizičkih lica – registrovanih autoprevoznika sa kojima su zaključeni pojedinačni Ugovori o prevozu grožđa sa određenog objekta do istovarnog mjesta.

Troškovi odvoza u inostranstvu (račun 5311) tokom 2018. godine iznosili su 237.913,07€ i odnose se na transport robe od utovarnog mjesta (magacin Društva) do istovarnog mjesta (inostranstvo - region).

Troškovi telefona; brze pošte (račun 5312**)** iznosili su 72.786,18€. Navedeni iznos čine:

- troškovi telefona (račun 531200) - iznos od 59.097,28€ shodno Ugovoru koji je Društvo zaključilo sa Mtel DOO u svrhu obezbjeđenja poslovnih i tehničkih uslova za pružanje usluga: mobilne telefonije, fiksne telefonije, mobilnog interneta i simetričnog interneta sa fiksnim IP adresama.

Društvo je donijelo Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja mobilnih telefona u službene svrhe (broj 6188 od 05.12.2017. godine) kojim su regulisana pitanja od značaja za upotrebu mobilnih telefona u službene svrhe.

- troškovi nabavke mobilnih telefona - aparati (račun 531201) - iznos od 537,60€
- troškovi brze pošte (račun 531210) - iznos od 13.151,30€ koji je isplaćen dobavljačima DHL i Express courier za usluge dostave brze pošte

Ostali transportni troškovi (račun 5319) tokom 2018. godine iznosili su 40.678,18€ i odnosili su se na:

- račun 531900 – troškove za taxi i rent-a-car usluge u iznosu od 6.891,50€. Od navedenog iznosa, iznos od 576,66€ isplaćen je preko blagajne Društva, a najveći dio preostalog iznosa (5.749,53€) odnosi se na izvršene usluge povodom proslave 55 godina Društva, dobavljaču BLT DOO, shodno ispoststavljenom računu broj 266/18 od 19.06.2018. godine.
- račun 531901 – troškove trajekta i putarina u iznosu od 2.873,68€ od čega je iznos od 1.063,70€ isplaćen iz blagajne Društva.
- račun 531910 – troškove viljuškara i autodizalica u iznosu od 39.587,18€ za usluge više dobavljača (usluge utovara i prevoza opreme, odvoza korišćenog motornog ulja, mazutnog taloga, ambalaže od sredstava za zaštitu bilja i td). Iznos od -8.674,18€ evidentiran na ovom računu predstavlja troškove nastale prilikom podizanja novih zasada (investicije u toku). Nakon završetka investicije, navedeni iznos je preknjižen na račun 027200 – podizanje novih zasada[18].

Troškovi usluga održavanja Na računu 532 – troškovi usluga održavanja iskazuju se troškovi održavanja stalnih sredstava koji su tokom 2018. godine iznosili 156.595,92€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

532			Troškovi usluga održavanja	156.595,92
	5320		Troškovi usluga održavanja (opreme, vozila, objekata)	156.595,92
		532000	oprema	117.819,32
		532010	vozila	21.964,96
		532020	objekata	16.811,64

Troškovi usluga održavanja odnose se na: 532000 - troškove održavanja opreme u iznosu od 117.819,32€; 532010 – troškove održavanja vozila u iznosu od 21.964,96€ i 532020 – troškove održavanja objekata u iznosu od 16.811,64€.

- 532000 – troškovi održavanja opreme (117.819,32€) na osnovu ispostavljenih faktura više dobavljača (Remid VIS DOO – reparacija oštećenih komponenti i izrada rezervnih djelova mašinskom opremom, Montex elektromont DOO – remont potopnih pumpi i održavanje elektromotora, Vagar DOO – ovjeravanje kamionske vage, Digit MNE DOO – održavanje računarske opreme...)
- 532010 - troškovi održavanja vozila (21.964,96€) odnose se na usluge održavanja i nabavke rezervnih djelova za službenih vozila od više dobavljača (Osmanagić Co DOO, Alliance DOO, Efel motors DOO, Castellana DOO...)
- 532020 – troškovi održavanja objekata (16.811,64€) odnose se na krečenje objekata, mašinsko čišćenje fasada, zamjenu stakala, popravku osvjetljenja i dr.

Troškovi zakupnina Na računu 533 – troškovi zakupnina iskazuju se zakupnine stalnih sredstava (opreme, poslovnog, skladišnog i drugog prostora i sl.). Tokom 2018. godine troškovi zakupnina iznosili su 101.314,56€. Struktura navedenih troškova prikazana je u sljedećoj tabeli:

533			Troškovi zakupnina	101.314,56
	5334		Zakup poslovnog prostora	61.932,25
		533400	zakup poslovnog prostora od društveno - pravnih lica	61.932,25
	5339		Zakup poljoprivrednog zemljišta	39.382,31
		533900	Zakup poljoprivrednog zemljišta	39.382,31

Troškovi zakupnina nastali tokom 2018. godine odnose se na: 5334 – troškove zakupa poslovnog prostora (61.932,25€) i 5339 – troškove zakupa poljoprivrednog zemljišta (39.382,31€).

[18] Na računu 027 – nekretnine, postrojenje, oprema i biološka sredstva u pripremi evidentiraju se ulaganja u sve oblike nekretnina, postrojenja i opreme od dana ulaganja do dana početka korišćenja. Ovaj račun ima dvije osnovne funkcije: 1. da se na analitičkom računu u okviru osnovnog računa knjiže sva pojedinačna ulaganja koja čine osnovicu za otpisivanje toga osnovnog sredstva; 2. da se na njemu vode osnovna sredstva koja nijesu počela da se koriste, tako da u skladu sa MRS 16 – nekretnine, postrojenja i oprema, ne podliježu obračunu amortizacije

Troškovi zakupa poslovnog prostora (račun 5334) tokom 2018. godine iznosili su 61.932,25€ i odnose se na zakupnine poslovnih prostora od: JP za nacionalne parkove Crne Gore za zakup restorana Jezero – 34.758,92€; Girteka logistix, Vilnus, Litvanija[19] - 12.481,50€ za zakup prostora za skladištenje proizvoda (sa navedenim dobavljačem nije zaključen Ugovor o zakupu); Zetatrans AD za skladištenje vina – 3.165,00€; Tržnice i pijace za zakup poslovnog prostora – 1.390,83€; Klikovac DOO – 8.136,00€...

Troškovi zakupa poljoprivrednog zemljišta (račun 5339) iznosili su 39.382,31€. Iznos od 37.907,10€ isplaćen je fizičkim licima preko blagajne Društva, a na ime zakupa poljoprivrednog zemljišta na kojima se nalaze zasadi i opisan je u dijelu koji se odnosi na blagajničko poslovanje. Preostali iznos od 1.475,21€ odnosi se na godišnju zakupninu zemljišta na osnovu Ugovora o zakupu zemljišta (broj 3163 od 12.12.2006. godine). Ugovor je zaključen sa JP "Nacionalni parkovi Crne Gore" na period od 40 (četrdeset) godina i tiče se zemljišta na kojem se nalazi maloprodajni objekat Wine shop Vranjina.

Troškovi sajmova Na računu 534 – troškovi sajmova iskazuju se troškovi koji nastaju u vezi sa izlaganjem na sajmovima i drugim izložbama proizvoda, robe i usluga u zemlji i inostranstvu. Troškovi sajmova, tokom 2018. godine iznosili su 15.403,02€ i njihova struktura je prikazana u sljedećoj tabeli:

534			**Troškovi sajmova**	**15.403,02**
	5340		**Troškovi sajmova**	**1.470,00**
		534000	troškovi sajmova	1.470,00
	5342		**Troškovi sajmova - međunarodni marketing**	**13.933,02**
		534200	troškovi sajmova - međunarodni marketing	13.933,02

Troškovi sajmova odnose se na 5340 - troškove sajmova (1.470,00€) i 5342 – troškove sajmova u inostranstvu (13.933,02€).

Troškovi sajmova (račun 5340) u iznosu od 1.470,00€ odnosi se učešće na sajmovima shodno računima ispostavljenim od strane dobavljača.

Troškovi sajmova – međunarodni marketing (račun 5342) u iznosu od 13.933,02€ odnosi se na plaćanje kotizacija za učešće na međunarodnim takmičenjima (Mundus vini the grand international winw award; Decanter world winw awards...) i na međunarodnim izložbama, odnosno, sajmovima vina (Kingsmen Exhibits Pte Ltd) shodno ispostavljenim računima.

Troškovi reklame i propagande Na računu 535 – troškovi reklame i propagande iskazuju se usluge po osnovu izvršene reklame i propagande, kao i troškovi po osnovu reklamnog i propagandnog materijala. Tokom 2018. godine navedeni troškovi iznosili su 646.419,45€, a prikazani su u sljedećoj tabeli:

535			**Troškovi reklame i propagande**	**646.419,45**
	5350		**Troškovi propagande i reklame i reklamnog materijala**	**295.765,03**
		535000	propaganda i reklame u medijima	166.683,28
		535001	reklamni materijal	129.081,75
	5351		**Troškovi propagande i reklame i reklamnog materijala - međunarodni marketing**	**46.165,28**
		535100	propaganda i reklame u medijima - međunarodni marketing	20.086,84
		535101	reklamni materijal - međunarodni marketing	2.087,24
		535109	međunarodni marketing - ostalo	23.991,20
	5359		**Troškovi marketinga - ostalo**	**304.489,14**
		535900	troškovi marketinga - ostalo	304.489,14

Troškovi reklame i propagande nastali tokom 2018. godine odnose se na: 5350 – troškove propagande i reklame i reklamnog materijala (295.765,03€); troškove propagande i reklame i reklamnog materijala – međunarodni marketing (46.165,28€) i 5359 – troškove marketinga – ostalo (304.489,14€).

Troškovi propagande i reklame i reklamnog materijala (račun 5350) u iznosu od 295.765,03€ nastali su oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja – televizija i dnevna štampa, spotovi, isticanje firme... Društvo je koristilo usluge više dobavljača i to: Prisma DOO, Podgorica; Nova Pobjeda DOO; Radio Zeta DOO; 15 takes DOO, Podgorica; Dnevne novine, Foto grafika DOO i dr.

Troškovi propagande i reklame i reklamnog materijala – međunarodni marketing (račun 5351) u iznosu od 46.165,28€ odnose se na troškove vezane za: organizaciju i realizaciju proslave povodom 55 godina Plantaža (21.196,84€ - Total media DOO, Beograd); unapređenje plasmana proizvoda na tržištu Republike Hrvatske (15.978,42 – Stridon promet DOO, Dugo selo) i ostale marketinške aktivnosti.

Troškovi marketinga – ostalo (5359) su iznosili 304.489,14€ Isplate sa ovog računa najvećim dijelom su se odnosile na na: organizaciju muzičkog koncerta „Tri pisma iz Sarajeva" povodom proslave 55

[19] Račun broj GLS1803-05131 od 07.03.2018. godine

godina Plantaža (Total media DOO – 181.630,00€); kampanju povodom proslave 55 godina Plantaža (BlaCKbox advertising DOO – 16.362,00€); izradu ulaznica za koncert (Eventim card service DOO, Beograd – 1.711,00€), naknade za učešće u loyality programima (Mercator CG DOO - 5.400,00€), snimanje (Info biro Montenergro – 3.200,00€); dekoraciju prodajnih pozicija (Happy people DOO – 5.033,76€); obaveze plaćanja naknade za korišćenje muzičkih djela NVO Organizacija za zaštitu prava autora muzike – PAM CG u iznosu od 10.367,60€ isplaćene po Sporazumu o načinu izmirenja obaveze dužnika, zaključenog 08.08.2020. godine. Dio troškova marketinga vezanih za plaćanje fizičkim licima angažovanim na promociji proizvoda (hostese, konobari, fotografi, snimatelji...) vršeno je na osnovu Odluka Izvršnog direktora donijetih u skladu sa Statutom Društva.

Troškovi ostalih usluga Na računu 539 – troškovi ostalih usluga iskazuju se ostale proizvodne usluge, usluge zaštite na radu i ostale usluge koje nijesu iskazane na posebnim računima u okviru grupe računa 53. Troškovi ostalih usluga tokom 2018 godine iznosili su 2.885,14€ i predstavljaju iznos koji je Društvo doznačilo Ministarstvu finansija Crne Gore na osnovu zahtjeva od 13.12.2018. godine, a u vezi Ugovora o afirmaciji vinogradarskih regiona i vinarstva kroz promociju kulture vina u Crnoj Gori (broj CFCU/MNE/017).

Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi Društva tokom 2018. godini iznosili su 1.704.215,53€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

55			Nematerijalni troškovi	1.704.215,53
	550		Troškovi neproizvodnih usluga	825.562,04
	551		Troškovi reprezentacije	123.082,50
	552		Troškovi premije osiguranja (zaposleni, vozila i ostalo)	28.294,07
	553		Troškovi platnog prometa	173.676,31
	554		Troškovi članarina	9.977,71
	555		Troškovi poreza	338.670,37
	559		Ostali nematerijalni troškovi	204.952,53

Najveći troškovi evidentirani u okviru grupe računa 55 – nematerijalni troškovi, odnose se na: 550 - troškove neproizvodnih usluga (825.562,04€); 555 - troškove poreza (338.670,37€), 559 - ostale nematerijalne troškove (204.952,53€).

Troškovi neproizvodnih usluga Na računu 550 – troškovi neproizvodnih usluga iskazuju se neproizvodne usluge, kao što su zdravstvene, advokatske usluge, usluge čišćenja i druge neproizvodne usluge u korist odgovarajućeg računa obaveza iz poslovanja 431, 432 ili 433. Troškovi neproizvodnih usluga, tokom 2018. godine iznosili su 825.562,04€ i prikazani su u sljedećoj tabeli slijedi:

550			**Troškovi neproizvodnih usluga**	**825.562,04**
	5500		**Sanitarni pregledi; pregledi uzoraka**	**27.997,99**
		550000	zdravstveni pregledi radnika - sanitarni pregledi	18.114,00
		550001	preled uzorka	9.883,99
	5501		**Troškovi advokatskih i notarskih usluga**	**77.426,92**
		550100	advokatske usluge	71.441,35
		550101	notarske usluge	5.985,57
	5502		**Troškovi usluga održavanja čistoće**	**7.911,79**
		550200	održavanje čistoće	7.911,79
	5503		**Troškovi usluga revizije**	**8.000,00**
		550300	usluge revizije	8.000,00
	5504		**Troškovi intelektualnih, konsultantskih, prevodilačkih usluga; seminara**	**163.961,25**
		550400	intelektualne usluge	29.580,15
		550410	konsultantskeusluge	130.306,50
		550420	prevodilačke usluge	1.373,00
		550450	seminari	2.701,60
	5508		**Provizija agencije**	**61.397,29**
		550800	Provizija agencije	61.397,29
	5509		**Troškovi ostalih usluga (registracija auta, obezbjeđenje, elaborati, JP Čistoća, Deponija, ViK, IT podrške)**	**478.866,80**
		550900	ostale neproizvodne usluge	66.613,72
		550901	registracija auta	16.186,19
		550902	obezbjeđenje	208.944,45
		550903	elaborati	6.869,00
		550910	komunalne usluge - JP Čistoća	22.023,87
		550911	komunalne usluge - Deponija	19.676,58
		550912	komunalne usluge - Vodovod i kanalizacija	61.574,22
		550930	IT podrška	76.978,77

Troškovi neproizvodnih usluga nastali tokom 2018. godine odnosili su se na: 5500 – sanitarne preglede i preglede uzoraka (27.997,99€); 5501 – troškove advokatskih i notarskih usluga (77.426,92€); 5502 – troškove usluga održavanja čistoće (7.911,79€); 5503 – troškove usluga revizije (8.000,00€); 5504 – troškove intelektualnih, konsultantskih, prevodilačkih usluga, seminara (163.961,25€); 5508 – provizije agencije (61.397,29€); 5509 – troškove ostalih usluga - registracija auta, obezbjeđenje, elaborati, JP Čistoća, Deponija, ViK, IT podrška (478.866,80€).

Troškovi sanitarnih pregleda, pregleda uzoraka (račun 5500) tokom 2018. godine iznosili su 27.997,99€ i odnose se na izvršene obavezne sistematske i sanitarne preglede zaposlenih, izvršene analize uzoraka proizvoda i otpadnih voda iz proizvodnje. Navedene preglede i analize izvršile su ovlašćene ustanove (Institut za javno zdravlje – Podgorica, Centar za ekotoksikološka ispitivanja, Dom Zdravlja Dika Marenić – Danilovgrad, Dijagnostika Čurović...).

Troškovi advokatskih i notarskih usluge (račun 5501) iznosili su 77.426,92€. Troškovi advokatskih usluga (račun 550100) iznose 71.441,35€ i predstavljaju naknade za pružanje pravne pomoći i advokatsko zastupanje od strane više advokata na osnovu zaključenih Ugovora o zastupanju[20].
Troškovi notarskih usluga (račun 550101) iznosili su 5.985,57€ i odnose se na naknadu za izvršene notarske usluge.

Troškovi usluga održavanja čistoće (račun 5502) iznosili su 7.911,79€ i odnose se na izvršene usluge pranja restoranskog inventara (stolnjak, nadstolnjak, salvete) - AD Higijena – 4.153,41€; usluge Dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije – Ekosaniteko – 2.150,00€; usluge održavanja čistoće u objektima maloprodaje koje je Društvo u obavezi da plaća na osnovu Zakona o etažnoj svojini skupštinama stanara u zgradama u kojima se nalaze maloprodajni objekti – 871,26€ i ostalo u iznosu od 737,12€.

Troškovi usluga revizije (račun 5503) iznosili su 8.000,00€ po računima broj 10 od 02.02.2018. godine i broj 76 od 07.06.2018. godine ispostavljenim od strane dobavljača BDO DOO iz Podgorice za usluge revizije finansijskih izvještaja za 2017. godinu shodno Ugovoru broj 31/2017 od 25.09.2017. godine.

Troškovi intelektualnih, konsultantskih, prevodilačkih usluga; seminara (račun 5504) Navedeni troškovi su tokom 2018. godine iznosili 163.961,25€ i njihova struktura je prikazana u sljedećoj tabeli:

5504		**Troškovi intelektualnih, konsultantskih, prevodilačkih usluga; seminara**	**163.961,25**
	550400	intelektualne usluge	29.580,15
	550410	konsultantskeusluge	130.306,50
	550420	prevodilačke usluge	1.373,00
	550450	seminari	2.701,60

Navedeni troškovi odnose se na: 550400 – troškove intelektualnih usluga (29.580,15€), 550410 – troškove konsultantskih usluga (130.306,50€), 550420 – troškove prevodilačkih usluga (1.373,00€) i 550450 – troškove seminara (2.701,60€).

550400 – troškovi intekektualnih usluga tokom 2018. godine iznosili su 29.580,00€. Iznos od 26.024,98€ odnosi se na naknade za pružene intelektualne usluge (izrada projekata, studija, elaborata...) na osnovu zaključenih Ugovora[21] i donesenih Odluka[22]. Preostali iznos od 3.555,17€ isplaćen je preko blagajne Društva i opisan je u dijelu koji se tiče blagajničkog poslovanja.

550410 – troškovi konsultantskih usluga iznosili su 130.306,50€ i odnose se na pružene konsultantske usluge shodno zaključenim Ugovorima[23]

550420 – troškovi prevodilačkih usluga – 1.373,00€ za usluge prevođenja na osnovu ispostavljenih računa i zaključenog Ugovora o pružanju usluga prevoda i lektura naučno istraživačkog rada.

550450 – troškovi seminara – 2.701,00€ za učešće zaposlenih u Društvu na seminarima organizovanim od strane Instituta sertifikovanih računivođa i revizora, Instituta za standardizaciju, Udruženja zaštite na radu, Menadžment centar - Beograd...

Troškovi provizije agenciji (račun 5508) tokom 2018. godine iznosili su 61.397,29€ i odnose se na proviziju koju je Društvo, shodno zaključenom Ugovoru[24] i Sporazumima o ustupanju zaposlenih[25] plaćalo agencijama za privremeno ustupanje zaposlenih (Work 4 you DOO – 28.709,29€, Nice job outsourcing DOO – 14.076,00€ i Nice job DOO – 32.688,00€), a na osnovu ispostavljenih računa.

[20] Advokat R.D. – Ugovor o zastupanju broj 1330 od 27.03.2017. godine; Advokat D.Ć. – Ugovor broj 2403 od 30.05.2017. godine; Advokatska kancelarija Jovović, Mugoš & Vuković – Ugovor o pružanju pravne pomoći i advokatskom zastupanju broj 3988 od 17.08.2017. godine...
[21] Ugovor o pružanju usluga procjene finansijske vrijednosti opreme stare linije za flaširanje i rezervnih djelova u magacinu br. 90, broj 6589 od 27.12.2017. godine – M.B.; Sporazum broj 799 od 23.02.2017. godine – Visoki savjet za naučno istraživanje državne agencije...
[22] Broj 1266 od 22.03.2018. godine; broj 4210 od 17.08.2018. godine...
[23] Ugovor o konsultantskim uslugama broj 1506 od 02.04.2018. godine – Preduzetnička radnja Sommelier 7 stars, Beograd; Ugovor o angažovanju na povremenim poslovima broj 5134 od 29.11.2016. godine – Dominique Deltel, Francuska; Ugovor o pružanju usluga geodestskih usluga broj 5957 od 22.11.2017. godine – D.V...
[24] Ugovor o prekograničnoj saradnji u oblasti zapošljavanja u poljoprivredi, broj 86 od 16.01.2017. godine
[25] Nice job DOO, Sporazum broj 1196 od 16.03.2018. godine; Nice job outsourcing DOO, Sporazum broj 6106 od 22.11.2017. godine

Troškovi ostalih usluga (račun 5509) iznosili su 478.866,80€ i njihova struktura prikazana je u sljedećoj tabeli:

5509		Troškovi ostalih usluga (registracija auta, obezbjeđenje, elaborati, JP Čistoća, Deponija, ViK, IT podrške)	478.866,80
	550900	ostale neproizvodne usluge	66.613,72
	550901	registracija auta	16.186,19
	550902	obezbjeđenje	208.944,45
	550903	elaborati	6.869,00
	550910	komunalne usluge - JP Čistoća	22.023,87
	550911	komunalne usluge - Deponija	19.676,58
	550912	komunalne usluge - Vodovod i kanalizacija	61.574,22
	550930	IT podrška	76.978,77

Troškovi ostalih usluga, u najvećim iznosima, odnosili su se na: 550902 – troškove obezbjeđenja – 208.944,45€; 550930 – troškove IT podrške – 76.978,77€; 550900 – troškove ostalih neproizvodnih usluga – 66.613,72€; 550912 - troškove komunalnih usluga – Vodovod i kanalizacija DOO – 61.574,22€...

550900 – troškovi ostalih neproizvodnih usluga iznosi li su 66.613,72€ od čega se iznos od 60.123,72€ odnosi na naknade za resertifikacionu provjeru sistema menadžmenta (QMS) prema zahtjevima ISO standarda (5.600,00€), troškove avionskog prevoza za goste na proslavi 55 godina Plantaža (44.826,12€) i ostalo (9.697,60€). Preostali iznos od 6.490,00€ isplaćen je preko blagajne Društva i posebno je opisan u dijelu koji se odnosi na blagajničko poslovanje.

550901 – troškovi registracije auta (16.186,19€) predstavljaju naknade usluge tehničkog pregleda, osiguranja i registracije službenih vozila na osnovu Ugovora koje je Društvo zaključilo sa dobavljačima:

- 4.831,10€ - Smokva DOO, Podgorica – Ugovor broj 5149 od 30.11.2016. godine. Usluge od navedenog dobavljača korišćene su i nakon isteka perioda važenja Ugovora (365 dana od dana zaključenja)
- 11.170,53€ - Sava osiguranje AD, Podgorica – Ugovor o pružanju usluga tehničkog pregleda i registracije vozila, broj 4771 od 14.09.2018. godine
- Ostalo (Efel travel DOO; Monteput DOO)

550902 – troškovi obezbjeđenja (208.944,45€) – Iznos od 245.571,00€ predstavlja naknadu za pružene usluge obezbjeđenja od strane dobavljača Professional private security DOO, Podgorica na osnovu zaključenih Ugovora o pružanju usluga obezbjeđenja, stražarskih i čuvarskih usluga (broj 4413 od 07.09.2017. godine i broj 4849 od 19.09.2018. godine)

- Iznos od 36.872,55€ evidentiran na ovom računu predstavlja troškove nastale prilikom podizanja novih zasada (investicije u toku). Nakon završetka investicije, navedeni iznos je preknjižen na račun 027200 – podizanje novih zasada

550903 – troškovi elaborata (6.869,00€) predstavljaju naknade za urađene elaborate, data stručna mišljenja i izvršene procjene

550910 – troškovi komunalnih usluga – JP Čistoća (22.023,87€) koji predstavljaju naknadu za izvršene usluge odvoza otpada od strane JP Čistoća, a na osnovu ispostavljenih računa

550911 – troškovi komunalnih usluga – Deponija (19.676,58€) predstavljaju naknadu za izvršene usluge deponovanja otpada od strane Deponija DOO na osnovu ispostavljenih računa

550912 – troškovi komunalnih usluga – Vodovod i kanalizacija (61.574,22€) predstavljaju naknadu po ispostavljenim računima za izvršene usluge za korišćenje javne fekalne kanalizacije za odvoz otpadnih voda iz procesa proizvodnje

550930 – troškovi IT podrške (76.108,77€). Iznos od 75.238,77€ evidentiran na ovom računu odnosi se na naknadu za održavanje softverskog sistema od strane više dobavljača (Digit montenegro DOO na osnovu Ugovora o održavanju aplikativnog softvera FIS, broj 53 od 13.01.2006. godine; Artsoft DOO, Danilovgrad; Modest DOO...) dok je iznos od 870,00€ isplaćen preko blagajne Društva i opisan je u dijelu koji se odnosi na blagajničko poslovanje.

Troškovi reprezentacije Na računu 550 – troškovi reprezentacije iskazuju se izdaci za reprezentaciju, uključujući i vrijednost sopstvenih proizvoda, robe i usluga. Troškovi reprezentacije, tokom 2018. godine iznosili su 123.082,50€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

551			Troškovi reprezentacije	123.082,50
	5510		Troškovi reprezentacije	123.082,50
		551000	ugostiteljske usluge	46.394,13
		551010	ostalo	76.688,37

Troškovi reprezentacije se odnose na 551000 – ugostiteljske usluge (46.394,13€) i 551010 – ostalo (76.688,37€). Iznos od 117.497,36€ odnosi se na troškove reprezentacije nastale u prodajnim i ugostiteljskim objektima Društva, kao i troškove smještaja za goste koji su prisustvovali proslavi 55 godina Plantaža i troškove plaćene platnom karticom Societe generale banke nastalih tokom službenih putovanja. Preostali Iznos od 5.585,14€ evidentiran je preko blagajne Društva. Društvo je 30.12.2019. godini donijelo Odluku o načinu evidentiranja Troškova po osnovu reprezentacije (hrana i piće) koja se ostvaruje u restoranu „13 Jul" i restoranu „Jezero" – Vranjina.

Troškovi premija osiguranja Na računu 552 – troškovi premija osiguranja iskazuju se troškovi premija osiguranja, osim premija po osnovu osiguranja života zaposlenih. Troškovi premija osiguranja, tokom 2018. godine iznosili su 28.294,07€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

552			Troškovi premije osiguranja (zaposleni, vozila i ostalo)	28.294,07
	5520		Troškovi premije osiguranja	28.294,07
		552000	zaposleni	12.158,73
		552010	vozila i ostalo	16.135,34

Troškovi premija osiguranja odnose se na: 552000 – troškove premije osiguranja zaposlenih (12.158,73€) i 552010 – troškove premije osiguranja vozila i ostalo (16.135,34€), a koji su nastali na osnovu Ugovora – polisa (Delta Generali osiguranje AD Podgorica, broj polise 1507248 od 09.08.2017. godine; Uniqa osiguranje, br. polise 60-11374 od 02.08.2018. godine) i na osnovu ispostavljenih faktura.

Troškovi platnog prometa - Troškovi platnog prometa, tokom 2018. godine iznosili su 173.676,31€ i prikazani su u sljedećoj tabeli:

553			Troškovi platnog prometa	173.676,31
	5530		Troškovi platnog prometa	152.383,78
		553000	Societe generale banka	40.293,51
		553001	NLB Montenegrobanka	2.249,81
		553002	Prva banka	671,72
		553003	Hipotekarna banka	3.358,45
		553004	Montenegroberza - provizija	2.610,00
		553005	CKB - plaćanje karticom	5.722,85
		553006	posrednička provizija	78.064,18
		553007	Erste banka	281,70
		553008	CKB	4.246,47
		553009	Komercijalna banka Budva	4.326,75
		553010	Univerzal Capital banka	284,97
		553011	Addiko banka	5.614,81
		553013	Lovćen banka	4.658,56
	5532		Troškovi provizije - plaćanja prema inostranstvu	21.292,53
		553200	provizija po deviznom računu - Societe generale banka	10.480,28
		553203	provizija ino banke za fakture kupaca -Societe generale banka	3.737,79
		553205	provizija po deviznom računu - CKB	383,52
		553212	provizija po deviznom računu - Hipotekarna banka	1.262,46
		553250	provizija po deviznom računu za akreditive	5.428,48

Troškovi platnog prometa se odnose na 5530 - troškove platnog prometa u zemlji (152.383,78€) i 5532 – troškove provizije – plaćanja prema inostranstvu (21.929,53€).

Troškovi članarina Na računu 554 – troškovi članarina iskazuju se članarine poslovnim i drugim udruženjima, komorama i savezima. Tokom 2018. godine navedeni troškovi iznosili su 9.977,71€ i odnose se na naknade - članarine Privrednoj komori, Uniji poslodavaca, Asocijaciji menadžera, Institutu sertifikovanih računovođa i revizora, Udruženju zaštite na radu.

Troškovi poreza Na računu 555 – troškovi poreza iskazuju se troškovi poreza koji se naknađuju na teret troškova u korist računa 482 – obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova. Tokom 2018. godine iznosili su 338.670,37€ i odnose se na: 5550 – troškove poreza na imovinu (109.820,34€); 5551 – troškovi naknada za korišćenje voda, naknada Agenciji za zaštitu životne sredine (17.784,82€); 5553 – troškovi naknada za gradsko građevinsko zemljište (1.600,00€); 5556 – ostali troškovi carine, troškovi carinskog posredovanja (182.207,53€); 5558 – troškovi poreza po odbitku – ino usluge pravnih lica (995,85€) i 5559 – PDV bez prava na odbitak – 7%, 21% - gorivo, 21% (26.261,84€).

Troškovi poreza na imovinu (račun 5550) – 109.820,34€ odnose se na plaćanja izvršena na osnovu rješenja kojima se utvrđuje porez na nepokretnosti, a koje je donijela Uprava lokalnih javnih prihoda opštine na čijoj teritoriji se nalazi nepokretnost (Opština Bar – Dupilo, Martići, Gluhi do; Podgorica – Put Radomira Ivanovića).

Troškovi naknada za korišćenje voda, naknada Agenciji za zaštitu životne sredine (račun 5551) – 17.784,82€ od čega se na naknadu za korišćenje voda odnosi iznos od 13.809,49€, a na ekološku naknadu za stvaranje i deponovanje opasnog otpada Agenciji za zaštitu životne sredine iznos od 3.975,33€.
Troškovi naknada za gradsko građevinsko zemljište (račun 5553) – 1.600,00€ odnosi se na naknadu za korišćenje komercijalnog objekta kojem je omogućen pristup sa opštinskog puta za 2018. godinu na osnovu rješenja Uprave lokalnih javnih prihoda – Glavni grad Podgorica (Rješenja broj: 15-432/2018-3067 do 3073 od 14.06.2018. godine).
Ostali troškovi carine; troškovi carinskog posredovanja (račun 5556) – 182.207,53€ odnose se na:

- 555600 – troškove špedicije (111.802,66€) shodno zaključenim ugovorima sa AD Zetatrans, Podgorica i Montenomaks control & logistics DOO, Danilovgrad.
- 555610 – troškove carinskog posredovanja (70.404,87€) na osnovu ispostavljenih računa (MSC – broj RSBARPX180000074 od 15.08.2018. godine; Jadroagent, broj K-181/18 od 01.02.2018. godine, broj K-1950/18 od 28.09.2018. godine...).

Troškovi poreza po odbitku – ino usluge pravnih lica (račun 5558) – 995,84€ odnosi se na iznos poreza po odbitku na prihode isplaćene nerezidentnom pravnom licu na osnovu izvođenja estradnog, zabavnog, umjetničkog, sportskog ili sličnog programa u Crnoj Gori (Digit DOO, Beograd na osnovu ispostavljenih faktura za izvršene usluge održavanja softvera – IOPPO obrazac)

Troškovi PDV bez prava na odbitak – 7%; 21% gorivo; 21% (račun 5559) – 26.261,84€ odnose se na: 555903 – PDV 7% bez prava na odbitak (1.996,88€); 555908 – PDV 21% bez prava na odbitak – gorivo (18.906,90€) i 555909 – PDV 21% bez prava na odbitak (5.358,06€) shodno odredbama Zakona o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list CG2 br. 50/17).

Ostali nematerijalni troškovi Na računu 559 – ostali nematerijalni troškovi iskazuju se ostali troškovi za koje nije propisan poseban račun u okviru računa grupe 55. Tokom 2018. godine ostali nematerijalni troškovi iznosili su 204.952,53€. Struktura ovih troškova prikazana je u sljedećoj tabeli:

559			**Ostali nematerijalni troškovi**	**204.952,53**
	5591		**Održavanje registra CDA**	**6.459,20**
		559100	održavanje registra CDA	6.459,20
	5599		**Troškovi oglasa u medijima (osim reklame i propagande); razne takse; pretpalata na službene novine i publikacije**	**198.493,33**
		559930	oglasi u medijima (osim reklame i propagande)	9.122,81
		559940	takse (administrativne, sudske, reg. Komunalne, lokalne itd)	34.889,84
		559942	takse za odobrenje privremenog boravka - MUP	26.430,00
		559943	takse MUP za sezonsku radnu snagu	2.306,70
		559944	takse za sezonsku radnu snagu po ugovoru	67.770,00
		559950	ostali troškovi	54.686,58
		559952	pretplate na službene novine i druge publikacije	3.287,40

Ostali nematerijalni troškovi nastali tokom 2018. godine odnose se na 5591 – održavanje registra CDA (6.459,20€) i na 5599 – troškove oglasa u medijima (osim reklame i propagande), razne takse, pretplate na službene novine i publikacije (198.493,33€).

Troškovi održavanja registra CDA (račun 5591) – 6.459,20€ odnose se na naknade koje Društvo plaća CDA za održavanje registra akcija, shodno Cjenovniku CDA (Sl. list RCG, broj 59/15)

Troškovi oglasa u medijima (osim reklame i propagande), razne takse, pretplate na službene novine i publikacije (račun 5599) - (198.493,33€). Navedeni troškovi u najvećem dijelu odnose se na plaćanje: taksi za sezonsku radnu snagu (70.076,70€); administrativnih, sudskih, komunalnih, lokalnih taksi (34.889,84€), taksi za odobrenje privremenog boravka za sezonsku radnu snagu (26.430,00€); troškove oglašavanja u sredstvima javnog informisanja (Nova Pobjeda, Dnevne novine, Jumedia mont, Daily press, Radio Zeta, RTCG); ostalih troškova (troškovi električne energije – 8.800,74€ koji se odnose na kamate za neblagovremno plaćanje obaveza; troškovi veterinarskog nadzora; troškovi za odobrenje viza; mariniranje ribe; usluge Biotehničkog fakulteta; nabavka cvijeća; izrada identifikacionih kartica; štampanje obrazaca; kopiranje i koričenje, naknade za angažovane konobare, hostese...).

Finansijski rashodi

Finansijski rashodi su ostvareni u iznosu od 969.436,34€ i prikazani su u tabeli:

	FINANSIJSKI RASHODI	31.12.2018.	31.12.2017.
562	Troškovi kamata	672.218,44	480.937,86
563	Negativne kursne razlike	1.417,54	3.988,08
569	Ostali finansijski rashodi-kasa skonto	295.800,36	284.926,15
	UKUPNO FINANSIJSKI RASHODI	**969.436,34**	**769.852,09**

Finansijski rashodi se odnose na troškove kamata (672.218,44€), negativne kursne razlike (1.417,54€) i ostale finansijske rashode (295

Troškovi kamata račun 562 u ukupnom iznosu od 672.218,44€, odnose se na rashode kamata iz poslovanja, evidentiranih na:

računu 5620 – iznos od 556.378,46€ koji obuhvata kamate prema poslovnim bankama u iznosu od 470.734,07€, Investiciono razvojnom fondu u iznosu od 75.634,93€ i kamate sa podračuna 562006 - kamata po osnovu lizinga za vozila u iznosu od 7.181,71 i podračuna 562007 – kamata po osnovu lizinga za viljuškare u iznosu od 2.827,75€.

računu 5629 u iznosu od 115.839,98€ koji se odnose na plaćenu zatezne kamate.

Ostali finansijski rashodi, račun 569 – iznos od 295.800,36€. Kupoprodajnim ugovorima sa trgovinskim lancima precizirano je da se kupcima daju određene povoljnosti, u vidu odobravanja rabata. Za avansne uplate kupcima se odobrava kasa skonto i taj iznos se knjiži na rashode, na računu 569.

Ostali rashodi

Ostali rashodi su ostvareni u iznosu od 1.443.184,48€ i prikazani su u tabeli:

	OSTALI RASHODI	31.12.2018.	31.12.2017.
571	Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bio. Sr	0,00	122,50
574	Manjkovi	37.786,62	76.364,42
576	Otpis potraživanja od kupaca	44.028,52	25.867,18
5790/1	Troškovi kazni i prinudne naplate	5.902,91	8.603,84
57990	Sponzorstva i humanitarna pomoć	133.866,03	134.795,01
57991	Rashod osnovnih sredstava	28.477,41	23.216,91
584	Otpis sitnog inventara, autoguma, itd	158.794,44	141.307,96
589	Rashod po osnovu usklađivanju vrijednosti os. I	3.388,67	5.437,77
592	Rashodi iz ranijih godina	1.030.939,88	465.302,56
	UKUPNO OSTALI RASHODI	**1.443.184,48**	**881.018,15**

Na računima grupe 57 - Ostali rashodi iskazuju se gubici po osnovu prodaje i rashodovanja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja, manjkovi, rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja, rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti osnovnih sredstava i ostali nepomenuti rashodi.

Na računu 574 - Manjkovi iskazani su manjkovi sredstava koji utvrđeni na osnovu popisa sa stanjem na 31.12.2018. godine i iznosili su 37.786,62€.

Na računu 579 – Ostali nepomenuti rashodi iskazani su rashodi u ukupnom iznosu od 168.246,35€ koji su se odnosili na troškove kazni i prinudnih naplata (5.902,91€), sponzorstva i humanitarnu pomoć (133.866,03€) i rashod osnovnih sredstava (28.477,41).

Na Računu 57990 – Sponzorstva i humanitarna pomoć iskazan je iznos od 118.923,18€, a odnosili su se na dodijeljena sredstva u vidu sponzorstva sportskim savezima i klubovima (Karate savet Podgorica, FK Dečić, Fudbalsaka akademija Kom, KK Budućnost, FK Drezga...), nevladinim organizacijama, fizičkim licima i ostalim subjektima (Klinički centar, Društvo ekonomista i menadžera, Dječji dom Bijela, Gral film, Meander film, JU OŠ Vlado Milić...).

Društvo nije donijelo interni akt kojim se uređuje davanje sponzorstava, donacija i novčane pomoći. U postupku revizije utvrđeno ja da je na osnovu podnešenog zahtjeva, Odbor direktora, odnosno Izvršni direktor, u okviru svojih nadležnosti, donio odluku o dodjeli sredstava na ime sponzorstva, donacije ili pomoći. U slučajevima kad je donijeta Odluka o sponzorstvu zaključen je Ugovor o sponzorstvu (Gral film DOO, Meander film DOO) kojim se uređuje odnos između Društva kao sponzora i sponzorisanog subjekta. Odluke o davanju donacije i novčane pomoći se izvršavaju bez zaključenja ugovora.

Račun 57991 – Rashod osnovnih sredstava u iznosu od 28.477,41€ najvećim dijelom se odnosi na otpis građevinskog objekta – Restorana Masline. Za otpis građevinskih objekata nije donesena Odluka od strane odgovornog lica, već je otpis izvršen na osnovu obavještenja dostavljenog menadžmentu, da navedeni gađevinski objekti nijesu u vlasništvu Društva i da će se isti isknjižiti u periodu od 3 godine.

Račun 584 – Otpis sitnog inventara u iznosu od 158.794,44€, odnosi se na podračun 584100 – otpis sitnog inventara u iznosu od 82.555,34€, podračun – otpis autoguma u iznosu od 35.907,32€ i podračun -584102 – otpis ambalaže (plastične gajbe, kante torbe, ulošci, burad, bidoni i dr.) u iznosu od 40.331,78€.

Na računima grupe 592 – Rashodi iz ranijih godina iskazuju se naknadno utvrđeni rashodi iz prethodnih izvještajnih perioda i isti su iskazani u iznosu od 1.030.939,88€ a odnose se rashode po osnovu bolovanja, osiguranja, troškova upravnih i sudskih postupaka i dr.

2.5. Iskaz o promjenama na kapitalu

Društvo je dostavilo Iskaz o promjenama na kapitalu u periodu od 01.01.2018. - 31.12.2018. godine, koji je prikazan tabelarno, kako slijedi:

Pozicija	Opis	Red broj	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309	Red broj	Ostali kapital	Red broj	Neuplaceni upisani kapital (grupa	Red broj	Emisiona premija (rn 320)	Red broj	Rezerve (rn 321, 322)	Red broj	Revalorizacione rezerve (grupa 33)	Red broj	Neraspore dena dobit (grupa 34)	Red broj	Gubitak (grupa 35)	Red broj	Otkuplje ne sopstvene akcije	Red broj	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6 +7+8+10)
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1	Stanje na dan 01.01. 2016. godine	401	91.653.589,00	410		419		428		437	7.152.702,00	446	215.738,00	455	6.814.315,00	464		473		482	105.836.344,00
2	Efekti retroaktivne ispravke materijalno	402		411		420		429		438		447		456		465		474		483	
3	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. 2017. godine	403	91.653.589,00	412		421		430		439	7.152.702,00	448	215.738,00	457	6.814.315,00	466		475		484	105.836.344,00
4	Neto promjene u 2017 godini	404		413		422		431		440	-114.062,00	449	280.188,00	458	1.706.331,00	467		476		485	1.872.457,00
5	Stanje na dan 31.12.2017.god. godine (r.br. 3+4)	405	91.653.589,00	414		423		432		441	7.038.640,00	450	495.926,00	459	8.520.646,00	468		477		486	107.708.801,00
6	Efekti retroaktivne ispravke materijalno	406		415		424		433		442		451		460		469		478		487	
7	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01.2018.g. (r.br. 5+6)	407	91.653.589,00	416		425		434		443	7.038.640,00	452	495.926,00	461	8.520.646,00	470		479		488	107.708.801,00
8	Neto promjene u 2018. godini	408		417		426		435		444	-121.483,00	453	1.568,00	462	1.822.715,00	471		480		489	1.702.800,00
9	Stanje na dan 31.12.2018.god. (r.br. 7+8)	409	91.653.589,00	418		427		436		445	6.917.157,00	454	497.494,00	463	10.343.361,00	472		481		490	109.411.601,00

Pojedine pozicije koje se odnose na kapital, kao i promjene u toku 2018. godine, prikazane u Iskazu o promjenama na kapitalu su detaljno opisane u dijelu zapisnika koji se odnosi na „Kapital".

2.6. Iskaz o tokovima gotovine

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine			
POZICIJA	Redni broj	Iznos	
		Tekuća godina 2018	Prethodna godina 2017
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI **I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)**	**301**	**35.449.361,00**	**31.909.562,00**
1. Prodaja i primljeni avansi	302	32.493.130,00	31.249.820,00
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	9,00	27,00
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	2.956.222,00	659.715,00
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	**305**	**35.089.609,00**	**31.352.117,00**
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	15.432.150,00	14.811.793,00
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	16.147.356,00	13.595.791,00
3. Plaćene kamate	308	614.691,00	508.844,00
4. Porez na dobitak	309	171.822,00	208.162,00
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	2.723.590,00	2.227.526,00
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	**311**	**359.752,00**	**557.445,00**
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	98.176,00	103.480,00
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316		
5. Primljene dividende	317	98.176,00	103.480,00
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	**318**	**4.230.344,00**	**2.293.321,00**
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319	0,00	0,00
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	4.208.044,00	2.030.937,00
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321	22.300,00	262.384,00
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	-4.132.168,00	-2.189.841,00
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	**323**	**12.418.311,00**	**1.906.921,00**
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324	0,00	0,00
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325	12.418.311,00	1.906.921,00
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326	0,00	0,00
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	**327**	**7.666.195,00**	**251.445,00**
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328	0,00	0,00
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329	7.113.185,00	0,00
3. Finansijski lizing	330	81.076,00	113.208,00
4. Isplaćene dividende	331	471.934,00	138.237,00
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	4.752.116,00	1.655.476,00
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	979.700,00	23.080,00
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	**160.139,00**	**137.058,00**
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	**1.139.839,00**	**160.138,00**

Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti iznosi 359.752,00€ i predstavlja razliku između priliva gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 35.449.361,00€ i odliva gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 35.089.609,00€.

Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti iskazani su u iznosu od 35.449.352,53€, a odnose se na prilive gotovine od prodaje gotovih i rinfuznih proizvoda, primljenih avansa, kao i prilivi od ugostiteljstva, maloprodaje, ribnjaka, ostalih potraživanja, kao i ostalih i vanrednih priliva (kupaca u zemlji – 15.701.687,11€, kupac „13 jul" Beograd - 7.215.115,48€, kupci u inostranstvu - 7.744.115,48€, maloprodaje - 1.065.690,49€, ugostiteljstvo - 765.860,43€ , ribnjaci - 166,62€, prilivi od ostalih potraživanja - 661.729,71€ i ostali poslovni prilivi -2.294.325,73€.

Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti odnose se na:

- isplate dobavljačima i date avanse iznos od 15.432.150,00€,
- zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi – iznos od 16.147.356,00€,
- plaćene kamate 614.691€,
- porez na dobitak - iznos od 171.822,00€ i
- i ostala plaćanja po osnovu javnih prihoda iznos od 2.723.590€ (PDV – 313.957,46€, PDV na uvoz -1.656.689,33€, akcize – 527.905,61€, porez na imovinu -147.408,62€, ostali porezi – 13.927,75€ i takse - 63.700,74€) i

Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja iznosi – 4.132.168€ i predstavlja razliku između priliva gotovine iz aktivnosti investiranja koji iznose od 98.176,00€ i odliva gotovine iz aktivnosti investiranja koji iznose 4.230.344,00€.
Prilivi iz aktivnosti investiranja se odnose na prilive od dividendi iznos od 98.176,41€, dok se odlivi po osnovu aktivnosti investiranja odnose na: kupovinu nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava u iznosu od 4.208.044€ i finansijske plasmane iznos od 22.300,00€.

Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja iznosi 4.752.116€ i predstavlja razliku između priliva gotovine iz aktivnosti finansiranja i odliva gotovine iz aktivnosti finansiranja.
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja iznose 12.418.311€, a odnose se na: prilive po osnovu dugoročnih kredita iznos od 9.011.625,71€, po osnovu kratkoročnih kredita iznos od 611,44€ i po osnovu overdraft kredita iznos od 3.406.073,57€.
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja iznose 7.666.194€, adnose se na: dugoročne i kratkoročne kredite iznos od 12.418,311€ (dugoročni krediti - 3.661.816,16€, kratkoročni krediti -6.000,00€ i overdraft krediti - 3.445.368,48€), lizing iznos od 81.076,00€ i isplaćenu dividendu iznos od 471.933,83€.

Ukupan neto tok gotovine u 2018. godini iznosi 979.700€, dok gotovina na početku godine iznosi 160.139,00€, tako da je gotovina na kraju izvještajnog perioda iskazana u iznosu od 1.139.839,00€ i odgovara gotovini iskazanoj u Bilansu stanja i Bruto bilansu Društva na 31.12.2018. godine.

2.7. Javne nabavke

Društvo je imalo status obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama u periodu od 2015. godine do 30.06.2017. godine, odnosno do stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama („Sl. list CG"broj 42/17). Od 01.07.2017. godine **Društvo se ne nalazi na listi obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama.** Revizijom je utvrđeno da se poslovi nabavke roba, usluga i radova u Društvu obavljaju u:

- Sektoru nabavke i logistike i to prema međunarodnom standardu ISO 9001[26] (postupak: Nabavka**;** dokument POS-300-01) kojim se utvrđuje način izbora isporučilaca (dobavljača) i aktivnosti u procesu nabavke u Društvu. Navedenim dokumentom određeni su: područje primjene, postupak nabavke, uslovi i način sprovođenja postupka nabavke (vrste postupka nabavki, vrijednosni razredi, kriterijumi za izbor najpovoljnije ponude, pregled, ocjena i vrednovanje ponuda, kao i obrasci koji se upotrebljavaju u postupku nabavke[27]).

Poslove nabavke u Sektoru nabavke i logistike obavljaju i lica koja imaju Uvjerenja o položenom stručnom ispitu za rad na poslovima javnih nabavki.[28]

- Sektoru investicija – poslovi nabavke kapitalne opreme i nabavke radova shodno međunarodnom standardu ISO 9001 (postupak „Upravljanje projektima i investiranje u kapitalnu opremu" – dokument POS-700-01[29] i postupak „Investicije u podizanje novih, rekonstrukciju ili adaptaciju postojećih građevinskih objekata" – dokument POS-700-02[30]).

U Društvu se sačinjava Plan nabavki koji se kreira na godišnjem nivou na osnovu zahtjeva i potreba svih organizacionih jedinica. Nakon usaglašavanja sa godišnjim proizvodno-finansijskim planom, plan nabavki se odobrava od strane Izvršnog direktora.

[26] **ISO 9001** je međunarodni standard koji sadrži zahteve za **sistem upravljanja kvalitetom** u poslovnoj organizaciji koje organizacija mora ispuniti da bi uskladila svoje poslovanje sa međunarodno priznatim normama.
[27] obrazac za pokretanje postupka nabavke neposrednim sporazumom; tehničke karakteristike ili specifikacije predmeta nabavke, odnosno predmjer radova; zapisnik o prijemu osnovnih sredstava
[28] Uvjerenje broj 01-3644 i 01-3645 od 25.04.2016. godine i Uvjerenje broj 01-6603 od 13.10.2016. godine).
[29] Ovim dokumentom određeni su: područje primjene, postupak nabavke – izrada investicionih projekata, izrada Plana investicija, izrada predloga investicionog ulaganja, investiranje u novu opremu, kao i procedure prijema nove opreme
[30] Ovim dokumentom određeni su: postupak investiranja u građevinske objekte (investicione aktivnosti – adaptacija/rekonstrukcija postojećih objekata, izgradnja novog objekta); izrada projektne dokumentacije, kao i procedura prijema objekta na kojem su izvođeni radovi

Prijem robe u Društvu vrši se, takođe, u skladu sa međunarodnim standardom ISO 9001 (postupak: Prijem, skladištenje i izdavanje sirovina i gotovih proizvoda; dokument POS 300-02). Ovim postupkom utvrđuje se način prijema, skladištenja i izdavanja sirovina i materijala i gotovih proizvoda za potrebe Društva. Kvantitativni i kvalitativni prijem robe vrši magacioner po ovjerenom nalogu za nabavku na osnovu kojeg je pokrenut postupak nabavke i isporučena roba.

Društvo je, u cilju sprovođenja kontrole i upravljanja javnim nabavkama, u periodu dok je bilo obveznik primjene Zakona o javnim nabavkama, donijelo Pravilnik za postupanje „13 jul – Plantaže" a.d. Podgorica prilikom sprovođenja postupka javne nabavke neposrednim sporazumom (broj 4429 od 31.12.2015. godine). Navedeni Pravilnik donijet je shodno tada važećem Zakonu o javnim nabavkama (Sl. List CG, broj 28/15) i njime se definišu osnove pripreme i vođenja postupaka javne nabavke naposrednim sporazumom.

Na osnovu dostavljene dokumentacije, u postupku revizije utvrđeno je da je Društvo, u skladu sa dokumentom POS-300-01 – Nabavka, donijelo Plan nabavki za 2018. godinu prema kome je ukupna vrijednost planiranih nabavki iznosila 18.203.682,00€ bez uračunatog PDV-a (Sektor nabavke i logistike - 11.748.682,00€ i Sektor investicija - 6.455.000,00€).

Izvršni direktor Društva je donio jednu izmjenu Plana nabavki za 2018. godinu kojom je vrijednost Plana uvećana za 172.047,00€ bez uračunatog PDV-a, tako da su za 2018. godinu predviđene nabavke roba, radova i usluga u ukupnom iznosu od 18.375.729,00€ bez uračunatog PDV-a (Sektor nabavke i logostike - 11.748.682,00€ i Sektor investicija - 6.627.047,00€).

Pregled planiranih nabavki sa izvršenim izmjenama prikazan je u sljedećoj tabeli:

	Broj	Datum	Služba nabavke i logistike	Služba investicija	Ukupno
Plan nabavki	1593	04.04.2018.	11.748.682,00	6.455.000,00	18.203.682,00
Izmjena Plana broj 1	nema	31.12.2018.	11.748.682,00	6.627.047,00	18.375.729,00

U okviru Sektora nabavke i logistike, Planom za 2018. godinu predviđene su nabavke u ukupnom iznosu od 11.748.682,00€ bez uračunatog PDV-a i to:

- Roba u vrijednosti od 10.040.352,00€ kroz 265 postupaka
- Radova u vrijednosti od 8.632,00€ kroz 2 postupka i
- Usluga u vrijednosti od 1.699.698,00€ kroz 113 postupaka.

U okviru Sektora investicija, Planom za 2018. godinu predviđene su nabavke u ukupnom iznosu od 6.455.000,00€ bez uračunatog PDV-a, a odnose se na investicije u podizanje zasada vinograda i voćnjaka, nabavku opreme i izvođenje građevinskih radova.

Shodno Izvještaju o izvršenim nabavkama, ukupna vrijednost nabavki tokom 2018. godine iznosila je 13.205.523,77€ (Sektor nabavke i logistike – 8.536.567,69€, Sektora investicija – 4.668.956,08€).
Upoređivanjem Plana javnih nabavki i Izvještaja o dodijeljenim javnim nabavkama utvrđeno je da je Društvo, od planiranih nabavki ukupne vrijednosti 18.375.729,00€ realizovalo nabavku roba, radova i usluga u vrijednosti od 13.205.523,77€ bez uračunatog PDV-a (71,86% u odnosu na Plan), što je prikazano u sljedećoj tabeli:

	Plan za 2018. godinu	Realizacija - 2018. godina	% realizacije
Služba nabavke i logistike	11.748.682,00	8.536.567,69	72,66%
Služba investicija	6.627.047,00	4.668.956,08	70,45%
Ukupno:	**18.375.729,00**	**13.205.523,77**	**71,86%**

Služba nabavke i logistike realizovala je nabavke u ukupnom iznosu od 8.536.567,69€, odnosno 72,66% u odnosu na Plan, dok je Služba investicija realizovala 70,45% planiranih nabavki, odnosno 4.668.956,08€. U postupku revizije utvrđeno je da Društvo obavještenje o postupku javne nabavke, odnosno, Zahtjev za dostavljanje ponuda i Poziv za prikupljanje ponuda, objavljuje na svojoj internet stranici. Takođe, na pregledanom uzorku utvrđeno je da nije bilo primjedbi potencijalnih ponuđača na sprovođenje postupaka nabavki.

U postupku revizije, Društvo se obratilo Ministarstvu finansija, Direktoratu za politiku javnih nabavki Zahtjevom za izdavanje potvrde da se „13. jul – Plantaže" AD ne nalazi na listi obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama (broj 7726 od 02.12.2019. godine). Ministarstvo finansija, Direktorat za politiku javnih nabavki je aktom broj 15-3400/2 od 04.12.2019. godine i aktom broj 15-3400/4 od 16.12.2019. godine navelo da „lista obveznika primjene Zakona o javnim nabavkama je javno dostupan registar koji nadležni organ uspostavlja i vodi po službenoj dužnosti, u skladu sa članom 2 Zakona o javnim nabavkama" i ukazuje da privredno društvo 13 Jul – Plantaže" A.D. Podgorica nije registrovano kao obveznik primjene Zakona o javnim nabavkama" što se potvrđuje dostavljenim listama obveznika za 2017, 2018. i 2019. godinu.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama br. 42/17 od 30.06.2017. godine izvršena je izmjena čl. 2 Zakona o javnim nabavkama u smislu da se isti ne primjenjuje na privredna društva koja obavljaju industrijsku i komercijalnu djelatnost.

2.8. Sudski sporovi

Društvo je dostavilo Pregled sudskih sporova koji sadrži 172 sudska spora od kojih kod većine nije određena vrijednost spora. Ukupna vrijednost sporova u kojima je određena vrijednost spora na 31.12.2018. godine iznosila je 8.080.622,80€. Društvo je najčešće vodilo imovinske sporove i sporove po osnovu prava iz radnih odnosa, od kojih su najznačajniji:

- Privredni spor (P. Br. 1247/14) koji je 27.11.2014. godine pred Privrednim sudom u Podgorici protiv Društva pokrenula kompanija OMP Inžinjering za naknadu štete i izgubljenu dobit u iznosu od 6 miliona eura zbog nerealizacije zajedničkog projekta, fabrike briketa. Društvo je 10.02.2015. godine podnijelo protivtužbu protiv OMP –a. Nakon više održanih ročišta, OMP je 18.11.2019. godine dostavio Društvu inicijalni predlog o mirnom rješavanju spora putem zaključenja vansudskog poravnanja. Društvo je formiralo Komisiju koja je izradila Izvještaj br. 8429 od 20.12.2019. godine kojim je ukazala na činjenice i razloge za prihvatanje inicijative kompanije OMP o vansudskom poravnanju. Odbor direktora je dana 13.03.2020. godine donio Odluku br.1833 kojom je usvojio predlog o zaključenju vansudskog poravnanja.

Skupština privrednog društva OMP je dana 30.03.2020. godine donijela odluku o prihvatanju Odluke Odbora direktora Plantaža br. 1833 od 13.03.2020. godine, čime su se stekli uslovi za zaključenje Ugovora o poravnanju.
Ugovorom o poravnanju od 23.04.2020. godine OMP je dužan da prenese na Plantaže 50% vlasništva OMP-a u Društvu čija vrijednost iznosi 1.398.474,47€, dok su Plantaže dužne da prenesu u vlasništvo OMP –a zemljište u površini cca 37.000m² u okviru LSL „Skladišno poslovna zona Donji Kokoti" (koje Plantaže ne koriste u poslovne svrhe) i isplati novčani iznos od 350.000,00€.

- Imovinsko pravni spor u vrijednosti 1.120.500,00€ protiv Društva, porodica Savković je pokrenula 2007. godine. Nakon višegodišnjeg imovinskog spora na zapisniku o glavnoj raspravi dana 13.03.2020. godine pred Osnovnim sudom u Podgorici u predmetu P.br.6071/18 stranke su zaključile sudsko poravnanje. Odbor direktora Društva je istog dana donio odluku da se u cilju zaključenja sudskog poravnanja u ovoj pravnoj stvari tužiocima i umješačima u postupku ponudi prenos prava svojine na kat.parcelama 1611 i 4130 upisanih u LN br. 362 KO Donja Gorica. Društvo je ponudilo da u slučaju zaključenja sudskog poravnanja snosi i troškove postupka. Istog dana pred Osnovnim sudom u Podgorici stranke su postigle sporazum o mirnom rješenju spora i postigli poravnanje na navedeni način te je na taj način u potpunosti riješen spor vezan za pravosnažno rješenje Uprave za nekretnine – PJ Podgorica br. 02-824 od 31.01.2007. godine.

- Na osnovu odluke Odbora direktora o prihvatanju preporuka Vlade Crne Gore o ograničenju nivoa iznosa zarada, bez prethodne izmjene opštih akata kojima se regulišu primanja zaposlenih, pokrenuto je više sudskih sporova od strane zaposlenih. Prema podacima iz Društva u toku 2018.

godine, po tužbi 25 zaposlenih ukupno je isplaćeno 348.855,64 €, od čega se iznos od 265.841,13€ odnosi na naknadu po tužbi, dok se preostali iznos od 83.014,51€ odnosi na kamate i troškove postuka. U toku 2019. godine je po osnovu tužbi, sporazuma i poravnanja ukupno izvršena isplata 691.331,46€ za 41 zaposlenog, od čega 535.470,84€ se odnosi na naknadu, dok se preostali iznos od 155.860,62€ odnosi na kamate i troškove postupka. Na XXVII sjednici Odbor direktora od 28.02.2019. godine, u cilju smanjenja sudskih troškova, Odbor direktora je usvojio model vansudskog poravnja i isplatu naznačenog iznosa u naredne 4 godine. Prema podacima iz Društva, izvršen je obračun manje isplaćenih zarada po naznačenom osnovu, za ukupno 248 zaposlena koji nijesu pokrenuli sudski spor, u ukupnom iznosu od 3.537.427,10€.

Navedeni tužbeni zahtjevi u kumulativnom iznosu mogli bi značajno da otežaju poslovanje Društva.

Društvo treba da u cilju zaštite imovinskih i ljudskih resursa obezbijedi punu primjenu i poštovanje Zakonskih propisa i akata Društva.

SENATOR DRI
Zoran Jelić
Rukovodilac Kolegijuma

Zakonska i druga akta korišćena u izradi izvještaja

- Zakon o privrednim društvima („Sl. list RCG", br. 06/02, „Sl. list CG", br. 17/07, 80/08, 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11);
- Zakon o reviziji („Sl. list CG", br. 01/17);
- Zakon o računovodstvu (Sl. list CG br. 52/16);
- Zakon o porezu na dodatu vrijednost („Sl. list RCG", br.61/05 do 76/05, „Sl. list CG", br. 16/07, i 29/13);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG", br. 65/01, 12/02 i 80/04 i Sl. list CG br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13);
- Zakon o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG", br. 19/09, 40/11);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG", br. 21/09, 40/11);
- Uredba o načinu vođenju evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini („Sl list CG" br. 13/10);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica („Sl. list CG", br. 05/11);
- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije (Sl. list RCG" br. 28/02);
- Pravilnik o sadržaju statističkog aneksa (Sl. list CG br. 06/11 i 09/12);
- Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica ("Sl. list CG", br. 37/17);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list CG", br. 47/11);
- Statut Društva br:2803 od 29.07.2013. godine;
- Kolektivni ugovor Društva br: 818 od 24.02.2017. godine;
- Pravilnik o blagajničkom poslovanju Društva br: 484 od 19.02.2016. godine;
- Druga interna akta Društva i drugi propisi koji se odnose na sistem javnih finansija.